

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
GAZİANTEP VALİLİĞİ
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ İL MÜDÜRLÜĞÜ**

GAZİANTEP İLİ 2020 YILI ÇEVRE DURUM RAPORU

**HAZIRLAYAN:
ÇED, ÇEVRE İZİN VE LİSANS ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ**

GAZİANTEP - 2021

İÇİNDEKİLER

Sayfa

GİRİŞ.....	9
A. HAVA.....	12
A.1. HAVA KALİTESİ	12
A.2. HAVA KALİTESİ ÜZERİNE ETKİ EDEN KİRLİTİCİLER	15
A.3. HAVA KALİTESİNİN KONTROLÜ KONUSUNDAKİ ÇALIŞMALAR	18
A.3.1. Temiz Hava Eylem Planları.....	18
A.4. ÖLÇÜM İSTASYONLARI	24
A.5. GÜRÜLTÜ.....	27
A.6. İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ EYLEM PLANI ÇERÇEVESİNDE YAPILAN ÇALIŞMALAR	27
A.7. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	29
B. SU VE SU KAYNAKLARI	31
B.1. İLİN SU KAYNAKLARI VE POTANSİYELİ	31
B.1.1. Yüzeysel Sular.....	31
B.1.1.1. Akarsular	31
B.1.1.2. Doğal Göller, Göletler ve Rezervuarlar	32
B.1.2. Yeraltı Suları.....	33
B.1.2.1. Yeraltı Su Seviyeleri.....	33
B.2. SU KAYNAKLARININ KALİTESİ.....	34
B.3. SU KAYNAKLARININ KİRLİLİK DURUMU	41
B.3.1. Noktasal kaynaklar.....	41
B.3.1.1. Endüstriyel Kaynaklar	41
B.3.1.2. Evsel Kaynaklar.....	41
B.3.2. Yayıllı Kaynaklar	41
B.3.2.1. Tarımsal Kaynaklar	41
B.4. DENİZLER	41
B.4.1. Deniz Kıyı Sularının Kirlilik Durumu	41
B.4.2. Plajların Su Kalitesi ve Mavi Bayrak Durumu	41
B.4.3. Acil Müdahale Planları.....	42
B.4.4. Atık Kabul Tesisleri ve Atık Alma Gemileri.....	42
B.4.5. Denizdeki Balık Çiftlikleri.....	42
B.4.6. Deniz Çöpleri	42
B.5. SEKTÖREL SU KULLANIMLARI VE YAPILAN SU TAHSİSLERİ	42
B.5.1. İçme ve Kullanma Suyu	42
B.5.1.1 Yüzeysel su kaynaklarından kullanılan su miktarı ve içme suyu arıtım tesisi mevcudiyeti	42
B.5.1.2. Yeraltı su kaynaklarından temin edilen su miktarı ve içme suyu arıtım tesisi mevcudiyeti	43
B.5.1.3. İçme Suyu temin edilen kaynağın adı, mevcut durumu, potansiyeli vb.	43
B.5.2. Sulama	44
B.5.2.1. Salma sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı	44
B.5.2.2. Damlama, yağmurlama veya basınçlı sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı	44
B.5.3. Endüstriyel Su Temini.....	44
B.5.4. Enerji Üretimi Amacıyla Su Kullanımı	45
B.5.5. Rekreatyoneel Su Kullanımı.....	45
B.6. ÇEVRESEL ALTYAPI.....	46
B.6.1. Kentsel Kanalizasyon Sistemi ve Atıksu Arıtma Tesisleri Hizmetleri	46

<i>B.6.2. Organize Sanayi Bölgeleri ve Münferit Sanayiler Atıksu Altyapı Tesisleri</i>	<i>49</i>
<i>B.6.3. Katı Atık (Düzenli) Depolama Tesisleri Atıksuları İçin Önlemler.....</i>	<i>49</i>
<i>B.6.4. Atıksuların Geri Kazanılması ve Tekrar Kullanılması.....</i>	<i>50</i>
B.7. TOPRAK KİRLİLİĞİ VE KONTROLÜ	50
<i>B.7.1. Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahalar</i>	<i>50</i>
<i>B.7.2. Arıtma Çamurlarının Bertaraf Yöntemi.....</i>	<i>51</i>
<i>B.7.3. Madencilik faaliyetleri ile bozulan arazilerin doğaya yeniden kazandırılmasına ilişkin yapılan çalışmalar.....</i>	<i>51</i>
<i>B.7.4. Tarımsal Faaliyetler İle Oluşan Toprak Kirliliği</i>	<i>52</i>
B.8. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	54
C. ATIK.....	55
C.1. BELEDİYE ATIKLARI (KATI ATIK BERTARAF TESİSLERİ)	55
C.2. HAFRİYAT TOPRAĞI, İNŞAAT VE YIKINTI ATIKLARI.....	57
C.3. SIFIR ATIK YÖNETİMİ.....	57
<i>C.3.1. Eğitimler</i>	<i>57</i>
<i>C.3.2. Atık Getirme Merkezleri.....</i>	<i>58</i>
<i>C.3.3. Atık Miktarları</i>	<i>59</i>
<i>C.3.4. Sisteme Geçen Kuruluş Sayısı.....</i>	<i>60</i>
<i>C.3.5. Ekipman.....</i>	<i>61</i>
<i>C.3.6. Kompost</i>	<i>61</i>
<i>C.3.7. Sıfır Atık Belgesi.....</i>	<i>61</i>
C.4. AMBALAJ ATIKLARI	62
C.5. TEHLİKELİ ATIKLAR.....	65
C.6. ATIK MADENİ YAĞLAR	67
C.7. ATIK PİL VE AKÜMÜLATÖRLER	68
C.8. BİTKİSEL ATIK YAĞLAR.....	70
C.9. ÖMRÜNÜ TAMAMLAMIŞ LASTİKLER.....	70
C.10. ATIK ELEKTRİKLİ VE ELEKTRONİK EŞYALAR	71
C.11. ÖMRÜNÜ TAMAMLAMIŞ ARAÇLAR	72
C.12. TEHLİKESİZ ATIKLAR	72
<i>C.12.1 Demir ve Çelik Sektörü ve Cüruf Atıkları.....</i>	<i>74</i>
<i>C.12.2 Kömürle Çalışan Termik Santraller ve Kül.....</i>	<i>74</i>
<i>C.12.3 Atıksu Arıtma Tesisi Çamurları</i>	<i>74</i>
C.13. TIBBİ ATIKLAR.....	75
C.14. MADEN ATIKLARI	75
C.15. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	76
Ç. BÜYÜK ENDÜSTRİYEL KAZALARIN ÖNLENMESİ ÇALIŞMALARI	77
Ç.2. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	77
D. DOĞA KORUMA VE BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİK.....	78
D.1. FLORA	78
D.2. FAUNA.....	102
<i>D.2.1.Habitat ve Toplulukları.....</i>	<i>102</i>
<i>D.2.2. Türler ve Populasyonları</i>	<i>102</i>
D.3. ORMANLAR, MİLLİ PARKLAR VE TABİAT PARKLARI	105

D.3.1. Ormanlar	105
D.3.2. MİLLÎ PARKLAR	108
D.3.3. TABİAT PARKI	108
D.4. ÇAYIR VE MERA	113
D.5. SULAK ALANLAR	114
D.6. TABİAT VARLIKLARINI KORUMA ÇALIŞMALARI	131
D.6.1. Gaziantep'te Bulunan Tescilli Anıt Ağaçlar	131
D.6.1.1. Gaziantep Merkez Kalealtı Dut Ağacı(Marus albaL.)	131
D.6.1.2. Nizip İlçesi Bahçeli Mahallesi'nde Bulunan İran Palamut Meşesi (Quercus brantii)	132
D.6.1.3. Şahinbey İlçesi Geneyik Mahallesi'nde bulunan Dut Ağacı(Marus albaL.)	133
D.6.1.4. Yavuzeli İlçesi Tokaçlı Köyü Göbekli Mezrası Antep Fıstığı(pistacia vera L.)	134
D.6.1.5. Şahinbey İlçesi Morcalı Köyü Çınar Ağacı	135
D.6.1.6. Nizip İlçesi Sekili Mahallesi Çınar Ağacı(Platanus Orientalis)	136
D.6.1.7. Araban İlçesi Elif Mahallesi Meşe Palamut Ağacı (Quercus ithaburensis)	137
D.6.2. Tabiatı Koruma Alanları:	139
D.7. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	141
E. ARAZİ KULLANIMI	144
E.1. ARAZİ KULLANIM VERİLERİ	144
E.2. MEKÂNSAL PLANLAMA	146
F. ÇED, ÇEVRE İZİN VE LİSANS İŞLEMLERİ	147
F.1. ÇEVRESEL ETKİ DEĞERLENDİRMESİ İŞLEMLERİ	147
F.2. ÇEVRE İZİN VE LİSANS İŞLEMLERİ	148
F.3. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	150
G. ÇEVRE DENETİMLERİ VE İDARİ YAPTIRIM UYGULAMALARI	151
G.1. ÇEVRE DENETİMLERİ	151
G.2. ŞİKÂyetLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ	152
G.3. İDARİ YAPTIRIMLAR	152
G.4. ÇEVRE KANUNU UYARINCA DURDURMA CEZASI UYGULAMALARI	154
G.5. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	154
H. ÇEVRE EĞİTİMLERİ	155

ÇİZELGELER DİZİNİ

Sayfa

Çizelge A.1 – Hava kalitesi değerlendirme ve yönetiminde limit değerlerinde kademeli azaltım ve uyarı eşikleri	13
Çizelge A.2 - Ulusal hava kalite indeksi kesme noktaları	14
Çizelge A.3 - Ulusal hava kalitesi indeksi.....	14
Çizelge A.4 –2020 yılı itibariyle sürekli emisyon ölçüm sistemleri	15
Çizelge A.5 – 2020 yılında kullanılan yakıt türleri ve miktarları.....	17
Çizelge A.6 - 2020 yılındaki araç sayısı ve egzoz ölçümü yaptıran araç sayısı.....	18
Çizelge B.7 - 2020 yılı yüzey ve yeraltı sularında tarımsal faaliyetlerden kaynaklanan nitrat kirliliği ile ilgili analiz sonuçları.....	40
Çizelge B.8 – 2020 yılı itibariyle acil müdahale planı hazırlaması gereken ve onaylı plana sahip kıyı tesisi sayısı.....	42
Çizelge B.9 – 2020 yılı itibariyle münferit sanayiye ait atıksu arıtma tesisi (AAT) sayısı	49
Çizelge B.10 – 2020 yılı itibariyle arıtıldıktan sonra bertaraf edilen atıksu durumu	50
Çizelge B.11 - 2020 yılı için tespit edilen noktasal kaynaklı toprak kirliliğine ilişkin veriler	50
Çizelge B.12 – 2020 yılında kullanılan ticari gübre tüketiminin bitki besin maddesi bazında ve yıllık tüketim miktarları	52
Çizelge B.13 - 2020 yılında tarımda kullanılan girdilerden gübreler haricindeki diğer kimyasal maddeleri (tarımsal ilaçlar vb).....	52
Çizelge B.14 - 2020 yılında topraktaki pestisit vb tarım ilacı birikimini tespit etmek amacıyla yapılmış analizin sonuçları.....	53
Çizelge C.15 - 2020 yılı için il/ilçe belediyelerince toplanan ve yerel yönetimlerce (büyükşehir belediyesi/ belediye/ birliklerce) yönetilen belediye atığı miktarı ve toplanma, taşınma ve bertaraf yöntemleri	56
Çizelge C.16 – 2020 yılı itibariyle hafriyat toprağı, inşaat ve yıkıntı atıkları yönetimi	57
Çizelge C.17 – 2020 yılında sıfır atık yönetimi kapsamında verilen eğitimler	57
Çizelge C.18 – 2020 yılı itibariyle Atık Getirme Merkezleri	58
Çizelge C.19 – 2020 yılında sıfır atık yönetimi kapsamında toplanan atık miktarı	59
Çizelge C.20 – 2020 yılı itibariyle sıfır atık sistemini uygulayan kurum/kuruluş sayısı.....	60
Çizelge C.21 – 2020 yılı itibariyle sıfır atık yönetimi kapsamındaki ekipmanlar	61
Çizelge C.22 – 2020 yılı itibariyle sıfır atık yönetimi kapsamında kompost üretimi bilgileri	61
Çizelge C.23 - Temel Seviye Sıfır Atık Belgesi almış kurum türlerine ilişkin bilgiler.....	61
Çizelge C.24 - 2020 yılı ambalaj ve ambalaj atıkları istatistik sonuçları	62
Çizelge C.25 - 2020 yılında kayıtlı ekonomik işletme sayısı	62
Çizelge C.26 - 2020 yılında kayıtlı ambalaj atığı toplama ayırma tesisi sayısı.....	63
Çizelge C.27 - 2020 yılında ambalaj atığı geri kazanım tesisi sayısı	63
Çizelge C.28 – 2020 yılında Belediyelerin Ambalaj Atık Yönetim Planı (AAYP) durumu.....	64
Çizelge C.29 - 2020 yılında Atık Getirme Merkezleri ile ilgili durum	64
Çizelge C.30 - 2019 yılında atık işleme yöntemine göre atık miktarları.....	66
Çizelge C.31 – (Gaziantep) ilinde 2020 yılı için atık madeni yağ geri kazanım ve bertaraf miktarları*	68
Çizelge C.32 – (Gaziantep) ilinde 2019 yılında toplanan akümülatörlerle ilgili veriler	68
Çizelge C.33 – (Gaziantep.) ilinde yıllar itibariyle toplanan atık akü miktarı (kg)	69
Çizelge C.34 - (Gaziantep) ilinde yıllar itibariyle toplanan atık pil miktarı (Kg)	70
Çizelge C.35 – 2019 yılı için atık bitkisel yağlarla ilgili veriler.....	70

Çizelge C.36 – (Gaziantep) ilinde 2019 yılında oluşan ömrünü tamamlamış lastikler ile ilgili veriler	70
Çizelge C.37 – Yıllar itibariyle (Gaziantep) ilinde geri kazanım tesislerine ve çimento fabrikalarına gönderilen toplam ÖTL miktarları (ton/yıl)	71
Çizelge C.38 - (Gaziantep) ilinde 2019 yılı hurdaya ayrılan araç sayısı	72
Çizelge C.39 – 2019 yılı için sanayi tesislerinde oluşan tehlikesiz atıkların toplanma ve bertaraf edilmesi ile ilgili verileri	72
Çizelge C.40 – 2020 yılında il sınırları içinde oluşan yıllık tıbbi atık miktarı.....	75
Çizelge C.41 - Yıllara göre tıbbi atık miktarı.....	75
Çizelge C.42 – (Gaziantep) ilinde 2019 yılında maden zenginleştirme tesislerinden kaynaklanan atık miktarı	75
Çizelge C.43 – 2020 yılı itibariyle Gaziantep ilinde bulunan atık işleme tesisi sayısı.....	76
Çizelge Ç.44 – 2020 yılında BEKRA kuruluşlarının sayısı	77
Çizelge Ç.45 – 2020 yılında BEKRA bildirimleri sorgulanan kuruluş sayıları	77
Çizelge E.46 – Gaziantep ilinde arazi kullanım sınıflandırması	145
Çizelge F.47 – Bakanlık merkez ve ÇŞİM tarafından 2020 yılı içerisinde alınan ÇED Olumlu ve ÇED Gerekli Değildir Kararlarının sektörel dağılımı	147
Çizelge F.48 – 2014-2020 yılları arasında verilen iade/iptal kararlarının sektörel dağılımı	148
Çizelge G.49 - 2020 yılında ÇŞİM tarafından gerçekleştirilen denetimlerin sayısı	151
Çizelge G.50 – 2020 yılında ÇŞİM’e gelen tüm şikâyetler ve bunların değerlendirilme durumları.....	152
Çizelge G.51 – 2020 yılında ÇŞİM tarafından uygulanan ceza miktarları ve sayısı.....	152

GRAFİKLER DİZİNİ

	Sayfa
Grafik B.1 - 2020 yılında belediyelerden kaynaklanan arıtma çamurunun yönetimi.....	51
Grafik B.2 - 2020 yılında sanayiden kaynaklanan arıtma çamurunun yönetimi	51
Grafik C.3 – Yıllar bazında sıfır atık yönetimi kapsamında verilen eğitimlere katılan kişi sayısı.....	58
Grafik C.4 – Yıllar bazında sıfır atık yönetimi kapsamında toplanan atık miktarı	60
Grafik C.5 – Yıllar itibariyle sıfır atık sistemine geçen kurum/kuruluş binası sayısı.....	61
Grafik C.6 – Yıl bazında kayıtlı ekonomik işletme sayısı.....	63
Grafik C.7 – Yıl bazında bulunan ambalaj atığı geri kazanım tesisi sayısı	64
Grafik C.8 – Atık yönetim uygulaması verilerine göre ilimizdeki tehlikeli atık yönetimi.....	66
Grafik C.9 – Yıllar itibariyle (Gaziantep) ilinde atık madeni yağ toplama miktarları	67
Grafik C.10 – (Gaziantep.) ilinde yıllar itibariyle atık akü toplama ve geri kazanım miktarı (ton).....	69
Grafik C.11 – Yıllar itibariyle (Gaziantep) ilinde geri kazanım tesislerine ve çimento fabrikalarına gönderilen toplam ÖTL miktarları (Ton/Yıl)	71
Grafik C.12 - Yıllar itibariyle atık elektrikli ve elektronik eşya toplama miktarları (ton)	72
Grafik E.13– Gaziantep ilinde 2019 yılı arazi kullanım durumuna göre arazi sınıflandırması.....	144
Grafik F.14 – 2020 yılında ÇED Olumlu Kararı alınan projelerin sektörel dağılımı	147
Grafik F.15 – 2020 yılında ÇED Gerekli Değildir Kararı alınan projelerin sektörel dağılımı	148
Grafik G.16 – ÇŞİM tarafından 2020 yılında gerçekleştirilen planlı ve ani çevre denetimlerinin dağılımı .	151
Grafik G.17 – 2020 yılında ÇŞİM gelen şikâyetlerin konulara göre dağılımı	152
Grafik G.18 – 2020 yılında ÇŞİM tarafından uygulanan idari para cezaları miktarının konulara göre dağılımı	153
Grafik G.19 - 2020 yılında ÇŞİM tarafından uygulanan idari para cezaları sayısının konulara göre dağılımı	153

HARİTALAR DİZİNİ

	Sayfa
Harita E.1 – Gaziantep-2040 İl Çevre Düzeni Planı.....	146

ÖNSÖZ

Çevre; insanların ve diğer canlıların yaşamları boyunca ilişkilerini sürdürdükleri ve karşılıklı olarak etkileşim içinde bulundukları fiziki, biyolojik, sosyal, ekonomik ve kültürel ortamdır. Ülkemiz enerji, sanayi, tarım, ulaştırma ve turizm ile ilgili artan çevresel baskılar ile yüz yüzedir. Bu baskılar hava kalitesi, su kaynakları, atık yönetimi, toprak erozyonu ve doğanın korunmasının yanı sıra deniz sorunları gibi bir dizi çevresel sorun şeklinde görülmektedir. Var olan ve giderek artması muhtemel çevre sorunlarının insanın yaşam kalitesini olumsuz etkilemesinin önüne geçip, çokta uzak olmayan bir gelecekte, insanların temel yaşamsal ortamını yok edecek seviyelere ulaşacağına fark edilmiş olmasının da etkisi büyüktür. Sağlıklı yaşamın ancak çevre değerleriyle uyum halinde mümkün olduğu gerçeğinden hareketle, başta insan yerleşimi, diğer canlıların varlığı, yeşil alanlar, toprak, hava ve su gibi temel yaşam unsurlarının korunması giderek daha bir önem kazanmaktadır. Bu amaçla Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğümüz, tecrübeli personeliyle kanun ve yönetmelikler doğrultusunda başarılı çalışmalar yürütmektedir. İnsanlarımızın ve diğer canlıların yaşamını etkileyen olumsuzlukların oluşmasını engellemek, tabiatın bize sunduğu zenginlikleri korumak ve geliştirmek temel hedeflerimiz arasındadır.

Hızlı nüfus artışına bağlı olarak insanların ihtiyaçlarının çeşitlenmesi, beslenme, enerji, çarpık kentleşme, sağlıksız sanayileşme, azalan ve tükenen canlı türler, artan kirlilik, ormanların ve meraların yok olmasına bağlı iklim değişiklikleri çevre sorunlarını oluşturmaktadır.

İlimizin çevre dengelerinin mevcut durumunun ortaya konulması amacıyla; gerekli olan veri vb. bilgilerin toplanması, sınıflandırılması, kullanıcılara sunulması için “Çevre Envanteri”nin oluşturulması büyük önem arz etmektedir. Bilindiği gibi, İl Çevre Durum Raporları, O ilin tüm çevre bilgileri ve değerlerini bir sistem bütünlüğü içerisinde toplayacağı gibi Bakanlığımızca hazırlanacak Türkiye Çevre Durum Raporu ve Çevre Envanterinin hazırlanmasına önemli bir temel kaynak oluşturacaktır. Çevre Durum Raporları ve Çevre Envanterleri dengeli ve sürdürülebilir kalkınmayı gerçekleştirirken korunması gereken ekosistemlerin, ihtiyaçlar ve doğal kaynaklar arasındaki dengenin kurulmasında araştırmacılara temel bilgi sunarken, yön ve hedeflerinin belirlenmesinde ÇED Raporlarının hazırlanmasında, Çevreye ait bilgilerin tespitinde önemli kaynak özelliğini taşımaktadır.

Çevre Durum Raporunda sunduğumuz bu bilgilerin bir araya getirilmesi, güncellenmesinde emek sarf eden başta ÇED ve Çevre İzinleri Şube Müdürlüğümüz olmak üzere raporun hazırlanmasında emeği geçen tüm çalışanlarımıza teşekkür ediyorum.

Hasan ALAN
Çevre ve Şehircilik İl Müdür

GİRİŞ

İLİN NÜFUSU

Dünyanın üzerinde insan yaşayan en eski yerleşim merkezi olan Gaziantep, bugün nüfusu, ekonomik yapısı, turizm potansiyeli ve büyükşehir statüsü ile Güneydoğu Anadolu Bölgesinin en büyük, Türkiye'nin ise 8. büyük kentidir. 1927 yılı nüfus sayımında 214.499 olan il nüfusu geçen 70 yıl içerisinde %534 oranında artış göstermiştir. Bu artış oranı aynı dönem için Türkiye genelinde % 317 olmuştur. Gaziantep uzun yıllar dikkate alındığında Türkiye nüfus artış hızının çok üzerinde bir nüfus artışı göstermiştir. Bunun sebebi aşırı derecede göç almasıdır. 2020 yılı Gaziantep İli toplam nüfusu 2.101.157 kişidir.

İLİN COĞRAFI DURUMU

Akdeniz Bölgesi ile Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin birleşme noktasında yer alan ilimiz 36° 28' ve 38° 01' doğu boylamları ile 36° 38' ve 37° 32' kuzey enlemleri arasında bulunmaktadır. Büyük bölümü Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin batı kesiminde, bir bölümü de Akdeniz bölgesinin doğusunda yer alan Gaziantep topraklarını Akdeniz'den ayıran Amanos (Nur) Dağları batıda Osmaniye'yle, Fırat Irmağı da doğuda ilin Şanlıurfa'yla arasında ki doğal sınırını çizer. İlimizin doğusunda Şanlıurfa, batısında Osmaniye ve Hatay, kuzeyinde Kahramanmaraş, güneyinde Suriye, kuzeydoğusunda Adıyaman ve güneybatısında Kilis illeri bulunmaktadır. İlimiz 6887 km²'lik alanıyla Türkiye topraklarının yaklaşık olarak %1'lik bölümünü kapsamaktadır. Genelde dalgalı ve engebeli bir arazi yapısına sahiptir. İl merkezinin denizden yüksekliği 850 metredir. Yüzey alanının yaklaşık % 52' sini dağlar, % 27' sini ise ovalar kaplamaktadır. Güneydoğu Torosların uzantıları olan Sof dağlarının bulunduğu ilde ayrıca Dülük Baba, Sam, Ganı Baba ve Sarıkaya Dağları da yer almaktadır. İslahiye, Barak, Araban, Yavuzeli ve Oğuzeli ilin önemli ovalarını oluşturmaktadır.

Karasu, Araban ovasından geçip batıdan Fırat'a katılır. Sof Dağında kaynaklanan Bozatl (Merzimen) Deresi ise Yavuzeli'nin güneyinden geçip Fırat'a karışır. İl ve Türkiye sınırlarından çıkmadan Fırat'a karışan son önemli akarsu Nizip Çayıdır. Sof Dağından doğan Alleben Deresi ve İslahiye'nin kuzeyindeki Karagöl'den çıkan Karaçay ve Gaziantep platosunun güneybatısından kaynaklanan Balık Suyu diğer önemli akarsulardır. Gaziantep'te çok sayıda pınar bulunmasına karşın hiç doğal göl bulunmamaktadır. Bu yüzden şehrin birçok yerine yapay göller ve barajlar inşa edilmiştir. Gaziantep'ten geçen Alleben Deresi iki merkez ilçeyi (Şahinbey- Şehitkamil) birbirinden ayırır. İl merkezinin yakınında hiç doğal orman bulunmaz. Bu yüzden il çevresinde kızılçam ağaçlarından oluşan yapay ormanlar oluşturulmuştur (Dülük Baba ve Burç ormanlıkları).

İLİN İKLİMİ

Konumu sebebiyle Gaziantep'te Akdeniz İklimi ve Karasal iklimin bir karışımı görülmektedir. İlin güney kesimleri Akdeniz ikliminin etkisinde olmakla beraber, genel olarak yazlar sıcak ve kurak, kışlar ise soğuk ve yağışlıdır. Hava özellikle Haziran, Temmuz, Ağustos ve Eylül aylarında çok sıcaktır. Aralık, Ocak ve Şubat aylarında ise çok soğuktur. Gaziantep'te ölçülen en yüksek sıcaklık 44 °C, en düşük sıcaklık ise -17,5 °C'dir. İlde yağış en çok kış ve ilkbahar aylarında görülür. Haziran-Eylül arasında Gaziantep, en az yağışı alır. En çok yağışı ise Aralık-Şubat arasında alır. Mevsim değişirken gündüz ve gece arasında çok büyük bir sıcaklık farkı vardır. Denize kıyısı olmaması sebebiyle kentte nem oranı çok düşüktür. Bu yüzden hava çok sert değildir.

İLİN EKONOMİK DURUMU

Gaziantep ulaşım olanakları ve liman kentlerine yakınlığı sebebiyle ekonomik açıdan Türkiye'nin en zengin kentlerindendir. Gaziantep'teki en önemli geçim kaynakları, tarım, hayvancılık, enerji kaynakları, el sanatları, sanayi ve ticarettir. Maden kaynakları açısından son derece fakir olan Gaziantep'te fosfat, manganez ve boksit çıkarılır. Coğrafi yönden GAP'ın giriş kapısı, sanayisi ve ticari hacmi ile GAP'ın merkezi olan Gaziantep, ekonomik yönden çevresindeki birçok ili etkisi altında tutmaktadır.

SANAYİ

Gaziantep Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesinin tüm ürünlerinin işlendiği, iç ve dış pazara sunulduğu bir sanayi ve ticaret merkezidir. İlimiz sanayi ve ticarete yurt genelinde 5. Sırada olup Türkiye'nin en büyük sanayi sitesine sahiptir. Beş Organize Sanayi Bölgesi, birçok sanayi alanları, küçük sanayi siteleri, serbest bölgesi, jeopolitik konumu ve liman kentlerine yakınlığı ile Türkiye sanayisi ve ticaretinde çok önemli bir noktadadır. Gaziantep'teki en önemli sanayi dalları pamuk ve akrilik iplik, halı, un, irmik, makarna, gıda maddeleri, bitkisel yağ, plastik, deterjan üretimi ve deri üretimidir. Gaziantep'in ülke çapında ihracat payı %13'tür. Ayrıca kent, antepfıstığı üretim ve ihracatının %90'ı, kuruyemiş işleme ve ihracatının %85'ini, makarna işleme ve ihracatının %60'ını, pamuk ipliği imalat ve ihracatının %45'ini ve havlu imalat ve ihracatının %10'unu elinde tutmaktadır.

TARIM VE HAYVANCILIK

Gaziantep topraklarının 1/4'ü tarıma elverişli topraklardan oluşmuş olup, bu toprakların bir bölümü Fırat Nehri'nin suları ile sulanmaktadır. Gaziantep'in sulama yapılan bu topraklarında Antepfıstığı, zeytin, pamuk, üzüm, kırmızıbiber ve keten gibi ekonomik değeri yüksek sanayi bitkileri ile mercimek, buğday ve arpa gibi hububat ürünleri yetiştirilmektedir.

Tarım kadar olmasa da hayvancılık da Gaziantep ekonomisinde önemli bir yer tutar. İlde mera alanları çok olsa da verimsiz olduğu için kentte daha çok küçükbaş hayvan yetiştirilir. Kentte en çok yetiştirilen hayvan koyundur. Kentten Arap ülkelerine çok sayıda canlı hayvan ihraç edilir.

TURİZM

Ekonomisinin yanında tarihi, kültürel ve yerel zenginlikleri, mutfak kültürü, sınır kenti oluşu ile Gaziantep turizm açısından önemli bir etkinliğe sahiptir.

Bölgenin, ilk uygarlıklarının doğduğu Mezopotamya ve Akdeniz arasında bulunuşu, Anadolu'daki insan topluluklarının kültürünü yansıtan en eski merkezlerden birisi oluşu, Güneyden ve Akdeniz'den doğuya, kuzeye ve batıya giden yolların kavşağında oluşu, Tarihi İpek yolunun da buradan geçmiş olması, ilin önemini ve canlılığını devamlı olarak korumasını sağlamıştır.

Osmanlılar döneminde çok sayıda cami, medrese, han ve hamam yapılmış, kent aynı zamanda üretim, ticaret ve el sanatları yönünden de ilerlemiştir.

Gaziantep ; gezilip görünmeye değer tarihi, turistik ve doğal güzellikleri, Kurtuluş Savaşı ve Antep savunması hatıraları, yaylaları, ovaları, ören yerleri, lezzetli yemekleri, eşsiz el sanatları, camileri, türbeleri, medreseleri, Antep evleri, hanları, hamamları, kastelleri, kiliseleri, adını verdiği baklavası ve fıstığı, sanayisi, insanların kendine has çalışkanlığı ve sıcaklığı ile geçmişin ve geleceğin bir arada yaşandığı Gaziler şehridir.

İL MÜDÜRLÜĞÜMÜZÜN YAPILANMASI

Müdürlüğümüzde 10 Şube Müdürlüğünün çatısı altında geçici görevlilerde dahil olmak üzere 221 personel görev yapmaktadır. Bu personellerden **ÇED ve İzin Şube Müdürlüğü**'nde; 3 Çevre Mühendisi, 2 Kimya Mühendisi, 1 Elektronik Mühendisi, 1 Elektrik Elektronik Mühendisi, 1 Ziraat Mühendisi, 1 Jeoloji Mühendisi, 1 İdari Büro Personeli, Çevre **Yönetimi ve Denetimi Şube Müdürlüğü**'nde; 11 Çevre Mühendisi, 1 Kimya Mühendisi, 1 Endüstri Mühendisi, 3 Biyolog, 1 Ziraat Mühendisi, 1 Tekniker, 4 Teknisyen, görev yapmaktadır.

A. HAVA

A.1. Hava Kalitesi

Modern yaşamın getirdiği şehirleşmenin bir sonucu olan hava kirliliği, yerel ve bölgesel olduğu kadar küresel ölçekte de etki alanına sahiptir. Hava kirliliğinin insan sağlığına önemli etkileri olması sebebiyle, hava kalitesi konusuna tüm dünyada büyük önem verilmektedir. Hava kirliliği problemlerini çözmek ve strateji belirlemek için, bilimsel topluluk ve ilgili otoritenin her ikisi de atmosferik kirleticiler konsantrasyonlarını izlemek ve analiz etmek konusuna odaklanmışlardır (Kyrkilis vd, 2007). Otoritelerin hava kalitesinin korunması ve iyileştirilmesi konusunda sorumluluklarının yanı sıra, halk sağlığını doğrudan etki eden bir konu olması sebebiyle, kamuoyuna iletişim araçları vasıtasıyla hava kirliliği güncel bilgilerini sunması da sorumlulukları arasındadır.

Ülkemizde dış ortam hava kalitesine ilişkin parametrelerin yönetimi Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği gereğince gerçekleştirilmektedir. Bu kapsamda, 2019 yılı itibarıyla geçerli olan hava kalitesi limit değerlerine ilişkin bilgi Çizelge A.1’te verilmektedir.

Ancak farklı kirleticilere ait ölçümleri anlamak bu konuda çalışan bir bilim insanı için mümkün olsa bile genel halk ve yerel otoriteler için oldukça zor olmaktadır. Bu sebeple, hava kirliliğinin/hava kalitesinin durumunu kamuoyuna açıklarken halkın kolayca anlayabileceği bir sınıflama sistemi kullanılmaktadır. Tüm dünyada yaygın olarak kullanılan, Hava Kalitesi İndeksi (HKİ) denilen bu sınıflama sistemi ile havadaki kirleticilerin konsantrasyonlarına göre hava kalitesi için iyi, orta, kötü, tehlikeli vb şeklinde derecelendirme yapılmaktadır. Dünyanın pek çok ülkesinde indeks hesaplanmasında kullanılan yöntem ve kriterler, kendi ülkelerinde uygulanan hava kalitesi standartlarına uygun şekilde oluşturulmuştur.

Bir ulusun hava kalitesinin iyileştirilmesi konusundaki başarısı, yerel ve ulusal hava kirliliği sorunları ve kirlilik azaltmadaki gelişmeler konusunda doğru ve iyi bilgilendirilmiş vatandaşların desteğine bağlıdır (Sharma vd, 2003a). Bir bölgedeki kirleticiler seviyelerini anlamak için uygun bir aracın geliştirilmesi büyük önem taşımaktadır. Bu araç, vatandaşın hava kirliliği seviyesi hakkında doğru ve anlaşılabilir şekilde bilgi sağlarken, aynı zamanda ilgili otoritelerin toplum sağlığını korumak için önlem almaları konusunda kullanılabilir olmalıdır (Kyrkilis vd, 2007).

Bu amaçla, geliştirilen standart değerler, gerek uyarıcı ve anlaşılabilir olması gerekse de kullanımı açısından yaygın olarak bir indekse çevrilerek sunulabilmektedir. Belli bir bölgedeki hava kalitesinin karakterize edilmesi için ülkelerin kendi sınır değerlerine göre dönüştürdükleri ve kirlilik sınıflandırılmasının yapıldığı bu indekse Hava Kalitesi İndeksi (HKİ) (Air Quality Index/AQI) adı verilmektedir. İndeks belirli kategorilerde farklı tanım ve renkler kullanılarak ifade edilmekte ve ölçümü yapılan her kirleticiler için ayrı ayrı düzenlenmektedir (Yavuz, 2010).

Ulusal Hava Kalitesi İndeksi, ulusal mevzuatımız ve sınır değerlerimize uygun olarak oluşturulmuştur. 5 temel kirleticiler için hava kalitesi indeksi hesaplanmaktadır. Bunlar; partikül maddeler (PM₁₀), karbon monoksit (CO), kükürt dioksit (SO₂), azot dioksit (NO₂) ve ozon (O₃) dur.

Çizelge A.1 – Hava kalitesi değerlendirme ve yönetiminde limit değerlerinde kademeli azaltım ve uyarı eşikleri

KİRLLETİCİ	ORTALAMA SÜRE	LİMİT DEĞER		UYARI EŞİĞİ
		2019 (µg/m ³)	2020 (µg/m ³)	
SO ₂	saatlik -insan sağlığının korunması için-	350	350	500 µg/m ³ (hava kalitesinin temsili bölgelerinde bütün bir “bölge” veya “alt bölge”de veya en azından 100 km ² ’de – hangisi küçükse- üç ardışık saatte ölçülür)
	24 saatlik -insan sağlığının korunması için-	125	125	
	yıllık ve kış dönemi (1 Ekim’den 31 Marta kadar) -insan sağlığının korunması için-	20	20	
NO ₂	saatlik -insan sağlığının korunması için-	250	240	400 µg/m ³ (hava kalitesinin temsili bölgelerinde bütün bir “bölge” veya “alt bölge”de veya en azından 100 km ² ’de – hangisi küçükse- üç ardışık saatte ölçülür)
	yıllık -insan sağlığının korunması için-	40	40	
NO _x	yıllık -vejetasyonun korunması için-	30	30	----
PM ₁₀	24 saatlik -insan sağlığının korunması için-	50	50	----
	yıllık -insan sağlığının korunması için-	40	40	
Pb	yıllık -insan sağlığının korunması için-	0,5	0,5	----
BENZEN	yıllık -insan sağlığının korunması için-	7	6	----
CO	maksimum günlük 8 saatlik ortalama -insan sağlığının korunması için-	10.000	10.000	----

(Kaynak: Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği)

Hava kalitesine ilişkin hava kalite indeksi karşılaştırması da Çizelge A.2’ de verilmektedir.

Çizelge A.2 - Ulusal hava kalite indeksi kesme noktaları

İndeks	HKİ	SO ₂ [µg/m ³]	NO ₂ [µg/m ³]	CO [µg/m ³]	O ₃ [µg/m ³]	PM10 [µg/m ³]
		1 Sa. Ort.	1 Sa. Ort.	8 Sa. Ort.	8 Sa. Ort.	24 Sa. Ort.
İyi	0 – 50	0-100	0-100	0-5.500	0-120 ^L	0-50
Orta	51 – 100	101-250	101-200	5.501-10.000	121-160	51-100
Hassas	101 – 150	251-500	201-500	10.001-16.000 ^L	161-180 ^B	101-260
Sağlıksız	151 – 200	501-850	501-1.000	16.001-24.000	181-240 ^U	261-400
Kötü	201 – 300	851-1.100	1.001-2.000	24.001-32.000	241-700	401-520
Tehlikeli	301 – 500	>1.101	>2.001	>32.001	>701	>521

L: Limit Değer

B: Bilgi Eşiği

U: Uyarı Eşiği

Çizelge A.3 - Ulusal hava kalitesi indeksi

Hava Kalitesi İndeksi (AQI) Değerler	Sağlık Endişe Seviyeleri	Renkler	Anlamı
Hava Kalitesi İndeksi bu aralıkta olduğunda..	..hava kalitesi koşulları..	..bu renkler ile sembolize edilir..	..ve renkler bu anlama gelir.
0 - 50	İyi	Yeşil	Hava kalitesi memnun edici ve hava kirliliği az riskli veya hiç risk teşkil etmiyor.
51 - 100	Orta	Sarı	Hava kalitesi uygun fakat alışılmadık şekilde hava kirliliğine hassas olan çok az sayıdaki insanlar için bazı kirlleticiler açısından orta düzeyde sağlık endişesi oluşabilir.
101- 150	Hassas	Turuncu	Hassas gruplar için sağlık etkileri oluşabilir. Genel olarak kamunun etkilenmesi olası değildir.
151 - 200	Sağlıksız	Kırmızı	Herkes sağlık etkileri yaşamaya başlayabilir, hassas gruplar için ciddi sağlık etkileri söz konusu olabilir.
201 - 300	Kötü	Mor	Sağlık açısından acil durum oluşturabilir. Nüfusun tamamının etkilenme olasılığı yüksektir.
301 - 500	Tehlikeli	Kahverengi	Sağlık alarmı: Herkes daha ciddi sağlık etkileri ile karşılaşabilir.

Çizelge A.4 –2020 yılı itibariyle sürekli emisyon ölçüm sistemleri (ÇŞİM, 2021)

SEKTÖR	TESİS SAYISI	BACA SAYISI
Ağaç İşleme Tesisleri		
Asit Üretim Tesisleri		
Atık Geri Kazanım ve Bertaraf Tesisleri	1	2
Cam Üretim Fabrikaları		
Çimento		
Demir - Çelik ve Metalurji Fabrikaları		
Doğalgaz Çevrim ve Termik Santraller		
Gıda Fabrikaları		
Gübre Fabrikaları	1	1
Kağıt Fabrikaları		
Kimya Fabrikaları		
Kireç Fabrikaları	1	1
Lastik Üretim Tesisleri		
Otomotiv		
Petrol ve Petrokimya Tesisleri		
Şeker Fabrikaları		
Tekstil Fabrikaları	1	1
TOPLAM	4	5

A.2. Hava Kalitesi Üzerine Etki Eden Kirleticiler

Hava kirliliği, doğrudan veya dolaylı olarak insan sağlığını etkileyerek yaşam kalitesini düşürmektedir. Günümüzde hava kirliliği nedeniyle yerel, bölgesel ve küresel sorunlar yaygın olarak yaşanmaktadır.

Yoğun şehirleşme, şehirlerin yanlış yerleşmesi, motorlu taşıt sayısının artması, düzensiz sanayileşme, kalitesiz yakıt kullanımı, topoğrafik ve meteorolojik şartlar gibi nedenlerden dolayı büyük şehirlerimizde özellikle kış mevsiminde hava kirliliği yaşanabilmektedir.

Bir bölgede hava kalitesini ölçmek, o bölgede yaşayan insanların nasıl bir hava teneffüs ettiğinin bilinmesi açısından çok büyük önem taşımaktadır. Ayrıca, önemli bir nokta da, bir bölgede meydana gelen hava kirliliğinin sadece o bölgede görülmeyip meteorolojik olaylara bağlı olarak yayılım göstermesi ve küresel problemlere de (küresel ısınma, asit yağmurları, vb) sebep olmasıdır.

Renksiz bir gaz olan kükürtdioksit (SO₂), atmosfere ulaştıktan sonra sülfat ve sülfürik asit olarak oksitlenir. Diğer kirleticiler ile birlikte büyük mesafeler üzerinden taşınabilecek damlalar veya katı

partiküller oluşturur. SO₂ ve oksidasyon ürünleri kuru ve nemli depozisyonlar (asitli yağmur) sayesinde atmosferden uzaklaştırılır.

Azot Oksitler (NO_x), Azot monoksit (NO) ve azot dioksit (NO₂), toplamı azot oksitleri (NO_x) oluşturur. Azot oksitler genellikle (%90 durumda) NO olarak dışarı verilir. NO ve NO₂' nin ozon veya radikallerle (OH veya HO₂ gibi) reaksiyonu sonucunda oluşur. İnsan sağlığını en çok etkileyen azot oksit türü olması itibari ile NO₂ kentsel bölgelerdeki en önemli hava kirleticilerinden biridir. Azot oksit (NO_x) emisyonları insanların yarattığı kaynaklardan oluşmaktadır. Ana kaynakların başında kara, hava ve deniz trafiğindeki araçlar ve endüstriyel tesislerdeki yakma kazanları gelmektedir.

İnsan sağlığına etkileri açısından, sağlıklı insanların çok yüksek NO₂ derişimlerine kısa süre dahi maruz kalmaları, şiddetli akciğer tahribatlarına yol açabilir. Kronik akciğer rahatsızlığı olan kişilerin ise bu derişimlere maruz kalmaları, akciğerde kısa vadede fonksiyon bozukluklarına yol açabilir. NO₂ derişimine uzun süre maruz kalınması durumunda ise buna bağlı olarak solunum yolu rahatsızlıklarının ciddi oranda arttığı gözlenmektedir.

Toz Partikül Madde (PM₁₀), partikül madde terimi, havada bulunan katı partikülleri ifade eder. Bu partiküllerin tek tip bir kimyasal bileşimi yoktur. Katı partiküller insan faaliyetleri sonucu ve doğal kaynaklardan, doğrudan atmosfere karışırlar. Atmosferde diğer kirleticiler ile reaksiyona girerek PM'yi oluştururlar ve atmosfere verilirler. (PM₁₀ -10 µm'nin altında bir aerodinamik çapa sahiptir) 2,5 µm'ye kadar olan partikülleri kapsayacak yasal düzenlemeler konusunda çalışmalar devam etmektedir. PM₁₀ için gösterilebilecek en büyük doğal kaynak yollardan kalkan tozlardır. Diğer önemli kaynaklar ise trafik, kömür ve maden ocakları, inşaat alanları ve taş ocaklarıdır. Sağlık etkileri açısından, PM₁₀ solunum sisteminde birikebilir ve çeşitli sağlık etkilerine sebep olabilir. Astım gibi solunum rahatsızlıklarını kötüleştirebilir, erken ölümü de içeren çeşitli ciddi sağlık etkilerine sebep olur. Astım, kronik tıkalı akciğer ve kalp hastalığı gibi kalp veya akciğer hastalığı olan kişiler PM₁₀'a maruz kaldığında sağlık durumları kötüleşebilir. Yaşlılar ve çocuklar, PM₁₀ maruziyetine karşı hassastır. PM₁₀ yardımıyla toz içerisindeki mevcut diğer kirleticiler akciğerlerin derinlerine kadar inebilir. *İnce partiküllerin büyük bir kısmı akciğerlerdeki alveollere kadar ulaşabilir. Buradan da kurşun gibi zehirli maddeler %100 olarak kana geçebilir.*

Karbonmonoksit (CO), kokusuz ve renksiz bir gazdır. Yakıtların yapısındaki karbonun tam yanmaması sonucu oluşur. CO derişimleri, tipik olarak soğuk mevsimlerde en yüksek değere ulaşır. Soğuk mevsimlerde çok yüksek değerlere ulaşılmasının bir sebebi de enverziyon durumudur. CO'nin global arka plan konsantrasyonu 0.06 ve 0.17 mg/m³ arasında bulunur. 2000/69/EC sayılı AB direktifinde CO ile ilgili sınır değerler tespit edilmiştir.

Enverziyon, sıcak havanın soğuk havanın üzerinde bulunarak, havanın dikey olarak birbiriyle karışmasının engellenmesi durumudur. Kirlilik böylece yer seviyesine yakın soğuk hava tabakasının içerisinde toplanır.

CO'nin ana kaynağı trafik ve trafikteki sıkışıklıktır. Sağlık etkileri, akciğer yolu ile kan dolaşımına girerek, kimyasal olarak hemoglobinle bağlanır. Kandaki bu madde, oksijeni hücrelere taşır. Bu yolla, CO organ ve dokulara ulaşan oksijen miktarını azaltır. Sağlıklı kişilerde, daha yüksek seviyelerdeki CO'e maruz kalmak, algılama ve gözün görme gücünü etkileyebilir. Hafif ve daha ağır kalp ve solunum sistemi hastalığı olan kişiler ve henüz doğmamış ve yeni doğmuş bebekler, CO kirliliğine karşı en riskli grubu oluşturur.

Kurşun (Pb), doğada metal olarak bulunmaz. Kurşun gürültü, ısı ve vibrasyonlara karşı iyi bir koruyucudur ve hava yoluyla taşınır. Kurşun, maden ocakları ve bakır ve tunç (Cu+Sn) alaşımı işlenmesi, kurşun içeren ürünlerin geriye dönüştürülmesi ve kurşunlu petrolün yakılmasıyla çevreye yayılır. Kurşun içeren benzin ilavesi ürünlerinin de kullanılması, atmosferdeki kurşun oranını yükseltir.

Ozon (O₃), kokusuz renksiz ve 3 oksijen atomundan oluşan bir gazdır. Ozon kirliliği, özellikle yaz mevsiminde güneşli havalarda ve yüksek sıcaklıkta oluşur (NO₂+ güneş ışınları = NO+ O => O+ O₂ = O₃). Ozon üretimi uçucu organik bileşikler (VOC) ve karbon monoksit sayesinde hızlandırılır veya güçlendirilir. Ozonun oluşması için en önemli öncü bileşimler NO_x (Azot oksitler) ve VOC'dır. Yüksek güneş ışınlarının etkisiyle ozon derişimi Akdeniz ülkelerinde Kuzey-Avrupa ülkelerinden daha yüksektir. Sebebi ise güneş ışınlarının ozon'un fotokimyasal oluşumundaki fonksiyonundan kaynaklanmasıdır.

*Diğer kirleticilere kıyasla ozon doğrudan ortam havasına karışmaz. Yeryüzüne yakın seviyede ozon karmaşık kimyasal reaksiyonlar yoluyla oluşur. Bu reaksiyonlara NO_x, metan, CO ve VOC'ler (etan (C₂H₆), etilen (C₂H₄), propan (C₃H₈), benzen (C₆H₆), toluen (C₆H₅), xilen (C₆H₄) gibi kimyasal maddelerde eklenir. Ozon çok güçlü bir oksidasyon maddesidir. Birçok biyolojik madde ile etkileşimde bulunur. Tüm solunum sistemine zarar verebilir. Ozonun zararlı etkisi derişim oranına ve ozona maruziyet süresine bağlıdır. Çocuklar büyük bir risk grubunu oluşturur. Diğer gruplar arasında öğlen saatlerinde dışarıda fiziksel aktivitede bulunanlar, astım hastaları, akciğer hastaları ve yaşlılar bulunur.**

Çizelge A.5 – 2020 yılında kullanılan yakıt türleri ve miktarları
(Kaynak, 2021)

	Katı Yakıt			Doğalgaz		Fuel Oil	
	Kullanım Yeri	Cinsi	Tüketim Miktarı (ton)	Kullanım Yeri	Tüketim Miktarı (sm ³)	Kullanım Yeri	Tüketim Miktarı (kg)
Sanayi	Buhar Kazanları	İthal-Yerli Kömür-Prina	275.439	Buhar Kazanları	274.479.660	-	-
	Tüketim Miktarı (ton)			Tüketim Miktarı (sm ³)		Tüketim Miktarı (m ³)	
Konut	-			261.803.442		-	

Çizelge A.6 - 2020 yılındaki araç sayısı ve egzoz ölçümü yaptıran araç sayısı
(2020, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü)

Egzoz Gazı Emisyon Ölçüm Yetki Belgesi Düzenlenen Firma Sayısı	İldeki Toplam Araç Sayısı	Egzoz Ölçümü Yaptıran Araç Sayısı
38	518.415	192.892

A.3. Hava Kalitesinin Kontrolü Konusundaki Çalışmalar

Gaziantep Büyükşehir Belediyesi Pasif Örneklemeye Çalışmaları

Bu çalışmada Gaziantep il merkezinde ısınma kaynaklı oluşan hava kirliliğinin tespiti amacıyla “Pasif Örneklemeye Çalışması” yapılmıştır. Pasif örneklemeye çalışmasında NO₂, SO₂, O₃ ve HCl-HBr-HF-HNO₃-H₂SO₄ gibi kirletici parametreler üzerinde çalışmalar yapılmıştır. Ayrıca PM₁₀ için 9 noktada aktif örneklemeye çalışması yapılmıştır. İl merkezinde 29 nokta (Tablo 6) belirlenerek noktaların her birine 4'er adet pasif örneklemeye tüpü yerleştirilmiştir.

Pasif örneklemeye çalışması kış ayları dikkate alınarak planlanmıştır. 2015 yılında Ocak-Şubat-Mart (1. Dönem) ve Ekim, Kasım, Aralık (2. Dönem) aylarını kapsayacak şekilde örneklemeye çalışması yapılmıştır. Çalışma 6 ay sürmüş ve tüpler ayda bir değiştirilmiştir. Çalışmanın ilk dönemi ve raporu tamamlanmış sonuçlar aşağıda değerlendirilmiştir. 2. Dönem örneklemeye çalışması tamamlanmış fakat raporlama süreci devam etmektedir.

İlk dönem yapılan ölçümler SKHKKY EK-2 gereğince değerlendirilmiş olup; NO₂ Pasif örneklemeye ölçüm sonuçları 7, 26 ve 29 nolu noktalarda sınır değerinin üstünde bulunmuştur. Diğer noktalardaki ölçüm sonuçları sınır değerinin altındadır.

SO₂ Pasif Örneklemeye ölçüm sonuçları 1, 2, 5, 6, 8, 9, 23, 25, 26, 27, 28 nolu noktalarda UVS sınır değerinin üstündedir.

Yapılan ölçümler Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği gereğince değerlendirilmiş olup, O₃ Pasif Örneklemeye ölçüm sonuçları Yönetmeliğin Ek-1 Ozon için uzun vadeli hedefler, hedef değerler, bilgilendirme ve uyarı eşikleri tablosundaki belirtilen 120 µg/m³ sınır değerinin altındadır.

1. Dönem PM₁₀ ölçümü yapılan noktalarından 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 da bulunan konsantrasyonlar SKHKKY Ek-1.b.2.2'de belirtilen sınır değerlere uygundur. Ancak 2. Dönem verileri incelendiğinde 1, 4, 5, 6, 7, 8, 9 noktalarında PM₁₀ sınır değerleri aşımıştır.

A.3.1. Temiz Hava Eylem Planları

Bakanlığımıza ait Ulusal Hava Kalitesi İzleme Ağına bağlı, Gaziantep İlinde verileri alınan 1 adet sabit hava kalitesi bulunmaktadır. Mevcut izleme istasyonuna ek olarak 5 adet Hava Kalitesi Ölçüm İstasyonu hazır hale getirilmiştir. İstasyonda sürekli olarak Kükürtdioksit (SO₂) ve Partikül Madde (PM₁₀) gibi parametreler otomatik olarak ölçülmekte ve saatlik değerler olarak alınmaktadır. Hava kalitesi ölçüm değerleri www.havaizleme.gov.tr adresinden temin edilmiştir. İstasyonda

ölçülen bu değerler öncelikle elektronik ağ sistemi sayesinde Bakanlığımız veri toplama merkezine iletilmekte olup buradan da İl Müdürlüğümüzde bulunan bilgisayar ve modem aracılığı ile bilgiler elektronik ortama aktarılmakta ve istenildiği zaman ulaşılabilecek nitelikte depolanmaktadır. Bu ölçümlere ait saatlik, günlük, haftalık ve aylık verilerin internet sitesinden www.havaizleme.gov.tr adresinden izlenmesi mümkündür.

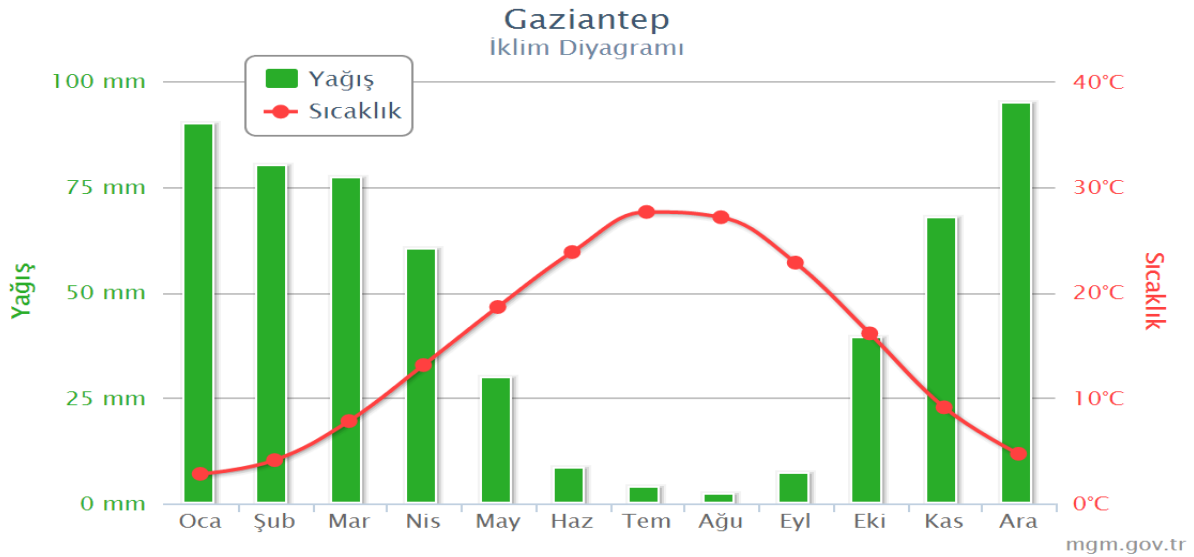
Hava Kalitesi İzleme İstasyonu trafiğin yoğun olduğu yerde olup il merkezini temsil etmektedir.

- Ulusal izleme ağına bağlı olmayan hava kalitesi izleme istasyonu var mı?

İlimizde ulusal izleme ağına bağlı olmayan hava kalitesi izleme istasyonu bulunmamaktadır.

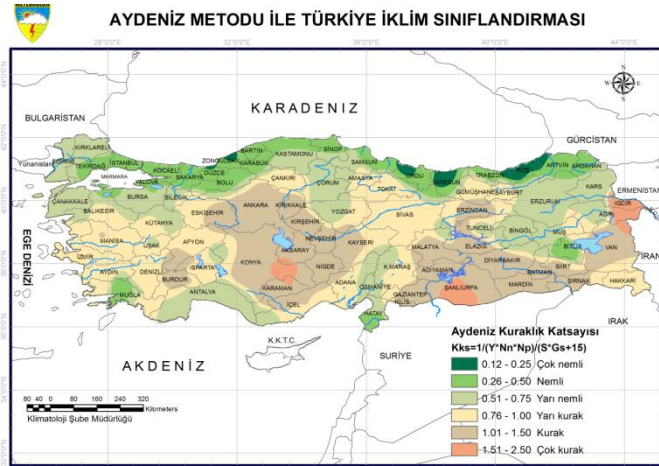
- Meteorolojik veri

Gaziantep, Akdeniz ve kara ikliminin geçiş bölgesinde yer almaktadır. Bu nedenle ne Akdeniz ne de kara ikliminin özelliklerini tamamen temsil etmektedir. İlin güney kesimleri Akdeniz ikliminin etkisi altında olmakla beraber genel olarak yazlar sıcak ve kurak, fakat akşamları serindir. Kışları ise ılık ve yağışlıdır. Gaziantep il toprakları ile Akdeniz arasında dağların olması (Amanos Dağları) nedeniyle mevsimlerde iklim az çok karasal bir nitelik kazanır. Zeytin ağaçlarının daha çok ilin güneyinde oluşu da Akdeniz ikliminin belli bir kesimde etkili olduğunu gösterir. Gaziantep yaylasının yüksek kesimleri ve Sof Dağlarında kış daha da serttir. Gaziantep'te en çok yağış kış ve ilkbahar aylarında görülür ve egemen rüzgâr lodostur. İl kışın doğu ve kuzeydoğu rüzgârlarının etkisi altında kalır. Ayrıca karayel ve güneybatı rüzgârlarının da etkisi vardır.

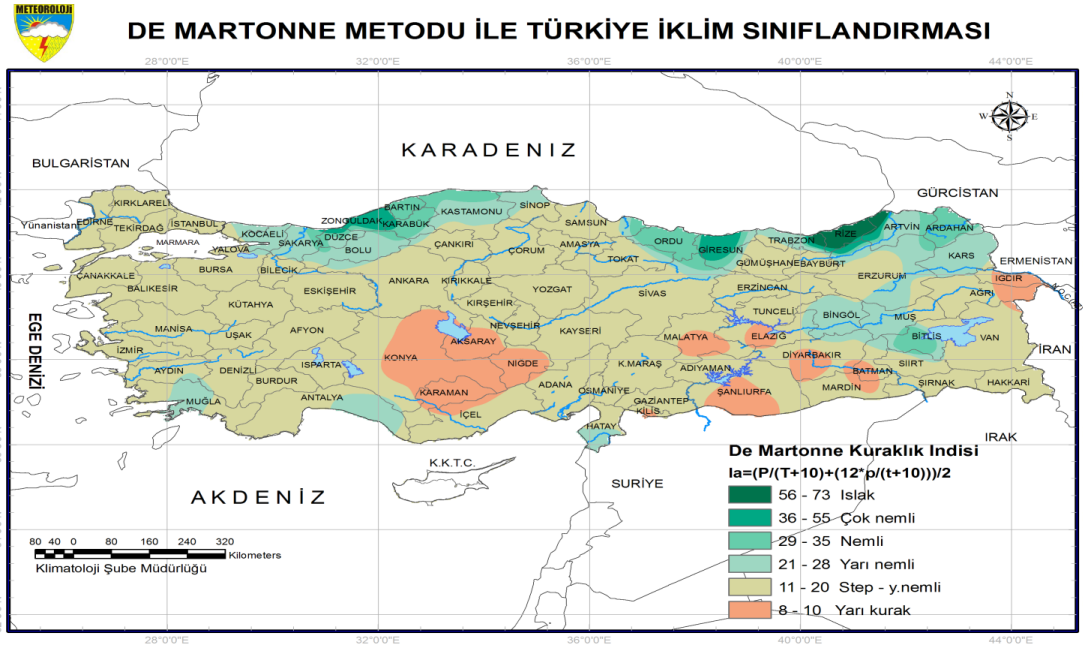

Aydeniz İklim Sınıflandırması				
Kuraklık Katsayısı	1,02	İklim Tipi	Kurak	
Erinç İklim Sınıflandırması				
Yağış Etkinlik İndisi	25,94	İklim Tipi	Yarı Nemli	
DeMartonne İklim Sınıflandırması				
Kuraklık İndisi	12,66	İklim Tipi	Step-Nemli arası	
Trewartha İklim Sınıflandırması (evrensel sıcaklık ölçeğine göre)				
Kış mevsimi iklim tipi	Kışları serin, (2,80)	Yaz mevsimi iklim tipi	yazları sıcak (27,60)	
Thornthwaite İklim Sınıflandırması				
İklim Sınıfı	C1,B'2,s2,b'2	C1: Yarı Kurak-az nemli	B'2: Mezotermal	s2: Su fazlası kış mevsiminde ve çok kuvvetli olan b'2: Yaz buharlaşma oranı: % 57

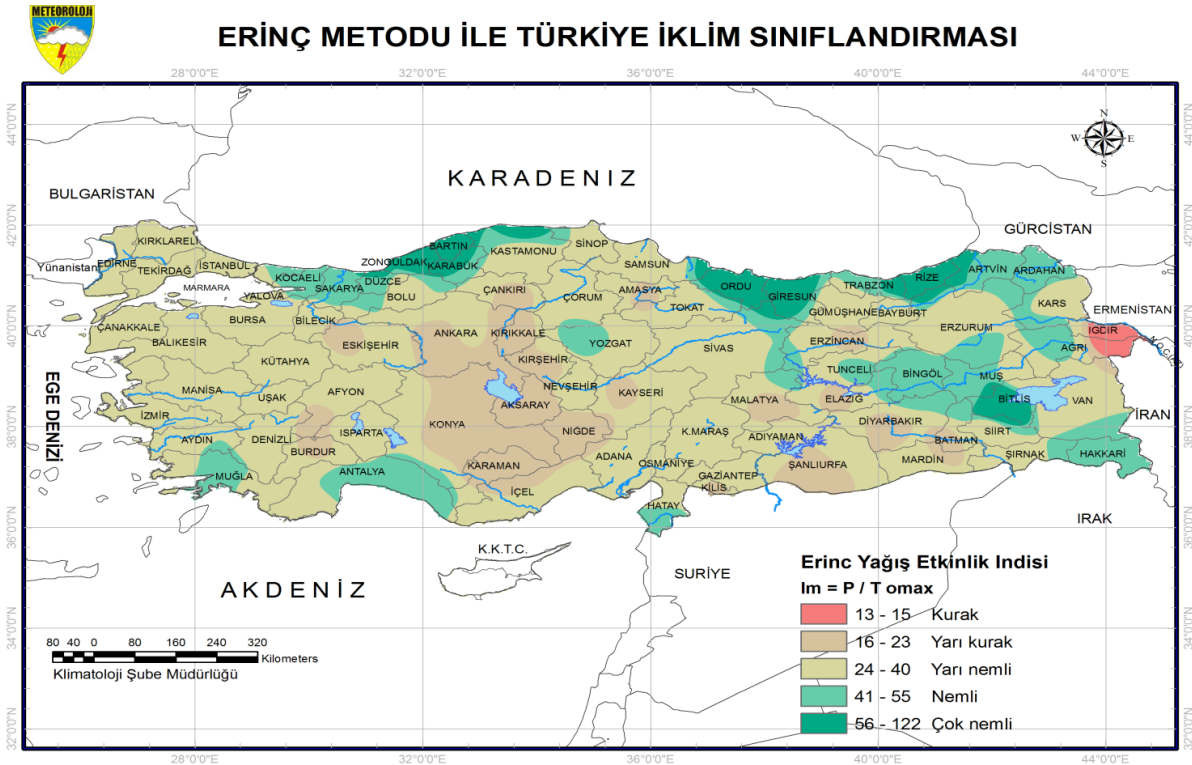
Şekil 1. Gaziantep İklim Sınıflandırması

Şekil 2. Aydeniz Metodu İle Türkiye İklim Sınıflandırılması

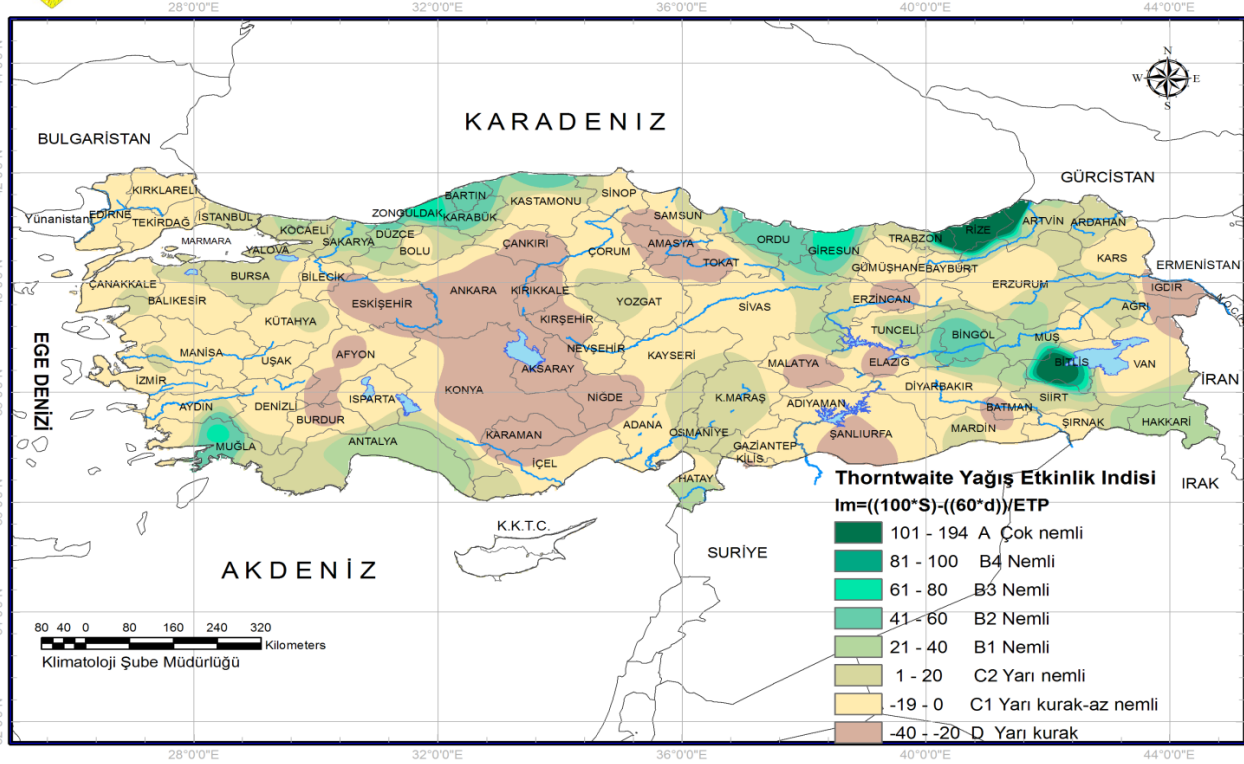
Şekil 3. De Martonne Metodu İle Türkiye İklim Sınıflandırması

Şekil 4. Erinc Metodu İle Türkiye İklim Sınıflandırılması

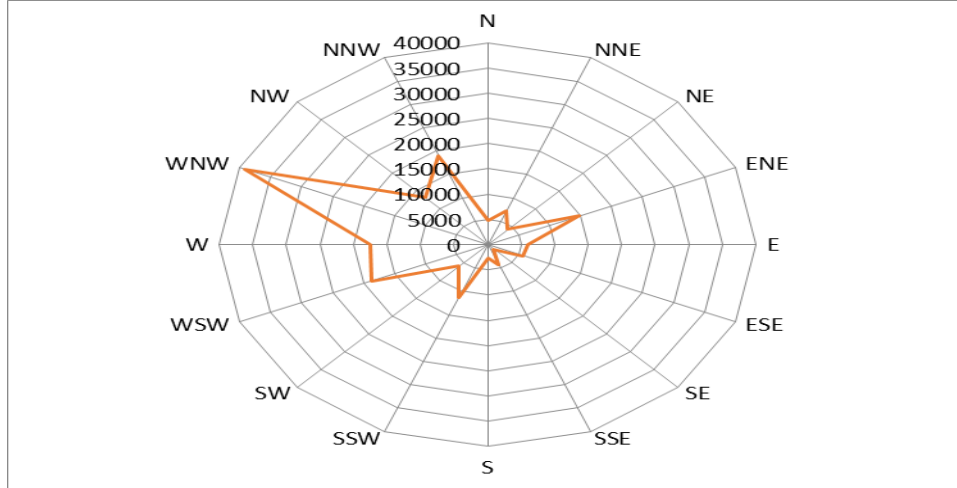
THORNTHWAITE METODU İLE TÜRKİYE İKLİM SINIFLANDIRMASI

Şekil 5. Thornthwaite Metodu İle Türkiye İklim Sınıflandırılması

Tablo 1. Gaziantep Uzun Yıl Verilerine Göre Hâkim Rüzgâr Yönü Bilgileri

Uzun Yıllar Aylık Hâkim Rüzgâr Yönü (°)		
İstasyon No	Ay	Hâkim Yön(°)
17261	1	ENE
17261	2	ENE
17261	3	WNW
17261	4	WNW
17261	5	WNW
17261	6	WNW
17261	7	WNW
17261	8	WNW
17261	9	WNW
17261	10	WSW
17261	11	WSW
17261	12	ENE
NOT: Gaziantep ilinin Uzun Yıl Verilerine Göre Hâkim Rüzgâr Yönü WNW'dir.		
NOT: Verilen Bilgilerde İhtilaf Vukuunda Genel Müdürlük Merkez Birimleri Kayıtları Esas Alınacaktır.		

Şekil 6. Gaziantep 1994-2019 Rüzgar Esme Sayılarına Göre Hakim Rüzgar Yön Diyagramı (Gaziantep Meteoroloji İl Müdürlüğü)

Tablo 2. Gaziantep Meteoroloji İl Müdürlüğü, İl İklim Verileri (1950-2019)

Gaziantep Uzun Yıllar İçinde Gerçekleşen Ortalama Değerler (1950-2019)													
Değerler	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	Yıllık
Ortalama Sıcaklık (°C)	2,9	4,3	8,0	13,2	18,6	24,0	27,7	27,4	22,8	16,1	9,4	4,8	14,9
Ortalama En Yüksek Sıcaklık (°C)	7,4	9,3	13,7	19,5	25,40	31,1	35,0	35,1	31,0	24,10	16,1	9,6	21,4
Ortalama En Düşük Sıcaklık (°C)	-0,7	0,0	2,9	7,2	11,80	17,00	21,0	20,9	16,1	9,9	4,4	0,9	9,3
Ortalama Güneşlenme Süresi (saat)	3,7	4,5	5,6	7,1	8,7	10,7	11,0	10,3	9,0	7,2	5,5	3,6	86,9
Ortalama Yağışlı Gün Sayısı	13,2	11,9	11,9	9,9	7,0	2,0	0,5	0,4	1,4	6,0	8,2	11,9	84,3
Aylık Toplam Yağış Miktarı Ortalaması (kg/m ²)	101,7	82,3	71,8	52,6	30,9	6,7	2,7	1,9	5,7	36,0	62,1	95,7	550,1
Gaziantep Uzun Yıllar İçinde Gerçekleşen En Yüksek ve En Düşük Değerler (1950-2019)													
En Yüksek Sıcaklık (°C)	19,0	24,3	28,1	34,0	37,8	39,6	44,0	42,8	40,8	36,4	27,3	24,4	44,0
En Düşük Sıcaklık (°C)	-17,5	-15,6	-11,0	-4,3	0,4	4,5	9,0	10,8	3,4	-3,9	-9,7	-15,0	17,5
Günlük Toplam En Yüksek Yağış Miktarı	73,60 kg/m2 10.02.1953		Günlük En Hızlı Rüzgâr			115,60 km/sa 21.03.1968			En Yüksek Kar		100,00 cm 08.02.1968		

A.4. Ölçüm İstasyonları

İzleme istasyonu yerinin tanımlanması

İSTASYON YERLERİ	İSTASYON TÜRÜ (Isınma/Trafik/Sanayi)	HAVA KİRLİTİCİLERİ					
		SO ₂	NO _x	CO	O ₃	NO ₂	PM
Gaziantep	Isınma	X					X
Beydilli	Isınma	X	X	X		X	X
Gaski-D6 (Yukarıbayır)	Isınma	X	X	X	X	X	X
Nizip	Isınma	X	X	X	X	X	X
Sankopark	Trafik	X	X	X	X	X	X
Atapark	Sanayi	X	X	X	X	X	X

Gaziantep istasyonunun 10 m yanında trafiğe açık cadde geçmektedir. 7 m arkasında konutlarla çevrilidir. 1. Organize Sanayi Bölgesine uzaklığı kuş uçuşu olarak 12 km mesafededir. İstasyonun trafiğe açık caddede bulunmasından dolayı trafikten kaynaklanabilecek emisyon değerlerinden etkilenebilecek durumdadır.

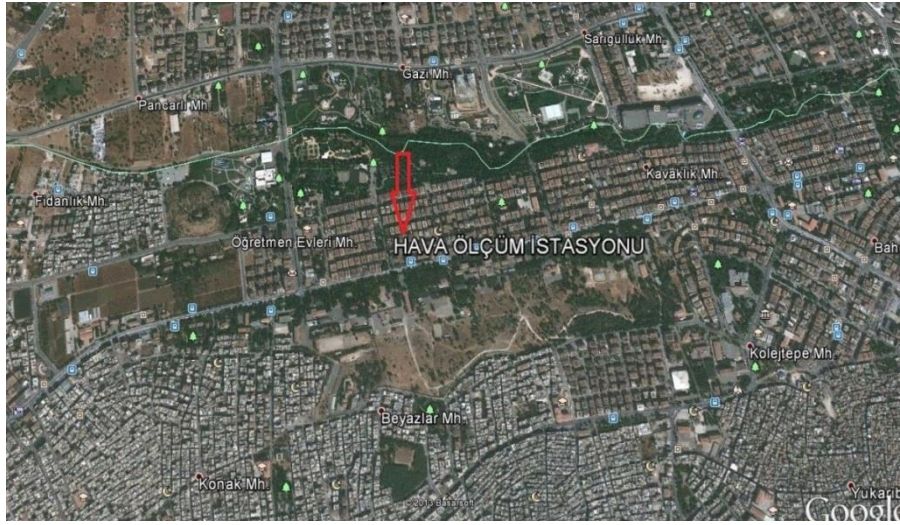

Şekil 7. Gaziantep Hava Kalitesi Ölçüm İstasyonu

Tablo 3. İlde bulunan hava kalitesi izleme istasyonları sayısı, tipleri, ölçtüğü parametreler ve koordinatları

İstasyon Adı	Ölçülen Parametreler	İstasyon Tipi	Koordinatı	
			X	Y
Gaziantep	SO ₂ ve PM ₁₀	Kentsel	37 3' 30.75" K Enlemi	37 21' 3.32" D Boylamı

- İstasyonun temsil ettiği varsayılan alanın tanımlanması

Şekil 8. İstasyon ve çevresini gösterir harita

İstasyonlarda ölçülen hava kalitesi verileri

Gaziantep istasyonuna ait veriler 2007-2020 (2020-Ocak/Nisan) yıllarına ait aylık ve yıllık ortalamalar şeklinde aşağıdaki tabloda yer almaktadır. Söz konusu veriler Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği kapsamında değerlendirilmiştir.

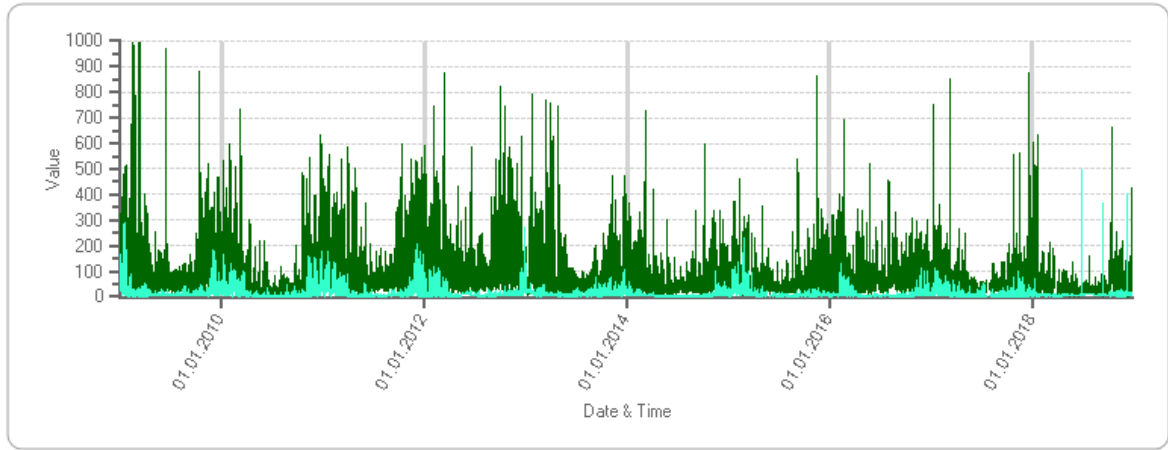
Tablo 4. Yıllara göre hava kalitesi izleme verileri aylık ve yıllık ortalamaları tablosu

Son 12 (On İki) Yıllık Hava Kalitesi Ölçüm Değerleri														
		OCAK	SUBAT	MART	NİSAN	MAYIS	HAZİRAN	TEMMUZ	AGUSTOS	EYLÜL	EKİM	KASIM	ARALIK	YILLIK ORTALAMA (µg/m³)
2007	SO ₂	103	46	23	6	3	3	3	189	7	10	27	69	41
	PM ₁₀	149	135	99	67	141	75	70	75	92	138	141	-	107
2008	SO ₂	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	15	62	27
	PM ₁₀	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	128	-	128
2009	SO ₂	61	12	10	9	8	8	8	11	8	11	23	29	17
	PM ₁₀	-	137	85	68	54	72	46	46	46	113	122	120	83
2010	SO ₂	30	32	22	6	5	4	3	5	5	5	41	43	17
	PM ₁₀	124	124	104	48	27	36	25	35	34	67	97	134	71
2011	SO ₂	42	32	25	4	2	4	4	4	6	7	27	53	18
	PM ₁₀	143	120	95	96	68	54	66	63	88	112	122	183	101
2012	SO ₂	19	32	14	3	8	9	5	5	5	8	10	34	13
	PM ₁₀	130	132	112	85	74	78	77	73	138	164	141	-	109
2013	SO ₂	25	12	10	7	7	7	6	8	9	15	16	23	12

	PM ₁₀	102	103	94	134	58	44	41	47	46	58	96	94	76
2014	SO ₂	10	10	6	4	3	3	3	3	3	4	14	17	7
	PM ₁₀	91	75	68	48	40	37	40	53	47	53	76	78	59
2015	SO ₂	30	32	20	7	6	4	5	3	5	6	9	8	11
	PM ₁₀	78	76	59	43	47	37	38	42	104	58	78	76	60
2016	SO ₂	5	22	12	4	3	4	5	3	4	5	18	16	8
	PM ₁₀	60	93	48	75	64	66	53	89	54	87	101	65	68
2017	SO ₂	21	21	10	6	3	5	10	4	5	8	13	8	10
	PM ₁₀	80	75	62	37	29	24	30	40	42	59	67	95	54
2018	SO ₂	8	5	4	5	7	7	11	9	6	7	6	8	7
	PM ₁₀	68	54	51	34	34	25	29	26	24	66	52	46	43
2019	SO ₂	6,37	5,52	4,7	4,33	4,56	6,67	7,02	11,55	15	7,15	8,5	11,75	7,58
	PM ₁₀	68,3	48,8	35	30,2	36,6	36,14	33,2	45,12	41,2	57,9	83,5	59,81	48,47
2020	SO ₂	10,7	9,43	9	3,95									
	PM ₁₀	46,2	44,96	47,86	37,8									

Gaziantep istasyonuna ait 2019-2020 yıllık ortalama PM₁₀ ve SO₂ verilerinin değerlendirilmesi; 2008 yılında 128 µg/m³ olan PM₁₀ değeri 2019 yılında 48,47 µg/m³ olarak ölçülmüştür. 2008 yılında 27 µg/m³ olan SO₂ değeri 2019 yılında 7,58 µg/m³ olarak ölçülmüştür. Yıllık sınır değerler 2008 yılından başlayarak, kademeli olarak Avrupa Birliği sınır değerlerine ulaşana kadar her 12 ayda bir eşit miktarda yıllık olarak azalmıştır.

İstasyon:Gaziantep Periyodik:01.01.2009 00:00 - 01.01.2019 00:00 Rapor Türü:AVG

Şekil 9. PM₁₀ - SO₂ ortalamalarının tek grafikte gösterimi (2009-2019)
(www.havaizleme.gov.tr)

A.5. Gürültü

Gürültü konusunda yetki Büyükşehir Belediyesine devredilmiştir. Gürültü ile ilgili belgelendirme süreci belediye tarafından yapılmaktadır. İl Müdürlüğümüze iletilen gürültü şikâyetleri 6 tane olup tamamı sonuçlandırılmıştır.

A.6. İklim Değişikliği Eylem Planı Çerçevesinde Yapılan Çalışmalar

İklim Değişikliği Eylem Planı'nda bulunan sektörel hedefler kapsamında ilde yapılan kısa, orta ve uzun vadeli çalışmalara değinilecektir.

Ülkemizde, emisyonların tesis seviyesinde takibine yönelik mevzuat çalışmaları 2010 yılında başlamış, Bakanlığımız ve ilgili kurumlar ile kuruluşlar arasında oluşturulan teknik bir çalışma grubu Sera gazı emisyonlarının takibine ilişkin yasal çerçevenin temelleri “ Sera Gazı Emisyonlarının Takibi Hakkında Yönetmelik ” in 25 Nisan 2012 Tarihli ve 28274 Sayılı Resmi Gazete’ de yayımlanarak yürürlüğe girmesiyle atılmıştır. Yönetmelik, Doğrulamayı Kuruluşlar için TÜRKAK tarafından yapılması gereken akreditasyon yükümlülüğünü 2017 yılına ertelemek üzere revize edilerek 17 Mayıs 2014 tarih ve 29003 Sayılı Resmi Gazete’ de tekrar yayımlanmıştır. Yönetmeliğimiz ihtiyaçlar doğrultusunda bir kez daha revize edilmiş, 31 Mayıs 2017 tarihli ve 30082 sayılı Resmi Gazete’ de yayımlanmıştır.

Söz konusu yönetmelik, 2003/87/EC sayılı AB Emisyon Ticareti Direktifinin, sera gazı emisyonlarının izlenmesi, raporlanması ve doğrulanması konularını uyumlaştıracak şekilde hazırlanmış olup, AB Çevre Müktesebatına uyum çerçevesinde önemli bir adım atılmıştır.

Ulusal mevzuat kapsamında, elektrik, çimento, demir-çelik, rafineri, seramik, kireç, kâğıt ve cam üretimi gibi sektörlerden kaynaklanan ve ulusal sera gazı emisyonlarının yaklaşık yarısını teşkil eden sera gazı emisyonları tesis seviyesinde izlenmektedir.

Yönetmelik kapsamında yürütülecek izleme ve raporlama iş ve işlemlerinin detaylandırılmasına yönelik “Sera Gazı Emisyonlarının İzlenmesi ve Raporlanması Hakkında Tebliğ” 22 Temmuz 2014 tarih ve 29068 sayılı Resmi Gazete’ de, tesis bazında hazırlanacak emisyon raporlarının Bakanlığa gönderilmeden önce yetkili bağımsız kuruluşlarca doğrulanması ile ilgili hususlar ve bahse konu doğrulamacıların yetkilendirilmesine ilişkin şartlara yönelik “Sera Gazı Emisyon Raporlarının Doğrulanması ve Doğrulamayı Kuruluşların Yetkilendirilmesi Tebliği” ise 02 Nisan 2015 tarihli ve 29314 sayılı Resmi Gazete’ de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Yönetmelik kapsamındaki tesisler öncelikle sera gazı izleme planlarını hazırlayarak sera gazı emisyonlarının ilk izlenmeye başlanacağı tarihten en az 6 ay önce Bakanlığa onay için göndermekle yükümlüdür. İzleme planı onaylandıktan sonra tesis, sera gazı emisyonlarını bu plan çerçevesinde her takvim yılı (1 Ocak -31 Aralık) için izlemek ve her yılın 30 Nisan tarihine kadar bir önceki yılın sera gazı emisyon raporunu Bakanlıktan tarafından yetkilendirilmiş doğrulamayı kuruluşlara doğrularak Bakanlığa raporlamakla yükümlüdür.

Türkiye Ozon Tabakasının Korunmasına Dair Viyana Sözleşmesi ve Ozon Tabakasını İncelten Maddelere Dair Montreal Protokolü 1991 yılında taraf olmuştur. Montreal Protokolünün Yirmi sekizinci Taraflar Konferansında kabul edilen Kigali Değişikliği, Bakanlığımız tarafından, ilgili iş ve işlemleri yürütmek üzere Dışişleri Bakanlığına iletilmiş olup 29 Mayıs 2019 tarihinde

“Yirmi sekizinci Taraflar Toplantısında üzerinde Mutabakata Varılan Montreal Protokolüne Yönelik Değişiklik (Kigali Değişikliği-2016) Dair Kanun Teklifi” TBMM Dış İşleri komisyonunca kabul edilmiştir.

Kigali Değişikliğini kabul edebilmek, bu değişikliğin kendi iç mevzuatlarına uyumunu sağlayabilmek adına taraf ülkelerde Montreal Protokolü tarafından fonlanan etkinleştirme faaliyetleri (Enabling Activities) yürütülmektedir. Bu faaliyetler kapsamında ülkemizde önce kamu kurumları ve özel sektör için değişikliğin getirileri konusunda bilgilendirme toplantıları yapılmış ayrıca konuya ilişkin ilgili sektörlerin katılımı ile çalıştaylar düzenlenmiştir. Bu şekilde ülkemizin Değişiklik getiri ve yükümlülüklerine hazır hale getirilmesi planlanmaktadır. Bu değişiklik ile 2050 itibarıyla 80 milyar ton CO₂ eşdeğeri emisyonun engellenmesi beklenmektedir. Bu şekilde küresel sıcaklık artışını 2°C'nin altında tutulması yönündeki amaca çok belirgin bir katkı sağlanacaktır. Çeşitli tarihlerde kamu kurumları ve özel sektör ile istişare çalıştayları düzenlenmiş ve değişikliğin kabulü ile kurumlara düşen sorumluluklarda yapılması gerekenlere ilişkin yol haritası belirlenmiştir.

Öte yandan günün gelişen şartları ve ülkemizin durumu da göz önüne alınarak değişen şartları karşılamak üzere; Ozon Tabakasını İncelten Maddelere İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik, 06 Ekim 2020 tarihli ve 31266 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

“Florlu Sera Gazı İçeren Ürün veya Ekipmana Müdahale Eden Gerçek ve Tüzel Kişilerin Belgelendirilmesine İlişkin Tebliğ” 24/09/2020 tarihli ve 31254 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Böylelikle florlu sera gazları ile çalışan teknik personelin bilgi ve birikiminin artırılması desteklenerek Bakanlığımız mevzuatlarının hükümlerinin uygulanmasında verimin artması hedefine katkı sağlayacaktır.

Bunun yanında, Bakanlığımız tarafından yürütülmekte olan “Sera Gazı Ulusal Katkı Hedefinin Gerçekleştirilmesi için Kapasite Geliştirme ve İzleme Projesi” kapsamında ulusal katkı çerçevesinde yer almakta olan enerji, ulaştırma, sanayi, tarım, orman ve atık sektörleri ile ilişkili kamu kurumları, özel kuruluşlar ve sivil toplum kuruluşlarına yönelik sektörel temelde kapasite geliştirme ve farkındalık faaliyetleri gerçekleştirilmiş, Sera gazı projeksiyonlarına temel teşkil eden veri tabanlarının hazırlanarak alt projeksiyon çalışmaları, Paris Anlaşması’na taraf olan ülkelerin sunmuş oldukları ulusal katkılarda yer alan azaltım ve uyuma yönelik hedef ve politikaların sektör temelinde incelenerek ülkemiz politikalarına yol gösterici değerlendirmeler yapılmasına katkı sağlayacağı beklenilmektedir.

Ayrıca Karbon Piyasalarına Hazırlık Ortaklığı (Partnership of Market Readiness-PMR) Dünya Bankası Projesi ile Türkiye de yasal ve kurumsal altyapı analizleri ve diğer ülkelerdeki iyi uygulamalar çerçevesinde taslak bir İklim Değişikliği Kanunu hazırlanmış, taslak emisyon ticaret sistemi mevzuatı, emisyon ticaret sisteminin uygulanabilmesi için kurumsal çerçeve oluşturulmuş, Paris Anlaşması Madde 6 altında Türkiye’nin konumunun belirlenmesi, sera gazı emisyon sınırı ve tahsisat planlarının belirlenmesi çalışmaları yürütülmüştür.

İklim Değişikliği 7. Ulusal Bildirimi ve 3. İki Yıllık Raporun Hazırlanmasına Destek Projesi ile Sözleşmenin Ek I Taraf Ülkesi olarak Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi (BMİDÇS) kapsamında Türkiye Cumhuriyeti İklim Değişikliği Yedinci Ulusal Bildirimi 26 Aralık 2018 tarihinde; Üçüncü İki Yıllık Raporu 1 Ocak 2018 tarihinde BMİDÇS Sekreteryasına sunulmuştur. Bunun yanında Dördüncü İki Yıllık Rapor hazırlanmış olup, 27 Aralık 2019 tarihinde

Sekretaryaya sunulmuştur. Proje kapsamında 2023 – 2030 yılları iklim değişikliği eylem planı ve 2050 iklim değişikliği stratejisi hazırlık çalışmalarına devam edilmektedir.

“Düşük Karbon Salımı için Çözümsel Tabanlı Strateji ve Eylem Geliştirilmesi Teknik Yardım Projesi” ile iklim değişikliği ile çözümsel tabanlı mücadele yoluyla küresel çabalara katkı sağlayarak insan kaynaklı sera gazı emisyonlarının azaltılması hedeflenmiş, bu çerçevede; atık, bina, ulaştırma ve tarım sektörlerinde düşük karbonlu büyüme fırsatlarının değerlendirilerek, çevreye duyarlı ekonomik büyümeyi sağlayan yeni iş alanları, Ar-Ge ve yenilikçi yaklaşımların araştırılması, uzun vadede düşük karbonlu kalkınmayı desteklemek için analitik bir temel sağlayarak AB iklim politikası ve mevzuatı ile zaman içerisinde uyum sağlamak amacına haiz Proje, Ağustos 2020 itibariyle başarıyla tamamlanmıştır.

Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri tarafından elde edilecek bilgilerin kapsamı; Bakanlığımızın Stratejik Planıyla ve Planda belirtilen iklim değişikliği ile ilişkili Üst politika belgeleriyle uyumlu olma bazında değerlendirilerek; Eksen 1: Çevre başlığı altındaki “Hedef 1.2. Hava Kalitesi ve Gürültü Kontrolü, İklim Değişikliği ve Ozon Tabakasının Korunması” na paralel unsurlar içermelidir.

Stratejik Planda yer alan söz konusu hedef kapsamında özellikle; “sera gazı emisyonlarının azaltılması ve iklim değişikliğine uyum ile ilgili ulusal ölçekte plan, proje ve mevzuat çalışmaları devam etmekte olduğu” ifade edilmiştir. Bu doğrultuda iklim değişikliğine uyum, sera gazı azaltımı ve ozon tabakasının korunması bağlamında yürütülen çalışmalar da mevcuttur.

Bakanlığımız 2019-2023 Stratejik Planı kapsamında, 30 Büyükşehir Belediyesinde Yerel İklim Değişikliği Eylem Planının (YİDEP) hazırlanabilmesi için mevzuat çalışmaları yapılacağı belirtilmiştir.

Bu doğrultuda; yerel yönetimlerce Yerel İklim Değişikliği eylem planlarının hazırlanmasına dönük mevzuat ve Teknik Kılavuz hazırlama çalışmaları başlatılmıştır. Son yıllarda ülkemizde yaşanan iklim ile ilişkili afetlerin sayısı, sıklık ve şiddetindeki artışa koşut olarak bölgesel düzeyde de iklim değişikliğine karşı direncin artırılması amacıyla bölge ve şehir ölçeğinde ele alınması gereken eylem ihtiyaçlarının tespit edilerek çözüm önerilerinin belirlenmesi doğrultusunda Bölgesel İklim Değişikliği Eylem Planlarının hazırlanması çalışmaları da devam etmektedir.

Türkiye İklim Değişikliği Eylem Planı’nda bulunan sektörel hedefler kapsamında illerde yapılan iklim değişikliğiyle ilgili çalışmaların Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri tarafından yerel yönetimlerden temin edilerek İl Çevre Durum Raporlarında yer verilmesi büyük önem arz etmektedir.

A.7. Sonuç ve Değerlendirme

Emisyon değerlerini düşürmenin en temelde iki yöntemi mevcuttur;

- 1- Emisyon kaynaklarını azaltmak,
- 2- Emisyon kaynaklarından oluşan gaz atıkların kontrollü, düşük seviyede ve standartlar çerçevesinde salınımını sağlamaktır.

Ancak Gaziantep ilinde, emisyon değerlerini düşürmek adına birinci maddenin uygulanma şansı bulunmamaktadır. Henüz gelişmekte olan ülke kapsamında bulunan ülkemizin en hızlı kalkınan ve gelişen illerinden birisi Gaziantep’dir. Her geçen gün ilin nüfusu artış göstermekte, ilde toplamda talep edilen enerji miktarı artmaktadır. Dolayısı ile harcanan enerjinin en büyük payına sahip ısınma kaynaklı enerji miktarı ve beraberinden ısınmadan kaynaklı emisyon miktarı artış göstermektedir.

Ayrıca yine Gaziantep ili hızlı bir şekilde yeni yatırımların gerçekleştiği bir ildir ve her yıl ildeki toplam sanayi ve imalat yatırımı sayısı artış göstermektedir. Bu da beraberinde sanayiden kaynaklı emisyon artışını getirmektedir.

Yine benzer bir şekilde, ildeki ulaşım aracı sayısı her yıl artmakta ve ulaşımdan kaynaklı emisyon miktarı da bu artışa eşlik etmektedir.

İlin tüm bu gelişme potansiyelleri düşünüldüğünde, emisyon kaynakları sayısının azalmadığı ve yakın bir gelecek için de azalmayacağı anlaşılmaktadır.

Bu nedenle Gaziantep ilinde, emisyon değerlerini düşürmek için en temel yöntem, emisyon kaynaklarından oluşan gaz atıkların kontrollü, düşük seviyede ve standartları sağlayacak şekilde olmasını sağlayabilmektir.

Emisyon kaynağında, gaz atıklarının kontrollü, düşük seviyede ve standartları sağlayacak şekilde olması için;

- 1- Tüm yanma işlemleri için, yakıtların, kirlilik yükü düşük türlerinin ve standartlara uygun yakıt cinslerinin kullanılmasını sağlamak.
- 2- Tüm yanma işlemleri için, uygun yanma yönteminin, teknolojisinin uygulanmasını sağlamak,
- 3- Yanma sonrası oluşacak atık gazların, atmosfere salınmadan önce, atmosfere salım standartlarını sağlayacak ön işlemlerden geçmesini sağlamak gerekmektedir.

Kaynaklar

- havaizleme.gov.tr
- (2020) Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
- Gaziantep Büyükşehir Belediyesi

B. SU VE SU KAYNAKLARI

B.1. İlin Su Kaynakları ve Potansiyeli

B.1.1. Yüzeysel Sular

B.1.1.1. Akarsular

Rezervuar Adı	İli	İlçesi	Yetiş.A yırı.Top .Alan (ha)	Kiracının Adı	Üret. Balık Türü	Proje Kapst. Ton/Yıl	Kira Alanı (m²)	Net Kafes Alanı (m²)	Koordinatlar
Karkamış Barajı	Gaziantep	Karkamış	42,6	Mer Su Ürünleri Hay.Nak.Paz. İth. İhr. San. Tic. Ltd. Şti. (Mer Su -1	Alabalık	500 Ton/Yıl Alabalık 15 ton/yıl havyar	21.000	21.000	413693,9 N, 4082834,9 E 413784,8 N, 4082876,8 E 413872,8 N, 4082686,1 E 413782,0 N, 4082644,2 E
		Karkamış		Mer Su Ürünleri Hay.Nak.Paz. İth. İhr. San. Tic. Ltd. Şti. (Mer Su -2	Alabalık	500 ton/Yıl Alabalık 15 ton/yıl havyar	21.000	21.000	413993,074 N, 4082486,411 E 414111,861 N, 4082313,239 E 414029,379 N, 4082256,673 E 413910,61 N, 4082429,845 E
		Karkamış		Mer Su Ürünleri Hay.Nak.Paz. İth. İhr. San. Tic. Ltd. Şti. (Mer Su -3	Alabalık	500 ton/Yıl Alabalık 15 ton/yıl havyar	21.000	21.000	413857,36 N, 4081803,158 E 413844,037 N, 4082012,735 E 413943,836 N, 4082019,082 E 413957,164 N, 4081809,504 E
		Nizip		Bafa Su Ürünleri Yavru Üretim Merkezi San. Tic. A.Ş. (Bafa 1)	Alabalık	750 ton/yıl	21.000	21.000	41° 12' 15" N, 40° 92' 47" E 41° 11' 60" N, 40° 92' 45" E 41° 13' 01" N, 40° 92' 13" E 41° 13' 56" N, 40° 92' 15" E
		Nizip		Bafa Su Ürünleri Yavru Üretim Merkezi San. Tic. A.Ş. (Bafa 2)	Alabalık	600 ton/yıl	16.500	16.500	40° 94' 71" N, 40° 93' 715" E 40° 99' 04" N, 40° 93' 590" E 40° 98' 87" N, 40° 93' 532" E 40° 94' 55" N, 40° 93' 658" E
		Nizip		Mustafa KAPLAN	Alabalık	100 ton/yıl	3.000	3.000	40°80'52" N, 40° 97' 14" E 40°80'92" N, 40° 97' 23" E 40°81'19" N, 40° 97' 22" E 40°80'90" N, 40° 97' 14" E
		Karkamış		Özkan KARA	Alabalık	750 ton/yıl	21.000	16.800	36°53'20'25 N, 38°02'05'41 E 36°53'22'37 N, 38°02'10'42 E 36°53'18'07 N, 38°02'13'25 E 36°53'15'94 N, 38°02'08'24 E
		Karkamış		Sermin KARA	Alabalık	750 ton/yıl	21.000	16.800	36°53'06'46 N, 38°02'15'45 E 36°53'08'59 N, 38°02'20'45 E 36°53'04'28 N, 38°02'23'28 E 36°53'02'16 N, 38°02'18'28 E
		Karkamış		Bafa Su Ürünleri Yavru Üretim Merkezi San. Tic. A.Ş. (Bafa 3)	Alabalık	650 ton/yıl	18.000	18.000	38° 00' 54" N, 36° 54' 12" E 38° 00' 49" N, 36° 54' 17" E 38° 00' 51" N, 36° 54' 19" E 38° 00' 57" N, 36° 54' 14" E
		Nizip		Bafa Su Ürünleri Yavru Üretim Mer. San. Tic. A.Ş. (Bafa 5)	Alabalık	750 ton/yıl	21.000	21.000	41°10' 29" N, 40° 92' 91" E 41°11' 45" N, 40° 92' 73" E 41°09' 40" N, 40° 92' 86" E 41°10' 55" N, 40° 92' 69" E
		Nizip		Ömer ÇAKAR	Alabalık	29 ton/yıl	1.000	450	37°58' 99" N, 37° 01' 81" E 37°58' 87" N, 37° 01' 90" E 37°58' 85" N, 37° 01' 37" E 37°58' 72" N, 37° 01' 46" E
		Karkamış		Bafa Su Ürünleri Yavru Üretim Mer. San. Tic. A.Ş. (Bafa 4)	Alabalık	650 ton/yıl	18.000	18.000	41°12'53" N, 40°86'22" E 41°13'3 4" N, 40° 86'26" E 41°13' 41" N, 40° 86'04" E 41°14'22" N, 40°86'08" E
		Nizip		Nebi ÇAKAR	Alabalık	250 ton/yıl	4.500	4.500	40°82'26" N, 40°97'45" E 40°82'68" N, 40° 97'42" E 40°82'19" N, 40° 97'35" E 40°81'77" N, 40°97'38" E

B.1.1.2. Doğal Göller, Göletler ve Rezervuarlar

Gaziantep ilinde yüzey alanı 50 ha olan Emen Gölü bulunmaktadır. İlimizde bulunan göletlere ait bilgiler aşağıdaki gibidir:

Çizelge B.5 – Gaziantep ilinde mevcut sulama göletleri (DSİ,2019)

Göletin Adı	Tipi	Göl hacmi, hm ³	Sulama Alanı (net), ha	Çekilen Su Miktarı, (hm ³ /yıl)	Kullanım Amacı	Aşaması
Çubuk Göleti	Kil Çekirdekli Kaya Dolgu	1.752	254	1.48	Sulama	Proje
Çubuk 1 Göleti	Kil Çekirdekli Kaya Dolgu	1.17	146	0.95	Sulama	Planlama
Güneş Göleti	Homojen Toprak Dolgu	2.396	504	2.396	Sulama	Proje
Bayraktepe Göleti	Kil Çekirdekli Kaya Dolgu	2,567	612	2,567	Sulama	İnşa
Kuzuluk Göleti	Kil Çekirdekli Kaya Dolgu	0.871	150	0.871	Sulama	İnşa
Hamidiye Göleti	Kil Çekirdekli Kaya Dolgu	1,864	274	1,864	Sulama	İnşa
Çamlık Göleti	Kil Çekirdekli Kaya Dolgu	1.25	205	1	Sulama	İnşa
Yesemek Göleti	Homojen Toprak Dolgu	1,246	274	1,246	Sulama	İnşa

Gaziantep İlinde Gölet Rezervuar Yüzeyleri (DSİ, 2019)

Göletin Adı	Yüzey Alanı (ha)
Zülfikar	12
Yamaçoba	11
Çakmak	10
Burç	90
Nogaylar	9
Balıkalın	35
Gölü Höyük	9

Gaziantep İlinde Gölet Rezervuar Yüzeyleri (DSİ, 2019)

Barajın Adı	Yüzey Alanı (ha)
Tahtaköprü	5.200
Hancağz	870
Kayacık	1315
Karkamış	2.800

B.1.2. Yeraltı Suları

Gaziantep İlinde ova kapsamında, DSİ tarafından yapılan çalışmalarda, G.Antep Ovaları (Merkez, Oğuzeli, Nizip ve Karkamış), İslahiye-Fevzipaşa Ovaları ve Yavuzeli-Araban Ovalarında hidrojeolojik etütler yapılarak rapor haline getirilmiştir.

Gaziantep İlinde ova kapsamında, DSİ tarafından yapılan çalışmalarda, G.Antep Ovaları (Merkez, Oğuzeli, Nizip ve Karkamış), İslahiye-Fevzipaşa Ovaları ve Yavuzeli-Araban Ovalarında hidrojeolojik etütler yapılarak rapor haline getirilmiştir. Bu etütler neticesinde emniyetli su rezervleri tespit edilmiştir.

Araştırma ve işletme olarak açılan kuyularda yapılan değerlendirmeye göre ekonomik olarak yeraltısuyu işletmesine uygun alanların Araban ve Yavuzeli Ovaları ile Nurdağı ve İslahiye Ovalarında olduğu tespit edilmiştir. Nurdağı ve İslahiye Ovalarında 8 adet kooperatif kurulmuş ve 98 kuyu ile 3305 ha tarım alanı yeraltısuyundan sulanabilir hale gelmiştir.

Ayrıca 31.12.2017 tarihi itibarıyla Gaziantep İl genelinde, vatandaşlar ve tüzel kişiler tarafından açılmış, içme-kullanma, zirai sulama, sanayi kullanım ve hayvansal sulama amaçlı toplam 26459 adet belgeli yeraltısuyu kuyusu bulunmaktadır. Bu kuyular için toplam 307,77 hm³/yıl yeraltısuyu tahsisi yapılmıştır.

(DSİ, 2020)

Çizelge B.6 – Gaziantep ilinin yeraltı suyu potansiyeli

Ova Adı	Toplam YAS Potansiyeli (hm ³ /yıl)	Emniyetli YAS Potansiyeli (hm ³ /yıl)
Merkez ve Oğuzeli Alt Havzası	180.65	144.52
Karkamış Alt Havzası	14.55	11.64
Nizip Alt Havzası	113.14	90.51
İslahiye-Fevzipaşa Alt Havzası	103.2	62
Araban Alt Havzası	159.17	95.5
Yavuzeli Alt Havzası	139.17	83.5

(DSİ, 2020)

B.1.2.1. Yeraltı Su Seviyeleri

İldeki yeraltı su seviyesi ve bunun yıllar içerisindeki değişimi hakkında bilgi verilmelidir.

Son yıllarda yağışların azalması ve kaynak beslenme bölgelerinde kontrolsüz olarak açılan sondaj kuyuları nedeniyle büyük kaynakların debileri azalmakta ve özellikle yaz döneminde küçük debili kaynaklar kurumaktadır.

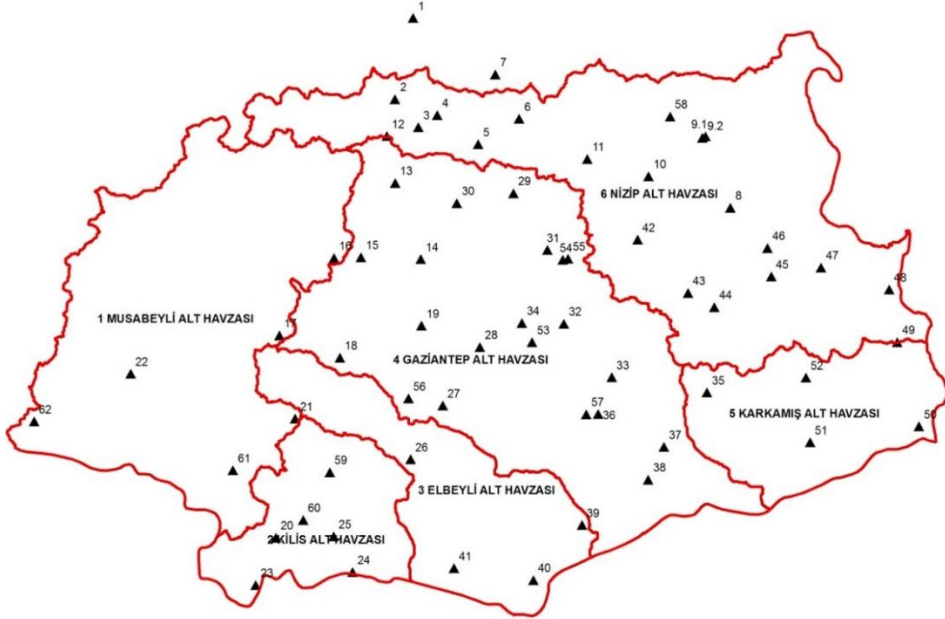
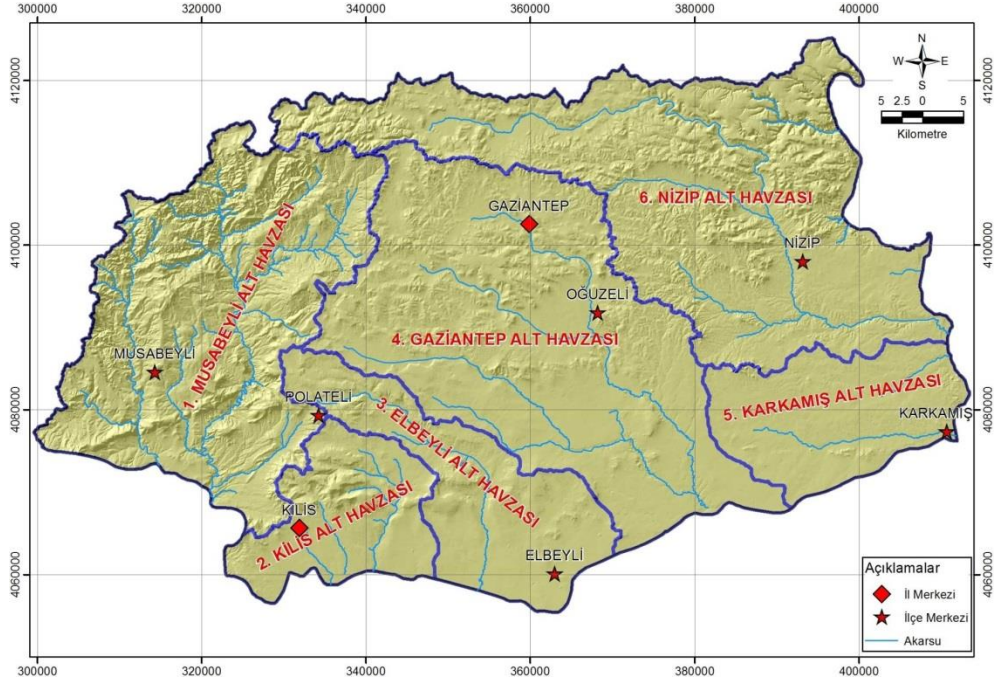
Gaziantep İlinin jeotermal potansiyeli ile ilgili en sağlıklı bilgi MTA'dan alınabilir. Ancak bilindiği kadarıyla bazı şahısların derin sondaj kuyuları açmak suretiyle sıcak su elde etme girişimleri bulunmaktadır.

Yine Bölge Müdürlüğümüz sorumluluk sahasındaki tüm illerde olduğu gibi Gaziantep İlinde de yeraltısuyu kalite gözlem istasyonu bulunmamaktadır. Ancak “Gaziantep ve Kilis Ovaları Hidrojeolojik Etüt Raporu Yapılması ve Yaptırılması” işi kapsamında aşağıdaki krokide gösterilen noktalardan su numuneleri alınarak kimyasal ve ağır metal analizleri yaptırılmıştır.

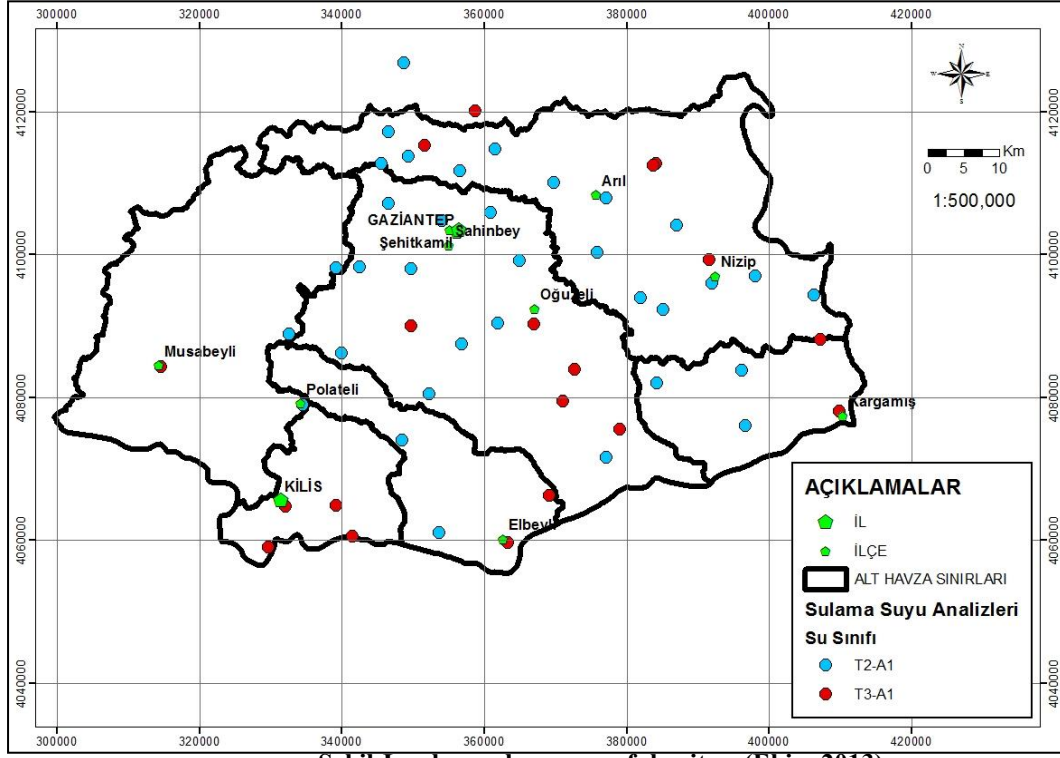
	Kaynağın Adı	İlçesi	Köyü	Ortalama Debi (l/s)
1	Karapınar	Araban	-	350,61
2	Ardıl Çayı Gözü	Araban	-	1022,60
3	Karaali	Yavuzeli	-	236,11
4	Becali	Yavuzeli	-	137,64
5	Üçtut	Yavuzeli	-	150,72
6	Cağdın (Akpınar)	Oğuzeli	Akpınar	306,24
7	Kırkgöz Pınarı	Oğuzeli	Sazgın	156,82
8	Karpuzatan	Oğuzeli	-	295,44
9	Aynafar	Oğuzeli	Y. Güneyse	409,79
10	Keret	Nizip	-	183,36
11	Kamışbaşı+Bağlama	İslahiye	-	389,25

B.2. Su Kaynaklarının Kalitesi

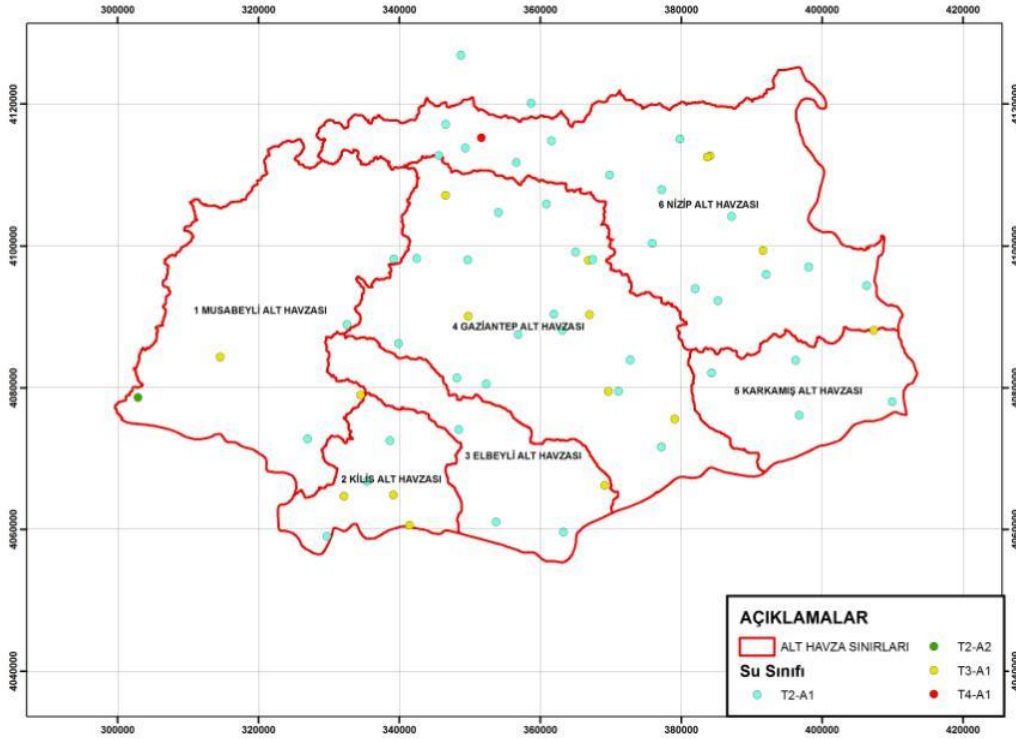
Gaziantep İlinde yeraltısuyu kalite gözlem istasyonu bulunmamaktadır. Ancak “Gaziantep ve Kilis Ovaları Hidrojeolojik Etüt Raporu Yapılması ve Yaptırılması” işi kapsamında aşağıdaki krokide gösterilen noktalardan su numuneleri alınarak kimyasal ve ağır metal analizleri yaptırılmıştır. (DSİ.2018)

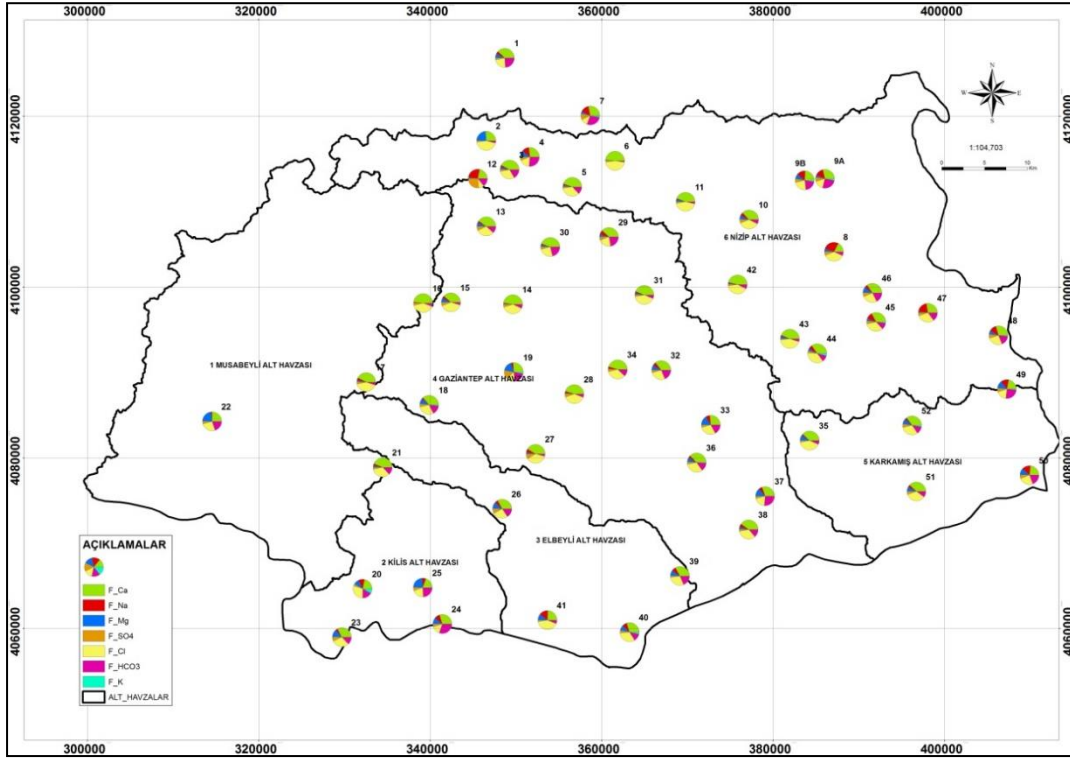

Şekil-Alınan su numunelerine ait lokasyon haritası

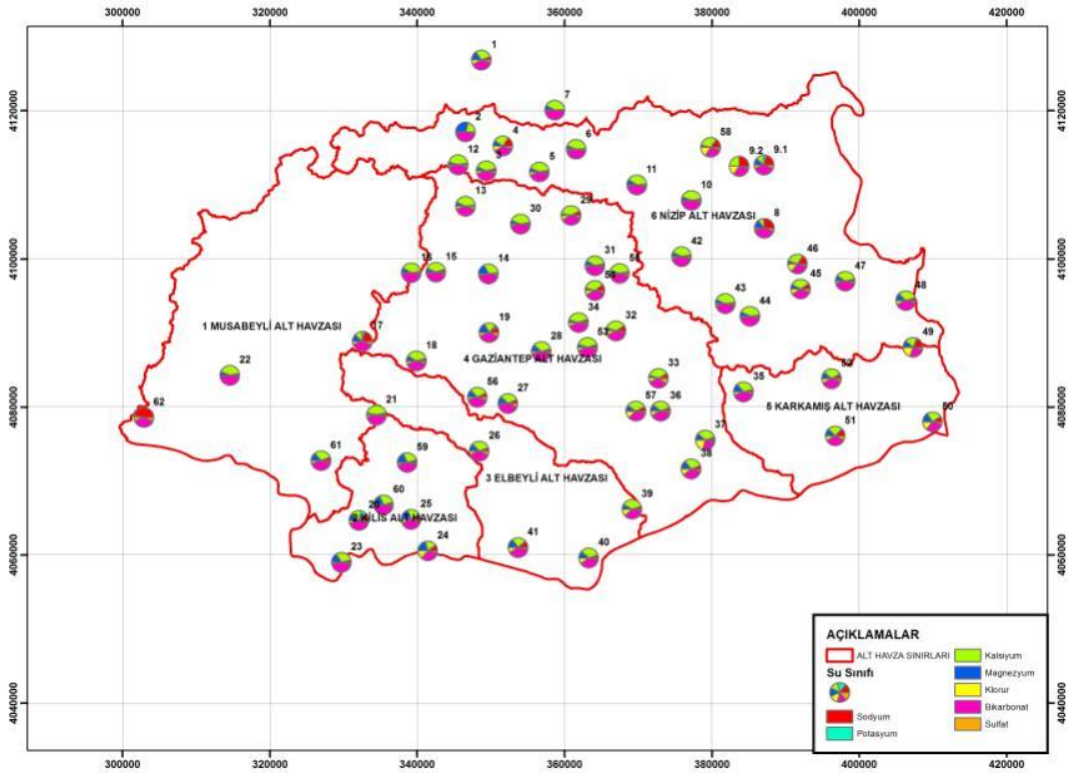

Şekil-Inceleme alanı su sınıfı haritası (Ekim 2013)

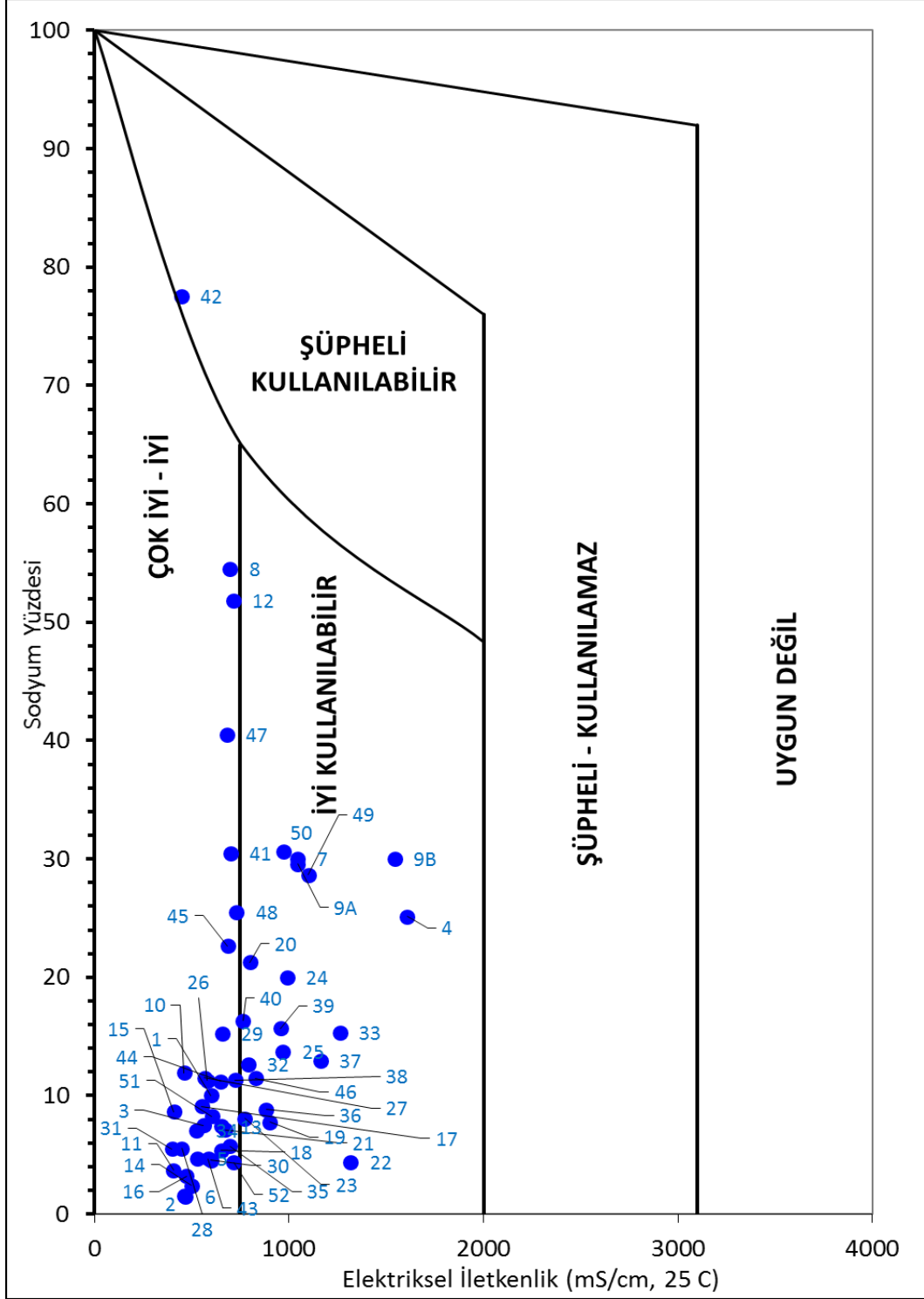

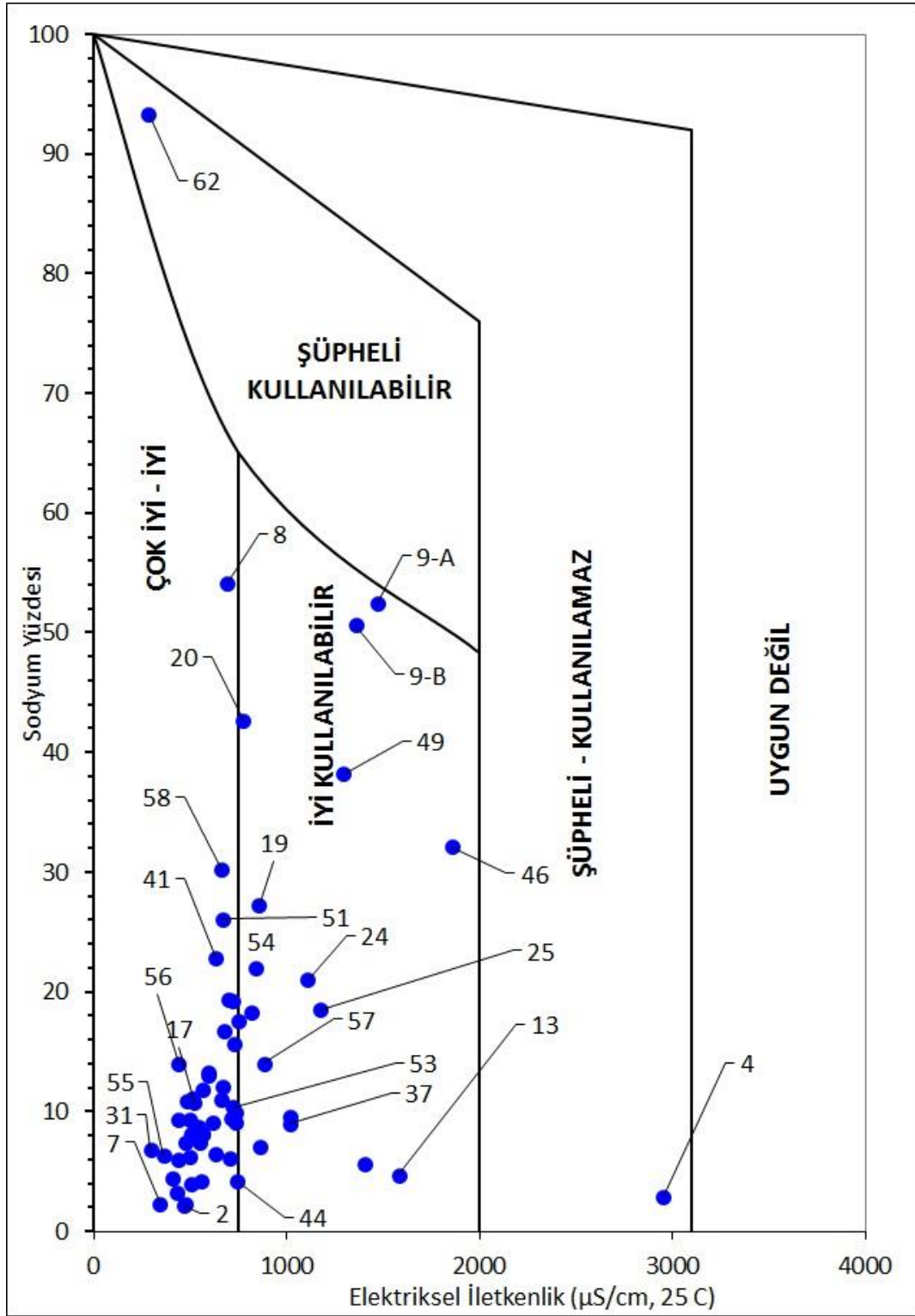
Şekil-İnceleme alanı % iyon dağılımı haritası (Ekim 2013)

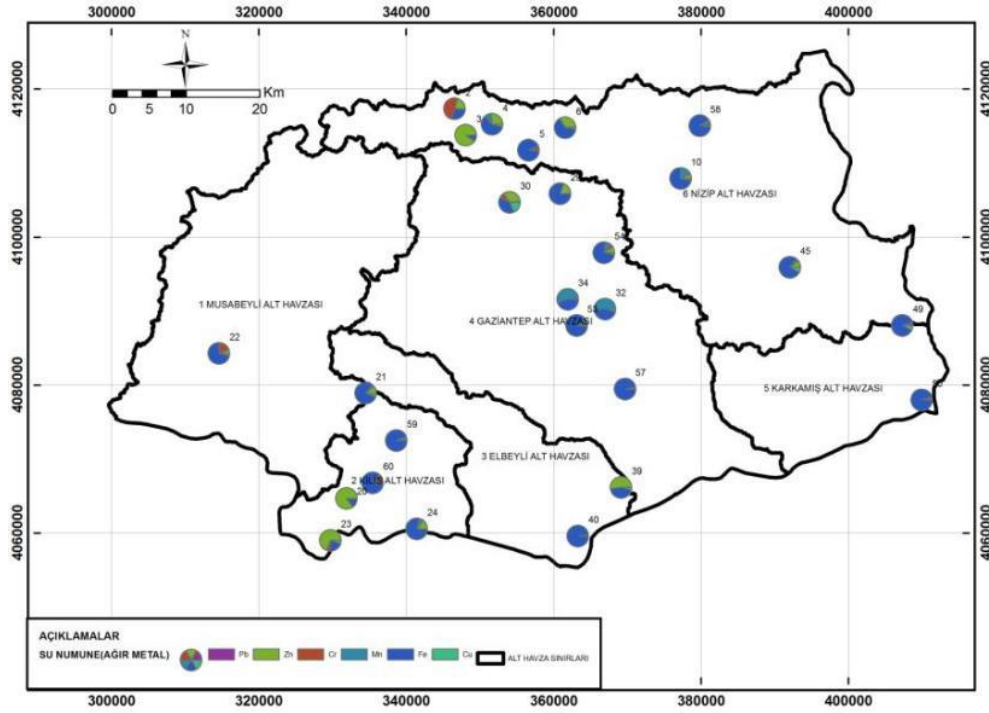
Şekil-İnceleme alanı % iyon dağılımı haritası (Nisan 2014)

Şekil-Sondaj kuyu ve kaynak sularının sınıflandırılması Wilcox diyagramı (Ekim 2013)

Şekil-Sondaj kuyu ve kaynak sularının sınıflandırılması Wilcox diyagramı (Nisan 2014)

Şekil-Ağır metal su örnekleri lokasyonlar ve % iyon değerleri dağılımı haritası

Çizelge B.7 - 2020 yılı yüzey ve yeraltı sularında tarımsal faaliyetlerden kaynaklanan nitrat kirliliği ile ilgili analiz sonuçları
(Kaynak, yıl)

Su Kaynağının Cinsi (Yüzey/ Yeraltı)	Adı	Kullanım amacı ve kullanılan miktar				Analiz Yapılan İstasyonun				
		İçme ve kullanma suyu	Enerji üretimi	Sulama suyu	Endüstriyel su temini	Akım gözlem istasyonu kodu	Analiz sonuçları YSKY (Tablo-5)	Yeri (İlçe, Köy, Mevkii)	Koordinatları	Yıllık Ortalama Nitrat Değeri (mg/L)

Not: Bilgi bulunamadı

B.3. Su Kaynaklarının Kirlilik Durumu

B.3.1. Noktasal kaynaklar

B.3.1.1. Endüstriyel Kaynaklar

İlimizde Gaziantep Organize Sanayi Bölgesinde kullanılan su, Kartalkaya Barajından ve kuyulardan sağlanmaktadır. Atıksular Organize Sanayi Bölgesi Atıksu Arıtma Tesisinde arıtılmakta ve kuru dere niteliğinde olan Samözü Deresine deşarj edilmektedir. Deşarj noktası koordinatları: Y:357835,13 X:4114011,20'dir. Atıksu arıtma tesisinin kapasitesi 20.075.000 m³/yıl'dır (OSB, 2020).

B.3.1.2. Evsel Kaynaklar

İlimizde; 1adet biyolojik, 4 adet ileri biyolojik ve 10 adet paket atıksu arıtma tesisi olmak üzere toplam 15 atıksu arıtma tesisi bulunmaktadır. GASKİ Merkez AAT 1.000.000 kişi/gün, Kızılhisar AAT 150.000 kişi/gün, Oğuzeli AAT 40.000 kişi/gün Araban AAT 19.000 kişi/gün, Nurdağı 30.000 kişi /gün kapasiteli olarak hizmet vermektedirler. (GASKİ, 2020).

Arıtma tesislerinin deşarj noktası ile ilgili bilgi elde edilememiştir. Diğer bilgiler "B.5." bölümünde verilmiştir.

B.3.2. Yayıllı Kaynaklar

B.3.2.1. Tarımsal Kaynaklar

İlimizin Tarım Alanlar dağılımı Toplam tarım alanımız 345.781 hektar olup bunun 121.141 hektarı Tarla alanı, 213.365 hektarı Meyve Alanı ve 10.126 hektarı Sebze alanıdır.

B.4. Denizler

B.4.1. Deniz Kıyı Sularının Kirlilik Durumu

İlimizin Denize kıyısı yoktur.

B.4.2. Plajların Su Kalitesi ve Mavi Bayrak Durumu

İlimizde Plaj bulunmamaktadır.

B.4.3. Acil Müdahale Planları

İlimizde kıyı tesisi bulunmamaktadır.

Çizelge B.8 – 2020 yılı itibariyle acil müdahale planı hazırlaması gereken ve onaylı plana sahip kıyı tesisi sayısı

Şehir	Acil Müdahale Planı Hazırlaması Gereken Kıyı Tesis Adedi	Onaylı Plana Sahip Kıyı Tesis Adedi
	Kıyı tesisi Bulunmamaktadır.	

B.4.4. Atık Kabul Tesisleri ve Atık Alma Gemileri

İlimizde atık kabul tesisleri ve atık alma gemileri bulunmamaktadır.

B.4.5. Denizdeki Balık Çiftlikleri

B.4.6. Deniz Çöpleri

B.5. Sektörel Su Kullanımları ve Yapılan Su Tahsisleri

B.5.1. İçme ve Kullanma Suyu

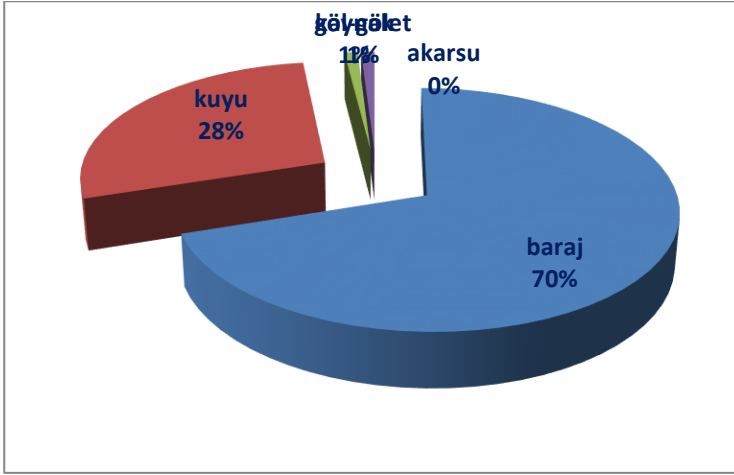
B.5.1.1 Yüzeysel su kaynaklarından kullanılan su miktarı ve içme suyu arıtım tesisi mevcudiyeti

İlde kentsel su temini için çekilen suyun kaynağından söz edilmelidir. Bu suyun ne kadarının evsel amaçlı ne kadarının sanayi amaçlı kullanıldığından söz edilmelidir. Eldeki verilerden Grafik B.5 çizilmelidir.

Gaziantep ilimizin içme suyu ihtiyacı aşağıdaki kaynaklardan temin edilmektedir:

İl Merkezi: Kartalkaya Barajı, Mizmilli Yeraltı Suyu kaynakları ve Şehir merkezi sondaj Kuyularında temin edilmektedir. Nizip ilçesi; Birecik Baraj Gölü ve Karpuzatan kaynağı, Karkamış ilçesi; Karkamış Baraj gölünden ve yer altı su kaynağından içme suyu temini yapılmaktadır. Araban ve Yavuzeli İlçe merkezlerinde Karapınar Doğal kaynak sularından, bağlı kırsal mahallelerde de yer altı su kaynağından içme suyu temini yapılmaktadır. Diğer tüm ilçe ve bağlı mahallelerde içme suyu temini yer altı su kaynağından sağlanmaktadır (GASKİ, 2020).

İlimizde; 1adet biyolojik, 4 adet ileri biyolojik ve 10 adet paket atıksu arıtma tesisi olmak üzere toplam 15 atıksu arıtma tesisi bulunmaktadır. GASKİ Merkez AAT 1.000.000 kişi/gün, Kızılhisar AAT 150.000 kişi/gün, Oğuzeli AAT 40.000 kişi/gün Araban AAT 19.000 kişi/gün, Nurdağı 30.000 kişi /gün kapasiteli olarak hizmet vermektedirler. (GASKİ, 2020).

Şekil B.1 - Gaziantep ilinde 2019 yılı belediyeler tarafından içme ve kullanma suyu şebekesi ile dağıtılmak üzere temin edilen su miktarının kaynaklara göre dağılımı (2020 verilerine ulaşılammıştır.)

İçme ve Kullanma suyu hizmeti verilen ilçe belediyeleri; Şahinbey, Şehitkamil, Nizip, İslahiye, Oğuzeli, Araban, Yavuzeli, Nurdağı ve Karkamış'tır. Gaziantep nüfusu 2020 yılında 2.101.157'dir. Ayrıca 2011 yılından bu yana Suriye'den Gaziantep'e gelen 329.596 sığınmacının da içme ve kullanma suyu ihtiyacı karşılanmaktadır. Bu rakam Gaziantep il nüfusunun %16.69'na tekabül etmektedir.

B.5.1.2. Yeraltı su kaynaklarından temin edilen su miktarı ve içme suyu arıtım tesisi mevcudiyeti

İkinci büyük su kaynağı Mizmilli yeraltı su kaynağı olup 1,5 m³/s lik su temin edilmektedir (GASKİ, 2020).

B.5.1.3. İçme Suyu temin edilen kaynağın adı, mevcut durumu, potansiyeli vb.

Gaziantep de kullanılan içme ve kullanma suyunun en önemli kaynağı Kartalkaya barajı olup 4 m³/s lik su temini yapılmaktadır. İkinci büyük su kaynağı Mizmilli yer altı su kaynakları olup 1,5 m³/s lik su temini gerçekleştirilmektedir. Her iki kaynaktan da 3 ayrı pompa istasyonu vasıtasıyla su temini sağlanmaktadır. Su teminin tamamında yüksek miktarlarda enerji kullanılmaktadır. Nizip ilçesinde ise Birecik Barajından 350 l/s lik su temini sağlanmaktadır. Diğer ilçelerimizde çok düşük oranda kaynak suyu, tamamına yakın kısmında da yer altı su kaynakları(sondaj) kullanılarak su ihtiyacı karşılanmaktadır.

Gaziantep il merkezine hizmet eden içme suyu arıtma tesislerinin toplam kapasitesi 400,000 m³/gün'dür. 1. etap arıtma tesisi DSİ tarafından 1981 yılında devreye alınmıştır. 2. etap arıtma tesisi 1997 yılında, 3. etap arıtma tesisi ise 2002 yılı sonunda GASKİ Genel Müdürlüğü tarafından devreye alınmıştır. Bu tesislerin kapasiteleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Arıtma Tesisi	Kapasitesi	
1. Etap Arıtma Tesisi	1.39 m ³ /s	120,000 m ³ /gün
2. Etap Arıtma Tesisi	1.39 m ³ /s	120,000 m ³ /gün
3. Etap Arıtma Tesisi	1.85 m ³ /s	120,000 m ³ /gün
Toplam	4.63 m ³ /s	400,000 m ³ /gün

B.5.2. Sulama

İlimiz Tarım Alanları içerisinde Ekonomik olarak Sulanabilir Tarım Arazisi 148.432 hektar, Sulanan Toplam Tarım Arazisi ise 56.673 Hektar dır. Sulama yöntemleri ; Yağmurlama Sulama Damla Sulama ve Yabani (Salma) Sulama şeklinde yapılmaktadır.

B.5.2.1. Salma sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı

Yabani (Salma) Sulama ile ilgili kesin bir kayıt olamamakla beraber sulanan Toplam Tarım Alanının % 55 inin yani $56.673 \times 55 / 100 = 31.170$ hektardır. Kullanılan su miktarına dair kurumumuzda bir kayıt bulunmamaktadır.

B.5.2.2. Damlama, yağmurlama veya basınçlı sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı

Damlama, Yağmurlama veya Basınçlı Sulama ile ilgili kesin bir kayıt olmamakla beraber sulanan Toplam Tarım Alanının % 45 inin yani $56.673 \times 45 / 100 = 25.502$ hektardır. Kullanılan dair kurumu uzda bir kayıt bulunmamaktadır.

Gaziantep İlimizde S.S. Çakmak Köyü Sulama Kooperatifi, Gedikli Köyü Sulama Kooperatifi, Sınırlı Sorumlu Satırhuyuk Sulama Kooperatifi, Hancağz sulama Birliği, Kayacık Sulama Birliği, Belkis Sulama Birliği, faaliyetlerini gerçekleştirmektedir. Birlik ve kooperatifler tarafından kullanılan su ile ilgili ne kadar alanda sulama çalışması yaptıkları, ne kadar su kullandıkları ve sulamadan dönen suların drene edilip edilmediğin ve drene ediliyor ise drene edilen suyun nereye verildiğine dair kurumumuzda bir kayıt bulunmamaktadır.

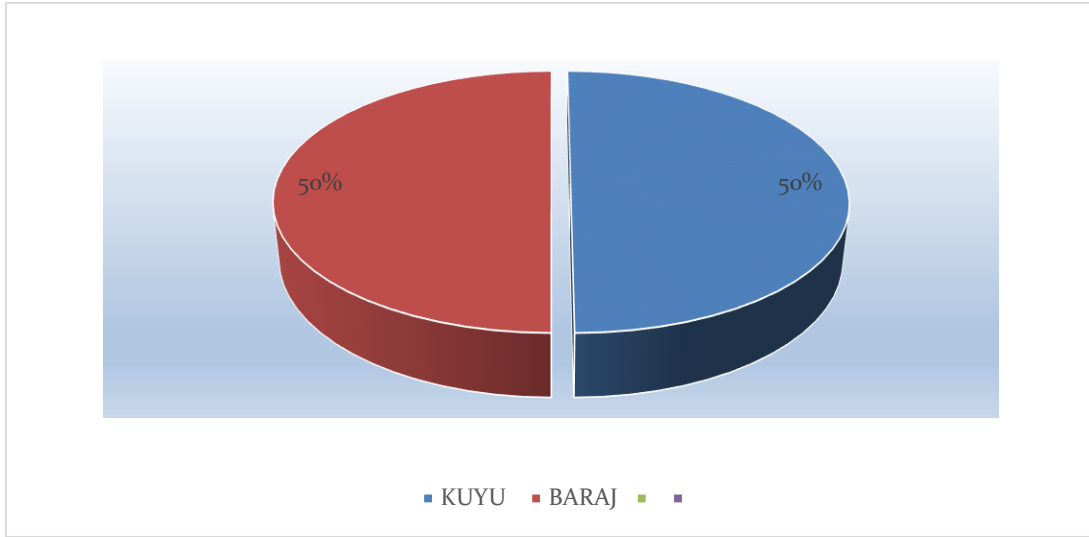
B.5.3. Endüstriyel Su Temini

Gaziantep Organize Sanayi Bölgesinde tesislerde kullanılan su Kartalkaya Barajından ve kuyulardan sağlanmaktadır. Organize Sanayi Bölgesinde kullanılan suyun temin edildiği yere ait bilgiler aşağıdaki gibidir

Tesislerde kullanılan Su Kaynağı: Gaski Kartalkaya Barajı + Kuyusuyu
 Alıcı Ortam Deşarj Noktası Koordinatları (ED-50 6° UTM Koordinat Sistemi:
 Y: 357835,13 X: 411401,12

Şekil B.2 - Gaziantep ilinde 2019 yılında endüstrinin kullandığı suyun kaynaklara göre dağılımı

Veri elde edilememiştir

Şekil B.3 - Gaziantep ilinde 2019 yılında endüstrinin kullandığı suyun kaynaklara göre dağılımı

(OSB,2016) Veri elde edilememiştir

B.5.4. Enerji Üretimi Amacıyla Su Kullanımı

Gaziantep İlindeki Hidroelektrik Santralleri (DSİ, 2017)

İşletmede Olan	Karkamış	189 MW		652 Gwh/yıl	
	Karşıyaka Bayramlı	1,59 MW		8,32 Gwh/yıl	
	Bayramlı Regülatörü	0,66 MW		3,14 Gwh/yıl	
	Toplam	191,3 MW	%99,5	663,5 Gwh/yıl	%99
İnşaatı Devam Eden	Kurtuluş Regülatörü	0,88	% 0,46	7,04 Gwh/yıl	%1
	İl Hidroelektrik Enerji Toplamı	192 MW	%100	670 Gwh/yıl	%100

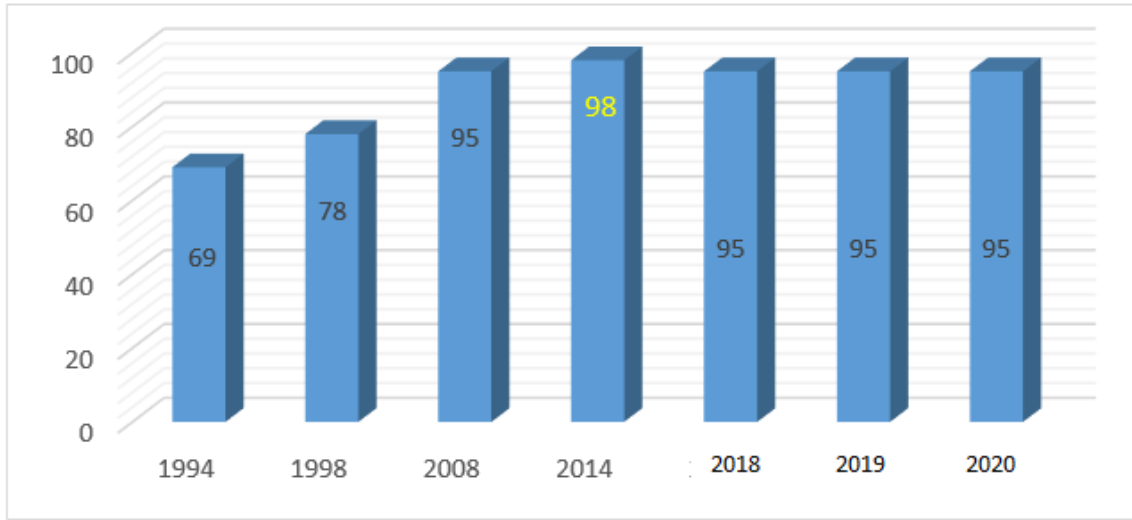
B.5.5. Rekreatiyonel Su Kullanımı

Kent estetiği açısından oluşturulan park-rekreasyon alanlarında toplam tüketimin %6'sı oranında su kullanılmaktadır (GASKİ, 2017).

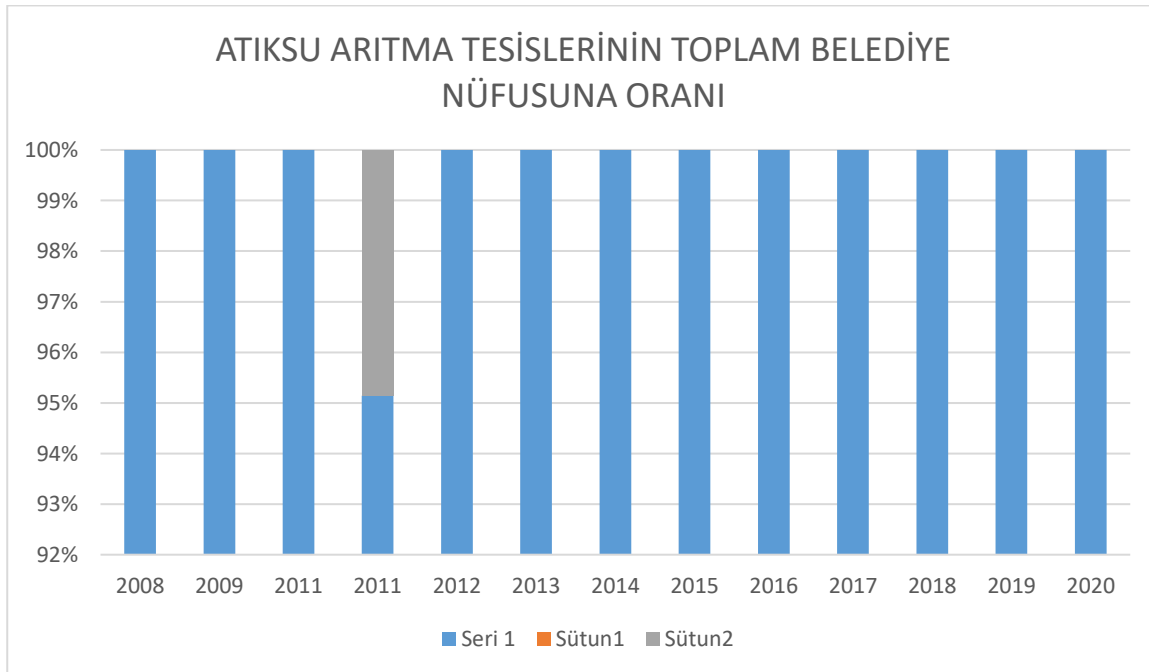
B.6. Çevresel Altyapı

B.6.1. Kentsel Kanalizasyon Sistemi ve Atıksu Arıtma Tesisi Hizmetleri

İlimiz genelinde mevcut yerleşim alanlarında %95 oranında kanalizasyon hizmeti sağlanmaktadır

Şekil B.13 – Gaziantep ilinde 2018 Yılı Kanalizasyon Hizmeti Verilen Nüfusun Belediye Nüfusuna Oranı (TUİK, 2020)

Şekil B.14 – Gaziantep ilinde 2018 Yılı Atıksu Arıtma Tesisi İle Hizmet Edilen Nüfusun Toplam Belediye Nüfusuna Oranı (TUIK, 2020)

Çizelge B.11 – Gaziantep İlinde 2018 Yılı Kentsel Atıksu Arıtma Tesislerinin Durumu (GASKİ, 2020)

Yerleşim Yerinin Adı		Belediye Atıksu Arıtma Tesisi/ Deniz Deşarjı Olup Olmadığı?		Belediye Atıksu Arıtma Tesisi Türü			Mevcut Kapasitesi (ton/gün)	Arıtılan /Deşarj Edilen Atıksu Miktarı (m³/sn)	Deşarj Noktası Koordinatları	Deniz Deşarjı	Hizmet Verdiği Nüfus	Oluşan AAT Çamur Miktarı (ton/gün)
		Var	İnşa/plan aşamasında	Yok	Fiziksel	Biyolojik	İleri					
İl Merkezi	Gaziantep/Büyükşehir/Merkez A.A.T.	x				x		200.000	3,31	-	1.430.000	250
	Gaziantep/Şahinbey/Kızıllıhisar A.A.T.	x					x	46.500	0.28	-	120.000	18
	Gaziantep/Şahinbey/GASKİ Burç P.A.A.T.	x				x		1.000	0.0093	-	4.000	0.02
	Gaziantep/Şahinbey/GASKİ Gülpınar P.A.A.T.	x				x		500	0.0046	-	2.000	0.01
	Gaziantep/Şahinbey/Gaskispor P.A.A.T.	x				x		20	0.00023	-	100	0.0005
	Gaziantep/Şehitkamil/GASKİ Arıl P.A.A.T.	x				x		800	0.008	-	3.500	0.019
	Gaziantep/Şehitkamil/GASKİ Işıklı P.A.A.T.	x				x		800	0.007	-	3.000	0.019
	Gaziantep/Şehitkamil/GASKİ Akçaburç-İncesu P.A.A.T.	x				x		400	0.0035	-	1.500	0.008
	Gaziantep/Şehitkamil/GASKİ Sarısalkım P.A.A.T.	x				x		1.400	0.013	-	5.500	0.032
İlçeler	Araban/Araban A.A.T.	x					x	2.850	0.022	-	9.500	4,5
	Araban/GASKİ Aşağı ve Yukarı Karavaiz P.A.A.T.	x				x		600	0.005	-	2.000	0.014
	Araban/GASKİ Elif P.A.A.T.	x				x		800	0.007	-	4.000	0.02
	İslahiye A.A.T.			x						-		
	İslahiye/GASKİ Türkbahçe P.A.A.T.	x				x		800	0.0093	-	4.000	0.02
	Nizip A.A.T.			x						-		
	Nizip/GASKİ Suboyu P.A.A.T.	x				x		600	0.0046	-	3.000	0.014
	Yavuzeli A.A.T.			x						-		
	Nurdağı A.A.T.	x					x	3.650	0.03	-	13.000	5
	Nurdağı/GASKİ Şatırhüyük P.A.A.T.	x				x		1.000	0.009	-	5.000	0.022
	Karkamış A.A.T.			x						-		
	Oğuzeli/Oğuzeli A.A.T.	x					x	8.000	0.07	-	30.000	6,5

2020 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

B.6.2. Organize Sanayi Bölgeleri ve Münferit Sanayiler Atıksu Altyapı Tesisleri

Çizelge B.7 – Gaziantep ilinde 2019 yılı OSB’lerde atıksu arıtma tesislerinin durumu (OSB,2019)

OSB Adı	Mevcut Durumu	Kapasitesi (ton/gün)	AAT Türü	AAT Çamuru Miktarı (ton/gün)	Deşarj Ortamı	Deşarj Koordinatları
Gaziantep Organize Sanayi GFBölgesi “Evsel ve Endüstriyel atıksu arıtma tesisi)	Çalışmaktadır.	I.kademe:30.000 m ³ /gün II.Kademe:60.000 m ³ /gün Mevcut gelen debi: 55.000 m ³ /gün	Fiziksel+Kimyasal+ Biyolojik arıtma ile çamur susuzlaştırma ünitelerinden oluşmaktadır.	102	Sam özü deresi	Y:357835,13 X:411401,12

(İlgili Kurumdan güncel veri alınamamıştır.)

*22.03.2015 tarih ve 29303 sayılı Resmi gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren “Sürekli Atıksu İzleme Sistemleri (SAİS) Tebliği” kapsamında ülke genelinde kurulu kapasitesi 10.000 m³/gün ve üzerinde olan atıksu arıtma tesisinin çıkış sularında debi, pH, İletkenlik, Çözünmüş Oksijen, Sıcaklık ve KOİ (Kimyasal Oksijen İhtiyacı) ile AKM (Askıda Katı Madde) parametreleri 7/24 online izlenmektedir. Bu sayede tesislerin atıksularını arıtmadan su kaynaklarımıza deşarj etmeleri engellenmektedir.

Çizelge bilgileri Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüklerimiz tarafından ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü Laboratuvar, Ölçüm ve İzleme Dairesi Başkanlığı’na oluşturulan Sürekli İzleme Merkezinden elde edilebilir.

Çizelge B.9 – 2020 yılı itibariyle münferit sanayiye ait atıksu arıtma tesisi (AAT) sayısı

(İlgili kurumdan veri alınamamıştır.)

Tesis Statüsü	Toplam Tesis Sayısı	AAT’si Olan Tesis Sayısı
Üretim Sektörü/Sanayi Tesisi		
Turizm Tesisi veya Site Yönetimi		
Diğer		

B.6.3. Katı Atık (Düzenli) Depolama Tesisleri Atıksuları İçin Önlemler

İlimizde katı atık düzenli depolama tesisinde oluşan sızıntı sularının arıtımı 250 m³/gün kapasiteli sızıntı suyu arıtma tesisinde yapılmıştır. (GASKİ, 2020)

Atıksuların geri kazanılması ve tekrar kullanılması ve yeniden kullanılması ile ilgili bir yürütülen bir çalışma bulunmamaktadır

2020 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

B.6.4. Atıksuların Geri Kazanılması ve Tekrar Kullanılması

Atıksu geri kazanım yöntemleri, (kentsel yeniden kullanım, tarımsal yeniden kullanım, endüstriyel yeniden kullanım, çevresel/ekolojik yeniden kullanım başka bir tesise su kaynağı) tarımda sulama maksatlı, yeşil alanların sulamasında, endüstriyel geri kazanım, yeraltına enjeksiyon, dinlenme maksatlı kullanılan bölgelerde (göller vb) geri kazanım, direkt olmayan (yangın suyu, tuvaletlerde vb) geri kazanım ve direkt (içme suyu olarak) geri kazanım sayılabilir.

Çizelge B.10 – 2020 yılı itibariyle arıtıldıktan sonra bertaraf edilen atıksu durumu (Kaynak, yıl)

ARITILDIKTAN SONRA BERTARAF EDİLEN ATIKSU DURUMU							
Alıcı Ortama Deşarj Edilen (m ³ /yıl)	Kanalizasyona Deşarj Edilen (m ³ /yıl)	Kentsel Yeniden Kullanım (m ³ /yıl)	Tarımsal Yeniden Kullanım (m ³ /yıl)	Endüstriyel Yeniden Kullanım (m ³ /yıl)	Çevresel/Ekolojik Yeniden Kullanım (m ³ /yıl)	Başka Bir Tesise Su Kaynağı (m ³ /yıl)	TOPLAM (m ³ /yıl)
	Bilgi bulunamadı						

B.7. Toprak Kirliliği ve Kontrolü

B.7.1. Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahalar

İlimiz Nurdağı İlçesi Gökçedere Mevkii BOTAŞ Boru hattına yıldırım düşmesi sonucunda toprak kirliliği meydana gelmiş olup, Noktasal Kaynaklı Toprak Kirliliği Komisyonu oluşturulmuştur. Bakanlığımızdan yetki almış MPT Dan. Eğ. San. ve Tic. Ltd. Şti. tarafından temizleme çalışmaları yapılmıştır.

Çizelge B.11 - 2020 yılı için tespit edilen noktasal kaynaklı toprak kirliliğine ilişkin veriler (Atık Yönetim Uygulaması(Kirlenmiş Saha Bilgi Sistemi, 2020))

Şüpheli Saha Sayısı	Takip Gerektiren Saha Sayısı	Kirlenmiş Saha Sayısı
494	-	1

2020 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

B.7.2. Arıtma Çamurlarının Bertaraf Yöntemi

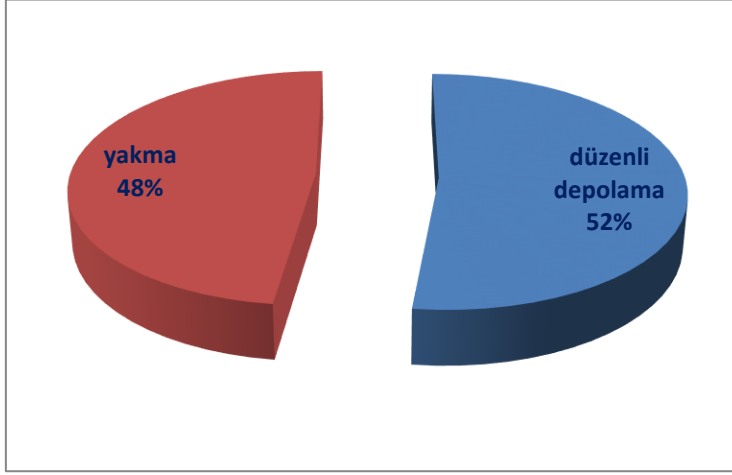
Belediyelerden kaynaklanan arıtma çamurunun yönetimi ve sanayiden kaynaklanan arıtma çamurlarının yönetimi tespit edilerek Grafik B.9 ve Grafik B.10 oluşturulmalıdır.

Grafik B.1 - 2020 yılında belediyelerden kaynaklanan arıtma çamurunun yönetimi (Kaynak, yıl)

Verilere ulaşılammıştır.

Grafik B.2 - 2020 yılında sanayiden kaynaklanan arıtma çamurunun yönetimi

(Gaziantep Organize Sana Arıtma çamurlarının toprakta kullanımında gerekli tedbirlerin alınması esaslarını sürdürülebilir kalkınma hedefleriyle uyumlu bir şekilde belirlemeyi amaçlayan “Evsel ve Kentsel Arıtma Çamurlarının Toprakta Kullanılmasına Dair Yönetmelik” (EKAÇTKDY) kapsamında İl Müdürlüğümüze başvuru olmamıştır.

Şekil B.4 – Gaziantep ilinde 2019 yılında belediyelerden kaynaklanan arıtma çamurunun yönetimi

OSB Atıksu Arıtma Tesisinden çıkan arıtma çamuru Belediye Atık Depolama alanına verilmektedir (OSB, 2020).

B.7.3. Madencilik faaliyetleri ile bozulan arazilerin doğaya yeniden kazandırılmasına ilişkin yapılan çalışmalar

“Madencilik Faaliyetleri ile Bozulan Arazilerin Doğaya Yeniden Kazandırılması Yönetmeliği” kapsamında mevcut planlar incelenmiş olup, İlimizde henüz kapanan bir tesis olmadığı için herhangi bir çalışma mevcut değildir. Maden Atıkları Yönetmeliği kapsamında

Sunulan raporlar incelenmektedir.

2020 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

B.7.4. Tarımsal Faaliyetler İle Oluşan Toprak Kirliliği

İlde kullanılan gübre (bitki besin maddesi bazında), pestisit miktarları ve bunların çeşitlerinden söz edilerek, Çizelge B.20, Çizelge B.21, Çizelge B.22 doldurulmalıdır.

Çizelge B.12 – 2020 yılında kullanılan ticari gübre tüketiminin bitki besin maddesi bazında ve yıllık tüketim miktarları

(İl Tarım ve Orman Müdürlüğü, 2020)

Bitki Besin Maddesi	Bitki Besin Maddesi Bazında Kullanılan Miktar (ton)	İlde Ticari Gübre Kullanılarak Tarım Yapılan Toplam Alan (ha)
Azot	36.942	331.323
Fosfor	31.239	
Potas	28.313	
TOPLAM	96.494	

NOT: Hesaplamalar Tarım ve Orman Bakanlığı 2020 yılı TAGEM Müdürlüğünün bölgelere göre tüketim miktarları esas alınarak hesaplanmıştır.

Çizelge B.13 - 2020 yılında tarımda kullanılan girdilerden gübreler haricindeki diğer kimyasal maddeleri (tarımsal ilaçlar vb)

(İl Tarım ve Orman Müdürlüğü, 2020)

Kimyasal Maddenin Adı	Kullanım Amacı	Miktarı (ton)	İlde Tarımsal İlaç Kullanılarak Tarım Yapılan Toplam Alan (ha)
İnsektisitler	Zararlı Böcek Mücadelesinde Kullanılırlar	50	119.400
Herbisitler	Yabancı ot Mücadelesinde Kullanılırlar	109	100
Fungisitler	Mantari Hastalıklarda Kullanılırlar	131.5	92.700
Rodentisitler	Tarla Faresi Mücadelesinde Kullanılır	4	13.500

2020 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Nematositler	Nematodlarla Mücadelede Kullanılır	-	-
Akarisitler	Örümceklerle Mücadelede Kullanılır	-	-
Kışlık ve Yazlık Yağlar		-	-
Diğer		-	-
TOPLAM		294,5	325,6

NOT: Yukarıdaki değerler 2020 yılı entegre mücadele icraat raporlarından elde edilmiştir.

Çizelge B.14 - 2020 yılında topraktaki pestisit vb tarım ilacı birikimini tespit etmek amacıyla yapılmış analizin sonuçları

(İl Tarım ve Orman Müdürlüğü,2020)

Analizi Yapan Kurum/Kuruluş	Analiz Yapılan Yer (İlçe, Köy, Mevkii, Koordinatları)	Analiz Tarihi	Analiz Edilen Madde	Tespit Edilen Birikim Miktarı (µg/kg- fırın kuru toprak)

NOT: İlimizde 2020 yılındaki topraktaki pestisit vb. tarım ilacı birikimini tespit etmek amacıyla yapılmış analiz bulunmamaktadır.

B.8. Sonuç ve Değerlendirme

Gaziantep İlinde endüstriyel tesisler yoğunluklu olarak Organize Sanayi Bölgelerinde yer almaktadır. OSB bölgesinde endüstriyel atıksu arıtma tesisi mevcutlu sürekli ölçümleri yapılmaktadır. Merkez Büyükşehir arıtma tesisi mevcut olup İlçelerdede küçük çaplı arıtma tesisi bulunmaktadır. Gaziantep ili sınırlarında oluşan evsel ve endüstriyel atıksular arıtılarak yönetmelik sınır değerlerini sağlayarak alıcı ortama verilmektedir.

Kaynaklar

- Gaziantep Büyükşehir Belediye Başkanlığı
- Gaziantep Tarım ve Orman İl Müdürlüğü
- Gaziantep OSB Bölge Müdürlüğü

C. ATIK

C.1. Belediye Atıkları (Katı Atık Bertaraf Tesisleri)

İlimiz merkezinden toplanan atıklar şehir merkezinin Güneydoğusunda ve 11 km uzaklıktaki Mazmahor Uzundere Mevkiinde Düzenli Katı Atık Depolama Tesisinde bertaraf edilmektedir. 1992 yılında projelendirilen ve 1993 Nisan ayında inşasına başlanan Gaziantep Büyükşehir Belediyesine ait Düzenli Katı Atık Depolama Tesis, 1996 yılı Haziran ayında işletmeye açılmıştır. Düzenli Depolama Alanı Gaziantep iline 50 yıl boyunca hizmet edecek şekilde planlanmış olup 30 milyon m³ kapasiteye sahiptir.

Sahanın kullanılan alanın yüzölçümü 1.5 milyon m² olup, düzenli depolama alanı olarak yaklaşık 5 milyon m² alan tahsis edilmiştir. Deponun zemin geçirimsizliği sağlanmış olup, depolama alanında herhangi bir ayrıştırma işlemi yapılmamaktadır.

Sahanın yapımı esnasında drenaj sistemi kurulmuş olup, günlük çöpün sıkıştırılması sonucu oluşan sızıntı suyu lagünlerde toplanmakta ve toplanan sular tesiste bulunan Atık Su Arıtma Tesisinde arıtılmaktadır.

Gaziantep merkezinde oluşan günlük evsel nitelikli katı atık miktarı ortalama 1700 tondur. 2020 yılında bertaraf edilen çöp miktarı 676.832,63 ton/yıl'dır. İlimizde merkez ilçelerdeki konutlar, ticari kuruluşlar ile resmi kurum ve kuruluşlardan toplanan katı atıklar konteynerlerde biriktirilmekte, presli çöp toplama araçları ile Büyükşehir belediyesine ait katı atık düzenli depolama alanında bertaraf edilmektedir.

Toplama ve taşıma işlemi, katı atıklarla uğraşmanın en pahalı kısmını (% 80'ini) teşkil etmekte olup ilçe belediyeleri tarafından yapılmaktadır. Gaziantep Büyükşehir Belediyesi 2008 yılı Nisan ayına kadar İl merkezinden toplanan çöpün bir kısmını büyük hacimli semitreyler vasıtası ile katı atık düzenli depolama alanına taşımıştır. Transfer istasyonunun şehrin merkezinde kalması ve artan şikâyetler nedeniyle ilçe belediyelerinin de görüşleri alınarak transfer istasyonu 2008 yılı Nisan ayı itibarı ile iptal edilmiştir. Böylece ilçe belediyeleri sıkıştırılmalı araçlarla şehir merkezlerinden toplanan çöpleri doğrudan Katı Atık Düzenli Depolama Alanına taşımaktadırlar.

Ayrıca Nizip İlçesinde de katı atık düzenli depolama tesisi bulunmakta olup, söz konusu tesise Karkamış İlçesinin katı atıkları da gelmektedir.

İlimizde, Nurdağı-İslahiye ilçeleri mevkiinde 1 tane, Araban-Yavuzeli ilçeleri mevkiinde 1 tane olmak üzere toplamda 2 tane katı atık transfer istasyonu bulunmakta olup, evsel atıklar günlük olarak merkez katı atık düzenli depolama sahasına taşınmaktadır.

Çizelge C.15 - 2020 yılı için il/ilçe belediyelerince toplanan ve yerel yönetimlerce (büyükşehir belediyesi/ belediye/ birliklerce) yönetilen belediye atığı miktarı ve toplanma, taşınma ve bertaraf yöntemleri
(Belediyeler, 2020)

Büyükşehir/İl/İlçe Belediye veya	Birliğin Adı Büyükşehir Belediyesi/ Birlik ise birliğe üye olan belediyeler	Nüfus		Üretilen Katı Atık Miktarı (ton/gün)	Toplanan Katı Atık Miktarı (ton/gün)		Kişi Başına Üretilen Ortalama Katı Atık Miktarı (kg/gün)		Transfer İstasyonu Varsa Sayısı	Atık Yönetimi Hizmetlerini Kim Yürütüyor? (Belediye (B), Özel Sektör (OS), Belediye Şirketi (BŞ))	Mevcut Belediye Atığı Yönetim Tesisi				
		Yaz	Kış		Yaz	Kış	Yaz	Kış			Düzenli Depolama	Ön İşlem (Mekanik Ayırma/ Biyokurutma/ Kompost/ Biyometanizasyon)	Yakma	Düzensiz Depolama	Depo Gazından Enerji Üretimi
Gaziantep Büyükşehir Belediyesi		2.101.157	2.101.157	1700	1779	1631	0,84	0,77	2	B	X				38.990,87MW
Şehitkamil Belediyesi		817.412	817.412	678	646	711	0,79	0,87	-	BŞ,ÖS	X				
İslahiye Belediyesi		67.862	67.862	70	70	70	1,03	1,03	1	BŞ	X				
Nizip Belediyesi		146.528	146.528	160	160	160	1,11	1,11			X				
Karkamış Belediyesi		16.000	10500	14	14	10	1,2	0,9		B	X				
Şahinbey Belediyesi		931.116	931.116	797,73	788,97	806,63	0,85	0,87	-	B	X				
Nurdağı Belediyesi		43000	43000	42	47	37	1,1	0,9		B	X				
Yavuzeli Belediyesi		Konu ile ilgili bilgi gelmemiştir.													
Oğuzeli Belediyesi		32.086	32.086	13.205,105	3687,9	2967,79	114,93	92,49		B	X				
Araban Belediyesi		33.136	33.136	16,98	16,98	16,98	0,51	0,51		B	X				
İl Geneli															

C.2. Hafriyat Toprağı, İnşaat Ve Yıkıntı Atıkları

İlimizde oluşan hafriyat toprağı – inşaat ve yıkıntı atıkları, 1.Mevki olarak Otogar mevki Beylerbeyi Köyü eski taşocağında bulunan Hafriyat Atığı Depolama Alanı'nda, depolanmaktadır. Saha, 31.520m² alana kurulmuştur. Seçilen alan 630.400 m³ dolgu hacmine sahiptir. Sahada 20 m yüksekliğe kadar dolgu yapılabilecektir. 2.Mevki Şahinbey İlçesi Abdulhamithan Mahallesi 6891 ada ve 6 nolu parselde bulunan Hafriyat Atığı Depolama Alanı toplam 115.847.35 m² 'dir. 10.05.2010 tarih 7859-28559 sayılı Bakanlığımız yazısı ile Gaziantep Büyükşehir Belediye Başkanlığına Yetki devri yapılmıştır.

Çizelge C.16 – 2020 yılı itibariyle hafriyat toprağı, inşaat ve yıkıntı atıkları yönetimi

(Gaziantep Büyükşehir Belediyesi Zabıta Daire Başkanlığı, 2020)

Belediye Adı	Üretilen İnşaat /Yıkıntı Atığı Miktarı (m3/yıl)	Ortaya Çıkan Hafriyat Toprağı Miktarı (m3/yıl)	İnşaat ve Yıkıntı Atıklarının Yönetimi		Hafriyat Toprağı Yönetimi
			Geri Kazanım Tesisi Sayısı	Düzenli Depolama Tesisi Sayısı	Döküm Sahası Sayısı
Gaziantep Büyükşehir Belediyesi	18.153.00	4.760.339	2	2	2
İl Geneli (Toplam)	18.153.00	4.760.339	2	2	1

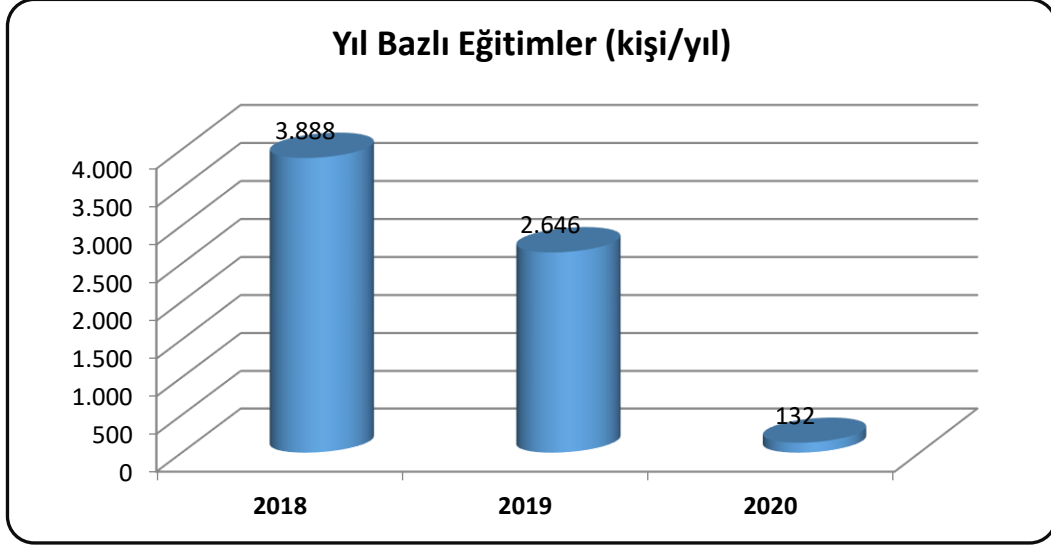
C.3. Sıfır Atık Yönetimi

Sıfır Atık Yönetimi kapsamında İlimizde sınırlarında STKlar, Belediyeler, Okullar, tüm Kamu Kurumları, Hastaneler, Alışveriş merkezleri, Market vb. yerlerde bilgilendirme çalışması yapılarak atıkların ayrı toplanması ve belgelendirme süreçleri ile ilgili eğitimler ve denetimler gerçekleştirilmiş olup bu kurumların sıfır atık sistemine kayıtları sağlanmıştır.

C.3.1. Eğitimler

Çizelge C.17 – 2020 yılında sıfır atık yönetimi kapsamında verilen eğitimler
(Gaziantep Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2021)

Hedef Kitle	Düzenlenen Eğitim Sayısı	Eğitim Verilen Kişi Sayısı
Kurum Temsilcileri	2	132
Öğrenci	-	-

Grafik C.3 – Yıllar bazında sıfır atık yönetimi kapsamında verilen eğitimlere katılan kişi sayısı
(Gaziantep Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2020)

C.3.2. Atık Getirme Merkezleri

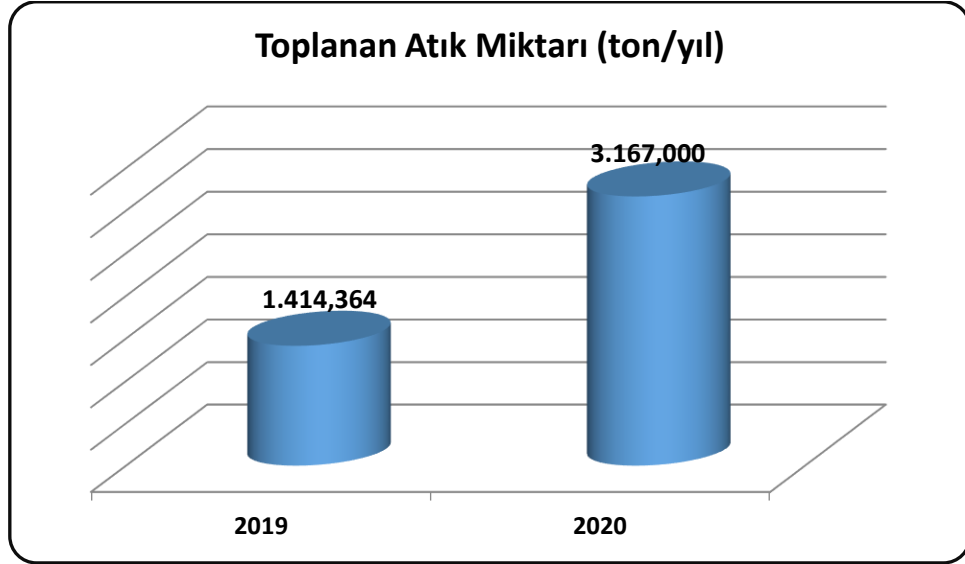
Çizelge C.18 – 2020 yılı itibariyle Atık Getirme Merkezleri
(Gaziantep Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2021)

Atık Getirme Merkezi (AGM)	Belediye/AVM/OSB/Üniversite/Site/havaalanı	İlçesi	Toplanan Atık Türü Sayısı	Toplanan Atık Grupları
1. Sınıf AGM	Belediye	Şehitkamil	34	13
2. Sınıf AGM	AVM	-		
3. Sınıf AGM	OSB, Üniversite, Site, havaalanı	-		
Mobil Atık Getirme Merkezi	Belediye	-		

C.3.3. Atık Miktarları

Çizelge C.19 – 2020 yılında sıfır atık yönetimi kapsamında toplanan atık miktarı
(Gaziantep Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2020)

	İlçe	Toplanan Atık Miktarı (Kg)
Kağıt, karton (15 01 01, 15 01 05, 20 01 01)	Şehitkamil, Şahinbey, Oğuzeli, Nizip, Karkamış, İslahiye, Nurdağı	2.282.290
Plastik (15 01 02, 15 01 05, 17 02 03, 20 01 39)	Şehitkamil, Şahinbey, Oğuzeli, Nizip, Karkamış, İslahiye, Nurdağı	812.080
Metal (15 01 04, 17 04 07, 20 01 40)	Şehitkamil, Şahinbey, Oğuzeli, Nizip, Karkamış, İslahiye, Nurdağı	48.180
Cam (15 01 07, 17 02 02, 20 01 02)	Şehitkamil, Şahinbey, Oğuzeli, Nizip, Karkamış, İslahiye, Nurdağı	24.450
Ahşap (15 01 03, 17 02 01, 20 01 38)		
Tekstil (15 01 09, 20 01 10, 20 01 11)		
Pil(16 06 01*)		
Akü (16 06 02*, 16 06 03*, 16 06 04, 16 06 05, 20 01 33*, 20 01 34)		
Toner-Kartuş (08 03 17*, 20 01 27*)		
Aydınlatma (20 01 21*)		
Elektrikli ve Elektronik Eşyalar (20 01 23*, 20 01 35*, 20 01 36, 16 02 13*, 16 02 14*, 09 01 10, 09 01 11, 09 01 12)		
İlaçlar (20 01 31*, 18 01 08*, 18 02 07*, 20 01 32)		
Bitkisel atık yağ (20 01 25, 20 01 26*)		
Hacimli atıklar (20 03 07)		
Araç bakım/onarım(16 01 03, 16 01 07*)		
Tehlikeli atık (20 01 13*, 20 01 14*, 20 01 15*, 20 01 17*, 20 01 19*, 20 01 27*, 20 01 29*, 20 01 37*)		
Organik atık		
Karışık (plastik, kağıt, cam, metal)		
TOPLAM		

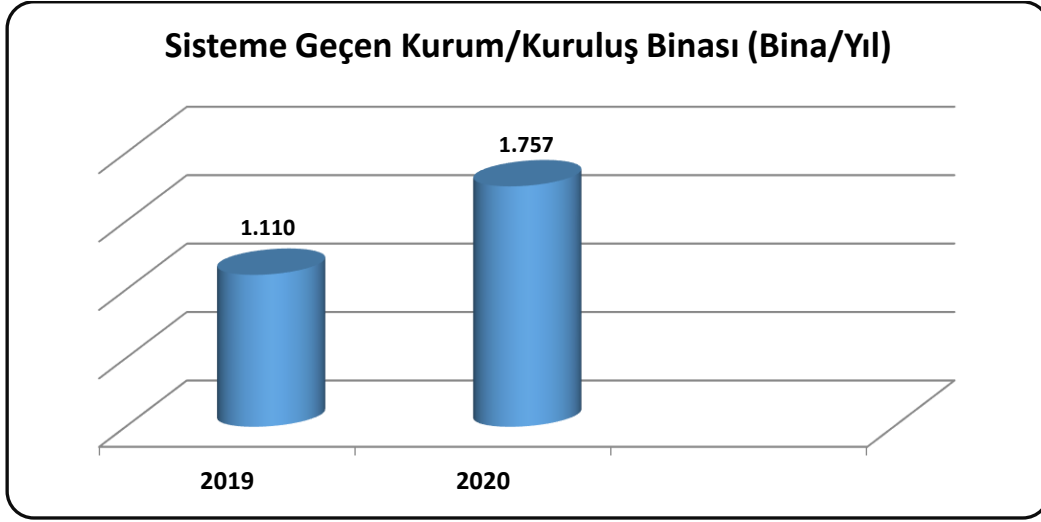

Grafik C.4 – Yıllar bazında sıfır atık yönetimi kapsamında toplanan atık miktarı
(Gaziantep Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2020)

C.3.4. Sisteme Geçen Kuruluş Sayısı

Çizelge C.20 – 2020 yılı itibariyle sıfır atık sistemini uygulayan kurum/kuruluş sayısı
(Sıfır Atık Bilgi Sistemi, 2021)

Kurum Türü	Toplam Kurum Sayı	Sisteme Geçen Kurum Sayısı
300 Ve Üzeri Konuta Sahip Siteler	-	8
Akaryakıt istasyonları ve Dinlenme Tesisi	282	222
Alışveriş Merkezi	4	4
Belediye	10	9
ÇED Yönetmeliği Ek-1 Listesinde Yer Alan Sanayi Tesisi	40	25
ÇED Yönetmeliği Ek-2 Listesinde Yer Alan Sanayi Tesisi	310	26
Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü	1	1
Eğitim Kurumu ve Yurtlar	1089	790
Havalimanı	1	1
İl Özel İdaresi	0	0
İş merkezi ve Ticari Plaza	4	0
Kamu Kurum ve Kuruluşu	498	376
Konaklama İşletmeleri	49	12
Liman	0	0
Organize Sanayi Bölgesi	3	1
Sağlık Kuruluşu	196	93
Tren ve Otobüs Terminali	3	0
Zincir Marketler	316	189

Grafik C.5 – Yıllar itibariyle sıfır atık sistemine geçen kurum/kuruluş binası sayısı
(Sıfır atık Bilgi Sistemi, 2020)

C.3.5. Ekipman

Çizelge C.21 – 2020 yılı itibariyle sıfır atık yönetimi kapsamındaki ekipmanlar
(Gaziantep Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2020)

Kurumlardaki Kumbara Sayısı	Kurumlardaki Konteyner Sayısı	Belediye Genelindeki Konteyner Sayısı
6163	169	491

C.3.6. Kompost

Çizelge C.22 – 2020 yılı itibariyle sıfır atık yönetimi kapsamında kompost üretimi bilgileri
(Gaziantep Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2021)

	Kompost Tesisi Sayısı	Toplam Kapasitesi	Yıllık Üretilen Kompost Miktarı (kg)
Belediye Geneli	-	--	
Kurum/Kuruluşlar	1	100 l/gün	1.145

C.3.7. Sıfır Atık Belgesi

Çizelge C.23 - Temel Seviye Sıfır Atık Belgesi almış kurum türlerine ilişkin bilgiler
(Sıfır Atık Bilgi Sistemi, 2020)

Kurum Türü	Sıfır atık sisteminde faaliyet bildiren sayısı	Sıfır Atık Belgesi alan sayısı
300 Ve Üzeri Konuta Sahip Siteler	8	0
Akaryakıt istasyonları ve Dinlenme Tesisleri	206	2
Alışveriş Merkezi	4	1

2020 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Belediye	9	0
ÇED Yönetmeliği Ek-1 Listesinde Yer Alan Sanayi Tesisi	25	0
ÇED Yönetmeliği Ek-2 Listesinde Yer Alan Sanayi Tesisi	15	0
Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü	1	1
Eğitim Kurumu ve Yurtlar	761	3
Havalimanı	1	1
İl Özel İdaresi	0	0
İş merkezi ve Ticari Plaza	0	0
Kamu Kurum ve Kuruluşu	391	69
Konaklama İşletmeleri	13	1
Liman	0	0
Organize Sanayi Bölgesi	1	0
Sağlık Kuruluşu	68	10
Tren ve Otobüs Terminali	0	0
Zincir Marketler	186	179
Diğer	128	4

C.4. Ambalaj Atıkları

“Ambalaj Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği” kapsamında ilimizde 168 adet ambalajın üreticisi, 1510 adet ambalaj piyasaya süren işletme ve 67 adet ambalaj tedarikçisi işletme bulunmakta olup, 15 adet lisanslı ambalaj atığı toplama ayırma tesisi ve 112 adet lisanslı ambalaj atığı geri kazanım tesisi bulunmaktadır.

Çizelge C.24 - 2020 yılı ambalaj ve ambalaj atıkları istatistik sonuçları

(Ambalaj Bilgi Sistemi, 2020)

Ambalaj Cinsi	Toplanan Ambalaj Atığı Miktarı	Geri Kazanılan Ambalaj Atığı Miktarı
Plastik	510858	174190
Metal	157225	0
Kompozit	0	0
Kağıt Karton	1788261	3232611
Cam	0	0
Ahşap	768690	625905
Karışık	17720	0
Toplam	3249566	5579706

İlimiz sınırlar içerisinde toplam 1745 adet kayıt altına alınan ekonomik işletme mevcuttur.

Çizelge C.25 - 2020 yılında kayıtlı ekonomik işletme sayısı

(Ambalaj Bilgi Sistemi, 2020)

Piyasaya Süren İşletme Sayısı	1510
Ambalaj Üreticisi Sayısı	168
Tedarikçi Sayısı	67

Grafik C.6 – Yıl bazında kayıtlı ekonomik işletme sayısı
(Ambalaj Bilgi Sistemi, 2020)

İlimizde 25 adet lisanslı ambalaj atığı toplama ayırma tesisi ve 112 adet lisanslı ambalaj atığı geri kazanım tesisi bulunmaktadır.

Çizelge C.26 - 2020 yılında kayıtlı ambalaj atığı toplama ayırma tesisi sayısı
(İl Müdürlüğü, 2020)

Ambalaj Atığı Toplama Ayırma Tesisi (TAT) Sayısı Toplam	1. Tip TAT Sayısı	2. Tip TAT Sayısı	3. Tip TAT Sayısı
25	2	4	19

Çizelge C.27 - 2020 yılında ambalaj atığı geri kazanım tesisi sayısı
(İl Müdürlüğü, 2020)

Ambalaj Atığı Geri Kazanım Tesisi (GKT) Sayısı Toplam*	Plastik Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Kağıt-Karton Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Cam Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Metal Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Ahşap Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Kompozit Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Tekstil Ambalaj Atığı GKT Sayısı
122	97	22	13	16	23	18	19

*Bir geri kazanım tesisi birden fazla ambalaj atığı işleyebileceğinden toplam Geri Kazanım Tesis Sayısı farklı olabilir.

Grafik C.7 – Yıl bazında bulunan ambalaj atığı geri kazanım tesisi sayısı
(İl Müdürlüğü, 2020)

İlimizde toplam 2.013.383 nüfus için 6 belediyenin Ambalaj Atık Yönetim Planı bulunmaktadır.

Çizelge C.28 – 2020 yılında Belediyelerin Ambalaj Atık Yönetim Planı (AAYP) durumu
(Ambalaj Bilgi Sistemi, 2020)

Belediye Adı	Nüfusu	AAYP Durumu (Var-Yok)	AAYP Onay Tarihi
İslahiye Belediyesi	67.862	Var	13/03/2018
Karkamış Belediyesi	9.672	Var	19/06/2018
Nizip Belediyesi	146.528	Var	17/05/2019
Nurdağı Belediyesi	40.793	Var	17/05/2019
Şahinbey Belediyesi	931.116	Var	01/03/2021
Şehitkâmil Belediyesi	817.412	Var	22/08/2018

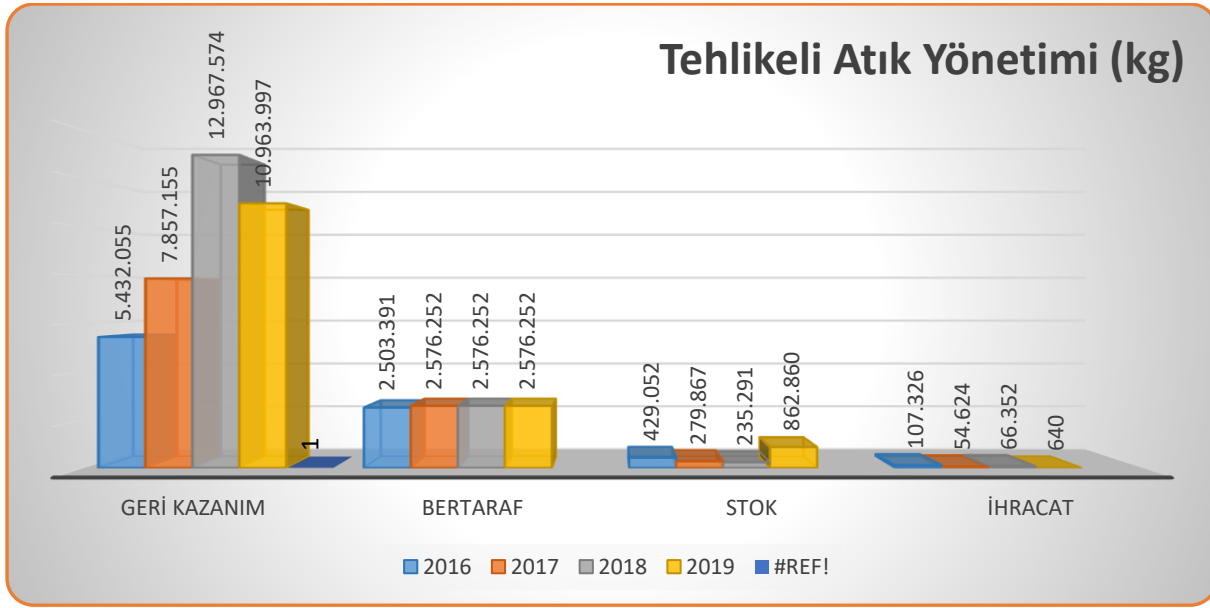
İlimizde 1 adet 1.Sınıf Atık Getirme Merkezi bulunmaktadır.

Çizelge C.29 - 2020 yılında Atık Getirme Merkezleri ile ilgili durum
(İl Müdürlüğü, 2020)

Atık Getirme Merkezi (AGM)	Sahibi	Kurucu Türü (Belediye-AVM-OSB- Havalimanı-Satış Noktası vd.)	Adresi	İzin/Onay tarihi	Atık Grupları
1. Sınıf AGM	Şehitkâmil Belediyesi	Belediye	Aydınlar Mah. 03046 Nolu Cad. No:2 Şehitkamil/Gaziantep	15.12.2017	1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13
2. Sınıf AGM					
3. Sınıf AGM					

C.5. Tehlikeli Atıklar

GAZİANTEP İLİ TEHLİKELİ ATIK GERİ KAZANIM /BERTARAF TESİSLERİ					
SIRA NO	FİRMA ADI	İLETİŞİM BİLGİLERİ	İZİN LİSANS KONULARI	İZİN LİSANS DÜZ.TARİHİ	İZİN LİSANS GEÇER.TARİHİ
1	AFA KURŞUN METAL SANAYİ VE TİCARET LİMİTED ŞİRKETİ	Sanayi Mahallesi 60042 Nolu Cad. No: 41-1 Şehitkamil/GAZİANTEP	Tehlikeli Atık Geri KazanımTehlikesiz Atık Geri Kazanım, Atık Pil ve Akümülatör Geri Kazanım,	4.09.2020	4.09.2025
2	TAMER KILIN	Karahüyük Mah. Yavuzeli Yolu Cad. NO:37 Şehitkamil /GAZİANTEP	Tehlikeli Atık Geri Kazanım, Tehlikesiz Atık Geri Kazanım, Ambalaj Atığı Geri Kazanım, Tanker Temizleme, Atık Elektrikli ve Elektronik Eşya İşleme, Ambalaj Atığı Toplama ve Ayırma Tip 2,	25.08.2020	26.08.2025
3	SİNAN KELEŞ - KELEŞ GERİ DÖNÜŞÜM İŞLETMESİ	O.S.B. 5.Bölge 83576 Nolu Cadde, No:9-1, Şehitkamil/GAZİANTEP	Tehlikeli Atık Geri Kazanım, Tanker Temizleme,	26.06.2020	26.06.2025
4	EDO KİMYA BOYA SANAYİ VE TİCARET LİMİTED ŞİRKETİ	O.S.B. 3.Bölge Mehmet Batallı Bulvarı, No:57 Şehitkamil/GAZİANTEP	Tehlikeli Atık Geri Kazanım	26.06.2020	13.05.2025
5	UNİVERSAL GERİ DÖNÜŞÜM OTOMOTİV YEDEK PARÇA SANAYİ VE TİCARET LİMİTED ŞİRKET	Sanayi Mahallesi 60208 Nolu Cadde NO: 12 Şehitkamil/GAZİANTEP	Tehlikeli Atık Geri Kazanım	17.03.2020	17.03.2025
6	ARKİM BOYA KİMYA GERİ DÖNÜŞÜM SANAYİ VE TİCARET LİMİTED ŞİRKETİ	O.S.B. 3.BÖLGE Mehmet Batallı Bulvarı No: 91 Şehitkamil/GAZİANTEP	Tehlikeli Atık Geri Kazanım, Tanker Temizleme	10.08.2018	10.08.2023
7	AKİM AKÜMÜLATÖR VE MALZEMELERİ SANAYİ TİCARET ANONİM ŞİRKETİ	Sanayi Mah. 60039 Nolu Cad. No:4 Şehitkamil / GAZİANTEP	Tehlikeli Atık Geri KazanımTehlikesiz Atık Geri Kazanım, Atık Pil ve Akümülatör Geri Kazanım,	9.02.2021	7.08.2023
8	KUSVA PETROL DAĞITIM NAKLİYE PAZARLAMA SANAYİ VE TİCARET LİMİTED ŞİRKETİ	O.S.B. 3.BÖLGE 83320 Nolu Cadde No: 2 Şehitkamil/GAZİANTEP	Tehlikeli Atık Geri Kazanım, Tanker Temizleme	22.03.2018	22.03.2023
9	SÜLEYMAN TILKIOĞLU - GÜVEN GERİ DÖNÜŞÜM	Sanayi Mahallesi 60095 Nolu Cadde No: 17 Şehitkamil/GAZİANTEP	Tehlikeli Atık Geri Kazanım, Tanker Temizleme	10.07.2017	10.07.2022
10	YAVUZLAR ORGANİK KİMYA SANAYİ VE TİCARET LİMİTED ŞİRKETİ	Körkün Mahallesi Ebulfez Elçibey Bulvarı No: 5 Oğuzeli/ GAZİANTEP	Tehlikeli Atık Geri KazanımTehlikesiz Atık Geri Kazanım	4.02.2021	4.02.2022
11	BELİCE GERİ DÖNÜŞÜM GERİ KAZANIM SAN. İÇ VE DIŞ TİC. LTD. ŞTİ	3. OSB 25 Nolu Cad.NO:22/A Başpınar /GAZİANTEP	Tehlikeli Atık Geri Kazanım, Tanker Temizleme	25.10.2016	25.10.2021
12	EKOR KURŞUN METAL PLASTİK SAN VE TİC. LTD. ŞTİ	Sanayi Mahallesi, 60042 Nolu Cad. No: 4 Şehitkamil / GAZİANTEP	Tehlikeli Atık Geri KazanımTehlikesiz Atık Geri Kazanım, Atık Pil ve Akümülatör Geri Kazanım,	30.04.2020	30.04.2021
13	İŞIK GERİ DÖNÜŞÜM BİO ENERJİ VE İNŞAAT SANAYİ TİCARET LİMİTED ŞİRKETİ	Körkün Mahallesi, Ökkeş Yiğit Bulvarı No: 20 Oğuzeli/GAZİANTEP	Atık Yakma ve Beraber Yakma	19.12.2017	19.12.2022

Grafik C.8 – Atık yönetim uygulaması verilerine göre ilimizdeki tehlikeli atık yönetimi
(Atık Yönetim Uygulaması,2020)

Çizelge C.30 - 2019 yılında atık işleme yöntemine göre atık miktarları

(Atık Yönetim Uygulaması, 2020)

ATIK İŞLEME YÖNTEMİ	ATIK İŞLEME YÖNTEMİ ADI	MİKTAR (kg)
R1	Enerji üretimi amacıyla başlıca yakıt olarak veya başka şekillerde kullanma	3.666.269
R2	Solvent (çözücü) ıslahı/yeniden üretimi	11940
R3	Solvent olarak kullanılmayan organik maddelerin ıslahı/ geri dönüşümü (kompost ve diğer biyolojik dönüşüm süreçleri dahil)	267391
R4	Metallerin ve metal bileşiklerinin ıslahı/geri dönüşümü	1249982
R5	Diğer anorganik maddelerin ıslahı/geri dönüşümü	164402
R9	Kullanılmış yağların yeniden rafine edilmesi veya diğer tekrar kullanımları	475088
R12	Atıkların R1 ile R11 arasındaki işlemlerden herhangi birine tabi tutulmak üzere değişimi	3537333
R13	R1 ile R12 arasında belirtilen işlemlerden herhangi birine tabi tutuluncaya kadar atıkların stoklanması (atığın üretildiği alan içinde geçici depolama, toplama hariç)	289824
D5	Özel mühendislik gerektiren toprağın altında veya üstünde düzenli depolama (çevreden ve her biri	172442

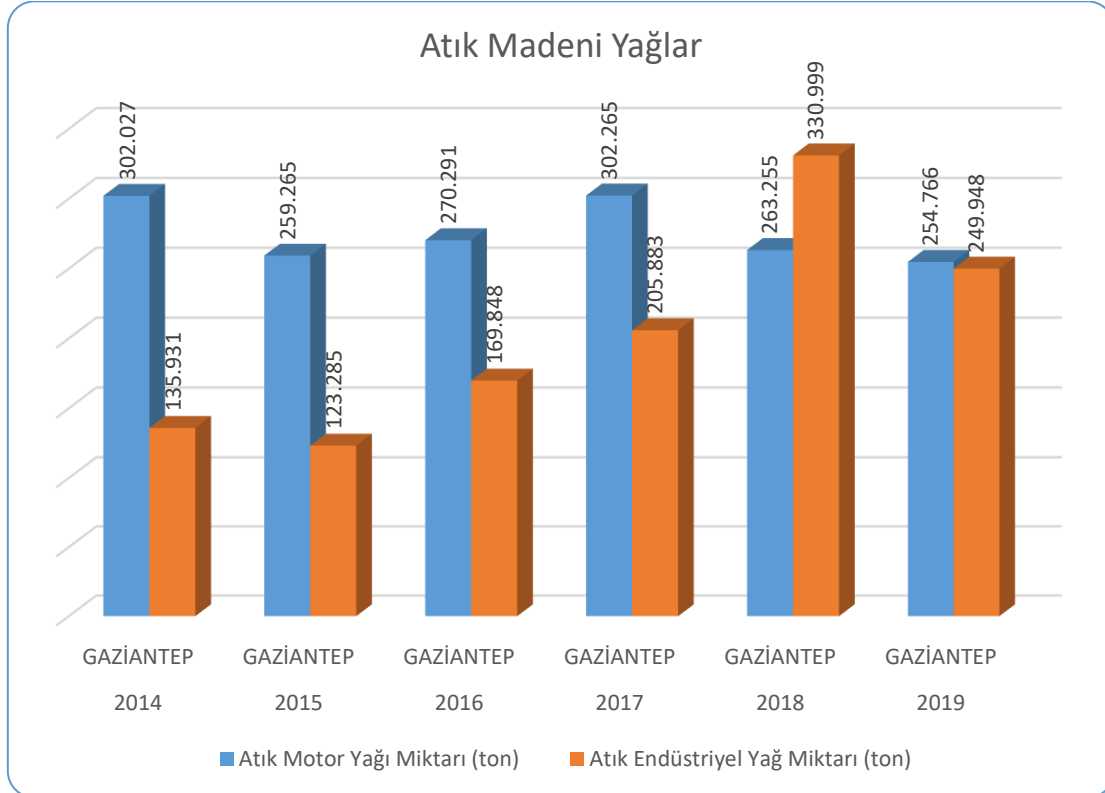
2020 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

	ayrı olarak izole edilmiş ve örtülmüş hücresel depolama ve benzeri)	
D8	D1 ile D12 arasında verilen işlemlerden herhangi biri ile bertaraf edilen nihai bileşiklere veya karışımlara uygulanan ve bu ekin başka bir yerinde ifade edilmeyen biyolojik işlemler	60
D9	D1 ile D12 arasında verilen işlemlerden herhangi biri ile bertaraf edilen nihai bileşiklere veya karışımlara uygulanan ve bu ekin başka bir yerinde ifade edilmeyen fiziksel-kimyasal işlemler (örn: buharlaştırma, kurutma, kalsinasyon ve benzeri)	2927378
D10	Yakma (karada)	3398
D15	D1 ile D14 arasında belirtilen işlemlerden herhangi birine tabi tutuluncaya kadar atığın üretildiği alan içinde geçici depolama (ara depolama tesisleri ve toplama işlemi hariç)	2134

*Atık Beyan Sisteminde yer alan tehlikeli atık verisi, atık üreticilerinin gerçekleştirdikleri beyanlardan oluşmakta olup beyan yılında atık üreticisinin tesiste oluşan ve geri kazanım/bertaraf amacıyla atık işleme tesisine gönderilen tehlikeli atık verisini içermektedir.

C.6. Atık Madeni Yağlar

“Atık Yağların Kontrolü Yönetmeliği” çerçevesinde ilde denetimler gerçekleştirilmiş olup, Gaziantep ilinde 2019 yılsonu itibariyle toplanan Atık Motor Yağı (ton) : 254.766 Atık Endüstriyel Yağ (ton) : 249.948 olmuştur.

Grafik C.9 – Yıllar itibariyle (Gaziantep) ilinde atık madeni yağ toplama miktarları
(Atık Yönetim Uygulaması, 2020)

Atık motor yağı kodları : 13 02 04*, 13 02 05*, 13 02 06*, 13 02 07*, 13 02 08*

2020 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Atık endüstriyel yağ kodları : 12 01 06*, 12 01 07*, 12 01 10*, 12 01 12*, 13 01 01*, 13 01 04*, 13 01 05*, 13 01 09*, 13 01 10*, 13 01 11*, 13 01 12*, 13 01 13*, 13 03 01*, 13 03 06*, 13 03 07*, 13 03 08*, 13 03 09*, 13 03 10*, 13 05 06*, 19 02 07*

Çizelge C.31 – (Gaziantep) ilinde 2020 yılı için atık madeni yağ geri kazanım ve bertaraf miktarları*
(Atık Yönetim Uygulaması, 2020)

Geri kazanım* (ton)	Nihai bertaraf (ton)	İhracat (ton)	Stok (ton)	Atık Minimizasyonu (Tesis İçi) (ton)
476,171	0	0	0,595	0

&& Ek yakıt olarak kullanım dahildir.

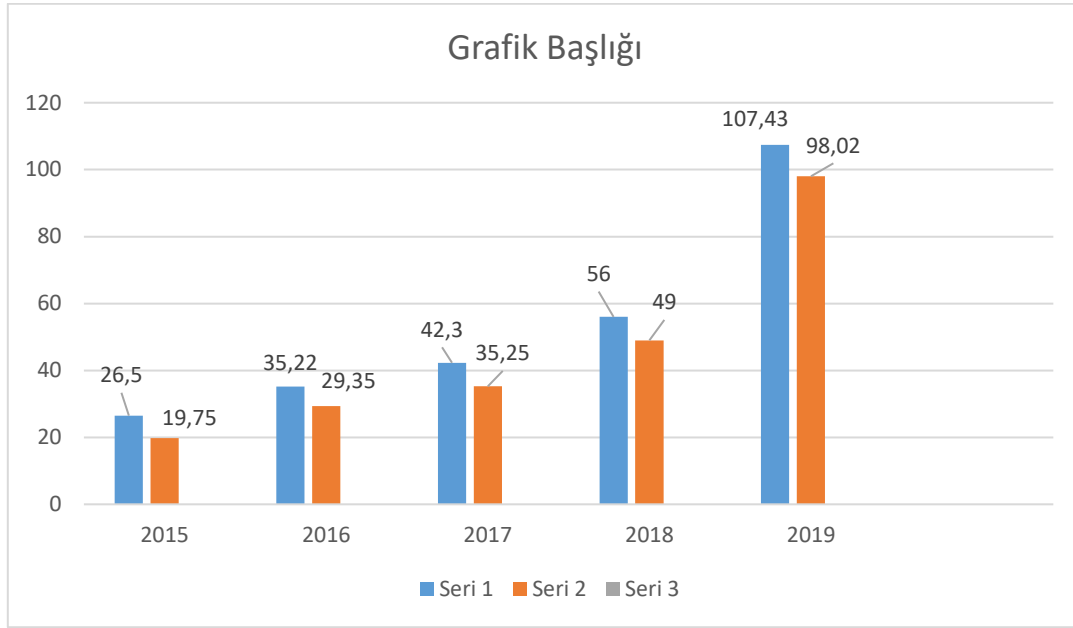
Atık istatistikleri Atık Yönetim Uygulaması - Atık Beyan Sistemine (TABS) atık üreticileri Atık Yönetim Uygulamasında 2020 yılı atık istatistikleri henüz değerlendirme ve inceleme süreci devam eden ham veriyi içerdiğinden, çizelge ve grafikler son veri olarak 2020'i içermektedir. Söz konusu süreç sona erdiğinde, doğrulanmış istatistik veriye ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü internet sayfasında Resmi İstatistikler - Atık İstatistikleri bölümünden ulaşılabilir.

C.7. Atık Pil ve Akümülatörler

Çizelge C.32 – (Gaziantep) ilinde 2019 yılında toplanan akümülatörlerle ilgili veriler
(Atık Yönetim Uygulaması,2020)

ATIK AKÜMÜLATÖRLER						
Atık Akümülatör Geçici Depolama İzni Verilen		Toplanan Atık Akümülatör Miktarı (ton)	İldeki Atık Akümülatör Geri Kazanım Tesisleri		Geri kazanım Tesislerinde İşlenen Atık Akümülatör Miktarı	
Depo Sayısı	Kapasitesi (ton)		Sayı	Kapasite (ton/yıl)	Miktarı (ton)	%
			4	28.650		

16 06 01*: Kurşunlu Akümülatörler için kullanılan atık kodu

Grafik C.10 – (Gaziantep.) ilinde yıllar itibariyle atık akü toplama ve geri kazanım miktarı (ton)
(Atık Yönetimi Uygulaması, 2021)

Çizelge C.33 – (Gaziantep.) ilinde yıllar itibariyle toplanan atık akü miktarı (kg)
(Atık Yönetimi Uygulaması, 2020)

Kurşunlu Akümülatörler için kullanılan atık kodu 16 06 01*

2015	2016	2017	2018	2019
160601=54542	160601=76685 kg	160601=83538kg	160601=260119 kg	160601=107435 kg
160605= -	160605= 34kg	160605= 91 kg	160605= 87 kg	160605= 25 kg
160603=26 kg	160603=-	160603= -	160603= -	160603= -
160604=34 kg	160604=40 kg	160604= -	160604= -	160604= 6 kg
160605= -	160605= 14kg	160605= -	160605= 10 kg	160605= -
160606=492	160606= -	160606= -	160606= -	160606= -
200133=492	200133=215 kg	200133=718 kg	200133=223 kg	200133=87 kg
200134= -	200134= -	200134= -	200134= 37 kg	200134= 136 kg

Çizelge C.34 - (Gaziantep) ilinde yıllar itibariyle toplanan atık pil miktarı (Kg)

(Atık Yönetimi Uygulaması 2015-2019, yıl)

Atık piller için kullanılan atık kodları: 16 06 02*, 16 06 03*, 16 06 04, 16 06 05

2015	2016	2017	2018	2019
91	48	48	97	31

C.8. Bitkisel Atık Yağlar

Bitkisel Atık Yağların Kontrolü Yönetmelik” kapsamında, ilde gerçekleştirilen çalışmalardan, lisanslı bitkisel atık yağ geri kazanım tesislerinden ve bunların ürettiği ürünlerden ve miktarlarından aşağıda verilmiştir.

Çizelge C.35 – 2019 yılı için atık bitkisel yağlarla ilgili veriler

(Atık Yönetim Uygulaması, 2020)

Bitkisel Atık Yağ Ara Depolama Lisansı Verilen Tesis Sayısı ¹	Toplanan Bitkisel Atık Yağ Miktarı (kg) ²		Lisans Alan Geri Kazanım Tesis Sayısı
	Kullanılmış Kızartmalık Yağ (20 01 26*)	Kullanım Ömrü Dolmuş Yağlar (20 01 25)	
1	117.275 kg	2.000 Kg	-

¹ Bitkisel atık yağlar için 6.6.2015 tarihinden önce verilen Bitkisel Atık Yağ Geçici Depolama İzinleri dahil

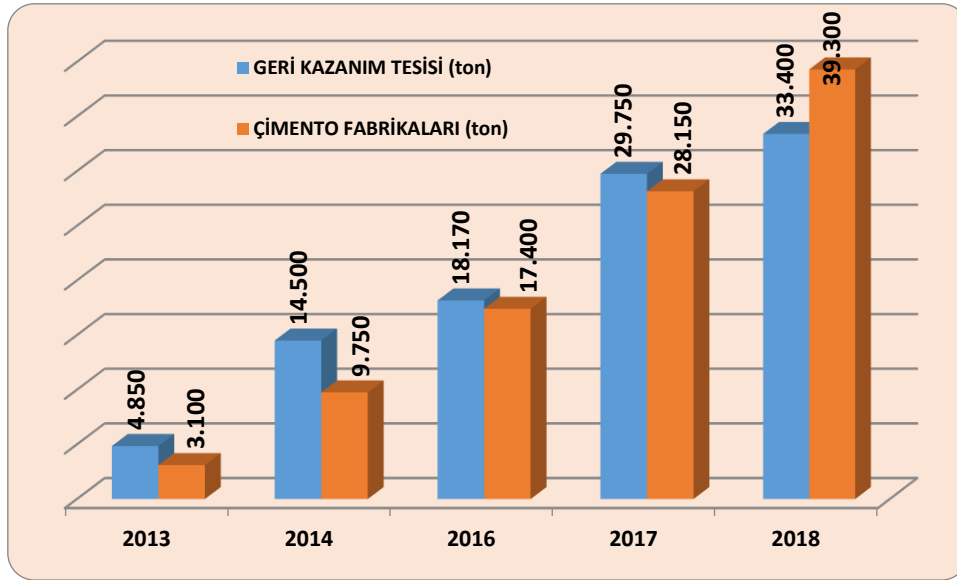
² Atık Yönetim Uygulamasında beyan edilen atık miktarı stok hariç olarak değerlendirilmektedir.

C.9. Ömrünü Tamamlamış Lastikler

Çizelge C.36 – (Gaziantep) ilinde 2019 yılında oluşan ömrünü tamamlamış lastikler ile ilgili veriler

(Atık Yönetim Uygulaması, 2020)

ÖMRÜNÜ TAMAMLAMIŞ LASTİKLER (ÖTL)								
ÖTL Geçici Depolama Alanı		Geçici Depolama Alanlarındaki ÖTL Miktarı (ton)	ÖTL Geri Kazanım Tesis		Geri Kazanılan ÖTL Miktarı (ton)	ÖTL Bertaraf Tesis		Bertaraf Edilen ÖTL Miktarı (ton)
Sayısı	Hacmi (m³)		Sayısı	Kapasitesi (ton/yıl)		Sayısı	Kapasitesi (ton/yıl)	
3		304,580	2		4.140,96			

Grafik C.11 – Yıllar itibariyle (Gaziantep) ilinde geri kazanım tesislerine ve çimento fabrikalarına gönderilen toplam ÖTL miktarları (Ton/Yıl)
(Atık Yönetim Uygulaması, 2019)

Çizelge C.37 – Yıllar itibariyle (Gaziantep) ilinde geri kazanım tesislerine ve çimento fabrikalarına gönderilen toplam ÖTL miktarları (ton/yıl)
(Atık Yönetim Uygulaması, 2020)

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Geri Kazanım Tesisi		717,490	14.881	16.572	25.621	4140,960
AYT Tesisi						

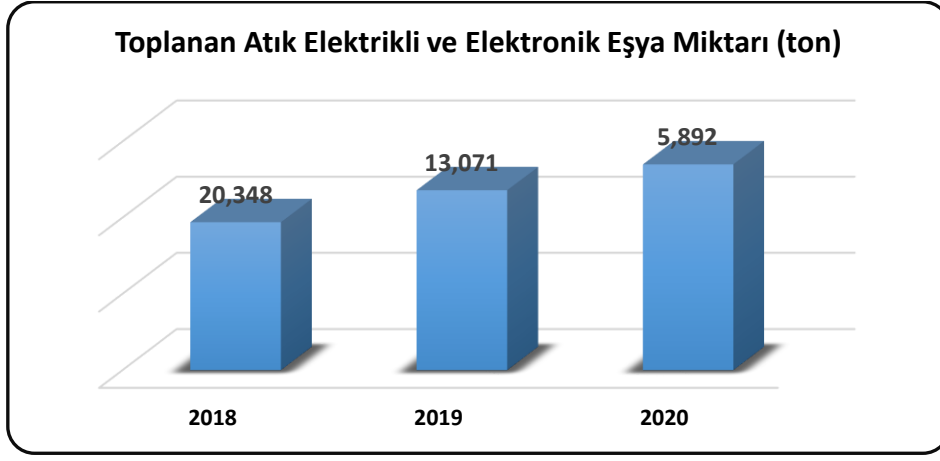
C.10. Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyalar

Avrupa Birliği'nin 2002/96/EC sayılı Atık Elektrikli ve Elektronik Eşya Direktifi ile elektrikli ve elektronik eşyaların üretiminde kullanılan tehlikeli maddelerin kullanılmasını yasaklayan 2002/95/EC sayılı elektrikli ve elektronik eşyalarda bazı zararlı maddelerin kullanımının sınırlandırılmasına ilişkin direktiflerin ulusal mevzuatımıza uyumlaştırılması çalışmaları kapsamında "Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyaların Kontrolü (AEEE) Yönetmeliği" hazırlanarak 22.05.2012 tarih ve 28300 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

İlimizde Şehitkamil İlçesi tarafından Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyalar toplanmaktadır.

Yönetmelik büyük ev eşyaları, küçük ev aletleri, bilişim ve telekomünikasyon ekipmanları, tüketici ekipmanları, aydınlatma ekipmanları, elektrikli ve elektronik aletler (büyük ve sabit sanayi aletleri hariç olmak üzere), oyuncaklar, eğlence ve spor aletleri, tıbbi cihazlar (implantasyon ürünleri ve hastalık bulaşıcı temaslarda bulunan ürünler hariç), izleme ve kontrol aletleri ve otomat sınıflarına dâhil olan elektrikli ve elektronik eşyalar ile elektrik ampulleri ve evsel amaçlı kullanılan aydınlatma gereçlerini kapsamaktadır.

İlimizde Şehitkamil atık elektrikli ve elektronik eşyalar getirme merkezi 2018 yılından beri faaliyettedir.

Grafik C.12 - Yıllar itibariyle atık elektrikli ve elektronik eşya toplama miktarları (ton)
(Şehitkamil Belediyesi,2020)

C.11. Ömrünü Tamamlamış Araçlar

Çizelge C.38 - (Gaziantep) ilinde 2019 yılı hurdaya ayrılan araç sayısı
(Atık Yönetim Uygulaması,2020)

Oluşturulan ÖTA Teslim Yerleri Sayısı	ÖTA Geçici Depolama Alanı Sayısı	ÖTA İşleme Tesisi Sayısı	İşlenen ÖTA Miktarı (ton)
4	2	-	8564,064

C.12. Tehlikesiz Atıklar

Çizelge C.39 – 2019 yılı için sanayi tesislerinde oluşan tehlikesiz atıkların toplanma ve bertaraf edilmesi ile ilgili verileri

(Atık Yönetim Uygulaması,2020)

Atık Kodu	Atık İşleme Yöntemi Kodu	Toplam (kg)
020110	R12 ,STOK	3152
020304	R1, R3, R9, R12	3780670
020305	R12	25
020601	R3, R12	5986367
030307	R3	4488810
030308	R1, R12	553002
030310	R3	815060
040221	R3, R5, R12, STOK	6305113
040222	R1, R3, R5, R12, STOK	64521756
070213	R1, R3, R5, R12, STOK	14904394

2020 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

100101	R12, R_AHM	20853900
100102	R_AHM	42622430
101003	R4	94400
110502	R4	51240
120101	R12, STOK	448020
120102	R12	875754
120103	R12	21470
120104	R12	1780
150203	R3, R13, R12	23390
160117	R12, STOK	4317936
160118	R12, STOK	8042
160119	R5, R12, STOK	77970
160120	R12	2599
160214	R12	33600
160304	R13	2310
170101	R12	8220
170201	R12	518272
170203	R4, R12	22780
170401	R4, R12	53157
170402	R4, R12, STOK	208184
170403	R4	4246
170405	R4, R12, STOK	572265
170407	R4, R12	357340
170411	R12	208762
190206	R_AHM, STOK	134950

190814	R12	24000
191201	R12	258945
191202	R12	440094
191204	R12, STOK	730626
191208	R5	3490
200101	R3, R12, STOK	25902750
200110	R13	130
200111	R12	164066
200139	R3, R5, R12, STOK	1048924
200140	R12	3270097
200307	R12	7840

C.12.1 Demir ve Çelik Sektörü ve Cüruf Atıkları

İlimizde demir çelik sektörü bulunmamaktadır.

C.12.2 Kömürle Çalışan Termik Santraller ve Kül

İlimizde kömürle çalışan termik santral bulunmamaktadır.

C.12.3 Atıksu Arıtma Tesisi Çamurları

Belediyelerden kaynaklanan arıtma çamurunun yönetimi ve endüstriden kaynaklanan arıtma çamurlarının yönetimi ile ilgili bilgiler bölüm B.7.2’de yer almaktadır.

C.13. Tıbbi Atıklar

Çizelge C.40 – 2020 yılında il sınırları içinde oluşan yıllık tıbbi atık miktarı
(Atık Yönetim Uygulaması,2020)

İl/ilçe Belediyesinin Adı	Tıbbi Atık Yönetim Planı		Tıbbi Atık Taşıma araç sayısı		Toplanan tıbbi atık miktarı	Bertaraf Yöntemi		Bertaraf Tesisi Sterilizasyon/ Yakma		
	Var	Yok	Özel	Kamu	ton/yıl	Yakma	Sterilizasyon	Belediyenin	Yetkili Firmanın	Tesisin Bulunduğu il
Gaziantep Büyükşehir Belediyesi	Var			4	29.899,963		√	Gaziantep Büyükşehir Belediyesi	Gazibel Hizmet Müş. İnş. San. ve Tic. A.Ş	Gaziantep

Çizelge C.41 - Yıllara göre tıbbi atık miktarı
(Atık Yönetim Uygulaması,2021)

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Tıbbi Atık Miktarı (ton)	18.867,16	20.768,46	23.254,52	24.227,75	25.784,00	26.362,53	29.899,963

C.14. Maden Atıkları

Çizelge C.42 – (Gaziantep) ilinde 2019 yılında maden zenginleştirme tesislerinden kaynaklanan atık miktarı

Tesis Adı	İşlenen Cevherin Adı	Atık Miktarı (ton/yıl)		Zenginleştirme Atığı		
		Zenginleş-tirme Atığı	Pasa Atığı	Bertaraf Yöntemi	Karakterizasyonu	Tesis Sınıfı

İlimizde bulunmamaktadır.

C.15. Sonuç ve Değerlendirme

Çizelge C.43 – 2020 yılı itibariyle Gaziantep ilinde bulunan atık işleme tesisi sayısı
(Gaziantep Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2020)

Katı Atık Bertaraf Tesisi Sayısı (Belediye)	2
Lisanslı Ambalaj Atığı Toplama Ayırma Tesisi ve Geri Kazanım Tesisi Sayısı	127
Tehlikeli Atık Geri Kazanım Tesisi Sayısı	9
Atık Yağ Geri Kazanım Tesisi Sayısı	1
Bitkisel Atık Yağ Geri Kazanım Tesisi Sayısı	-
Atık Pil ve Akümülatör Geri Kazanım Tesisi Sayısı	3
Ömrünü Tamamlamış Lastik Geri Kazanım Tesisi Sayısı	1
Tıbbi Atık Sterilizasyon Tesisi Sayısı	1
Tehlikesiz Atık Geri Kazanım Tesisi Sayısı	122
Atık Elektrikli ve Elektronik Eşya İşleme Tesisi Sayısı	1
Maden Atığı Bertaraf Tesisi Sayısı	-

Kaynaklar

Atık Yönetim Uygulaması
Gaziantep Büyükşehir Belediyesi
Şehitkamil Belediye Başkanlığı
Araban Belediye Başkanlığı
Karkamış Belediye Başkanlığı
Nizip Belediye Başkanlığı
Oğuzeli Belediye Başkanlığı

Ç. BÜYÜK ENDÜSTRİYEL KAZALARIN ÖNLENMESİ ÇALIŞMALARI

Ç.1. Büyük Endüstriyel Kazalar

“Büyük Endüstriyel Kazaların Önlenmesi ve Etkilerinin Azaltılması Hakkında Yönetmelik” kapsamında tehlikeli maddeleri bulunduran ya da bulundurması muhtemel kuruluşlar Yönetmeliğin bildirim maddesi uyarınca Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Entegre Çevre Bilgi Sistemi altında çalışan BEKRA Bildirim Sistemine bildirimlerini yapmakla yükümlüdür.

2020 yılında, BEKRA bildirimlerine göre kuruluş sayıları ve kategorileri Çizelge Ç.53’de yer almaktadır.

Çizelge Ç.44 – 2020 yılında BEKRA kuruluşlarının sayısı

(BEKRA, 2021)

KURULUŞ	SAYISI
Alt Seviye	3
Üst Seviye	-
TOPLAM	3

2020 yılında yapılan çevre denetimlerinde BEKRA bildirimleri sorgulanan kuruluş sayıları Çizelge Ç.54’de yer almaktadır.

Çizelge Ç.45 – 2020 yılında BEKRA bildirimleri sorgulanan kuruluş sayıları

(EÇBS E-Denetim, 2020)

KURULUŞ	DENETİM SAYISI
Alt Seviye	-
Üst Seviye	-
Kapsam Dışı	-
TOPLAM	0

Ç.2. Sonuç ve Değerlendirme

İlimizde Üst seviye Kuruluş bulunmamaktadır. 3 Adet Alt Seviyeli Kuruluş mevcut olup “Büyük Endüstriyel Kazaların Önlenmesi ve Etkilerinin Azaltılması Hakkında Yönetmelik” 18.madde 2.fıkrasına göre: “ Denetim planı/programı alt ve üst seviyeli tüm kuruluşlar göz önünde bulundurularak üst seviyeli kuruluşlar için 2 takvim yılı içerisinde en az bir kez, alt seviyeli kuruluşlar için 4 takvim yılı içerisinde en az bir kez olacak şekilde hazırlanır” denilmekte olup, İl Müdürlüğümüzce alt seviyeli kuruluşlara en son denetim 2018 yılında yapıldığından, takip denetimler ileriki takvim yılında gerçekleştirilecektir.

Kaynaklar

BEKRA Bildirim Sistemi, EÇBS E-Denetim

D. DOĞA KORUMA VE BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİK

D.1. Flora

Bu konuda harita üzerinde dökülmüş bir çalışma bulunmamaktadır.

Gaziantep Bitkileri

Gaziantep'te dağlık alanlar ilin batı ve kuzey kesimlerinde yer almaktadır. bu dağlar başlıca kalker yapılıdır. İlin en yüksek rakımlı dağları İslahiye ilçesindeki Amanos dağları üzerindeki Hızırlı yaylasında bulunmaktadır. Şehir merkezine 32 km. uzaklıkta bulunan Sof dağları ve çevresi zengin bitki örtüsüne ve garig formasyonuna sahip bitki örtüsü ile kaplı olup ilin önemli dağlarındanndır.

Gaziantep'te değişik vejetasyon tiplerin rastlamak mümkündür. Bunlardan, başlıcaları kapladığı alana göre büyükten küçüğe doğru sıralanacak olursa, Step (bozkır), Garig, Orman ve Maki formasyonlarıdır.

Gaziantep'te, Karkamış ilçesi ve Oğuzeli ilçelerinin güneyinde geniş bozkır vejetasyon formasyonlarına rastlanır. Karkamış ilçesi, Şanlıurfa ile Gaziantep arasında sınır oluşturan Fırat nehri boyunca uzandığından ve bozkırın geniş bir alan kaplaması sebebiyle zengin bitki çeşitliliğine sahiptir. Karkamış ilçesinde Antepfıstığı ve zeytin bahçeleri ile buğday ve baklagiller gibi tarım alanları geniş yer tutmaktadır.

Nizip ilçesinin yüksek (dağlık) kesimlerinde, bozuk baltalık meşe ormanları bulunmakta, güney kesimlerinde kermes meşesi, melengiç, türleri ile karışık ormanlar yer almaktadır. Yine bölgede, zahter (*Thymra spicata*) geniş yayılış göstermektedir. Nizip ilçesinde, fıstık ve zeytin bahçeleri geniş alanlar kaplar.

Yavuzeli ilçesinin dağlık kesimlerinde yaprak döken meşe ormanları bulunur. Yer yerde kermes meşesi bu ormanlıklar arasına karışır. Yavuzeli ovasında fıstık ve pamuk tarımı yapılmaktadır.

Nurdağı ilçesinde, güney kısımları geniş ova olup tarım alanları bulunmaktadır. İlçenin kuzeyinde Nurdağı dağları vardır. Nurdağlarının güneye bakan eteklerinde maki formasyonu, yüksek kesimlerinde Kızılçam ormanları bulunmaktadır.

Şahinbey ve Şehitkamil ilçelerinde il'e batıdan giren dağlar üzerinde kermes meşesi ağırlıklı garig formasyonunun hakim olduğu ormanlar yer alır.

İslahiye ilçesinin güneyi Suriye sınırına kadar geniş bir ovadır. Bu ovada, tarım alanları ve üzüm bağları yer almaktadır. Kuzey kesiminde Amanos dağlarının eteklerinde maki formasyonu, yüksek kesimlerinde orman ve yüksek dağ formasyonuna rastlamak mümkündür. Bu formasyonlardan 900- 1000 m ye kadar olan kesimlerde başlıca Kermes meşesi, Melengiç, Türk meşesi, Ayıfındığı, Ostrya, Defne, Arbutus, Kızılçam, Katırtırnağı türleri bulunur. Daha yüksek kesimlerde Karaçam, Sedir, Gökmar, Kayın, Fındık ağaçlarından oluşan karışık orman formasyonu daha yüksek kesimlerde ise yüksek dağ stebi yer almaktadır.

İlimizin Tıbbi bitkilerini inceleme amacıyla yapılmış çalışmalar mevcut değildi.

Türler ve Populasyonlar:

"Flora of Turkey"e göre Gaziantep ilinde 645 adet bitki türü bulunmaktadır. Bu bitki türleri içerisinde 56 tanesi endemiktir.

Gaziantep'te Bulunan Bitki Türleri

EĞRETİGİLLER	ADIANTHACEAE
Venüsaçı	Adiantum capillus-veneris
EĞRETİGİLLER	ASPIDIACEAE
Eğretili	Polystichum aculeatum
EĞRETİGİLLER	ATHYRIACEAE
Eğretili Eğretili Eğretili	Dryopteris filis-mas Matteucia struthiopteris Cystopteris fragilis
EĞRETİGİLLER	HYPOLEPODIACEAE
Eğretili	Pteridium aquilinum
	POLYPODIACEAE
Benekli Eğretili	Polypodium australe
SERVİGİLLER	CUPRESSACEAE
Ardıç Katranardıcı	Juniperus drupaceae Juniperus oxycedrus subsp. oxycedrus
ÇAMGİLLER	PINACEAE
Gökmar Sedir Kızılcam Karaçam	Abies cilicica subsp. cilicica Cedrus libani Pinus brutia Pinus nigra subsp. pallasiana
AKÇAĞAĞGİLLER Akçağaç Akçağaç	ACERACEAE Acer monspessulanum subsp. microphyllum Acer platanoides
FISTIKGİLLER	ANACARDIACEAE
Pamuklu Sumak Melengiç Sumak	Cotinus coggyria Pistacia terebinthus subsp. terebinthus Rhus coriaria
MAYDANOZGİLLER	APIACEAE
Dişotu Yabani melekotu Balıran Asaotu Asaotu Eşek balıranı Devekulağı	Ammi visnaga Anthriscus nemorosa Angelica sylvestris var. sylvestris Conium maculatum Ferula elaeochytris Ferula amanicola Lecokia cretica Saricula europaea Scandix iberica Scandix pecten-veneris Tordylium aegaeum Tordylium hasselquistiae
MAYDANOZGİLLER Zakkum YILANYASTIĞIGİLLER Yılan yastığı DUVARSARMAŞIGİGİLLER Duvar sarmaşığı	APOCYNACEAE Nerium oleander ARACEAE Arum dioscoridis var. luschanii ARALIACEAE Hedera helix
Civanperçemi Papatya Papatya Papatya Yavşan Meryemanadikeni Meryemanadikeni	Achillea aleppica subsp. aleppica Anthemis kotschyana var. longiloba Anthemis pauciloba var. radians Anthemis tricornis Artemisia absinthium Bellis perennis Carduus nutans subsp. nutans

Peygamber çiçeğ	Centaurea paphlagonica
Peygamber çiçeğ	Centaurea patula
Peygamber çiçeğ	Centaurea triumfetti
Pireotu	Chardinia orientalis
Yabani hindiba	Chrysanthemum coronarium
Su dikenli	Cichorium inthybus
Kanak	Cirsium vulgare
Kaplanotu	Crepis reuterana subsp. eigiana
Topuz	Doronicum orientale
Ölmez çiçek	Echinops ritro
Dikenli marul	Helichrysum plicatum subsp.
Kanaryaotu	polyphyum
Altınbaşak	Lactuca serriola
Gümüşdüğme	Picnomon acarna
Karahindiba	Pilosella hoppeana
Yemlik	Senecio vernalis
Büyük pıtrak	Solidago virgaurea subsp. virgaurea
	Tanacetum cilicicum
	Taraxacum turcicum
	Tragopogon pratensis subsp.
	pratensis
	Onopardum acanthium
	Xanthium strumarium
HUŞAĞACIĞİLLER	BETULACEAE
Toros kızılğacı	Alnus glutinosa subsp. antitaurica
Gürgen	Carpinus orientalis
Adi fındık	Corylus avellana
Kayacık	Ostrya carpinifolia
HODANGİLLER	BORAGINACEAE
Siğirdili	Anchusa azurea var. azurea
Siğirdili	Anchusa officinalis
Siğirdili	Anchusa undulata subsp. hybrida
Unutmabeni	Myosotis alpestris supsp. alpestris
Emzikotu	Onosma lanceolatum
HARDALGİLLER	BRASSICACEAE
Kevke	Alyssum stribrnyi
Emzikotu	Alyssum peltarioides subsp.
Çobançantası	virgatiforme
Deniz lahanası	Capsella bursa-pastoris
	Cardaria drapa subsp. draba
	Crambe orientalis var. orientalis
Çalgıcıotu	Erysimum goniocaulon
Çalgıcıotu	Erysimum pulchellum Fibigia eriocarpa
Çivitotu	Isatis candolleana
Suteresi	Nasturtium officinale
	Thlaspi cilicicum
	Thlaspi oxyceras
	Turritis laxa
ŞİMŞİRGİLLER	BUXACEAE
Şimşir	Buxus sempervirens
ÇANÇİÇEĞİĞİLLER	CAMPANULACEAE
Keçibiciği	Michauxia campanuloides
KEBEROTUGİLLER	CAPPARACEAE

2020 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Keber	Capparis ovata
KEBEROTUGİLLER	CAPRIFOLIACEAE
Mürver	Sambucus ebulus
Hanımeli	Lonicera caucasica subsp.
Hanımeli	Lonicera etrusca var. hispidula
Hanımeli	Lonicera nummularifolia subsp.
	nummularifolia
KARANFİLGİLLER	CARYOPHYLLACEAE
Hanımeli	Dianthus coloecephalus
Hanımeli	Dianthus elegans
Hanımeli	Dianthus polycladus
Hanımeli	Dianthus strictus
Nakil	Silene aegyptiaca
Nakil	Silene caramanica
Nakil	Silene conoidea
Nakil	Silene vulgaris var. vulgaris
İĞAĞACIGİLLER	CELESTRACEAE
iğğacı	Euonymus latifolius subsp.
KAZAYAĞIGİLLER	CHENOPODIACEAE
Kazayağı	Chenopodium foliosum
LADENGİLLER	CISTACEAE
Pamukotu	Cistus creticus
Altınotu	Helianthemum nummularium
DAMKORUĞUGİLLER	CRASSULACEAE
Taşgülü	Rosularia globulifolia
Damkoruğu	Sedum litareum
SARMAŞIKGİLLER	CONVOLVULACEAE
Mahmudeotu	Calystegia sepium subsp
KIZILCIKGİLLER	CORNACEAE
Kızılcık	Comus sanguinea subsp
CİN SAÇIGİLLER	CUSCUTACEAE
Bostanbozan	Cuscuta planiflora
FESÇİTARAĞIGİLLER	DIPSACEAE
Uyuzotu	Scabiosa argentea
SÜTLEĞENGİLLER	EPHORBIACEAE
Sütleşen	Euphorbia altissima var.
	glabrescens
FUNDAGİLLER	ERICACEAE
Sandal ağacı	Arbutus andrachne
BAKLAGİLLER	FABACEAE

Antep Geveni	<i>Astragalus aintabicus</i>
Geven Seven	
Geven	<i>Astragalus campylosema</i>
Geven	<i>Astragalus commagenicus</i>
Geven	<i>Astragalus plumosus</i> subsp.
Geven	<i>plumosus</i>
Kayıskıran	<i>Astragalus barbeyanus</i>
Erguvan	<i>Astragalus densifolius</i>
Yabani sinameki	<i>Astragalus melanocephalos</i>
Akrepkuyruğu	<i>Calycotome villosa</i>
Akrepkuyruğu	<i>Cercis siliquastrum</i> subsp.
Mürdümük	<i>siliquastrum</i>
Mürdümük	<i>Colutea cilicica</i>
Mürdümük	<i>Coronilla orientalis</i> var. <i>orientalis</i>
Mürdümük	<i>Coronilla varia</i> subsp. <i>varia</i>
Gazelboynuzu	<i>Dorycnium graecum</i>
Acı bakla	<i>Lathyrus aphaca</i> var. <i>biflorus</i>
Kokulu yonca	<i>Lathyrus laxiflorus</i> subsp.
Taş yoncası	<i>angustifolius</i>
Katırtırnağı	<i>Lathyrus libanii</i>
Yonca	<i>Lathyrus spathulatus</i>
Yonca	<i>Lotus comiculatus</i> var. <i>comiculatus</i>
Yonca	<i>Lupinus varius</i>
Yonca	<i>Medicago orbiculata</i>
Yonca	<i>Melilotus officinalis</i>
Yonca	<i>Spartium junceum</i>
Yonca	<i>Trifolium arvense</i> var. <i>arvense</i>
Yonca	<i>Trifolium campastre</i>
Yonca	<i>Trifolium davisii</i>
Bakla	<i>Trifolium echinatum</i>
Bakla	<i>Trifolium fragiferum</i>
Bakla	<i>Trifolium patens</i>
	<i>Trifolium pauciflorum</i>
	<i>Trifolium purpureum</i> var. <i>purpureum</i>
	<i>Trifolium pratense</i>
	<i>Vicia cracca</i>
	<i>Vicia cypria</i>
	<i>Vicia palaestina</i>
KAYINGİLLER	FAGACEAE
Kayın	<i>Fagus orientalis</i>
Birant meşesi	<i>Quercus brantii</i>
Türk meşesi	<i>Quercus cerris</i> var. <i>cerris</i>
Kermes meşesi	<i>Quercus coccifera</i>
Mazı meşesi	<i>Quercus infectoria</i> subsp. <i>boissieri</i>
KANTARONGİLLER	GENTIANACEAE
Kırmızı Kantaron	<i>Centaurea pulchellum</i>
TURNAGAGASIGİLLER	GERANIACEAE
Dönbaba	<i>Erodium acaule</i>
Dönbaba	<i>Erodium ciconium</i>
Turnagagası	<i>Geranium asphodeloides</i> subsp.

	asphodeloides
Turnagagası	Geranium lucidum
Turnagagası	Geranium purpureum
Turnagagası	Geranium robertianum
Turnagagası	Geranium rotundifolium
Turnagagası	Geranium tuberosum subsp.
	tuberosum
BİNBİRDEÜKOTUGİLLER	GUTTIFERAE
Binbirdelikotu	Hypericum perforatum
Binbirdelikotu	Hypericum iydium
Binbirdelikotu	Hypericum montbretii
Binbirdelikotu	Hypericum olympicum subsp.
	oiympicum
SÜSENGİLLER	IRIDACEAE
Çiğdem	Crocus cancellatus subsp.
	damascenus
Çiğdem	Crocus kotschyanus subsp.
	kotschyanus
Karga soğanı	Gladiolus antakiensis
CEVİZGİLLER	JUGLANDACEAE
Ceviz	Juglans regia
HASIROTUGİLLER	JUNCACEAE
Hasirotu	Juncus inflexus
BALLIBABAGİLLER	LAMIACEAE
	Clinopodium vulgare
Ballıbaba	Lamium garganicum subsp.
	nepetifolium
Ballıbaba	Lamium garganicum subsp.
	reniforme
Bozotu	Marrubium globosum
Kedinanesi	Nepeta cilicica
Kedinanesi	Nepeda nuda subsp. albiflora
Adaçayı	Salvia bracteata
Dağ çayı	Stachys cretica subsp. vacillans
Kekik	Thymus sipyleus subsp. rosulans
Yermeşesi	Teucrium polium
Bozotu	Marrubium vulgare
Calba	Phlomis armeniaca
Calba	Phlomis longifolia var. bailanica
Adi erikotu	Prunella vulgaris
Adaçayı	Salvia aramiensis
Adaçayı	Salvia aucheri var. aucheri
Adaçayı	Salvia ceratophylla
Adaçayı	Salvia euprathica
Adaçayı	Salvia microstegia
Adaçayı	Salvia multicaulis
Adaçayı	Salvia pilifera
Adaçayı	Salvia poculata
Adaçayı	Salvia tomentosa
Kaside	Scutellaria salvifolia
Kaside	Scutellaria tomentosa
Dağ çayı	Sideritis syriaca subsp. nusariensis

Dağ çayı	Stachys cretica subsp. mersianea
Yermeşesi	Teucrium polium
İnce dağreyhanı	Ziziorhiza capitata
ZAMBAKGİLLER	UUBACEAE
Dağ soğanı	Allium ampeloprasum
Dağ soğanı	Allium karamanoglui
Dağ soğanı	Allium lycaonicum
Dağ soğanı	Allium scorodoprasum
Kuşkonmaz	Asparagus coodei
Çirişotu	Asphodeline taunca
Acı çiğdem	Colchicum kotschy
Acı çiğdem	Colchicum cilicicum
Ters lale	Fritillaria hermonis
Ters lale	Fritillaria pinardii
Dağ sümbülü	Muscari comosum
Akyıldız	Ornithogalum oligophyllum
Mührüsüleyman	Polygonatum orientale
Dağ soğanı	Scilla ingridae
Lale	Tulipa orphanidea
	LYTHRACEAE
Kırmızı hevhulma	Lythrum salicaria
ÖKSEOTUGİLLER	LORANTHACEAE
Meşeburcu	Loranthus europeus
Ökseotu	Viscum album subsp. austriacum
Ökseotu	Viscum album subsp. abietis
EBEGÜMECİGİLLER	MALVACEAE
Hatmi	Alcea apterocarpa
Hatmi	Alcea digitata
Ebegümeci	Malva neglecta
	Kitabelia balansae
DUTGİLLER	MORACEAE
İncir	Ficus carica subsp. carica
	MORINACEAE
	Morina persica
ZEYTINGİLLER	OLEACEAE
Dişbudak	Fraxinus ornus subsp. cilicica
Boruk	Jasminium fruticans
Zeytin	Olea europaea var. europaea
Akçakesme	Phillyrea latifolia
SAHLEPGİLLER	ORCHIDACEAE
Sahlep	Cephalanthera kotschyana
Sahlep	Cephalanthera damassonium
Sahlep	Orchis anatolica
Sahlep	Limodorum abortivum
Sahlep	Orchis coriophora
Sahlep	Orchis mascula subsp. pinetorum
Sahlep	Orchis morio subsp. syriaca
CANAVAROTUGİLLER	OROBANCHACEAE
Canavar otu	Orobanche alba
Canavar otu	Orobanche anatolica
Ayıparmağı	Phelypaea coccinea
ŞAKAYIKGİLLER	PAEONIACEAE

Şakayık	<i>Paeonia mascula</i> subsp. <i>mascula</i>
HAŞHAŞGİLLER	PAPAVERACEAE
Kazgagası	<i>Corydalis solida</i> subsp. <i>tauricola</i>
Gelincik	<i>Papaver rhoeas</i>
Gelincik	<i>Papaver syriacum</i>
Gelincik	<i>Papaver tauricola</i>
ÇUHAÇİÇEĞİGİLLER	PRIMULACEAE
Çuhaçiçeği	<i>Primula vulgaris</i> subsp. <i>vulgaris</i>
ŞEKERCİBOYASKİLLER	PHYTOLACACEAE
Şekerci boyası	<i>Phytolacca pruinosa</i>
SİNİROTUGİLLER	PLANTAGINACEAE
Sinirotu	<i>Plantago lanceolata</i>
Sinirotu	<i>Plantago majör</i> subsp. <i>majör</i>
ÇINARAĞACIGİLLER	PLATANACEAE
Çınar	<i>Platanus orientalis</i>
ÇOBANYASTIĞIGİLLER	PLUMBAGINACEAE
Pişik geveni	<i>Acantholimon libanoticum</i>
BUĞDAYGİLLER	POACEAE
Bodur buğdayotu	<i>Aegilops umbellulata</i> subsp. <i>umbellulata</i>
Tarla ayrığı	<i>Agropyron cristatum</i> subsp. <i>pectinatum</i>
Tilki kuyruğu	<i>Alopecurus utriculatus</i> subsp. <i>antoxanthoides</i>
Yulaf	<i>Avena barbata</i>
	<i>Cortaderia sellona</i>
Köpekdişi ayrığı	<i>Cynodon dactylon</i> var. <i>dactylon</i>
Topbaş tarakotu	<i>Cynosurus echinatus</i>
	<i>Gaudiniopsis macra</i> subsp. <i>macra</i>
Yumrulu arpa	<i>Hordeum bulbosum</i>
Tüylü inciotu	<i>Melica persica</i> subsp. <i>inaequiglumis</i>
	<i>Milium vemale</i> subsp. <i>montianum</i>
	<i>Phragmites australis</i>
Yumrulu tavşanotu	<i>Poa bulbosa</i>
KARABUĞDAYGİLLER	POLYGANACEAE
Kuzu kulağı	<i>Rumex sanguineus</i>
Kuzu kulağı	<i>Rumex acetosella</i>
Kuzu kulağı	<i>Rumex scutatus</i>
DÜĞÜNÇİÇEĞİGİLLER	RANUNCULACEAE
Kan damlası	<i>Adonis annua</i>
Kan damlası	<i>Adonis aestivalis</i> subsp. <i>aestivalis</i>
Akasma	<i>Clematis vitalba</i>
Düğünçiçeği	<i>Ranunculus repens</i>
Düğünçiçeği	<i>Ranunculus damascenus</i>
Düğünçiçeği	<i>Ranunculus sprunerianus</i>
ÇEHRİGİLLER	RHAMNACEAE
Barutağacı	<i>Frangula alnus</i> subsp. <i>alnus</i>
GÜLGİLLER	ROSACEAE
Acıbadem	<i>Amygdalus communis</i>
Koyunotu	<i>Agrimonia eupatoria</i>
Mahlep	<i>Cerasus mahaleb</i> var. <i>mahaleb</i>
Kiraz	<i>Cerasus vulgaris</i>

Yemişen	Crataegus monogyna subsp.
Yemişen	monogyna
Tavşan elması	Crataegus orientalis var. orientalis
Ergeç sakalı	Cotoneaster nummularia
Çilek	Flipandula ulmari
Elma	Fragaria vesca
Beşparmakotu	Malus sylvestris
Beşparmakotu	Potentilla reptans
Erik	Potentilla recta
Ahlat	Pururus divaricata subsp. drvaricata
Kuşburnu	Pyrus syriaca var. syriaca
Gül	Rosa canina
Böğürtlen	Rosa villosa
Üvez	Rubus sanctus
KÖKBOYASIGİLLER	Sorbus umbellata var. umbellata
Orman leylağı	RUBIACEAE
Orman leylağı	Asperula cymolosa
Yoğurtotu	Asperula setosa
Yoğurtotu	Cruciata taurica
Yoğurtotu	Gallium spurium subsp. spurium
	Galium aparina
	Galium verum subsp. verum
	Shrardia arvensis
SÖĞÜTGİLLER	ALICACEAE
Ak kavak	Populus alba
Titrek kavak	Populus tremula
Söğüt	Salix cinera
TAŞKIRANGİLLER	SAXIFRAGACEAE
Taşkıran	Saxifraga aclscondens
Taşkıran	Saxifraga hederacea var. libanotica
SIRACAOTUGİLLER	SCROPHULARIACEAE
Sıracaotu	Scrophularia xanthoglassa
Sığır kuyruğu Yavşanotu	Verbascum songaricum
Yavşanotu	Veronica anagallis -aquatica
Yavşanotu	Veronica balansae
	Veronica dichrus
AYIFINDIĞIGİLLER	STYRACACEAE
Ayı fındığı	Styrax officinalis
PORSUKGİLLER	TAXACEAE
Porsuk	Taxus baccata
SERÇEDİLİGİLLER	THYMELEACEAE
Develik	Daphne oleoides subsp. kurdica
KARAAĞAÇGİLLER	ULMACEAE
Karaağaç	Ulmus glabra
ISIRGANOTUGİLLER	URTICACEAE
Isırganotu	Urtica dioica
KEDİOTUGİLLER	VALERIANACEAE
Kediotu	Valeriana alliariifolia

Çizelge 1: Gaziantep'te yetişen Bitki Türlerini gösterir Tablo

GAZİANTEP'TE YETİŞEN ENDEMİK BİTKİ TÜRLERİ

MAYDANOZGİLLER	APIACEAE
Kuzu Kişnişi	Ferulago platycarpa
YILANYASTIĞIGİLLER	ARACEAE
Yılan Yastığı	Arum detruncatum var. caudatum
Yılan Yastığı	Arum dioscoridis var. luschanii
PAPATYAGİLLER	ASTERACEAE
Papatya	Anthemis pauciloba var. pauciloba
Papatya	Anthemis tricornis
Peygamber Çiçeği	Centaurea consanguinea
Peygamber Çiçeği	Centaurea haradjianii
Peygamber Çiçeği	Centaurea haussknechtii
Peygamber Çiçeği	Centaurea lycopifolia
Peygamber Çiçeği	Centaurea sclerolepis
	Geropogon hybridus
	Serratula oligocephala
Gümüşdüğme	Tanacetum argenteum subsp.
	argenteum
Gümüşdüğme	Tanacetum nitens
HODANGİLLER	BORAGINACEAE
Emzikotu	Onosma bornmuelleri
Karakafes	Symphytum aintabicum
HARDALGİLLER	BRASSIACEAE
Kevke	Alyssum filiforme
Gece Menekşesi	Hesperis aintabica
Gece Menekşesi	Hesperis trullata
SARMAŞIKGİLLER	CONVOLVULACEAE
Mahmudeotu	Convolvulus galaticus
FESÇİTARAĞIGİLLER	DIPSACACEAE
Palemir	Cephalaria salicifolia
BAKLAGİLLER	FABACEAE
Antep Geveni	Astragalus aintabicus
Belkis Geveni	Astragalus balkisensis
Geven	Astragalus densifolius
Geven	Astragalus dipodurus
Geven	Astragalus elongatus subsp.
	nucleiferus
Geven	Astragalus leporinus var. hirsutus
Geven	Astragalus lycius
Geven	Astragalus nervulosus
Geven	Astragalus shepardii
Geven	Astragalus suberosus subsp.
	ancyleus
Geven	Astragalus vexillaris
	Dorycnium pentaphyllum subsp.
	haussknechtii
Meyan	Glycyrrhiza flavescens
	Hedysarum pogonocarpum
Teknecik	Medicago shepardii

Korunga	Onobrychis sulphurea var. pallida
Antep yoncası	Trifolium aintabense
BİNBİRDELİKOTUGİLLER	CLUSIACEAE
Binbirdelikotu	Hypericum capitatum var. capitatum
Binbirdelikotu	Hypericum salsolifolium
Binbirdelikotu	Hypericum spectabile
DOLAMAOTUGİLLER	ILLECEBRACACEAE
Dolamaotu	Paronychia imbricata
SÜSENGİLLER	IRIDACEAE
Çiğdem	Crocus biflorus subsp.
	pseudonubigena
Çiğdem	Crocus sieheanus
Süsen, Kurtkulağı	İris sari
BALLIBABAGİLLER	LAMIACEAE
Adaçayı	Salvia pilifera
Antepkayakekiği	Satureja aintabensis
Kaside	Scutellaria orientalis subsp.
	santolinoides
Dağçayı	Stachys amanica
Dağçayı	Stachys pumila
Kısamahmutotu	Teucrium paederotoides
ZAMBAKGİLLER	LİLİACEAE
Dağ soğanı	Allium brevicaulle
Dağ soğanı	Allium flavum subsp. tauricum var.
	pilosum
Çirişotu	Asphodeline damascena subsp.
	gigantea
Acı çiğdem	Colchicum balansae
Ters lale	Fritillaria viridiflora
Dağ sümbülü	Muscari discolor
Dağ soğanı	Scilla mesopotomica
Lale	Tulipa sintenesii
EBEGÜMECİGİLLER	MALVACEAE
Hatmi	Alcea apterocarpa
HAŞHAŞGİLLER	PAPAVERACEAE
Gelincik	Papaver clavatum
DÜĞÜNÇİÇEĞİGİLLER	RANUNCULACEAE
Mahmuzotu	Consolida glandulosa
Çöpleme	Helleborus vesicarius
CEHRİGİLLER	RHAMNACEAE
	Rhamnus petiolaris
KÖKBOYASIGİLLER	RUBIACEAE
Orman leylağı	Asperula cymulosa
Yoğurtotu	Galium cappadocicum
Yoğurtotu	Galium scabrifolium
Yoğurtotu	Galium scopulorum
SIRACAOTUGİLLER	SCROPHULARIACEAE
Nevruzotu	Linaria genistifolia subsp. praealta
Sıgırkuyruğu	Verbascum barbeyi
Sıgırkuyruğu	Verbascum cheiranthifolium var.

	asperulum
Sıgırkuyruğu	Verbascum diversifolium
Sıgırkuyruğu	Verbascum germanicae
Sıgırkuyruğu	Verbascum macrosepalum
Sıgırkuyruğu	Verbascum tenue
Farekulağı	Veronica polium

Çizelge 2: Gaziantep’te bulunan Endemik Bitki Türleri.

Gaziantep’te Bulunan Nadir Bitki Türleri ve Tehlike Grupları.

1. <i>Acanthus dioscoridis</i> L. var. <i>perringii</i> (Siehe) E. Hossain	VU (B1 a,b and B2 a,b)
2. <i>Alcea apterocarpa</i> (Fenzl) Boiss.	LC
3. <i>Anthemis wiedemanniana</i> Fisch. & C.A. Mey.	LC
4. <i>Arum dioscoridis</i> Sibth. & Sm. var. <i>luschanii</i> R. R. Mill.	NT
5. <i>Arenaria sabulinea</i> Griseb	LC
6. <i>Centaurea sclerolepis</i> Boiss.	VU (B1 a,b and B2 a,b)
7. <i>Hypericum capitatum</i> Choisy var <i>capitatum</i>	VU (B1 a,b and B2 a,b)
8. <i>Hypericum salsolifolium</i> Hand.-Mazz.	DD
9. <i>Leucocyclus formosus</i> Boiss. subsp. <i>amanicus</i> (Rech.f.) Huber-Morat & Grierson	NT
10. <i>Lycium anatolicum</i> A. Baytop & R.R. Mill.	LC
11. <i>Nonea macrosperma</i> Boiss. & Heldr	LC
12. <i>Onosma polioxanthum</i> Rech. f.	LC
13. <i>Salvia euphratica</i> Montbret, Aucher & Rech.f. var. <i>leiocalycinas</i> (Rech. f.) Hedge	NT
14. <i>Verbascum diversifolium</i> Hochst.	VU (B1 a,b and B2 a,b)

Çizelge 3: Endemik Türlerin Tehlike Durumu

SOF DAĞINDA YETİŞEN BİTKİ TÜRLERİ

EĞRELTİGİLLER	ADİANTACEAE
Venüsaçı	<i>Adiantum capillus-veneris</i>
EĞRELTİGİLLER	ASPLENİACEAE
Baldırıkara	<i>Asplenium trichomanes</i>
Altınotu	<i>Ceterach officinarum</i>
SERVİGİLLER	CUPRESSACEAE

Katranardıcı	<i>Juniperus oxycedrus</i> subsp. <i>oxycedrus</i>
ÇAMGİLLER	PİNACEAE
Kızılcam	<i>Pinus brutia</i>
AYİPENÇESİGİLLER	ACANTHACEAE
Ayıpençesi	<i>Acanthus dioscoridis</i> var. <i>dioscoridis</i>
Ayıpençesi	<i>Acanthus hirsutus</i>
AKÇAĞAÇGİLLER	ACERACEAE
Akçağaç	<i>Acer monspessulanum</i> subsp. <i>microphyllum</i>
NERGİZGİLLER	AMARYLUDACEAE
Kardelen	<i>Galanthus fosteri</i>
Tatarcık	<i>Ixiolirion tataricum</i> subsp. <i>montanum</i>
FISTIKGİLLER	ANACARDIACEAE
Pamuklu Sumak	<i>Cotinus coggyria</i>
Melengiç	<i>Pistacia palaestina</i>
Melengiç	<i>Pistacia terebinthus</i> subsp. <i>terebinthus</i>
Antepfıstığı	<i>Pistacia vera</i>
Sumak	<i>Rhus coriaria</i>
ZAKKUMGİLLER	APOCYNACEAE
Cezayir menekşesi	<i>Vinca herbacea</i>
YILANYASNGİGİLLER	ARACEAE
Yılan yastığı	<i>Arum balansanum</i>
Yılan yastığı	<i>Arum conophalloides</i> var. <i>conophalloides</i>
DUVARSARMAŞIGİGİLLER	ARALIACEAE
Duvar Sarmaşığı	<i>Hedera helix</i>
LOHUSAOTUGİLLER	ARISTOLOCHIACEAE
Lohusa otu	<i>Aristolochia maurorum</i>
KIRLANGIÇKÜKÜGİLLER	ASCLEPIADACEAE
Kırlangıçkoku	<i>Vincetoxicum mcanescens</i>
HANIMTUZLUĞUGİLLER	BERBERIDACEAE
Çatlakotu	<i>Bongardia chrysogonum</i> .
Çatlak	<i>Leontice leontopetalum</i> subsp. <i>ewersmannii</i>
HODANGİLLER	BORAGINACEAE
Havaoivaotu	<i>Alkanna hirsutissima</i>
Sığırdili	<i>Anchusa azurea</i> var. <i>azurea</i>
Sığırdili	<i>Anchusa strigosa</i>
Engerekotu	<i>Echium italicum</i>
Aygünçeği	<i>Heliotropium haussknechtii</i>
Aygünçeği	<i>Heliotropium myosotoides</i>
Aygünçeği	<i>Heliotropium supinum</i>
	<i>Moltkia coerulea</i>
Emzikotu	<i>Onosma albo-roseum</i> subsp. <i>albo-roseum</i>
Emzikotu	<i>Onosma bulbotrichum</i>
Emzikotu	<i>Onosma giganteum</i>
Emzikotu	<i>Onosma macrophyllum</i> var. <i>angustifolium</i>

Emzikotu	Onosma sericeum
Emzikotu	Onosma sieheanum
	Paracaryum sintenisii
	Solenanthus stamineus
Karakafesotu	Symphytum aintabicum
ÇANÇİÇEĞİGİLLER	CAMPANULACEAE
	Asyneuma rigidum
Çançiçeği	Campanula glomerata subsp.
Çançiçeği	Campanula involucrata
HANİMELİGİLLER	CAPRİFOLIACEAE
Hanimeli	Lonicera caprifolium
Hanimeli	Lonicera etrusca var. etrusca
Hanimeli	Lonicera nummulariifolia subsp. nummulariifolia
KARANFİLGİLLER	CARYOPHYLLACEAE
Karamuk	Agrostema githago
	Holosteum umbellatum
Sabunotu	Saporina prostrata subsp. prostrata
Nakil	Silene alba subsp. eriocalycina
Nakil	Silene chaetodonta
Nakil	Silene conoidea
Nakil	Silene longipetala
Nakil	Silene supina subsp. pruinosa
	Telephium oligospermum
inek Sabunotu	Vaccaria pyramidata var. oxyodonta
PAPATYAGİLLER	ASTERACEAE
Papatya	Anthemis arenicola var. arenicola
Papatya	Anthemis coelopoda var. longiloba
Papatya	Anthemis haussknechtii
Alman Papatyası	Anthemis tinctoria var. tinctoria
Meryemanadikeni	Carduus nutans
Meryemanadikeni	Carduus pycnocephalus subsp. breviphyliarius
Peygamber çiçeği	Centaurea cherianthifolia var. cherianthifolia
Peygamber çiçeği	Centaurea haussknechtii
Peygamber çiçeği	Centaurea rigida
Peygamber çiçeği	Centaurea tomentella
Peygamber çiçeği	Centaurea triumfettii
Peygamber çiçeği	Centaurea urvillei subsp. urvillei
Peygamber çiçeği	Centaurea virgata Lam.
	Chardinia orientalis
	Chondrilla juncea var. juncea
Yabani hindiba	Cichorium intybus
Su diken	Cirsium pubigerum subsp. spinosum
Kanak	Crepis alpina
Kanak	Crepis kotschyana
Kanak	Crepis sancta
	Crupina crupinastrum

Kaplanotu	Doronicum orientale
Topuz	Echinops orientalis
Kenger	Gundelia tournefortii var. armata
ölmez çiçek	Helycrysus plicatum subsp. plicatum
	Jurinea ramulosa
	Mantisalca salmantica
Yemlik	Scorzonera cana var. radica
Kanaryaotu	Senecio vernalis
Adi eşekmarulu	Sonchus asper subsp. glaucescens
Gülmüşdüğme	Tanacetum argenteum subsp. argenteum
Karahindiba	Taraxacum syriacum
Yemlik	Tragopogon balcanicus
Yemlik	Tragopogon pratensis
Yemlik	Tragopogon reticulatus
	Tripleurospermum oreades
Büyük pıtrak	Xanthium strumarium subsp. cavanillesii dansereau
SARMAŞIKGİLLER	CONVOLVULACEAE
Mahmudeotu	Convolvulus althaeoides
Mahmudeotu	Convolvulus aucheri
Mahmudeotu	Convolvulus arvensis
Mahmudeotu	Convolvulus betonicifolius subsp. betonicifolius
Mahmudeotu	Convolvulus siculus var. siculus
HARDALGİLLER	BRASSICACEAE
Taşçanta	Aethionema arabicum
Taşçanta	Aethionema stapfii
Kaz otu	Arabis aucheri Boiss.
Kaz otu	Arabis brachycarpa
	Camelina hispida
Çobançantası	Capsella bursa-pastoris
	Cardaria draba
	Clypeola jonthlaspi
Deniz lahanası	Crambe orientalis var. orientalis
Deniz lahanası	Crambe tatarica var. tatarica
Çalgıcıotu	Erysimum goniocaulon
Çalgıcıotu	Erysimum hamosum
Çalgıcıotu	Erysimum repandum
Çalgıcıotu	Erysimum smyrnaeum
	Fibigia eriocarpa
Gece Menekşesi	Hesperis aintabica
Gece Menekşesi	Hesperis pulmonarioides
Çivitotu	Isatis tinctoria subsp. corymbosa
	Matthiola longipetala subsp. bicolor
	Neslia apiculata
Ak hardal	Sinapis alba
Hardal	Sinapis arvensis
Bülbülotu	Sisymbrium altissimum

Bülbülotu	Sisymbrium loeselii
	Sterigmostemum sulphureum
	subsp. sulphureum
	Thlaspi perfoliatum
KABAKGİLLER	CUCURBITACEAE
Acıdülek	Ecballium elaterium.
CİN SAÇIGİLLER	CUSCUTACEAE
Bostan bozan	Cuscuta planiflora
FESÇİTARAĞIGİLLER	DIPSACACEAE
Pelemir	Cephalaria syriaca
Uyuzotu	Scabiosa argentea
Uyuzotu	Scabiosa micrantha
İĞDEGİLLER	ELAEAGNACEAE
İğde	Elaeagnus angustifolia
SÜTLEĞENGİLLER	EUPHORBIACEAE
Sütleğen	Euphorbia aleppica
Sütleğen	Euphorbia anacampseros var.
	tmolea
Sütleğen	Euphorbia chamaesyce
Sütleğen	Euphorbia eriophora
Sütleğen	Euphorbia macroclada
Sütleğen	Euphorbia orientalis
Sütleğen	Euphorbia phymatosperma
Sütleğen	Euphorbia szovitsii
BAKLAGİLLER	FABACEAE
Yaraotu	Anthyllis vulneraria subsp.
	praepropera
Antep Geveni	Astragalus aintabicus
Geven	Astragalus cephalotes
Geven	Astragalus declinatus
Geven	Astragalus densifolius
Geven	Astragalus diptherites var.
	diptherites
Geven	Astragalus lydius
Ponpon Geven	Astragalus macrocephalus subsp.
	finitimus
Geven	Astragalus suberosus subsp.
	ancyleus
Nohut	Cicer arietinum
Nohut	Cicer pinnatifidum
Akrepkuyruğu	Coronilla orientalis
	Dorycnium pentaphyllum subsp.
	haussknechtii
	Hedysarum kotschyi
Mürdümük	Lathyrus elongatus
Mürdümük	Lathyrus sativus
Mercimek	Lens nigricans
Mercimek	Lens orientalis
Gazelboynuzu	Lotus gebelia var. gebelia
Gazelboynuzu	Lotus gebelia Var. hirsutissimus

Kokulu yonca	Medicago orbicularis
Kokulu yonca	Medicago radiata
Korunga	Onobrichis cornuta
Korunga	Onobrichis galegifolia
Korunga	Onobrichis gracilis
Bezelye	Pisum sativum subsp. elatius var.
	pumila
	Psoralea jaubertina
Yonca	Trifolium caudatum
Yonca	Trifolium haussknechtii var. candollei
Yonca	Trifolium pauciflorum
Yonca	Trifolium pratense subsp. pratense
Yonca	Trifolium purpureum
Yonca	Trifolium repens var. repens
Yonca	Trifolium stellatum var. stellatum
Yonca	Trifolium speciosum
Boyotu	Trigonella coelesyriaca
Bakla	Vida alpestris
Bakla	Vicia assyriaca
Bakla	Vida cracca subsp. stenophylla
Bakla	Vicia cuspidata
Bakla	Vicia faba
Bakla	Vicia grandiflora var. grandiflora
Bakla	Vicia michauxii var. michauxii
Bakla	Vicia narbonensis
Bakla	Vicia pannonica var. pannonica
Bakla	Vicia peregrina
Bakla	Vicia sativa. subsp. segetalis
KAYINGİLLER	FAGACEAE
Blrant meşesi	Ouercus brantii
Kermes Meşesi	Ouercus coccifera
Mazı Meşesi	üuercus infectoria boissieri
Mazı meşesi	Ouercus ithaburensis subsp.
	macrolepis
Kara meşe	
Lübnan meşesi	Ouercus libani
TURNAGAGASIGİLLER	GERANIACEAE
Dönbaba	Erodium botrys
Dönbaba	Erodium cicutarium subsp.
	cutarium
Turnagagası	Geranium pyrenaicum
Turnagagası	Geranium rotundifolium
Turnagagası	Geranium tuberosum subsp.
	tuberosum
İtır	Pelargonium endlicherianum
KÜREÇİÇEĞİGİLLER	GLOBULARIACEAE
Küre çiçeği	Giobularia trichosantha
BİNBİRDELİKOTUGİLLER	CLUSIACEAE
Binbirdelikotu	Hypericum amblysepalum
Binbirdelikotu	Hypericum hyssopifolium subsp.

	elongatum
Binbirdelikotu	Hypericum lydium
Binbirdelikotu	Hypericum orientale
Binbirdelikotu	Hypericum perforatum
Binbirdelikotu	Hypericum retusum
Binbirdelikotu	Hypericum venustum
Binbirdelikotu	Hypericum russegeri
DOLAMAOTUGİLLER	ILLECEBRACEAE
Dolamaotu	Paronychia kurdica subsp.
	haussknechtii
SÜSENGİLLER	IRIDACEAE
Çiğdem	Crocus biflorus subsp.
	pseudonubigena
Çiğdem	Crocus cancellatus subsp. cancellatus
Karga soğanı	Gladiolus atrovioleaceus
	Gynandris sisyrinchium
Süsen	İris persica
Süsen	İris reticulata
Süsen	İris histro var. aintabensis
Süsen	İris sari
BALLIBABAGİLLER	LAMIACEAE
Yerçamı	Ajuga chamaepitys subsp. laevigata
Karaisırgan	Ballota nigra subsp. nigra
Karaisırgan	Ballota saxatilis subsp. saxatilis
	Eremostachys laciniata
	Eremostachys moluccelloides
	Lallemantia canescens
Ballıbaba	Lamium amplexicaule
Ballıbaba	Lamium caricense
Ballıbaba	Lamium garganicum subsp.
	reniforme
Bozotu	Marrubium parviflorum subsp.
	parviflorum
Su nanesi	Mentha pulegium
Taşnanesi	Micromeria myrtifolia
	Moluccella laevis
Kedinanesi	Nepeta italica
Kedinanesi	Nepeta nuda subsp. albiflora
Calba	Phlomis armeniaca
Calba	Phlomis pungens var. hirta Velen
Adaçayı	Salvia bracteata
Adaçayı	Salvia ceratophylla
Adaçayı	Salvia multicaulis
Adaçayı	Salvia palaestina
Adaçayı	Salvia pisidica
Adaçayı	Salvia russellii
Adaçayı	Salvia spinosa
Adaçayı	Salvia suffruticosa
Adaçayı	Salvia syriaca

Adaçayı	Salvia tomentosa
Adaçayı	Salvia verticillata
Kaside	Scutellaria orientalis subsp. alpina
	var. alpina
Kaside	Scutellaria rubicunda subsp.
	subvelitina
Dağçayı	Sideritis condensata
Dağçayı	Sideritis libanotica subsp.
	microchlamys
Dağçayı	Sideritis montana subsp. montana
Dağ çayı	Stachys cretica subsp. vacillans
Dağ çayı	Stachys pumila
Yermeşesi	Teucrium multicaule
Yermeşesi	Teucrium orientale
Yermeşesi	Teucrium polium
Zahter	Thymbra spicata var. spicata
Sormuk	Wiedemannia orientalis
ince dağreyhanı	Ziziphora capitata
İnce dağreyhanı	Ziziphora tenuior
ZAMBAKGİLLER	LİLİACEAE
Dağ soğanı	Allium noeanum
Dağ soğanı	Ailium orientale
Dağ soğanı	Allium scorodoprasum subsp. rotundum
Çirişotu	Asphodeline baytopae
Çirişotu	Asphodeline taunca
Acı çiğdem	Colchicum szovitsii
Acı çiğdem	Colchicum troodii
Altın yıldız	Gagea fibrosa
Altın yıldız	Gagea peduncularis
Küçük sümbül	Hyacinthella nervosa
Sümbül	Hyacinthus orientalis subsp.
	orientalis
Dag sümbülü	Muscari comosum
Dag sümbülü	Muscari longipes
Dag sümbülü	Muscari neglectum
Akyıldız	Ornithogalum alpigenum
Akyıldız	Ornithogalum narbonense
Akyıldız	Ornithogalum platyphyllum
Akyıldız	Ornithogalum umbellatum
Dağ soğanı	Scilla melaina Speta
Lale	Tulipa sintenisii
KETENGİLLER	ÜNACEAE
Keten	Unum aretioides
Keten	Unum cariense
Keten	Unum catharticum
Keten	Unum mucronatum subsp. orientale
EBEGUMECİGİLLER	MALVACEAE
Hatmi	Alcea digitata
Hatmi	Alcea pallida

2020 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Ebegümece	Malva sylvestris
DUTGİLLER	MORACEAE
İncir	Ficus carica subsp. rupestris
	MORINACEAE
	Morina persica
ZEYTİNGİLLER	OLEACEAE
Dişbudak	Fraxinus angustifolia subsp. syriaca
Boruk	Jasminum fruticans
Zeytin	Olea europaea var. europaea
SAHLEPGİLLER	ORCHIDACEAE
Sahlep	Himanthoglossum affine
Sahlep	Orchis anatolica
Sahlep	Orchis collina
CANAVAROTUGİLLER	OROBANCHACEAE
Canavar otu	Orobanche alba
Canavar otu	Orobanche anatolica
Canavar otu	Orobanche caryophyllacea
Ayı parmağı	Phelypaea coccinea
HAŞHAŞGİLLER	PAPAVERACEAE
Kazgagası	Corydalis solida subsp. solida
Şahtere	Fumaria asepalae
Yavruağzı	Hypecoum imberbe
Gelincik	Papaver orientale
Gelincik	Papaver paucifoliatum
Gelincik	Papaver rhoeas
SİNİROTUGİLLER	PLANTAGINACEAE
Sinirotu	Plantago lanceolata
ÇOBANYASTIĞIGİLLER	PLUMBAGINACEAE
Pişik geveni	Acontholimon venustum var.
	venustum
BUĞDAYGİLLER	POACEAE
Bodur buğdayotu	Aegilops cylindrica
Bodur buğdayotu	Aegilops triuncialis subsp. triuncialis
Bodur buğdayotu	Aegilops umbellulata subsp.
	umbellulata
Yulaf	Avena barbata subsp. barbata
Yulaf	Avena eriantha
Kuş yüreği	Briza humilis
Tarla bromu	Bromus Japonicus subsp. japonicus
Tarla bromu	Bromus scoparius
	Chrysopogon gryllus subsp. gryllus
Domuz ayrığı	Dactylis glomerata subsp. hispanica
	Elymus hispidus subsp. hispidus
Çayır yumağı	Festuca pratensis
	Glyceria maxima
Yumrulu arpa	Hordeum distichon
Yumrulu arpa	Hordeum bulbosum
Adi parlakot	Koeleria cristata
	Lolium subulatum
Tüylü inciotu	Melica persica subsp. jacquemontii

Kelp kuyruğu	Phleum bertolonii
Kelp kuyruğu	Phleum pratense
Yumrulu tavşan otu	Poa bulbosa
Sorguçotu	Stipa ehrenbergiana
KARABUĞDAYGİLLER	POLYGONACEAE
	Atraphaxis billardieri var. billardieri
Kuzukulağı	Rumex chalepensis
ÇUHAÇİÇEĞİGİLLER	PRİMULACEAE
Farekulağı	Anagallis arvensis var. arvensis
NARGİLLER	PUNICACEAE
Nar	Punica granañum
DÜĞÜNÇİÇEĞİGİLLER	RANUNCULACEAE
Kandamlası	Adonis aestivalis subsp. aestivalis
Kandamlası	Adonis fiammea
Manisa Lalesi,	
Koyungözü	Anemone blanda
	Cerathocephalus falcatus
Hezaren	Consolida oliveriana
Hezaren	Consolida orientalis
Akçöpleme	Helleborus vesicarius
Çörekotu	Nigella arvensis var. caudata
Düğünçiçeği	Ranunculus argyreus
Düğünçiçeği	Ranunculus asiaticus
Düğünçiçeği	Ranunculus arvensis
Düğünçiçeği	Ranunculus Uçarla subsp.
	ficariiformis
Düğünçiçeği	Ranunculus isthmicus subsp.
	stepporum
MUHABBETÇİÇEĞİGİLLER	RESEDACEAE
Muhabbet çiçeği	Reseda lutea
CEHRİGİLLER	RHAMNACEAE
Karaçalı	Paliurus sipina-christi
Cehri	Rhamnus alaternus
Cehri	Rhamnus microcarpus.
Cehri	Rhamnus oleoides subsp. graecus
Cehri	Rhamnus pallasii.
Cehri	Rhamnus punctatus var. punctatus
GÜLGİLLER	ROSACEAE
Acıbadem	Amygdalus arabica
Badem	Amygdalus communis
Acıbadem	Amygdalus lycioides var. lycioides
Acıbadem	Amygdalus orientalis Miller
Acıbadem	Amygdalus vulgaris
Mahlep	Cerasus mahalep
Yabani Kiraz	Cerasus microcarpa subsp.
	microcarpa
Yabani Kiraz	Cerasus microcarpa subsp. tortuosa
Tavşan elması	Cotoneaster morulus
Tavşan elması	Cotoneaster nummularia
Yemişen	Crataegus mlcrophylla

Yemişen	Crataegus monogyna subsp.
	monogyna
Yemişen	Crataegus orientalis
Yemişen	Crataegus sianica
Elma	Malus sylvestris
Kanotu	Potentilla reptans
Erik	Prunus divaricata subsp. divaricata
Ahlat	Pyrus syriaca var. syriaca
Kuşburnu	Rosa canina
Sarıgül	Rosa foetida
Böğürtlen	Rubus sanctus
Küçük çayır düğmesi	Sanguisorba minör subsp. magnolii
	Spirae hypericifolia
KÖKBOYASIGİLLER	RUBIACEAE
Orman leylağı	Asperula arvensis
	Cruciata articulata
	Cruciata taurica
Yoğurtotu	Galium tricornutum
Yoğurtotu	Galium spurium
Yoğurtotu	Galium scabrfolium
Yoğurtotu	Galium verum
Kökboya	Rubia tinctorum
SÖĞÜTGİLLER	SALICACEAE
Söğüt	Salix pedicellata
Söğüt	Salix triandra
TAŞKIRANGİLLER	SAXIFRAGACEAE
Taşkiran	Saxifraga hederacea var. libanotica
Taşkiran	Saxifraga tridactylies L
SIRACAOTUGİLLER	SCROPHULARIACEAE
Nevruzotu	Linaria chalepensis var. chalepensis
Nevruzotu	Linaria grandiflora
Sıracaotu	Scrophularia canina subsp. bicolor
Sıracaotu	Scrophularia libanotica subsp.
Sıracaotu	libanotica
Sıracaotu	Scrophularia orientalis
Sığır kuyruğu	Scrophularia xanthoglossa
Sığır kuyruğu	Verbascum germaniciae
Sığır kuyruğu	Verbascum infidelium
Yavşanotu	Verbascum lasianthum
Yavşanotu	Veronica hederifolia
	Veronica triphyllous
PATLICANGİLLER	SOLANACEAE
Banotu Banotu	Hyocyamus aureus Hyocyamus reticulatus
ILGINGİLLER	TAMARICACEAE
Ilgın	Tamarix simyrnensis
KARAAĞAÇGİLLER	ULMACEAE
Dağdağan	Celtis tournefortii
MAYDANOZGİLLER	APIACEAE
Kimyon	Bunlum microcarpum subsp. microcarpum
	Bupleurum croceum
	Bupleurum lophocarpum

Frenk kimyonu	Carum carvi
Baldıran	Conium maculatum
Havuç	Daucus carota
Boğadiken	Eryngium falcatum
Asaotu	Ferula haussknechtii
Eşek baldıranı	Lecokia cretica
Yalancı Çakşır	Prangos peucedanifolia Fenzl
	Scandix iberica
	Scandix pecten-veneris
	Torilis leptophyllum
	Torilis ucranica
ISIRGANOTUGİLLER	URTICACEAE
Duvarfesleğeni	Parietaria lusitanica
KEDİOTUGİLLER	VALERIANACEAE
Kediotu	Valeriana dioica
Kediotu	Valeriana officinalis
MENEKŞEGİLLER	VIOLACEAE
Menekşe	Viola tricolor
ÜZERLİKOTUGİLLER	ZYGOPHYLLACEAE
Üzerlik	Peganum harmala

Çizelge 4: Sof Dağında Yayılış Gösteren Bitkileri Gösterir Tablo.

Resim:1 Ters lale(Fritillaria viridiflora Post)

SOF DAGI'NIN ENDEMIK BİTKİLERİ

AYİPENÇESİGİLLER	ACANTHACEAE
Ayıpencesi	Acanthus hirsutus
Ayıpencesi	Arum balansanum
HODANGİLLER	BORAGINACEAE
Aygünççeği	Heliotropium haussknechtii
Emzikotu	Onosma sieheanum
Karakafesotu	Symphytum aintabicum
KARANFİLGİLLER	CARYOPHYLLACEAE
Sabunotu	Saponaria prostrata. subsp.
PAPATYAGİLLER	Prostrata
Papatya	COMPOSITAE
Peygamber çiçeği	Anthemis arenicola var. arenicola
Peygamber çiçeği	Centaurea haussknechtii
	Centaurea tomentella
Gümüşdügme	Tanacetum argenteum subsp. argenteum
HARDALGİLLER	BRASSICACEAE
Gece Menekşesi	Hesperis aintabica
SUTLEGENGİLLER	EUPHORBIACEAE
Sütleşen	Euphorbia anacampseros var. tmolea

BAKLAGILLER	FABACEAE
Antep geveni Geven Geven Geven	Astragalus aintabicus Astragalus densifolius Astragalus lydius Astragalus suberosus subsp. ancyleus Dorycnium pentaphyllum subsp. haussknechtii
Mürdümük	Lathyrus elongatus
Yonca	Trifolium caudatum
SUSENGILLER	IRIDACEAE
Çiğdem	Crocus biflorus Miller subsp. pseudonubigena
Çiğdem	Crocus cancellatus Herbert subsp, Cancellatus
Süsen	Iris sarı
BALLIBABAGILLER	LAMIACEAE
Calba	Phlomis armeniaca
Adaçayı	Salvia pisidica
Dağçayı	Sideritis condensata
Dağçayı	Stachys pumila
	Wiedemannia orientalis
ZAMBAKGILLER	LILIACEAE
Akyıldız	Ornithogalum alpigenum
Lale	Tulipa sintenisii
KETENGILLER	LINACEAE
Keten	Linum aretioides
Keten	Linum cariense
DUGUNÇİÇEGİLLER	RANUNCULACEAE
Akçöplme	Helleborus vesicarius
KOKBOYASIGILLER	RUBIACEAE
Yoğurtotu	Galium scabrifolium
SİRACAOTUGILLER	SCROPHULARIACEA
Sığır kuyruğu	Verbascum germanicae
Sığır kuyruğu	Verbascum infidelium
MAYDANOZGILLER	APIACEAE
	Bupleurum lophocarpum

Çizelge 5:Sof Dağının Endemik Bitkilerini gösterir tablo

Resim 2: Antep Geveni(Astragalus ainaibicus boiss)

Resim 3: Peygamber Çiçeği(Centaurea haussknechtii Boiss)

D.2. Fauna

D.2.1.Habitat ve Toplulukları

Bu konuda harita üzerinde dökülmüş bir çalışma bulunmamaktadır.

D.2.2. Türler ve Populasyonları

Yapılan çalışmalar sonucunda Gaziantep'te 38 familyaya ait 93 kuş türü tespit edilmiştir. Bu türler içerisinde 9'unun neslinin tehlike altına girmeye yakın, 2'sinin tehlike altında, 6'sının durumunun hassas, 1'nin de neslinin yok olmak üzere olduğu belirlenmiştir. Güney Fırat Havzası Karkamış bölgesi Ülkemizde ve

2020 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

dünyada nesli tehlike altında olan ve kırmızı listede yer alan Turaç (*Francolinus francolinus*) ve küçük karabatak türlerinin dağılım gösterdiği ve barındığı alanlardandır. Alan nesli dünya ölçeğinde tehlike altında olan Fırat kaplumbağası (*Rafetus euphraticus*) için son derece önemli bir alandır. Ayrıca alanda pasbaş pakta (*Aythya nyroca*), sazhorozu (*porphyrio porphyrio*) üremekte ve Çizgili sırtlanın (*Hyaena hyaena*) da bulunduğu bilinmektedir. Yabani ve mahalli populasyonlar ise; keklik, tilki, tavşan, çakal, domuz, gelinciktir. Ayrıca yayılım alanı olmamakla birlikte az da olsa Şahin, Doğan, gibi yırtıcı kuşlar bulunmaktadır.

1995 yılından bu yana Gaziantep'in Flora ve Fauna'sının tespitinde Huzur Yaylası, Nurdağı, Kartal dağı mevki, Gaziantep sınırları içerisinde kalan fırat nehri, sulu pınarlı köylerimizde bulunan meyve bahçeleri, Oğuzeli ilçemizin Tılbaşar Kalesi Mevkii, Araban ilçemizin Ardıl Mevkii, Karkamış ilçemizin baraj mevkilerinde bu kuşlar diğer hayvanlar görülmüştür.

İlimizde Doğal Olarak Yaşayan Hayvanlar Listesi

Sıra No	Adı	Latince Adı	Familyası
1	Dağ Serçesi	<i>Passer montanus</i>	Passeridaceae
2	Ev Serçesi	<i>Passer domesticus</i>	Passeridaceae
3	Bataklık Serçesi	<i>Passer hispaniolansis</i>	Passeridaceae
4	Kayalık Serçesi	<i>Passer petunia petronia</i>	Passeridaceae
5	Ölü Deniz Serçesi	<i>Passer moobiticus</i>	Passeridaceae
6	Sürmeli Çit Serçesi	<i>Passer</i>	Passeridaceae
	Sürmeli Dal Bülbülü		
7	Sakar Kuşu	<i>Prunella ocularis</i>	Passeridaceae
8	Taş Serçesi	<i>Petronia brachydactyla</i>	Passeridaceae
9	Sargıtlak Serçesi	<i>Petronia xantocollis</i>	Passeridaceae
10	Bozboğaz, Çit Serçesi	<i>Prunella modularis</i>	Prunellidea
	Dağ Bülbülü		
11	Kumru	<i>Streptopelia decaoccto</i>	Colombidea
12	Küçük Kumru	<i>Streptopelia Senegalensis</i>	Sitrididea
13	Kaya Güvercini	<i>Columba liva</i>	Columbidea
14	Mavi Güvercin	<i>Columba oenas</i>	Columbidea
	Yabana (Gaziantep)		
15	Tahtalı Güvercin	<i>Columba palumbus</i>	Columbidea
	Yabana (Gaziantep)		
16	Zevzir (Gaziantep) Sığırcık	<i>Sturnus vulgaris</i>	Sturnidea
17	Kanarya, Küçük İskete	<i>Serinus serinus</i>	Fringillidea
18	Saka Kuşu	<i>Carduelis carduelis</i>	Fringillidea
19	Çifca, cırtlak, süğüt bülbülü	<i>Phylloscopus collylatta</i>	Sylvidea
20	Altın tavuk, Çalı kuşu	<i>Regulus regulus</i>	Sylvidea
21	Telli Turna	<i>Andropoides virgo</i>	Gruidea
22	Turna kuşu	<i>Grus grus</i>	Gruidea
23	Sedir kanaryası	<i>Serinus syriacus</i>	Passeridaceae
24	Arıcıl kuşu	<i>Pernis apivorus</i>	Accipitridae
25	Guguk kuşu	<i>Cuculus canorus</i>	Cuculidea

2020 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

26	Okseotu Ardıcı	<i>Turdus viscivorus</i>	Turdidae
	Bülbülü, Kamış Bülbülü		
27	Dere Bülbülü, Öteğeni	<i>Cettia cetti</i>	Sylviidae
28	Bataklık Saz Ardıcı	<i>Acrocephalus palustris</i>	Sylviidae
	Bataklık Bülbülü		
29	Orman Kızılbacağı	<i>Tringa glareola</i>	Scolopacidae
	Orman düdükünü		
30	Kenevir Kuşu	<i>Carduelis cannabina</i>	Fringillidae
31	Kır Kırlangıcı	<i>Hirundo rustica</i>	Hirundinidae
32	Kaya Kırlangıcı	<i>Ptyonoprogne rupestris</i>	Hirundinidae
33	Pencere Kırlangıcı	<i>Delichan urbica</i>	Hirundinidae
34	Yeşilbaş Ördek	<i>Plathyrynchos</i>	Anatidae
35	Ak Leylek	<i>Ciconia ciconia</i>	Ciconidae
36	Kara Leylek	<i>Ciconia nigra</i>	Ciconidae
37	Bıldırcın	<i>Cotornix cotornix</i>	Phasianidae
38	Kınalık Keklik	<i>Alectoris chukar</i>	Tetraonidae
39	Çit Kuşu	<i>Troglodytestro glodytes</i>	Troglodytidae
40	Gri Bülbül, Arap Bülbülü	<i>Pycnonotus barbutus</i>	Pycnonotidae
41	Akkuyruksalayan	<i>Motacilla Alba</i>	Motacillidae
42	Dağ Kuyruksallayanı	<i>Motocilla Alba</i>	Motacillidae
43	Dere İncir Kuşu	<i>Anthus spinoletta</i>	Motacillidae
44	Tarla Kuşu	<i>Alauda arvensis</i>	Alaudidae
45	Boğmaklı Tarla Kuşu	<i>Melanacorypha calndra</i>	Alaudidae
46	Tepeli Toygar	<i>Calerida cristata</i>	Alaudidae
	Tepeli Tarla Kuşu Piypi		
47	Orman Toygarı	<i>Lullula arborea</i>	Alaudidae
	Fundalık Toygarı		
48	Bıyıklı Baştankara	<i>Panurus</i>	Timalidae
49	Saz Baştankara	<i>Biarmicus</i>	Paridae
	Bataklık Baştankarası		
50	Söğüt Baştankarası	<i>Parus pastris</i>	Paridae
51	Çam Baştankarası	<i>Parus ater</i>	Paridae
52	Kiraz Kuşu	<i>Emberiza hortulana</i>	Emberizidae
53	Kızıl Çalibülbülü	<i>Cercotrichas Galactotes</i>	Turdidae
	Yelpaze Kuyruklu Bülbül		
54	Alacagögüs, Çalibülbülü	<i>Luscinia luscinia</i>	Turdidae
55	Bülbül	<i>Luscinia megarhynchos</i>	Turdidae
56	Büyük Saz Ardiç Kuşu	<i>Acrocephalus arundineus</i>	Sylviidae
57	Üvelik Kuşu	<i>Stroptopelia turtur</i>	Columbidae
58	Ebabil Kuşu	<i>Apus apus</i>	Arpodidae
	İbibik Kuşu (Gaziantep)		
59	Çavuş Kuşu İbibik	<i>Upopo epops</i>	Upupidae
60	Bozkır toygarı	<i>Calandrella cinerea</i>	Alaudidae
61	Çekirge Kuşu, Kızılsırtlı	<i>Ianius collorio</i>	Ianiidae

	Örümcek Kuşu		
62	Zeytinlik mukallidi	<i>Hippolais olivetosum</i>	Motoullidae
63	Çalı Öteğeni	<i>Sylvia communis</i>	Motoullidae
64	Yeşil Söğüt Bülbülü	<i>Phylloscopus trocholidies</i>	Motoullidae
65	Söğüt Bülbülü	<i>Phylloscopus trochilluss</i>	Motoullidae
66	Kara Ağaçkakan	<i>Dryocopus martius</i>	Picidae
67	Suriye Ağaçkakanı	<i>Dendlocopus syrius</i>	Picidae
68	Yeşil Ağaçkakan	<i>Picus viridis</i>	Picidae
69	Paçalı Şahin	<i>Buteo lagopus</i>	Falconidae
70	Şahin	<i>Buteo buteo</i>	Accipitridae
71	Küçük Kartal	<i>Hieraaetus pennatus</i>	Falconidae
72	Kaya Kartalı	<i>Aquila chrysaetos</i>	Falconidae
73	Şah Kartal	<i>Aquila heliaca</i>	Falconidae
74	Yılan Kartalı	<i>Circaetus gallicus</i>	Accipitridae
75	Büyük bağırgan kartal	<i>Aquila chrysaetos</i>	Accipitridae
76	Küçük bağırgan kartal	<i>Aquila pomorina</i>	Accipitridae
77	Ekin Kargası	<i>Corvus frugilogs</i>	Corvidae
78	Kızıl Gaga Dağ Kargası	<i>Phyrrocorax phyrrocorax</i>	Corvidae
79	Leş Kargası	<i>Corvus frugilogs</i>	Corvidae
80	Kuzgun Kara Karga	<i>Corvus corax</i>	Corvidae
81	Küçük Bağırgan Kartal	<i>Aquila pomorina</i>	Falconidae
82	Atmaca	<i>Hieraaetus fasciatus</i>	Falconidae
83	Gezginci Dogan	<i>Falco peregrinus</i>	Falconidae
84	Mavi Doğan, Gök Delice	<i>Circus cynanus</i>	Accipitridae
85	Kırmızı Doğan Saz Delice	<i>Circus aeruginosus</i>	Accipitridae
86	Bozkır Doğanı, Bozkır Delice	<i>Circus macrourus</i>	Accipitridae
87	Güvercin Doğanı	<i>Falco columbarius</i>	Falconidae
	Güvercin Bozkır		
88	Çayır Doğanı, Küçük Delice	<i>Circus cyanus</i>	Accipitridae
89	Delice Doğan, Ağaç Doğan	<i>Falco pygargus</i>	Accipitridae
90	Peçeli Baykuş, Beyaz Baykuş	<i>Tyto alba</i>	Tytonidae
91	Puhu Kuşu	<i>Bubo bubo</i>	Strigidae
92	Kulaklı Orman Baykuşu	<i>Asio otus</i>	Strigidae
93	Alaca Baykuş	<i>Strix aluco</i>	Strigidae
94	Çıplak Ayaklı Baykuş	<i>Aegolius funercus</i>	Strigidae

Çizelge 6: Kuşlarımız

D.3. Ormanlar, Milli Parklar ve Tabiat Parkları

D.3.1. Ormanlar

İlimizdeki toplam orman alanı 123740.2ha'dır.

İlimiz ormanları Doğu Torosların Kahramanmaraş üzerinden güneye uzanan 2.493 rakım ve Milcan Dağı'nın Suriye ve Amik Ovasına dağılan kolları üzerinde Büyük Sof Tepesi'nin Gaziantep Ovası'nda son bulan sırtları üzerinde yer almaktadır. Bölgemizin en yüksek rakımı batı hududunu teşkil eden sırtlardır. Genellikle ilimiz ormanları rakımı 800-1450 arasında değişmektedir.

İlimiz bitki ve orman toplulukları kızılçam, karaçam, sedir, selvi, kayın, kavak, meşe, ardıç, yabani zeytin, sandal, akçeşme, terebantın, sakız, funda, tesbih, ladin, sütleğen, karaçalı, ısırgan, delice, böğürtlen ve

2020 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

çayır otlarıdır. En fazla bulunan türler ise meşe ve kızılçamdır. Meşe ormanları bozuk ormanlar olup koruma

ŞEFLİK ADI	Açıklık Alan(Ha)	Bozuk alanlar(Ha)	1 kapalı Meşcere (0,10-0,40)Ha	2 kapalı Meşcere (0,41-0,70)Ha	3kapalı Meşcere (0,71-1,0)Ha	Toplam Şeflik Alanı Ha
GAZİANTEP	398935.8	20938.12	7007.21	1951.97	1364.20	430197.3
NURDAĞI	37209.7	11074.42	9698.82	6335.00	8471.26	72789.2
ARABAN	88964.6	17361.91	5875.34	647.83	5.11	112854.8
İSLAHİYE	39808.1	11093.83	9128.51	9477.90	3308.76	72817.1
TOPLAM	564918.20	60468.27	31709.89	18412.71	13149.33	688658.4
GAZİANTEP ORMAN İŞLETME MÜDÜRLÜĞÜ TOPLAM ALANI						688658.40
TOPLAM ORMANLIK ALAN						123740.2

altındadır. Orman ürünü elde edilmemektedir. Kızılçam ormanları faydalanılan verimli alanlarıdır. ilimizin yakın çevresindeki Dülükbaşı, Burç, Yelligedik, Erikçe, Taşlıca gibi ormanlar ağaçlandırma çalışması yapılarak meydana getirilmiş ormanlardır.

Gaziantep İlinde 2015 – 2020 Yılları Arasında Yapılan Ağaçlandırma Çalışmaları:

2020 Yılı itibarı ile, toplam orman alanı 123740.2 ha dır. Gaziantep İli genel yüzölçümü olan 688.658.40 ha. ile genel alana göre ormanlık alan yaklaşık %18' dir.

Resim 4: Gaziantep İlinde bulunan Ormandan Bir Görünüm.

D.3.1.1 Orman Varlığının Yararları

Ağaç ve ormanın insanlara ve doğaya sağladığı faydalar o kadar geniştir ki, biz burada bunların ancak önemli bir kısmına değinmekle yetineceğiz.

1. Erozyonu Önleme Fonksiyonu: Toprağı örtterek sellerle toprağın denizlere ve barajlara taşınmasına engel olur. Çölleşmeyi durdurur.
 2. Klimatik Fonksiyonu: İklimi yumuşatarak kışların daha ılık, yazların daha serin geçmesini sağlar
 3. Hidrolojik Fonksiyonu: Yağışlara sebep olarak kuraklığı önler ve bu yağışlardan faydalanmayı artırır. Yağışların sel haline gelmesini önleyerek yeraltı su kapasitesini artırır ve su ekonomisine sürekliliğini sağlar. Böylece canlıların su ihtiyacına büyük katkıda bulunur.
 4. Hava Temizleme Fonksiyonu: İnsan ve hayvanların en önemli ihtiyacı olan oksijeni üretir. Karbondioksit azaltarak havayı temizler.
 5. Kültüre Katkı Fonksiyonu: Kağıt yapımında ana madde olduğundan ilim, kültür ve medeniyetin gelişmesine büyük katkı sağlar.
 6. Malzeme fonksiyonu: Mobilya ve inşaat sektörü gibi birçok sektörün ana maddesini üretir. Ayrıca kimya sektörü, ambalaj sanayi gibi çeşitli sanayi dallarının en büyük malzeme üreticisidir.
 7. Estetik Fonksiyonu: Çevreyi çirkinlikten kurtararak görüntünün güzelleşmesini sağlar.
 8. Toplum Sağlığı Fonksiyonu: İnsanları dinlendirmesi ve gerginliği gidermesi nedeniyle ruh, beden ve fikir yönlerinden insanları güçlendirir.
 9. Doğayı Koruma Fonksiyonu: Kuşlara ve hayvanlara yuva görevi görerek korunmalarını üremelerini ve yaşamlarının devamını sağlar.
 10. Ziraata Katkı Fonksiyonu: İklimi düzeltmesi ve su tutması tarıma destek olarak sebze, meyve ve tahıl verimliliğini % 50 artırır.
- Tabiattaki dengeyi koordine ederek ozon tabakasının korunmasına neden olur, böylece yaşamın garantörlüğünü üstlenir.
- Toplumda suç işleme oranını azaltır. Şöyle ki; doğayı seven insanlardaki suç işleme oranı diğerlerine oranla 1/10 oranındadır. Bu araştırma sonuçlarını dikkate alırsak çocuklarımıza doğa sevgisini vermek ailelerin en büyük görevidir. (Ağaç Kesen, Baş Keser)
11. Ulusal Savunma Fonksiyonu: Stratejik yönden önemli olan mevkileri ve endüstri tesislerini gizler
 12. Tedavi Fonksiyonu: Ağaç ve bitkiler ihtiva ettikleri çeşitli kimyasal madde ve terkipler bir çok hastalığın şifa kaynağıdır. Bunların bir kısmı ilaç sanayinin hammaddesidir. Bir kısmı ev ilaçları halinde kullanılmaktadır. Bir kısmı ise insanoğlu tarafından araştırılmayı beklemektedir.
- Bu fonksiyonları o kadar çoğaltabiliriz ki, biz kısaca şöyle diyelim, bebeğin beşiğinden insanın tabutuna talebenin kaleminden kitabına, evimizin dolabından masasına, çiftçinin aşından işine her şey ağaç ve doğa ile iç içedir.

D.3.1.2. Orman Kadastro ve Mülkiyet Konuları

İlimizde ormanlar genel olarak devlet ormanı olup şu ana kadar 366 Ha. hazine arazisi üzerinde Özel Ağaçlandırma Çalışması yapılmıştır.

6831 Sayılı Orman Kanunu 2/b maddesi aynen şöyledir; "Öncelikle orman içindeki köyler halkının kısmen veya tamamen yerleştirilmesi maksadıyla orman olarak muhafazasında bilim ve fen bakımından hiçbir yarar görülmeğe aksine tarım alanlarına dönüştürülmesinde yarar olduğu tespit edilen yerler ile halen orman rejimi içinde bulunan funda ve makiliklerle örtülü yerlerde tarım alanlarının dönüştürülmesinde yarar olduğu tespit edilen yerler." Orman sınırları dışına çıkartılır.

İlimizde 1997 - 1999 yıllarında orman sayılan alanların daraltılmasına ait Orman Kanunun 2/b maddesinden yararlanılarak 4.244.020 m² alan orman alanı dışına çıkarılmıştır.

D.3.2. Milli Parklar

İlimizde Milli Park bulunmamaktadır.

D.3.3. Tabiat Parkı

GAZİANTEP İLİNDE BULUNAN TABİAT PARKLARI

Burç Tabiat Parkı	Şahinbey İlçesinde yer alan 1.924 dekarlık saha 05.05.2012 tarihinde Tabiat Parkı ilan edilmiştir. UDGP/GP 10.07.2014 tarihinde onaylanmıştır. Alan tabii, peyzaj ve rekreasyonel kaynak değerleri açısından oldukça zengindir. İçerisinde Türkiye'nin en büyük hayvanat bahçesini bulundurmaktadır. İlimiz Şahinbey İlçesinde, İl Merkezine 8km. mesafededir.
Dülük Baba Tabiat Parkı	306 hektar büyüklüğündedir. 11/07/2011 tarihinde tescil edilmiştir. 10/07/2014 tarihinde ise Gelişme Planı Onaylanmıştır. Gelişme Planında öngörülen yapı ve tesisler dışında alanda herhangi bir yapılaşmaya gidilmemiştir. İlimiz Şehitkamil İlçesinde, E-24 karayoluna 2km. uzaklıktadır.
Huzurlu Terapi Tabiat Parkı	Huzurlu Yaylası, halk arasında kullanılan deyimle "Hıncırlı Yaylası (Domuz Yaylası)" 152 hektar büyüklüğündedir. İlimiz İslahiye İlçesi, Tandır Köyü sınırlarında bulunmaktadır. Gaziantep İl Merkezine 110 km uzaklıkta, İslahiye İlçesine 30km uzaklıkta bulunmaktadır. Alan, 22.04.2016 tarihinde Bakan Olur'u ile 152 hektar büyüklüğünde Tabiat Parkı olarak ilan edilmiştir.
Allaben Tabiat Parkı	Alleben Tabiat Parkı, Gaziantep ili, Şahinbey ilçesi sınırlarında yer almakta ve Gaziantep il merkezine 6 km uzaklıktadır. Alan, 22.04.2016 tarihinde Bakan Olur'u ile 282 hektar büyüklüğünde Tabiat Parkı olarak ilan edilmiştir. Alleben Tabiat Parkı Gercişin Kapı Girişi Gaziantep Büyükşehir Belediyesi, Yamaçtepe Kapı Girişi ise Şahinbey İlçe Belediyesi tarafından işletilmektedir. Alleben Tabiat Parkı; Dinlenme, eğlenme, spor, piknik gibi sosyal ihtiyaçların karşılanabileceği geniş bir alandır. Alan içerisinde, Doğa Yürüyüşü, Dağ Bisikletçiliği, Doğa Fotoğrafçılığı, Kamp-Karavan, İzcilik faaliyetleri yapılabilmektedir.
Tahtaköprü Baraj Gölü Yaban Hayatı Geliştirme Sahası	8.036 hektar büyüklüğündedir. Yaban Hayatı Gaziantep İli İslahiye İlçesi Yesemek, Ortaklı, Aşağıbilenler ve Ağalarobası mahallelerini içine almaktadır. Alan kuş göç yolları üzerindedir. Geliştirme sahası içinde herhangi bir yapılaşma bulunmamaktadır.
Ulusal Öne sahip Karkamış Taşkın Ovası Sulak Alanı	27.392 hektarlık bir alanı kapsamaktadır. 09/04/2015 tarihinde Tescil edilmiştir. Yönetim Planı 13.04.2015 tarihinde ihale edilmiştir. 24.12.2016 tarihinde Ulusal Sulak Alan Komisyonunca onaylanmıştır. Yönetim Planı 2017-2021 arasını kapsamaktadır.
Gaziantep İli Flora ve Fauna yapısı	Flora ve Fauna yapısı ile ilgili herhangi bir çalışma yapılmamıştır.
Fırat Kaplumbağası	Gaziantep Şube Müdürlüğümüz tarafından Kasım 2015 yılında Tür Eylem Planı hazırlanmıştır. Ülkemizde yaşayan iki yumuşak kabuklu kaplumbağa türünden birisi olan Fırat Kaplumbağası, Refatus euphraticus(DAUDIN,1802)'un dağılışı sadece Fırat ve Dicle Nehirleri ve bu nehirlerin kollarıdır. Bu nehirlerin geçtiği ülkelerden Türkiye,

	Suriye, Irak ve İran türün dağılışının olduğu ülkelerdir. Dolayısıyla tür bu alanlarda endemiktir.
--	--

Çizelge 10: Gaziantep’te bulunan Tabiat Parklarını gösterir tablo. (Veri yoktur.)

Huzurlu Tabiat Parkı Genel Özellikleri:

İpekyolu üzerinde binlerce yıllık geçmişiyle sayısız medeniyete ev sahipliği yapmış ve her köşesi medeniyet izleriyle dolu olan Gazi şehrimiz, Batı ve Doğu kültürünü Akdeniz üzerinden taşıyan bir geçiş noktası özelliğini korumaya devam etmektedir.

Huzurlu Tabiat Parkı Florası:

Huzurlu Yaylası Akdeniz fitocoğrafya bölgesinde yer alan Amonos Dağlarının en güney noktasında yer almaktadır. Yaylanın denizden yüksekliği 1600-2000 metredir. Huzurlu Yaylası nemli ormanları nedeniyle yayılış alanı Doğu Karadeniz ve Orta Avrupa olan doğu kayını, gürgen, şimşir, gibi türlerin en güney yayılışını temsil eden kalıntı popülasyonlar içermektedir. Flora açısından, Hınzırlı yaylasında yapılan çalışma kapsamında 85 familya ve 331 cinse ait toplam 714 bitki çeşidinin tespiti yapılmıştır. Tespiti yapılan bitkilerden 90’ı endemik ve 29’u nadir bitki statüsünde olmak kaydı ile 119 önemli bitki yer almaktadır.

Huzurlu Tabiat Parkı Faunası:

Huzurlu Yaylası, Amanos dağlarının bitki ve hayvan çeşitliliği yönünden en zengin bölgesidir. Hayvan çeşitliliği olarak domuz, ayı, karaca, kurt, geyik, sırtlan, tavşan, tilki, porsuk, su samuru ve semender en belirgin türlerdir. Yayla, çok sayıda kuş türüne de ev sahipliği yapmaktadır.

Burç Tabiat Parkı

Şahinbey İlçesinde yer alan 1.924 dekarlık saha 05.05.2012 tarihinde Tabiat Parkı ilan edilmiştir. UDGP/GP 10.07.2014 tarihinde onaylanmıştır. Alan tabii, peyzaj ve rekreasyonel kaynak değerleri açısından oldukça zengindir. İçerisinde Türkiye’nin en büyük hayvanat bahçesini bulundurmaktadır. İlimiz Şahinbey İlçesinde, İl Merkezine 8km. mesafededir.

Burç Tabiat Parkı bitki örtüsü ve yaban hayatı özelliğine sahip, manzara bütünlüğü içinde halkın dinlenme ve eğlenmesine uygun, açık hava rekreasyonu yönünden farklı ve zengin bir potansiyele sahiptir. Alan; peyzaj ve rekreasyonel kaynak değeri açısından oldukça zengindir. Alan içerisinde Ülkemizin en büyük hayvanat bahçesi bulunmaktadır. Alan piknik, doğa yürüyüşü, Fotoğrafçılık, Yaban Hayatı Gözlemciliği yapma amaçlı kullanılmaktadır.

Burç Tabiat Parkı Florası:

2012 yılında Bakanlığımızca tescil edilmiştir. Alanda Kızılçam, selvi, doğu mazısı, çörek otu, düğün çiçeği, karamuk, gelincik, kedi otu, gerdanlık, çöven, nakıl, kuzu kulağı, kantaron, ebegümeci, demir diken, akçağaç, yabani üzüm, karaçalı, sumak, antep fıstığı, yalancı akasya, geven, fiğ, kayışkıran, yonca, üçgül, korunga, yabani badem, alıç, peygamber çiçeği türleri tespit edilmiştir.

Burç Tabiat Parkı Faunası:

Subakireleri, kelebek, ovakurbağası, tosbağa, kertenkele, inceyılan, kirpi, fare, tilki, kırlangıç, üveyik, alaka rga, saksagan, örümcekkuşu, kumru türleri bulunmaktadır.

Resim 5: Hayvanat Bahçesinden bir görünüm

Resim 6: Burç Tabiat Parkından bir görünüm

Dülükbaba Tabiat Parkı

Şehitkamil İlçesinde yer alan 3.060 dekarlık saha 11.07.2011 tarihinde Tabiat Parkı ilan edilmiştir. Dülükbaba Tabiat Parkı tabii, peyzaj ve tarihsel dokusu bulunan, Dülük antik kentini barındıran kaynak değerlere sahiptir.

Tabiat Parkının İşlemeciliği 2009 yılında İlimiz Şehitkamil İlçe Belediyesine kiralanmıştır. Tabiat Parkının altyapısı 2010-2012 yılları arasında tamamen yenilenmiştir. Alan bitki örtüsü ve yaban hayatı özelliğine sahip,

Manzara bütünlüğü içinde halkın dinlenme ve eğlenmesine uygun, açık hava rekreasyonu yönünden farklı ve zengin bir potansiyele sahiptir.

Alanda bulunan Dülük Antik Kenti dünyanın en eski yerleşim merkezlerinden biridir. Dünyada bilinen yer altına inşa edilen Mitras Tapınaklarının en büyüğü Dülük'te bulunmuştur. Ayrıca çok sayıda kayaya oyulmuş oda mezarları ve kiliseler mevcuttur.

Resim 7:

Dülükbaba kaya mezarlarına ait görsel

Resim 8:Dülükbaba Tabiat Parkı girişi

Resim 9: Dülükbaba Tabiat Parkından bir görünüm

Dülükbaba Tabiat Parkı Florası:

Kızılçam, çakaleriği, palamutmeşesi, alıç, acı badem, yabani kiraz, sıraca otu, peygamber çiçeği, nemnem otu, bozot, acıyavşan otu, kekik, dağcayı, zahter, dağ nanesi, küsküt, çiğdem, dağ soğanı bulunmaktadır.

Dülükbaba Tabiat Parkı Faunası:

Yapılan İncelemelerde Serçe, karga, keklik, tavşan, tilki, çakal, gelincik, fare, şahin,doğan tespit edilmiştir.

Resim 10: Dülükbaba Tabiat Parkından bir görünüm

D.4. Çayır ve Mera

İlimiz topraklarında Mera alanı toplam olarak 48.065,8ha.'lık bir alanı kapsamaktadır. İlçeler bazında toplam tespitli tahditli ve tescilli mera alanı; İslahiye İlçesi 5325ha., Yavuzeli ilçesi 5964ha., Nizip İlçesi 7189ha., Oğuzeli İlçesi 2441ha., Nurdağı İlçesi 4900ha., Karkamış İlçesi 4246ha., Araban İlçesi 3908,33ha., Şehitkamil İlçesi 5673,87ha., Şahinbey ilçesi 12240ha. Olarak İl Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü tarafından belirlenmiştir. Yakın zamanlara kadar istatistiklerde mera alanları içerisinde gösterilen çalılık ve fundalıklar, sonradan orman alanı olarak kabul edildiği için çayır ve mera alanlarımızda önemli oranda suni azalma ortaya çıkmıştır.

İlimizde 48.065,8ha 'lık alanı kaplayan çayır ve meralar sadece hayvanlarımıza yeşil ve kuru ot sağlayan yem alanları değildir. Çayır ve meraların hayvanlara kaba yem sağlama yanında toprak ve su muhafazası, su toplama havzası, pınar memba sularına kaynak olması, tabii fauna ve ev hayvanlarına barınak olması, büyükşehir ve endüstri merkezlerinin kirlettiği havayı temizlemesi, halkımıza önemli bir rekreasyon alanı sağlaması ve yeşil örtüsü ile çevreyi güzelleştirmesi gibi hayati derecede önemli bir fonksiyonu vardır. Çayır ve meralarımız, belirtilen bu fonksiyonlarını tam olarak yerine getirebilecek durumda olmayıp, bozulmakta ve kendilerinden beklenen faydaları sağlayamaz bir duruma gelmektedir. Bu yüzden milli ekonomiye katkılarının gittikçe azalması yanında ileriki nesillere çok daha büyük çayır ve mera ıslahı sorunları devretme durumu ortaya çıkmaktadır.

D.5. Sulak Alanlar

30.01.2002 Tarih ve 24656 Sayılı Resmi Gazete'de Yayımlanarak Yürürlüğe Giren "Sulak Alanların Korunması Yönetmeliği"nde Belirtilen Alanlar

İlimizde söz konusu Yönetmelik kapsamına Fırat Nehri Havzası, Tahtaköprü, Kayacık ve Hancağız baraj Göletleri ile Burç, Zülfikar, Hacı Aslan, Çakmak, Domuzderesi, Balıkan, Nogaylar Suni Göletleri, Sacır, Karasu, Merzimen Çayı, Gözbaşı, Samözü, Nizip Çayları girmektedir.

Karkamış Taşkın Ovası Sulakalanı 27396 hektarlık alanı kaplamakta olup, Aşağı Fırat Havzasında yer almaktadır. Söz konusu alan Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından 09.04.2015 tarihinde Ulusal Öne Hız Sulak Alan olarak tescil edilmiştir. Ulusal Öne Hız Karkamış Taşkın Ovası Sulak Alanı Yönetim Planı 2016 yılında hazırlanmıştır. Karkamış Taşkın Ovası Sulak alanında 810 bitki türü, 16 Balık Türü, 38 farklı iki yaşamlı ve sürüngen, (en önemlisi Fırat Kaplumbağası, (*Rafetus euphraticus*)220 kuş türü, (bunlar arasında en önemli kelaynak)ve 14 memeli tür yaşamaktadır.

KARKAMIŞ KIYISI SULAK ALANI

Karkamış Sulak Alanı, İdari olarak Gaziantep İli Karkamış ilçesi sınırlarında yer almakta olup, Gaziantep şehir merkezine uzaklığı 75 km.' dir. Alan, Karkamış ilçesinin doğusunda, Şanlıurfa ili Birecik ilçesinin güneyinde yer almaktadır. Alanın koordinatları 36° 08 ve 37° 00' kuzey enlemleri ile 37° 05 ve 38° 05' doğu boylamları arasında yer almaktadır. Alanın toplam yüzölçümü 28.102 ha olup rakımı 385 metredir. Karkamış bölgesi, Fırat nehrinin meydana getirdiği, tarihi havza olan Mezopotamya Havzasının Orta Mezopotamya bölümünde bulunur. Alan, Birecik'in güneyi ile Suriye sınırı arasındaki Fırat Nehri yatağını ve nehir boyunca uzanan su basar ağaç topluluklarını içerir. Sulak alan ekosisteminin doğusunda yarı çöl ve bozkır özelliği gösteren alanlar bulunmaktadır. Sulak alanda, Gaziantep kısmında Yurtbağı köyü, Gürçay köyü, Keleklioğlu köyü, Elifoğlu köyü, Şanlıurfa kısmında Mezra, Akarçay, Çiçekalan köyleri bulunmaktadır.

Alan bölgenin en çok bozulmuş ve bölünmüş iki bitki örtüsü topluluğu içeren, aynı zamanda Fırat boyunca bozulmamış tek nehir kıyısı habitatını da bulundurmaktadır. Nehir kıyısı ve bozkır fauna topluluklarının nadir bir karışımını içeren, bu topluluklar arasında küçük karabatak (*Phalacrocorax pygmeus*), çöl toygarı (*Ammomanes deserti*) ve çizgili ishak kuşu (*Otus brucei*); Fırat kaplumbağası (*Rafetus euphraticus*) (kumda ve çakıl yataklarında varlığını sürdürmektedir); çizgili sırtlan(*Hyaena hyaena*) ve nadir bir endemik bitki olan *Cousinia birecikensis* bulunmaktadır.

Alanın çevresi, yabancılar ve özellikle yabancı kuş gözlemcileri tarafından yıllardır ziyaret edildiğinden, büyük olasılıkla bütün Güneydoğu Anadolu içinde en iyi belgelenmiş alandır. Alanın önemli unsurları; Avrupa'daki tek popülasyonları Güneydoğu Anadolu 'da bulunan türlerin birçoğu bu alanda görülebilmektedir. Karkamış barajı'nın güney bölgesindeki habitatlar bu bölümde başka bir yerde bulunmamaktadır ve Güneydoğu Anadolu' "da nadirdir.

Karkamış ilçesi topraklarının tamamına yakını tarıma elverişli olup, genellikle düz bir şekildedir ve ilçe dahilinde önemli sayılabilecek dağ ve ormanlık alan bulunmamaktadır. Karkamış akarsu niteliğindeki bir sulak alan olup, Alan 2008 yılında korunması gereken alan statüsüne konulmuştur. Fırat Nehri bu alandan yurdumuzu terk etmektedir. Karkamış sınırları

içerisinden geçen ve Fırat Nehrine dökülen irili ufaklı birkaç derede bulunmaktadır. Bunların en önemlileri; Yassı geçit deresi, Elifoğlu deresi, Koyundadı deresi ve Su deresidir.

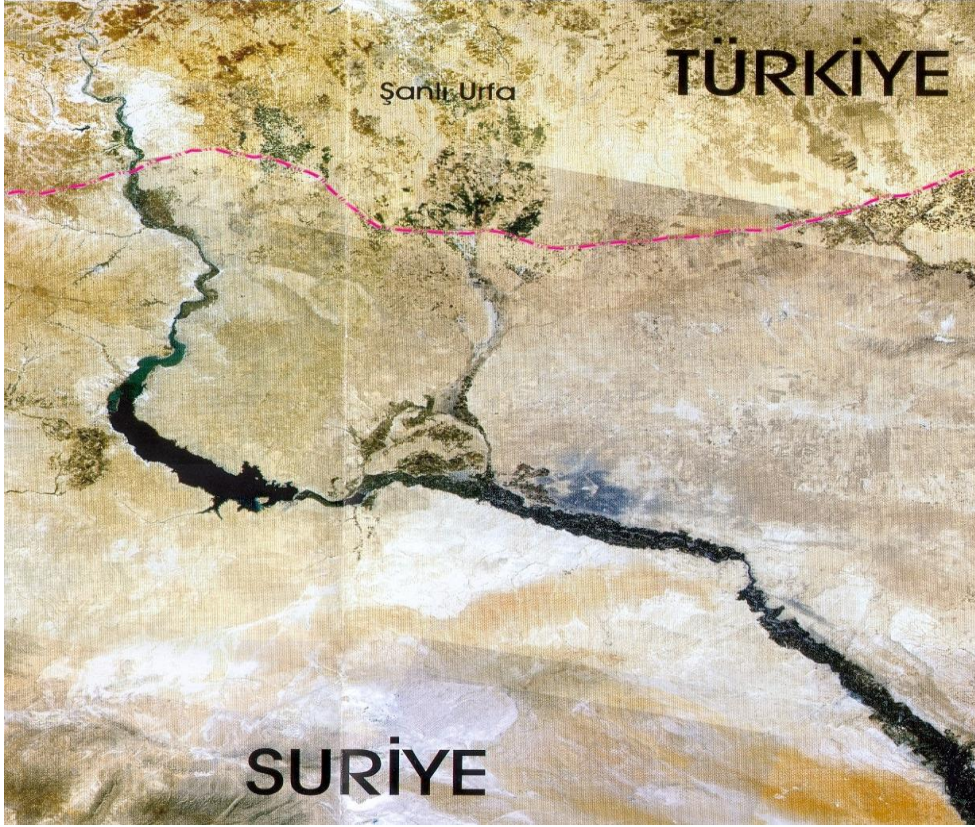
Karkamış sulak alanı, uygun iklim koşulları, zengin besin varlığı ve farklı ekolojik karakterdeki habitatlarıyla Ülkemizin zengin yaban hayatına sahip sulak alanlarından birisidir. 2005-2008 yılları arasında Karkamış Sulak Alanında yapılmış çalışma sonuçlarına göre; alandan bugüne kadar toplam 813 bitki, 46 sürüngen ve çift yaşamlı, 13 balık, 6 kelebek, 57 örümcek, 11 memeli ve 110 kuş taksonu tespit edildiği görülmüştür. Bu çalışma ile alanda tespit edilen biyolojik kompozisyon ve ekolojik karakterler ile bunların zamanla değişimi izlenebilecek, bu sayede gerekli tedbirlerin zamanında alınmasına olanak sağlayabilecektir. Örneğin; barajın üst tarafındaki alanlarda baraj göletinde su biriktirilmesi sebebiyle su seviyesi yükseldiği ve birçok habitatın sular altında kaldığı, ağaçlar ve kıyı bölgelerinde kuşların ve diğer hayvanların kuluçka alanlarının yok olduğu belirlenmiştir. Bu çalışmanın verileri kullanarak, etkili izleme programları geliştirmek ve uygulamak, çeşitli nedenlerle biyolojik kompozisyonu ve ekolojik karakteri bozulan sulak alanların restorasyonu ve rehabilitasyonu için eylem planları geliştirilmek ve uygulamaya koymak mümkün olabilecektir.

İklim durumu:

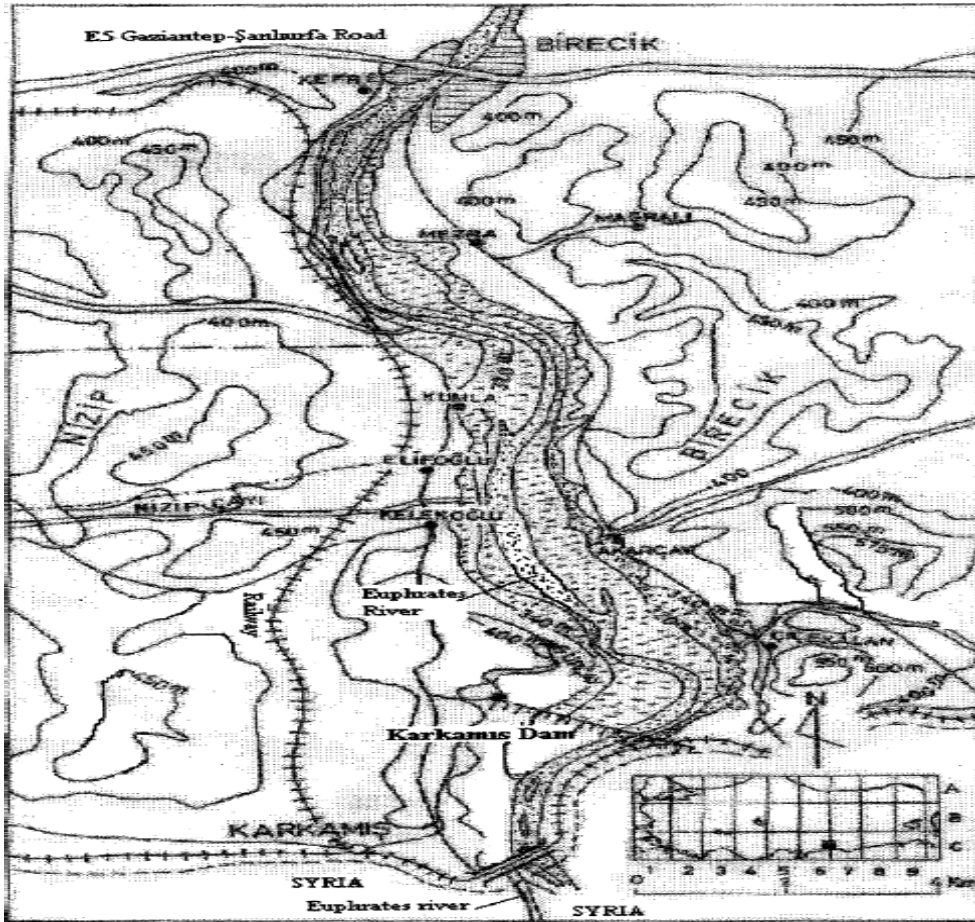
Bölgenin iklimi yazları sıcak ve kurak, kışları ise yağışlı ve nispeten ılımandır. Yaz ayları çok sıcak olmakla birlikte geceleri serin geçmektedir. Alanın doğusunda yarı çöl iklimi de görülmektedir. Alanda sonbahar ayları genellikle fazla yağmurlu değildir. Yıllık sıcaklık ortalaması 18.6 0C, maximum sıcaklık ortalaması 38.8 0C'dir. En soğuk aylar olan kış ayları, sıcaklık olarak birçok yöremizin yaz sıcaklığına eşit sayılır. Yıllık sıcaklık ortalaması 27 0C'dir. Sıcaklık Aralık ayında ortalama 12 0C olurken Temmuz ayında 40 0C kadar çıkmaktadır. Yılın en düşük sıcaklığı ise 5 derecedir. Yıllık ortalama yağış 363 mm, ortalama yağışlı gün sayısı 55 olarak belirlenmiştir. Mevsimlere göre yağış rejimi, Kış, İlkbahar, Sonbahar, Yaz şeklinde sıralanmaktadır. Ortalama nispi nem oranı ise %31,1 dir. Ortalama rüzgâr hızı 1,5 bofor (m/sec)'dur. En yağışlı aylar Aralık ve Ocak aylarıdır. En yağışlı mevsim Kış ve İlkbahar'dır. Haziran ve Ağustos ayları en kurak aylardır. En sıcak aylar ise Temmuz ve Ağustos' dur.

Alanın Jeolojisi

Güney Fırat havzası Karkamış bölgesinin jeolojik yapısında sırayla eski alüvyon, alüvyon, fırat, gaziantep, şelmo ve harabe formasyonları bulunur. Nehir yatağı ve kıyı şeridinde genellikle nehirlerin eski yataklarında ve yüksek tepelerle çevrili ovalarda gevşek tutturulmuş çakıl, kum, kil ve çamurdan meydana gelen bir yapıdır. Alanda bulunan diğer bir jeolojik yapıda Gaziantep formasyonunu oluşturan killi kireç taşı ve tebeşirden oluşan yumuşak topografya gösteren killi kireç taşı ve tebeşirli kireç taşları nehir yatağından ileride yüzeylenmiş durumdadır.

Resim 11. Fırat Nehri Uydu Görüntüsü.

Resim 12 :Güney Fırat Havzası- Karkamış Sulak Alanını Gösterir Harita

Alanın Florası

Güney Fırat Havzası-Karkamış ve yakın çevresinde ayrıntılı flora çalışmaları sonucunda alandan 70 familya ve 279 cinse ait 464 takson, 54 familya ve 183 cinse ait 290 takson, alandan 62 familya ve 253 cinse ait 442 takson kaydetmişlerdir. Ayrıca 38 familya ve 74 cinse ait 155 takson ile birlikte alanda toplam 78 familyaya ait 813 bitki taksonu tespit edilmiştir. Bunlardan 35 takson endemiktir.

Karkamış'ın doğal bitki örtüsü bugün bozkırdır. Bu bozkırın ana elementi *Acanthophyllum verticillatum* (Willd) Hand.-Mazz., *Alhagi mauroprum* Medic., *Bromus macrostachys* Desf., *Convolvulus reticulatus* Choisy and *Tymus syriacus* Boiss.'dır. Karkamış ve yakın çevresinde Garig, Bozkır ve Sulak alan vejetasyonu olmak üzere üç ana vejetasyon tipi bulunmaktadır.

Garig, kayalık alanlarda genellikle kserofit çalı bitkilerinden oluşur. Yaygın türleri, *Amygdalus arabica* Oliv., *Rhamnus oleoides* L. subsp. *graecus* (Boiss & Reut.) Holmboe, *Crataegus monogyna* Jacq. subsp. *monogyna*, *Capparis ovata* Desf. var. *palaestinum* Zoh., *Nerium oleander* L., *Celtis tournefortii* Lam., *Rhus coriaria* L., *Ephedra campylopoda* C.A. Mey and *Rosa canina* L.'dir.

Bozkır, çok geniş alanlar tutan, tek ve çok yıllık otlar ile yarı odunsu bodur bitkilerin baskın olduğu, kireçtaşı alanlarda yer alır. Yaygın türleri, *Astragalus russelii* Banks & Sol., *Centaurea virgata* Lam., *Artemisia herba-alba* Asso, *Fagonia olivieri* DC., *Convolvulus aucheri* Choisy, *Verbascum orientale* (L.) All., *Hypericum capitatum* Choisy var. *capitatum*, *Prosopis farcta* (Banks & Sol.) Macbr., *Gundelia tournefortii* L. var. *armata* Freyn & Sint., *Echinops viscosus* DC. subsp. *bithynicus* (Boiss.) Rech.f., *Onosma sericeum* Willd., *Teucrium polium* L., *Thymbra spicata* L. var. *spicata*, *Fumana arabica* (L.) Spach var. *arabica*, *Linum mucronatum* Bertol. subsp. *mucronatum*, *Aegilops biuncialis* Vis, *Eremopoa persica* (Trin.) Roshev., *Hordeum spontaneum* C. Koch and *Poa bulbosa* L.'dir.

Sulak Alan Vejetasyonu

Fırat nehri içinde ve kıyı şeridinde yetişen, otsu ve odunsu sucul bitkilerdir. Yaygın türleri, *Najas minor* All., *Potamogeton crispus* L., *Typha domingensis* Pers., *Phragmites australis* (Cav.) Trin. ex Steud., *Cyperus longus* L., *Juncus inflexus* L., *Saccharum ravennae* (L.) Murray, *Mentha aquatica* L., *Scirpoides holoschoenus* (L.) Sojak, *Polygonum lapathifolium* L., *Juncus inflexus* L., *Veronica anagallis-aquatica* L., *Nasturtium officinale* R.Br., *Tamarix smyrnensis* Bunge, *Rubus sanctus* Schreb., *Populus euphratica* Oliv., *Salix alba* L. and *Vitex pseudo-negundo* (Hausskn. ex Bornm.) Hand.- Mazz.'dir.

Alanda bulunan endemik bitki türleri listesi:

Endemik Türler	Türlerin Tehlike Durumu
1. <i>Acanthus dioscoridis</i> L. var. <i>perringii</i> (Siehe) E. Hossain	VU (Bl a,b and B2 a,b)
2. <i>Alcea apterocarpa</i> (Fenzl) Boiss.	LC
3. <i>Anthemis wiedemanniana</i> Fisch. & C.A. Mey.	LC
4. <i>Arum dioscoridis</i> Sibth. & Sm. var. <i>luschanii</i> R. R. Mill.	NT
5. <i>Arenaria sabulinea</i> Griseb	LC
6. <i>Centaurea sclerolepis</i> Boiss.	VU (Bl a,b and B2 a,b)
7. <i>Hypericum capitatum</i> Choisy var. <i>capitatum</i>	VU (Bl a,b and B2 a,b)
8. <i>Hypericum salsolifolium</i> Hand.-Mazz.	DD
9. <i>Leucocyclus formosus</i> Boiss. subsp. <i>amanicus</i> (Rech.f.)	
Huber-Morat & Grierson	NT

10. <i>Lycium anatolicum</i> A. Baytop & R.R. Mill.	LC
11. <i>Nonea macrosperma</i> Boiss. & Heldr	LC
12. <i>Onosma polioxanthum</i> Rech. f.	LC
13. <i>Salvia euphratica</i> Montbret, Aucher & Rech.f. var. <i>leiocalycinas</i> (Rech. f.) Hedge	NT
14. <i>Verbascum diversifolium</i> Hochst.	VU (B1 a,b and B2 a,b)
Nadir Türler	
1. <i>Alcea acaulis</i> (Cav.) Alef	CR (B1 a,b and B2 a,b)
2. <i>Argyrobium crotalarioides</i> Jaub. & Spach	VU (B1 a,b and B2 a,b)
3. <i>Astragalus russelii</i> Banks & Sol.	VU (B1 a,b and B2 a,b)
4. <i>Crepis syriaca</i> (Bornm.) Babc. & Navashin	VU (B1 a,b and B2 a,b)
5. <i>Euphorbia oxyodonta</i> Boiss. & Hausskn.	VU (B1 a,b and B2 a,b)
6. <i>Fagonia olivieri</i> DC.	VU (B1 a,b and B2 a,b)
7. <i>Hedysarum pannosum</i> Boiss.	VU (B1 a,b and B2 a,b)
8. <i>Gypsophila antari</i> Post & Beauverd	VU (B1 a,b and B2 a,b)
9. <i>Lycium shawii</i> Roem. & Schult. var. <i>leptophyllum</i> (Dunal) Tackh. & Boulos ex A. Baytop	VU (B1 a,b and B2 a,b)
10. <i>Papaver argemone</i> L. subsp. <i>nigrotinctum</i> (Fedde) Kadereit	EN (B1 a,b and B2 a,b)
11. <i>Picris srigosa</i> M. Bieb. subsp. <i>macrotricha</i> Lack	VU (B1 a,b and B2 a,b)
12. <i>Taraxacum sintenisii</i> Dahlst.	DD
13. <i>Verbascum alepense</i> Benth.	VU (B1 a,b and B2 a,b)
14. <i>Vicia aintabensis</i> Boiss. & Hausskn. ex Boiss.	VU (B1 a,b and B2 a,b)

Çizelge 12: Alanda Bulunan Endemik Bitki Türleri.

Fırat Kavağı (*Populus euphraticus*)

Fırat kavağı, Suriye sınırlarından başlayarak kuzeyde Atatürk barajına kadar görmek mümkündür. Kavağın en güzel örnekleriye Suriye sınırı, Birecik, Halfeti ve Karkamış'ta görülmektedir. Fırat kavağı 10- 20 metre boyuna ulaşabilen bir ağaçtır. Kabuğu açık gri - kahverengi rengindedir. Mayıs sonu Haziran başında çiçeklenir. Tuza dayanıklılığı, kuraklığa uyumu, rüzgar ve kum fırtınalarına karşı dayanıklılığı ile zor koşullarda hayatta kalabilmektedir.

Resim 13: Fırat Kavağı(*Populus euphratica*)

Alanın Faunası

Karkamış sulak alanı, birçok çift yaşamlı ve balık türü barındırmakta olup, alanda ve yakın çevresinde birçok kelebek ve memeli hayvan da yayılış göstermektedir. Karkamış bölgesi 2000 yılında baraj haline dönüştürülmüştür. Alanda 110 kuş türü [11, 6], 46 Sürüngen ve çift yaşamlı [5], 13 balık [13], 6 kelebek, 57 örümcek, 11 memeli [5, 16, 10, 9] bulunmaktadır. Alan, nesli dünya ölçeğinde tehlike altında olan *Rafetus euphraticus* (Fırat Kaplumbağası) için son derece önemli bir alandır. Ayrıca alanda *Aythya nyroca* (pasbaş pakta) ve *Porphyrio porphyrio* (sazhorozu) üremektedir. Alanda, 2001 yılında 40.000 civarında kuş sayımı yapıldığı belirtilmiştir [6]. Alanda *Hyaena hyaena* (Çizgili Sırtlan)'nın da bulunduğu kaydedilmiştir [5]. Güney Fırat Havzası Karkamış bölgesinde ülkemizde ve dünyada nesli tehlike altında olan ve kırmızı liste de yer alan *Rafetus euphraticus* (Fırat kaplumbağası), *Varanus griseus* (Çöl Varanı), *Francolinus francolinus* (Turaç) ve *Phalacrocorax pygmeus* (Küçük Karabatak) türlerinin dağılım gösterdiği ve barındığı belirlenmiştir.

Kuşlar:

Hemen her mevsim kuşların barınmalarına imkan veren ılıman iklim koşullarına ve uygun habitatların bulunması, değişik türlerin beslenmesine, barınmasına ve güven içinde kuluçka yapmasına, böcek, solucan, kurbağa, balık gibi besin maddelerince zengin olması nedeniyle de kuşlar için ideal bir ortamdır. Bugüne kadar yapılan gözlemler neticesinde alan ve çevresinde 159 kuş türü tespit edilmiştir. Bunlardan Pasbaş patka (*Aythya nyroca*) ve sazhorozu (*Porphyrio porphyrio*) alanda üremektedir. Alanda, 2001 yılında 40.000 civarında kuş sayımı yapıldığı belirtilmiştir (Kılıç ve Eken, 2004). 15-16.01.2005 tarihinde Doğa Derneği organizasyonu

2020 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

yapılan Türkiye geneli Kış Ortası Su Kuşu envanter çalışmalarından Karkamış'ta 118.434 kuş sayılmıştır.

Güney Fırat Havzası- Karkamış sulak alanında gözlenen Kuş türleri (2005 sayımı):

Latince Adı	Türkçe Adı	Sayı
Tringa ochropus	Yeşil Döğüşken	1
Phylloscopus collybita	Çıvgın	3
Phylloscopus trochilus	Söğüt bülbülü	4
Luscinia svecica	Buğdaycıl	1
Anas querquedula	Çıkrıkçın	1
Larus ridibundus	Karabaş Martı	140
Phalacrocorax pygmeus	Küçük Karabatak	3
Gallinula chloropus	Saztavuğu	30
Acrocephalus scirpaceus	Saz Bülbülü	1
Circus aeruginosus	Saz Delicesi	1
Philomachus pugnax	Döğüşkenkuş	1
Motacilla alba	Akkuyruksallayan	1
Philomachus pugnax	Döğüşkenkuş	1
Larus ridibundus	Karabaş Martı	238
Phalacrocorax pygmeus	Küçük Karabatak	VU- NT
Gallinula chloropus	Saztavuğu	16
Fulica atra	Sakarmeke	4
Tringa glareola	Orman Döğüşkeni	1
Tringa ochropus	Yeşil Döğüşken	3
Botaurus stellaris	Balaban	1
Luscinia svecica	Buğdaycıl	1
Phalacrocorax pygmeus	Küçük Karabatak	15
Tachybaptus ruficollis	Küçük Batağan	1
Phoenicurus phoenicurus	Kızılkuyruk	14
Aythya nyroca	Pasbaş Patka	2
Tringa glareola	Orman Döğüşkeni	20
Tringa nebularia	Yeşilbacak	1
Podiceps cristatus	Bahri	1
Anas crecca	Çamurcun	3
Philomachus pugnax	Döğüşkenkuş	20
Gallinago gallinago	Su Çulluğu	40
Porphyrio porphyrio	Sazhorozu	1
Cettia cetti	Kamış Bülbülü	1
Tachybaptus ruficollis	Küçük Batağan	10
Anas clypeata	Kaşık gaga	80
Aythya fuligula	Tepeli Patka	45
Fulica atra	Sakarmeke	200
Phalacrocorax pygmeus	Küçük Karabatak	320
Egretta garzetta	Küçük Akbalıkçıl	2
Aythya ferina	Elmabaş Patka	15
Anas penelope	Fiyu	150
Anas querquedula	Çıkrıkçın	40

2020 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Larus armenicus	Van Gölü Martısı	15
Larus ridibundus	Karabaş Martı	150
Falco naumanni	Küçük Kerkenez	10
Ammoperdix griseogularis	Kum Kekliği	8
Pernis apivorus	Arı Şahini	1
Ceryle rudis	Alaca Yalıçapkını	1
Ardea cinerea	Gri Balıkçıl	1
Cettia cetti	Kamış Bülbülü	1
Athena noctua	Kukumav	1
Francolinus francolinus	Turaç	1
Corvus monedula	Küçük Karga	250
Anas clypeata	Kaşıkgaga	7
Tachybaptus ruficollis	Küçük Batağan	10
Phalacrocorax pygmeus	Küçük Karabatak	4
Podiceps nigricollis	Karaboyunlu Batağan	3
Carduelis carduelis	Saka	15
Fulica atra	Sakarmeke	4000
Circus aeruginosus	Saz Delicesi	1
Corvus corone	Leş Kargası	10
Corvus frugilegus	Ekin Kargası	25
Aythya ferina	Elmabaş Patka	40
Netta rufina	Macar Ördeği	1
Motacilla alba	Akkuyruksallayan	2
Oenanthe finschii	Aksırtlı Kuyrukkakan	1
Tringa ochropus	Yeşil Düdükçün	1
Alcedo atthis	Yalıçapkını	1
Athena noctua	Kukumav	1
Hoplopterus spinosus	Mahmuzlu Kızkuşu	2
Egretta garzetta	Küçük Akbalıkçıl	1
Delichon urbica	Ev Kırlangıcı	
Corvus corone	Leş Kargası	6
Tringa ochropus	Yeşil Düdükçün	10
Circus aeruginosus	Saz Delicesi	1
Fulica atra	Sakarmeke	
Tachybaptus ruficollis	Küçük Batağan	14
Gallinula chloropus	Saztavuğu	
Ardeola ralloides	Alaca Balıkçıl	1
Streptopelia decaocto	Kumru	6
Passer domesticus	Serçe	
Columba livia	Kaya Güvercini	
Anas platyrhynchos	Yeşilbaş	6
Galerida cristata	Tepeli Toygar	
Corvus corone	Leş Kargası	5
Hirundo rustica	Kır Kırlangıcı	
Passer domesticus	Serçe	
Columba livia	Kaya Güvercini	

2020 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Tachybaptus ruficollis	Küçük Batağan	1
Upupa epops	İbibik	1
Merops apiaster	Arıkuşu	3
Motacilla alba	Akkuyruksallayan	1
Fulica atra	Sakarmeke	
Galerida cristata	Tepeli Toygar	6
Passer domesticus	Serçe	30
Rhodospiza obsoleta	Boz Alamecek	2
Podiceps cristatus	Bahri	12
Cerycle rudis	Alaca Yalıçapkını	3
Egretta garzetta	Küçük Akbalıkçıl	NT- NT
Phalacrocorax pygmeus	Küçük Karabatak	44
Ardeola raloides	Alaca Balıkçıl	2
Ixobrychus minutus	Küçük Balaban	1
Gallinula chloropus	Saztavuğu	1
Sterna hirundo	Sumru	4
Lanius collurio	Kızılsırtlı Örümcekkuşu	4
Hippolais pallida	Ak Mukallit	2
Merops apiaster	Arıkuşu	7
Ardeola raloides	Alaca Balıkçıl	2
Chlidonias leucopterus	Akkanatlı Sumru	85
Cerycle rudis	Alaca Yalıçapkını	1
Passer moabiticus	Küçük serçe	4
Phalacrocorax pygmeus	Küçük Karabatak	10
Hirundo rustica	Kır Kırlangıcı	
Geronticus eremita	Kelaynak	3
Tachybaptus ruficollis	Küçük Batağan	5
Streptopelia decaocto	Kumru	
Egretta garzetta	Küçük Akbalıkçıl	1
Riparia riparia	Kum Kırlangıcı	
Ixobrychus minutus	Küçük Balaban	1
Fulica atra	Sakarmeke	6
Gallinula chloropus	Saztavuğu	8
Acrocephalus scirpaceus	Saz Bülbülü	2
Corvus corone	Leş Kargası	
Acrocephalus arundinaceus	Büyük Kamışçın	2
Plegadis falcinellus	Çeltikçi	1
Actitis hypoleucos	Dere Düdükçünü	3
Galerida cristata	Tepeli Toygar	5
Coracias garrulus	Gökkuzgun	2
Tringa ochropus	Yeşil Düdükçün	8
Aythya nyroca	Pasbaş Patka	4
Sylvia mystacea	Pembe Göğüslü Ötleğen	1
Athena noctua	Kukumav	3
Prinia gracilis	Dikkuyruklu Ötleğen	8
Passer domesticus	Serçe	

2020 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Columba livia	Kaya Güvercini	
Tachybaptus ruficollis	Küçük Batağan	28
Podiceps cristatus	Bahri	60
Phalacrocorax carbo	Karabatak	11
Phalacrocorax pygmeus	Küçük Karabatak	64
Botaurus stellaris	Balaban	1
Egretta garzetta	Küçük Akbalıkçıl	3
Ardea cinerea	Gri Balıkçıl	9
Anas penelope	Fiyu	83
Anas strepera	Boz Ördek	171
Anas crecca	Çamurcun	59
Anas clypeata	Kaşıkaga	24
Aythya ferina	Elmabaş Patka	402
Aythya nyroca	Pasbaş Patka	8
Aythya fuligula	Tepeli Patka	31
Gallinula chloropus	Saztavuğu	814
Fulica atra	Sakarmeke	45930
Vanellus vanellus	Kızkuşu	4
Limosa limosa	Çamurçullğu	10
Tringa totanus	Kızılback	4
Tringa ochropus	Yeşil Düdükçün	15
Actitis hypoleucos	Dere Düdükçünü	3
Larus ridibundus	Karabaş Martı	473
Larus armenicus	Van Gölü Martısı	2

Çizelge 13: Alanda Bulunan Kuş Türleri.

Alanda yapılan kış ortası kuş sayımı (2007)

Kod	Türkçe	Latince	73.964
20	Kızılgerdanlı Dalgıç	<i>Gavia stellata</i>	0
30	Kara gerdanlı dalgıç	<i>Gavia arctica</i>	0
70	Küçük batağan	<i>Tachybaptus ruficollis</i>	526
90	Bahri	<i>Podiceps cristatus</i>	20
100	Kızıl boyunlu batağan	<i>Podiceps grisegena</i>	0
120	Kara boyunlu batağan	<i>Podiceps nigricollis</i>	11
462	Yelkovan	<i>Puffinus yelkouan</i>	0
720	Karabatak	<i>Phalacrocorax carbo</i>	47
800	Tepeli karabatak	<i>Phalacrocorax aristotelis</i>	0
820	Küçük karabatak	<i>Phalacrocorax pygmeus</i>	156

2020 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

880	Ak pelikan	<i>Pelecanus onocrotalus</i>	0
890	Tepeli pelikan	<i>Pelecanus crispus</i>	0
950	Balaban	<i>Botaurus stellaris</i>	0
1010	Gece balıkçılı	<i>Nycticorax nycticorax</i>	0
1110	Sığır Balıkçılı	<i>Bubulcus ibis</i>	0
1190	Küçük ak balıkçıl	<i>Egretta garzetta</i>	0
1210	Büyük ak balıkçıl	<i>Egretta alba</i>	0
1220	Gri balıkçıl	<i>Ardea cinerea</i>	2
1310	Kara leylek	<i>Ciconia nigra</i>	0
1340	Leylek	<i>Ciconia ciconia</i>	0
1360	Çeltikçi	<i>Plegadis falcinellus</i>	0
1440	Kaşıkçı	<i>Platalea leucorodia</i>	0
1470	Flamingo	<i>Phoenicopterus ruber</i>	0
1520	Kuğu	<i>Cygnus olor</i>	0
1530	Küçük kuğu	<i>Cygnus columbianus</i>	0
1540	Ötücü kuğu	<i>Cygnus cygnus</i>	0
1590	Sakarca	<i>Anser albifrons</i>	0
1600	Tarla Kazı	<i>Anser fabalis</i>	0
1610	Boz Kaz	<i>Anser anser</i>	0
1690	Sibiry Kazı	<i>Branta ruficollis</i>	0
1710	Angıt	<i>Tadorna ferruginea</i>	0
1730	Suna	<i>Tadorna tadorna</i>	0
1790	Fiyu	<i>Anas penelope</i>	178
1820	Boz ördek	<i>Anas strepera</i>	157
1840	Çamurcun	<i>Anas crecca</i>	178
1860	Yeşilbaş	<i>Anas platyrhynchos</i>	358
1890	Kılkuyruk	<i>Anas acuta</i>	6
1910	Çıkrıkçın	<i>Anas querquedula</i>	0
1940	Kaşıkçaga	<i>Anas clypeata</i>	719
1960	Macar ördeği	<i>Netta rufina</i>	5
1980	Elmabaş patka	<i>Aythya ferina</i>	3.797
2020	Pasbaş patka	<i>Aythya nyroca</i>	16
2030	Tepeli patka	<i>Aythya fuligula</i>	420
2040	Karabaş Patka	<i>Aythya Marila</i>	0
2120	Telkuyruk	<i>Clangula hyemalis</i>	0
2180	Altıngöz	<i>Bucephala clangula</i>	0
2200	Sütlabi	<i>Mergus albellus</i>	0
2210	Tarakdiş	<i>Mergus serrator</i>	0
2230	Büyük tarakdiş	<i>Mergus merganser</i>	0
2260	Dikkuyruk	<i>Oxyura leucocephala</i>	0
2600	Saz Delicisi	<i>Circus aeruginosus</i>	0
4070	Su kılavuzu	<i>Rallus aquaticus</i>	5

2020 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

4240	Saztavuğu	<i>Gallinula chloropus</i>	144
4270	Sazhorozu	<i>Porphyrio porphyrio</i>	0
4290	Sakarmeke	<i>Fulica atra</i>	66.180
4330	Turna	<i>Grus grus</i>	0
4500	Poyrazkuşu	<i>Haematopus ostralegus</i>	0
4560	Kılıçgaga	<i>Recurvirostra avosetta</i>	0
4700	Halkalı cılibit	<i>Charadrius hiaticula</i>	6
4770	Akça cılibit	<i>Charadrius alexandrinus</i>	0
4850	Altın yağmurcun	<i>Pluvialis apricaria</i>	0
4860	Gümüş yağmurcun	<i>Pluvialis squatarola</i>	0
4930	Kızkuşu	<i>Vanellus vanellus</i>	102
4960	Büyük kumkuşu	<i>Calidris canutus</i>	0
4970	Ak Kumkuşu	<i>Calidris alba</i>	0
5010	Küçük kumkuşu	<i>Calidris minuta</i>	1
5020	Sarı bacaklı kumkuşu	<i>Calidris temminckii</i>	0
5120	Kara karınlı kumkuşu	<i>Calidris alpina</i>	0
5140	Sürmeli Kumkuşu	<i>Limicola falcinellus</i>	0
5170	Döğüşkenkuş	<i>Philomachus pugnax</i>	0
5190	Su çulluğu	<i>Gallinago gallinago</i>	0
5290	Çulluk	<i>Scolopax rusticola</i>	0
5320	Çamurçullğu	<i>Limosa limosa</i>	0
5340	Kıyı Çamurçullğu	<i>Limosa lapponica</i>	0
5380	Sürmeli Kervançulluğu	<i>Numenius phaeopus</i>	0
5410	Kervançulluğu	<i>Numenius arquata</i>	0
5450	Kara kızılback	<i>Tringa erythropus</i>	0
5460	Kızılback	<i>Tringa totanus</i>	48
5470	Bataklık düdükünü	<i>Tringa stagnatilis</i>	0
5480	Yeşilback	<i>Tringa nebularia</i>	11
5530	Yeşil düdükün	<i>Tringa ochropus</i>	44
5560	Dere düdükünü	<i>Actitis hypoleucos</i>	0

5610	Taşçeviren	<i>Arenaria interpres</i>	0
5730	Büyük karabaş martı	<i>Larus ichthyaetus</i>	0
5750	Akdeniz martısı	<i>Larus melanocephalus</i>	0
5780	Küçük martı	<i>Larus minutus</i>	0
5820	Karabaş martı	<i>Larus ridibundus</i>	244
5850	İnce gagalı martı	<i>Larus genei</i>	0
5900	Küçük gümüş martı	<i>Larus canus</i>	0
5910	Kara sırtlı martı	<i>Larus fuscus</i>	0
5921	Van gölü martısı	<i>Larus armenicus</i>	24
5925	Gümüş martı	<i>Larus cachinnans</i>	0
6060	Hazar sumrusu	<i>Sterna caspia</i>	0
6110	Kara gagalı sumru	<i>Sterna sandvicensis</i>	0
6260	Bıyıklı sumru	<i>Chlidonias hybridus</i>	0
8270	İzmir Yalıçapkını	<i>Halcyon smyrnensis</i>	0
8310	Yalıçapkını	<i>Alcedo atthis</i>	0
8330	Alaca Yalıçapkını	<i>Ceryle rudis</i>	1
	Uzunbacak	<i>Himantopus himantopus</i>	0
	Kızıl Kumkuşu	<i>Calidris ferruginea</i>	0
	küçük suçulluğu	<i>Lymnicopterus minimus</i>	0
	mahmuzlu kızkuşu	<i>Hoplopterus spinosus</i>	0
	Küçük Balaban	<i>Ixobrychus minutus</i>	0
Ördek ya da meke			400
Tanımsız ördek			158

Çizelge 14: Kış Dönemi Kuş Sayımını gösterir tablo

Sürüngenler ve Çift Yaşamlılar:

Alan ve çevresi sürüngenler ve çiftyaşamlılar bakımından oldukça zengindir. Sürüngen ve çift yaşamlılar için bölgenin Suriye çölüyle doğrudan coğrafi ilişki içinde olması ve genellikle sıcak ve kuru olan iklim koşulları, Güneydoğu Anadolu'nun Türkiye'nin diğer bölgelerine oranla daha zengin bir sürüngen ve çift yaşamlı çeşitliliği barındırmasına neden olmuştur. Türkiye'de 22 çift yaşamlı ve 105 sürüngen türü (toplam 127 tür) kaydedilmiştir. Bunlardan 5'i çift yaşamlı ve 49'u sürüngen olmak üzere toplam 54 tür Güneydoğu Anadolu'da bulunmaktadır. Bölgede, Şeritli semender (*Triturus vittatus*); 4 tür kurbağa (*Hyla savignyi*, *Bufo viridis*, *Pelobates syriacus*, *Rana ridibunda*); 3 tür kaplumbağa (*Rafetus euphraticus*, *Emys orbicularis*, *Testudo graeca*) bulunmaktadır.

Fırat Kaplumbağası (*Rafetus euphraticus*)

Fırat kaplumbağası küresel ölçekte tehdit altında olan bir türdür ve nesli çok tehlikede (CR) kategorisindedir. Yetişkin ve genç bireyleri sığ, yavaş akışlı, sıcak suları tercih etmektedir. Fırat Kaplumbağası'nın günümüzde bilinen dağılım sahası, Güneydoğu Anadolu'dan başlayarak, Suriye, Irak ve Güneybatı İran'ı içeni almaktadır. Türün dağılımının en kuzey sınırı olarak Fırat'ın bir yan kolu olan Zengiber deresi bilinmektedir. Fırat nehrinde Birecik, Halfeti, Karkamış ve çevresi Güney Fırat havzasındaki yaşadığı alanlardır. Fırat nehri boyunca kuzeyden güneye doğru hareket ettikçe nehir giderek daha durgun akmakta, nehir yatağının bir hayli genişlediği, hem nehrin kıyılarında geniş kum bantlarının hem de nehir içerisinde oldukça geniş kum adacıklarının olduğu görülmektedir. Böyle, habitatlar türün yumurtlaması için uygun alanlardır.

Fırat Kaplumbağası, Fırat nehrinde nadiren suyun fazla ve akıntının çok olduğu ana kol üzerinde görülürler. Daha ziyade, ana kol üzerindeki akıntının nispeten az ve sığ olduğu ceplerde, ana Fırat ile bağlantı yapan derelerin ağız bölgelerinde ve bu derelerin iç kısımlarında görülürler. Ancak, Atatürk ve Birecik barajlarının tamamlanmasıyla, bu koşullar Fırat nehri üzerinde çok azalmıştır.

Resim 14:Fırat kaplumbağası (*Rafetus euphraticus*)

Alanda bulunan sürüngen ve çift yaşamlı türleri:

<i>Triturus vittatus</i>	Şeritli Semender
<i>Salamandra salamandra</i>	Lekeli Semender
<i>Bufo viridis</i>	Gece Kurbağası

2020 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

<i>Hyla savignyi</i>	Yeşil Kurbağa
<i>Pelobates syriacus</i>	Toprak Kurbağası
<i>Rana ridibunda</i>	Ova Kurbağası
<i>Emys orbicularis</i>	Benekli Kaplumbağa
<i>Mauremys caspica</i>	Çizgili Kaplumbağa
<i>Rafetus euphraticus</i>	Fırat Kaplumbağası
<i>Testudo graeca</i>	Tosbağa
<i>Cyrtopodion heterocercus</i>	Mardin Keleri
<i>Cyrtopodion kotschy</i>	İnce Parmaklı Keler
<i>Laudakia stellio</i>	Dikenli Keler
<i>Trapelus ruderata</i>	Bozkır Keleri
<i>Chamaeleo chameleon</i>	Bukalemun
<i>Lacerta cappadocica</i>	Kayseri Kertenkelesi
<i>Lacerta trilineata</i>	İri Yeşil Kertenkele
<i>Ophisops elegans</i>	Tarla Kertenkelesi
<i>Ablepharus kitaibellii</i>	İnce Kertenkele
<i>Chalcides ocellatus</i>	Benekli Kertenkele
<i>Eumeces schneideri</i>	Sarı Kertenkele
<i>Mabuya aurata</i>	Tık naz Kertenkele
<i>Mabuya vittata</i>	Şeritli Kertenkele
<i>Blanus strauchi</i>	Kör Kertenkele
<i>Eryx jaculus</i>	Mahmuzlu Yılan
<i>Coluber najadum</i>	İnce (Ok)
<i>Coluber collaris</i>	Toros Yılanı
<i>Eirenis collaris</i>	Yakalı Yılan
<i>Eirenis decemlineatus</i>	Çizgili Yılan
<i>Eirenis modestus</i>	Uysal Yılan

<i>Eirenis rothi</i>	Kudüs Yılanı
<i>Elaphe quatuorlineata</i>	Sarı Yılan
<i>Hemorrhois nummifer</i>	Sikkeli Yılan
<i>Hierophis jugularis</i>	Kara Yılan
<i>Hierophis schmidtii</i>	Kırmızı Yılan
<i>Malpolon monspessulanus</i>	Çukur Başlı Yılan
<i>Natrix natrix</i>	Yarı Sucul Yılan
<i>Natrix tessellata</i>	Su Yılanı
<i>Rhynchocalamus melanocephalus</i>	Toprak Yılanı
<i>Telescopus fallax</i>	Kedi Gözlü Yılan
<i>Typhlops vermicularis</i>	Kör Yılan
<i>Macrovipera lebetina</i>	Koca Engerek
<i>Asaccus elisae</i>	
<i>Eublepharis angramainyu</i>	
<i>Acanthodactylus boskianus</i>	
<i>Leptotyphlops macrorhynchus</i>	

Çizelge 15: Alanda Bulunan sürüngen ve çift yaşamlıları gösterir Tablo.

Resim 15. Karkamış sulak alanına genel bakış.

Balıklar:

Balık popülasyonu olarak Güney Fırat nehrinde başta Bıyıklı balık (*Barbus sp.*), Musul Kolyozu (*Chalchalburnus mossulensis*), İnbalığı (*Capoeta sp.*), Sarı benli (*Carasobarbus luteus*), Kefal (*Mugil abu*), Karaburun (*Choondostroma regilum*), Şabut (*Tor grypus*), Marmid (*Acanthobrama marmid*), Benekli sazan (*Cyprinion macrostomus*), Dicle çöpcü balığı (*Nemacheilus tigris*), Sis balığı (*Aspius vorax*), Vantuzlu yayın (*Glyptothorax kurdistanicus*) ve aynalı sazan (*Cyprinus carpio*) balıkları bulunmaktadır. Bu balıklardan, en fazla Sis balığı, İn balığı ve Bıyıklı balık avlanmaktadır. Bir yıllık av miktarı 4 ton/yıldır.

Resim 16: Fırat Nehrinde yakalanan bir balık

D.6. Tabiat Varlıklarını Koruma Çalışmaları

D.6.1. Gaziantep'te Bulunan Tescilli Anıt Ağaçlar

D.6.1.1. Gaziantep Merkez Kalealtı Dut Ağacı (*Marus alba* L.)

Gaziantep kalesi altı, Naip hamam sokak ile köprübaşı sokağın kesiştiği yerde Naip Hamam sokağı arkasında tarihi kahvehane önü (Osmanlı Dönemi (Geç) Sebilin yanbaşı, kaldırım üzerinde bulunan beyaz dut ağacı 33 pafta, 351 ada üzerinde yer almaktadır. Ağacın gövde çapı 6m, yüksekliği 15-20m, gövde yüksekliği 3.5m. yüksekliğindedir.

Ağacın yaşı 250-300 olarak tespit edilmiştir. Beyaz dut ağacı 2000 yılında Anıt Ağaç olarak tescil edilmiş ve koruma altına alınmıştır.

Resim 17: Kalealtı mevkiinde bulunan dut ağacı.

D.6.1.2 Nizip İlçesi Bahçeli Mahallesiinde Bulunan İran Palamut Meşesi (Quercus brantii)

Gaziantep İli Nizip İlçesi Bahçeli Köyü sınırları içerisinde Keldağ mevkiinde bulunan beyaz İran Meşe Palamut ağacı Y=0385730, X=4090977 koordinatlarında yer almaktadır. İran Meşe Palamudu 685 rakımında, 100cm gövde çapı, 12m yüksekliğe, gövde yüksekliği 3m. dir. Ağacın yaşı 230 yıl olarak tespit edilmiştir. Quercus brantii(İran Palamut Meşesi) 2009 yılında Anıt Ağaç olarak tescil edilmiş ve koruma altına alınmıştır.

Resim 18. Nizip Bahçeli köyünde bulunan İran Meşe Palamutu

D.6.1.3.Şahinbey İlçesi Geneyik Mahallesiinde bulunan Dut Ağacı(Marus albaL.)

Şahinbey İlçesi, Geneyik Köyü İlköğretim Okulunun Bahçe konturunda bulunan dut ağacı 59 pafta, 2432 parselde bulunmaktadır. Ağacın gövde çapı 6.5m, üst gövde çevresi 5.5m, alt gövde çapı 6.5m. ağacın yüksekliği15-20m. gövde yüksekliği 4.5-5m. ölçülerinde bulunmaktadır.

Yapılan yaş tespiti çalışmalarında yaklaşık 300-350 yaşında olduğu tespit edilen ağaç Tabiat Varlığı özellikleri ve güzellikleri bakımından korunması gereken, doğal yaşam tarzı bakımından benzerlerinden farklı yetiştirme nitelikleri göstermektedir. Görsel açıdan doğal görünümünden esaslı şekilde sapma göstermesi ve dikkat çekici olması dolayısıyla 2000 yılında Anıt Ağaç olarak tescili yapılarak koruma altına alınmıştır.

Resim 19: Şahinbey İlçesi Geneyik Mahallesinde bulunan dut ağacı

D.6.1.4. Yavuzeli İlçesi Tokaçlı Köyü Göbekli Mezrası Antep Fıstığı(pistacia vera L.)

Yavuzeli İlçesi, Tokaçlı Köyü Göbekli Mezrası, 103 ada, 73 parsel ve Y= 379504, X= 41229 koordinatlarında bulunmaktadır. Ağacın gövde çapı 5m, yüksekliği 8-10m, Kuzey-güney taç genişliği 14m, Doğu-batı taç genişliği 13.70m., ağacın çevresi 3.35m. ölçülerinde olup, 600m. rakımda bulunmaktadır.

Yapılan yaş tespiti çalışmalarında yaklaşık 200-300 yaşında olduğu tespit edilen ağaç Tabiat Varlığı özellikleri ve güzellikleri bakımından korunması gereken, doğal yaşam tarzı bakımından benzerlerinden farklı yetiştirme nitelikleri göstermektedir. Görsel açıdan doğal görünümünden esaslı şekilde sapma göstermesi ve dikkat çekici olması dolayısıyla 2012 yılında Anıt Ağaç olarak tescili yapılarak koruma altına alınmıştır.

Resim 20: Yavuzeli İlçesi Tokaçlı Köyü Göbekli Mezrasında bulunan Antep Fıstığı(pistacia vera L.) ağaçları

Resim 21: Yavuzeli İlçesi Tokaçlı Köyü Göbekli Mezrasında bulunan Antep Fıstığı(pistacia vera L.) ağaçları

D.6.1.5. Şahinbey İlçesi Morcalı Köyü Çınar Ağacı

Çınar Ağacı Şahinbey İlçesi, Morcalı Köyü, Y= 329352, X= 4087825 koordinatlarında, 109 ada, 4 parselde bulunmaktadır. Ağacın çevresi 710cm, boyu25m.,yapılan incelemede

yaşının 500 üzeri olduğu tespit edilen ağaç, Korunan alanların Tespit, Tescil ve Onayına İlişkin Usul ve Esaslara Dair Yönetmeliğin 17. Maddesi (g) ve (ğ) bendleri gereğince 31.07.2014 tarih ve 7867 sayılı Bakanlık Makamı Oluru ile Anıt Ağaç olarak tescil edilmiştir.

Resim 22: Morcalı Köyü Çınar Ağacı(Platanus Orientalis)

D.1.6. Nizip İlçesi Sekili Mahallesi Çınar Ağacı(Platanus Orientalis)

Çınar Ağacı İlimiz Nizip İlçesi, Sekili Mahallesi sınırları Y:380932, X:4092646 koordinatlarında, 2688 parsel ve 233 ada üzerinde bulunmakta bulunmaktadır. Ağacın çevresi 1000cm, boyu 26m.,yapılan incelemede yaşının 500 üzeri olduğu tespit edilen ağaç, Korunan alanların Tespit, Tescil ve Onayına İlişkin Usul ve Esaslara Dair Yönetmeliğin 17. Maddesi (g) ve (ğ) bendleri gereğince 27.10.2014 tarih ve 10792 sayılı Bakanlık Makamı Oluru ile Anıt Ağaç olarak tescil edilmiştir.

Resim 23: Sekili Mahallesi Çınar Ağacı(Platanus Orientalis)

D.6.7.Araban İlçesi Elif Mahallesi Meşe Palamut Ağacı (Quercus ithaburensis)

İlimiz Araban İlçesi Elif Mahallesiinde bulunan 3 adet Meşe Palamut Ağacı (Quercus ithaburensis) 66 parsel üzerinde olup 1 Nolu ağaç; Y: 401880.000 X:4135901.000, 2 Nolu ağaç; Y: 401918.000 X:4135894.000, 3 Nolu ağaç; Y:419904.000 X:4135911.000 koordinatlarında bulunmaktadır. 1 nolu Anıt Ağaç yörede Koyun baba Türbesi olarak bilinen türbenin avlusunda, 2 ve 3 nolu Anıt Ağaçlar ise Türbenin çevresinde bulunmaktadır. 1 nolu Ağacın gövde çevresi 365cm, boyu 11m, kuzey-güney taç genişliği 17m, doğu-batı taç genişliği 15m ölçülerinde olup yaşı 300 olarak tahmin edilmiştir.

2 nolu Anıt Ağacın gövde çevresi 450cm, toprak yüzeyi çevresi 800cm. olarak ölçülmüş. boyu 11m, kuzey-güney taç genişliği 15m, doğu-batı taç genişliği 15m ölçülerinde olup yaşı 300 olarak tahmin edilmiştir.

3 nolu Anıt Ağacın gövde çapı 4,5cm. olarak ölçülmüş. boyu 11m, tepe çapı 15m ölçülerinde olup yaşı 300 olarak tahmin edilmiştir.

Resim 24: Araban İlçesi Elif Mahallesi Meşe Palamut Ağacı (1 nolu Anıt Ağaç)

Resim 25: Araban İlçesi Elif Mahallesi Meşe Palamut Ağacı (2 nolu Anıt Ağaç)

D.6.2.Tabiatı Koruma Alanları:

Koruma alanı çalışmaları kapsamında, dünyada sadece Gaziantep Dülükbaba ormanı (Dülükbaba Tabiat Parkı) içerisinde yetişen lokal endemik bir bitki türü olan Antepkayakekiği {Satureja aintabensis} adlı bitkiyi koruma altına alma ve bölgeyi “Koruma Alanı” ilan etme çalışmalarımız devam etmektedir. Antepkayakekiği {Satureja aintabensis}’nin, Bakanlığımızın ETBAR (Potansiyel Doğal Sit Alanlarının Ekolojik Temelli Bilimsel Araştırma Projesi) kapsamında yapılmakta olan dört mevsim incelemelerinin tamamlanması halinde koruma altına alma konusunda karara varılacaktır.

Lokal Endemik Antepkayakekiği’nin (satureja aintabensis p.h. davis) yayılışı, populasyon durumu, habitat özellikleri ve türü tehdit eden faktörler:

Antepkayakekiği (*Satureja aintabensis* P.H. Davis) Ballıbabagiller (*Lamiaceae*) familyasına ait, dünyada sadece Gaziantep Dülük Baba Mesire yeri içerisinde yetişen lokal endemik bir bitki türüdür.

Bitkinin günümüzdeki popülasyonu oldukça dar olup, arkeolojik yerleşim alanı içerisinde bulunması ve kekik olarak toplanma olasılığı nedeniyle nesli tehdit altındadır. Bu nedenle Uluslararası Doğa Koruma Kurumu Kırmızı Listesi (IUCN Red List Categories Version 3.1) kategorilerinden CR [Critically Endangered (Vahim= Çok Tehlikede)] kategorisinde yer almaktadır. Bu kategoriye giren türler koruma önlemleri alınmazsa gelecekte yok olma tehlikesi altına girecektir.

Satureja L. (Kayakekiği) cinsi 70'den fazla tür ihtiva etmektedir. *Satureja* L. türleri başta Batı Akdeniz Havzası olmak üzere tüm Avrupa Kıtası'nda yayılış göstermektedir. Türkiye'nin dışında İran ve Kuzey Afrika'da yetişen bazı türleri de vardır. (Greuter, 1986).

Ülkemizde *Satureja* L. cinsinin 15 türü bulunmaktadır. (Davis, 1980, 1982) Bu türlerden 4 tanesi endemiktir (Öztekin ve ark. 2004) *Satureja* L. türleri çay, baharat ve halk ilacı olarak "kekik, sater, zahter, sivrikekik" gibi isimler altında kullanılmakta olup ekonomik öneme de sahiptirler.

Resim 26: *Satureja aintabensis*

Türün Tanımı

Bitki çok yıllık, tabanda sert odunsu ve çok gövdelidir. Gövdesi basit dallanmış, kırılğan, ince yapılı, 10- 45 cm. boyundadır. Tüyler geriye kıvrık ve diktir. Yapraklar açık yeşil, dikdörtgenimsi- çizgisel, 5-15 mm. boyunda, 1-2 mm. genişliğinde, sapsız, küt uçlu, kenarda düz, tabana doğru daralmış durumdadır. Tüyler kısa, yumuşak ve az sayıda, yoğun kırmızı renkli salgı noktalıdır. Çiçek durumu seyrek Çanak yapraklar 2-4 mm. uzunluğunda belirgin iki dudaklı, Taç yapraklar morumsu leylak, çiçeklenmenin başlangıcında beyaz renkli, 5-6 mm. uzunluğundadır. Tohumu açık kahverengi, 1-1.5 mm. boyunda, genişçe dikdörtgeni (fındıkçık) şekillidir.

S. aintabensis P.H. Davis çiçek durumu'nun seyrek olması ve çiçek kümelerinin birbirinden uzak olması ile Doğu Anadolu'da yayılış gösteren *S. macrantha* türüne benzemektedir. Ayrıca taç yaprak boyutları ve rengi açısından da, Türkiye'nin yaklaşık tüm

bölgelerinde yayılış gösteren *S. hortensis* türüne yakındır. Fakat yetiştirme şekli, yaprak yapısı, kök sistemi ve pedunkul boyutları ile diğer türlerden ayrılmaktadır. Çiçeklenme zamanı Temmuz- Ekim ayları arasındır.

Çiçekleri yayılış alanı:

Dünyada sadece Gaziantep- Adana karayolu üzerinde, Gaziantep şehir merkezine 12 km. uzaklıkta mesire alanı içerisinde (Şekil 4) Dülük antik kenti kaya mezarları çevresinde 0.3 km² lik bir alanda yayılış göstermektedir

Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde sadece Gaziantep İli'nde yetişen *Satureja aintabensis* P.H. Davis(Antepkayakekiği) türü lokal endemik bir tür olup, ilk olarak Haussknecht tarafından Gaziantep'ten 1865 yılında toplanmıştır.

Resim 27: *Satureja aintabensis*

D.7. Sonuç ve Değerlendirme

Karkamış sulak Alanı, uygun iklim koşulları, zengin besin varlığı ve farklı ekolojik karakterdeki habitatlarıyla başta su kuşları olmak üzere Ülkemizin zengin yaban hayatına sahip sulak alanlarından birisidir. Alanda bu çalışmamızdan elde ettiğimiz bulgularla, bugüne kadar alanda yapılan çalışmalar ve tarafımızca yapılan bu çalışma birleştirilerek incelendiğinde toplam 78 familyaya ait 813 bitki taksonu, 13 balık, 46 Sürüngen ve çift yaşamlı, 13 balık, 6 kelebek, 57 örümcek, 11 memeli ve 110 kuş taksonunun tespit edildiği görülmüş ve bu makalede liste halinde verilmiştir.

Karkamış ve çevresinde bulunan bitki ve hayvan türlerinin çeşitliliği alanın önemini daha da artırmaktadır. Akarsuyun besin elementleri bakımından zengin oluşu, gerek çeşitlilik gerekse, yoğunluk bakımından yüksek düzeyde yaban hayatının gelişmesine ve barınmasına olanak sağlamıştır. Güney Fırat Havzası-Karkamış, kuş toplulukları, su basar ağaç toplulukları, bitki örtüsü ve fauna bakımından Türkiye'nin en zengin bölgelerinden birisidir.

Karkamış sulak alanında, akarsu akış rejimi ve su seviyesinin yüksekliği mevsimlere göre değişiklik göstermektedir. İlkbaharda nehir suları yükselerek kıyıları kaplamakta, Yaz aylarında ise geri çekilmektedir. Bu ritmik olay her yıl düzenli olarak tekrarlanmaktadır. Yaz aylarında suların çekildiği yerlerde kum alanları ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle Karkamış sulak alanında ekolojik ilişkilerin temelini su teşkil etmektedir. Akarsu yönetiminden sorumlu kuruluş olan DSİ Genel Müdürlüğünce Karkamış Barajı yapılmış ve su akış rejimi düzenlenmeye çalışılmıştır. Bu uygulama sonucunda Gölün güneyinde yer alan taşkın alanı kontrol altına alınmıştır. Bu çalışmamızda barajın üst tarafındaki alanlarda, baraj göletinde su biriktirilmesi sebebiyle su seviyesi yükseldiği ve birçok habitatın sular altında kaldığı, ağaçlar ve kıyı bölgelerinde kuşların ve diğer hayvanların kuluçka alanlarının yok olduğu tespit edilmiştir. Bu sebeple, yetkililerce acil önlem alınması gerekmektedir.

Karkamış sulak alanında faaliyet gösteren kum ocakları alanın kalitesinin bozulmasına neden olmuştur. Alandaki su kalitesinin ve doğal su rejiminin bozulması ekolojik döngü üzerinde etkili olmuş ve bazı türlerin alandan uzaklaşmasına sebebiyet vermiştir. Sadece Fırat kıyılarında yaşayan Fırat kaplumbağası Türkiye için oldukça önemli bir canlı türüdür. Barajlar nedeniyle Fırat kıyılarının yok olmasından dolayı Fırat kaplumbağasının yaşam alanlarını kaybetmeye başladığı belirlenmiştir. Bu türün alandan uzaklaşmaması ve neslinin devam edebilmesi için doğal ortamının korunması gerekmektedir.

Türkiye Bitkileri Kırmızı Kitabına göre (Ekim ve ark., 2000) *Satureja aintabensis* (Antepkayakekiği) tehlike altında bulunan türler arasında yer almaktadır. Günümüzde Dünyada sadece Gaziantep Dülükbaşı ormanları içerisinde yetiştiği bilinen Antepkayakekiği lokal endemik türüne yönelik herhangi bir koruma tedbiri bulunmamaktadır. Bu sebeple türün acil olarak koruma altına alınması gerekmektedir. Bunun sağlanabilmesi için, alanın sınırları çevresine tel örgü çekilerek insan ve hayvan girişi engellenmeli ve antropojen etkiler azaltılmalıdır. Bitkinin yaşam alanının muhafazası için alanda bulunan patika yolun genişletilmesine, beton, asfalt ve parke taşı gibi yol yapımına müsaade edilmemelidir.

Kaynaklar

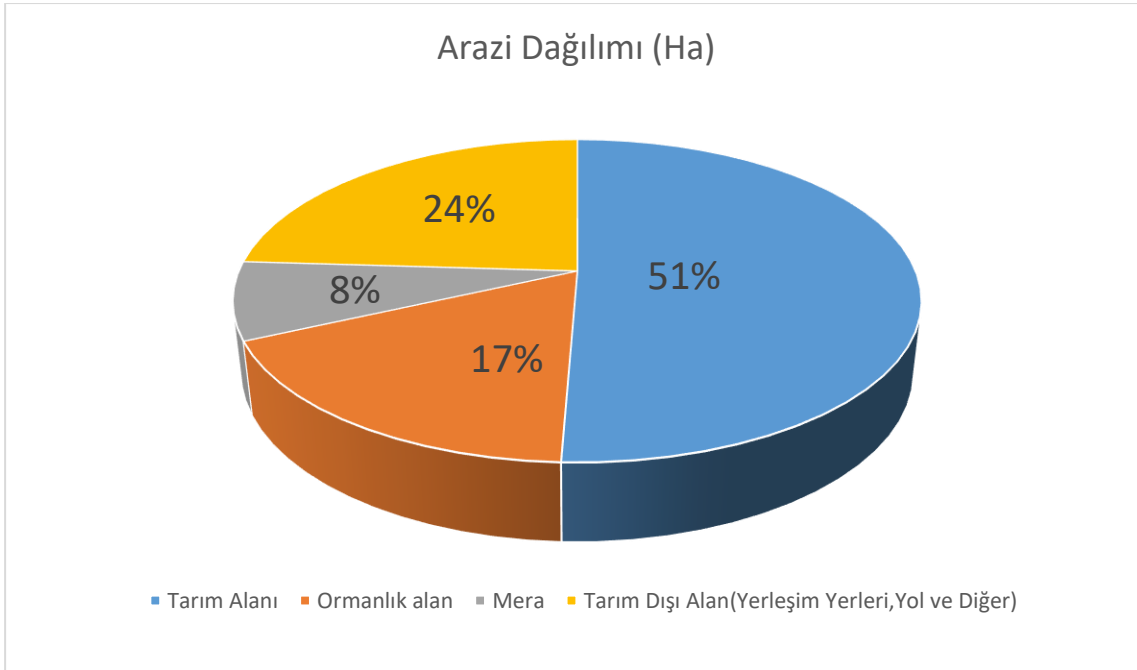
Davis, P.H. 1980. Materials for a Flora of Turkey XXXVII: Labiatae, Plumbaginaceae, Plantaginaceae, Notes RBG Edinburgh. 38 (1): 23-64, Edinburgh.

- Davis, P.H., 1982. Flora of Turkey and the East Aegean Islands, Vol. 7, p. 322, Edinburg Univ. Pres, Edinburgh.
- Ekim, T., Koyuncu, M., Vural, M., Duman, H., Aytaç, Z., adıgüzel, N., 2000. Türkiye Bitkileri Kırmızı Kitabı (Eğrelti ve Tohumlu Bitkiler), Türkiye Tabiatını Koruma Derneği- Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Ankara.
- Greuter, W. 1986. Med- Checklist (Dicotyledones, Convolvulaceae- Labiatae, Vol. 3, Conservatoire et Jardin Botaniques de la ville de Geneva.
- IUCN, 2001. IUCN Red List Categories: Version 3,1, IUCN Species Survival Commission, IUCN, Gland and Cambridge.
- Öztekin, M., Erik, S. ve Özusu, E., 2004. Yöresel Endemik Bir SATureja L. Türü: SATureja aintabensis P.H. Davis, XVII. Ulusal Biyoloji Kongresi 5. Seksiyon Sözlü, Poster ve Serbest Bildiri Özetleri Kitabı, sy., 115, Çukurova Üniversitesi, Adana.
- E. Özusu ve A. Z. Tel / Türk Bilimsel Derlemeler Dergisi, 3(2): 9-30, 2010
- İç Anadolu Ormancılık Araştırma Enstitüsü, Ankara.
- Gaziantep'in Tabiat Varlıkları- Gaziantep Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü -2013
- Anonim. *Türkiye'nin Çevre sorunları'99*. Türkiye Çevre Vakfı Yayınları, Yayın No: 131, Ankara, 1998.
- Keşaplı Can, Ö. *Kuş Göçü araştırmaları*. Bilim Teknik Dergisi, Yeni Ufuklar Eki, Ankara, 2004.15 E. Özusu ve A. Z. Tel / Derleme Dergisi, 3(2): 9-30, 2010 Welch, H. J. *GAP Biyolojik Çeşitlilik Araştırma Projesi 2001-2003- Sonuç Raporu*. DHKD (Türkiye Doğal Hayatı Koruma Derneği), İstanbul, Türkiye, 2004.
- Kılıç, D. T.; Eken, G. *Türkiye Kuşları Kırmızı Listesi: Türkiye'nin Önemli Kuş Alanları – 2004 Güncellemesi*.- Doğa Derneği, Ankara, 2004.
- Atamov, V.; Aslan, M.; Ayalp, G. *Flora of Mezra City (Birecik, Şanlıurfa- Turkey)*. Asian Journal of Plant Sciences, 2007, 2(2): 225-238.
- Anonim, 1998. Türkiye'nin Çevre sorunları'99. Türkiye Çevre Vakfı Yayınları, Yayın No: 131, Ankara.
- Anonim, 2007. Çevre Durum Raporu. Gaziantep Valiliği Yayınları, Gaziantep.
- Gaziantep İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü.(2016-2017)
- Gaziantep Orman İşletme Müdürlüğü.(2016-2018)
- Doğa ve Kültür Derneği (2013)
- KuşBank Veritabanı, <http://www.milliparklar.gov.tr/korunan-alanlar/tp4>
- <http://www.milliparklar.gov.tr/resmiistatistikler>

E. ARAZİ KULLANIMI

E.1. Arazi Kullanım Verileri

	Arazi Dağılımı (Ha)	Oran (%)
Tarım Alanı	345415	50,6
Ormanlık alan	119710	16,5
Mera	53190	7,7
Tarım Dışı Alan	163965	25,2
Toplam	682280	100

Grafik E.13– Gaziantep ilinde 2019 yılı arazi kullanım durumuna göre arazi sınıflandırması

(Gaziantep Tarım ve Orman İl Müdürlüğü, 2020)

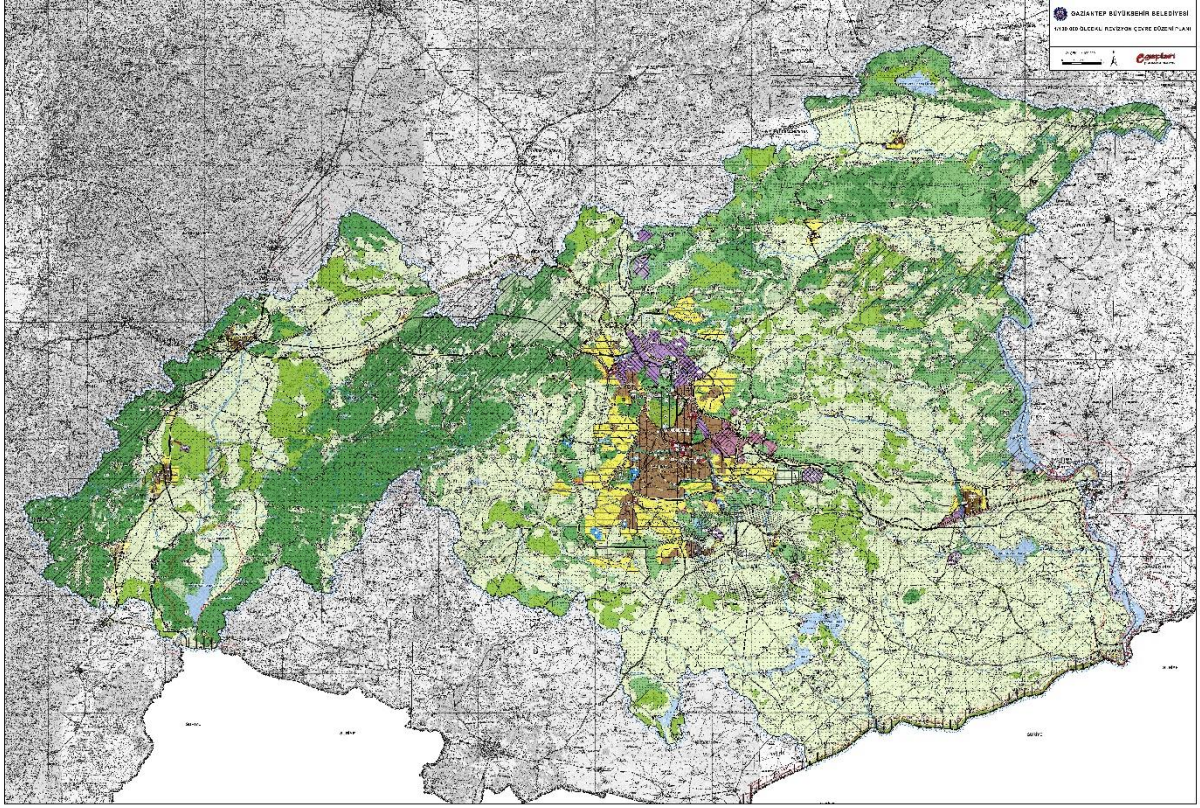
2020 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Çizelge E.46 – Gaziantep ilinde arazi kullanım sınıflandırması

	ALAN BÜYÜKLÜĞÜ									
	1990		2000		2006		2012		2018	
Arazi Sınıfı	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
1) Yapay Alanlar	12.345,18	1,82	18.048,8	2,67	18.862,82	2,79	20.623,35	3,02	29.328,62	4,31
2) Tarımsal Alanlar	515.628,03	75,89	508.560,84	74,88	459.087,34	67,51	457.926,01	67,33	433.292,30	63,69
3) Orman ve Yarı Doğal Alanlar	146.368,6	21,55	145.598,59	21,43	195.062,28	28,68	194.194,57	28,56	210.107,02	30,88
4) Sulak Alanlar	1.647,41	0,24	1.647,41	0,24	1.832,89	0,27	1.624,47	0,24	1610,02	0,24
5) Su Yapıları	3.371,77	0,49	5.505,33	0,81	5.373,25	0,79	5.850,19	0,86	6018,51	0,88
TOPLAM	679.360,99	100	679.360,97	100	680.218,58	100	680.218,59	100	680.356,47	100

E.2. Mekânsal Planlama

E.2.1. Çevre Düzeni Planı

Harita E.1 – Gaziantep-2040 İl Çevre Düzeni Planı

2004 yılı öncesinde Şahinbey ve Şehitkamil ilçelerine bölünmüş haliyle, kent merkezinden oluşan Gaziantep Büyükşehir Belediyesi sınırları, 2004 yılında kabul edilen 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ile Valilik merkezli, 20 km. yarıçaplı alanı içerecek biçimde genişletilmiş ve mevcut iki ilçe belediyesine Oğuzeli ilçesi de eklenmiştir. 2012 yılında çıkarılan 6360 sayılı Kanunla sınırlar Gaziantep il sınırlarının tamamını kapsayacak biçimde genişletilmiş ve 30 Mart 2014 tarihinde gerçekleşen yerel yönetim seçimleriyle birlikte, il içindeki tüm köy ve beldeler mahalleye dönüştürülürken, belediye sistemi Büyükşehir Belediyesi ve 9 ilçe belediyesinden oluşur hale getirilmiştir.

Gaziantep'in önceki 1/100.000 ölçekli İl Çevre Düzeni Planı, Gaziantep Büyükşehir Belediye Meclisinin 16.09.2011 tarih ve 359 sayılı kararı ve Gaziantep İl Genel Meclisi'nin 03.11.2011 tarih ve 99 sayılı kararı ile onaylanmıştır.

Gaziantep İl Çevre Düzeni Planının, ilgili mevzuat düzenlemeleri sonucunda değişen idari yapı ve planın onayından bu yana geçen sürede yaşanan gelişmeler dikkate alınarak revize edilerek yenilenmesi kararlaştırılmıştır.

Hedef yılı 2040 olan ve "Gaziantep-2040 İl Çevre Düzeni Planı" olarak isimlendirilen 1/100.000 ölçekli İl Çevre Düzeni Planı, 16.06.2017 tarih ve 363 sayılı Büyükşehir Belediye Meclis kararı ile onaylanmıştır.

Kaynak: Gaziantep Büyükşehir Belediye Başkanlığı (2020)

Kaynaklar

Gaziantep Büyükşehir Belediye Başkanlığı

Tarım ve Orman Bakanlığı (<https://corinecbs.tarimorman.gov.tr/>)

Gaziantep İl Tarım ve Orman Müdürlüğü

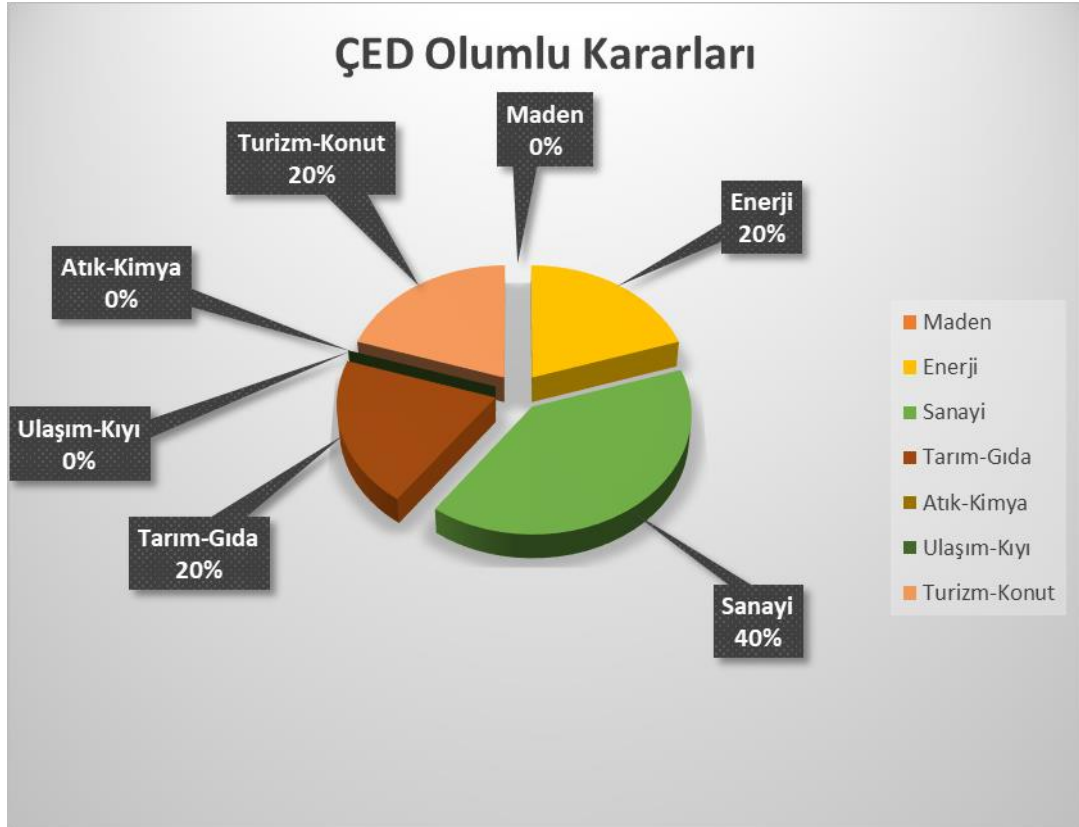
Gaziantep Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

F. ÇED, ÇEVRE İZİN VE LİSANS İŞLEMLERİ

F.1. Çevresel Etki Değerlendirmesi İşlemleri

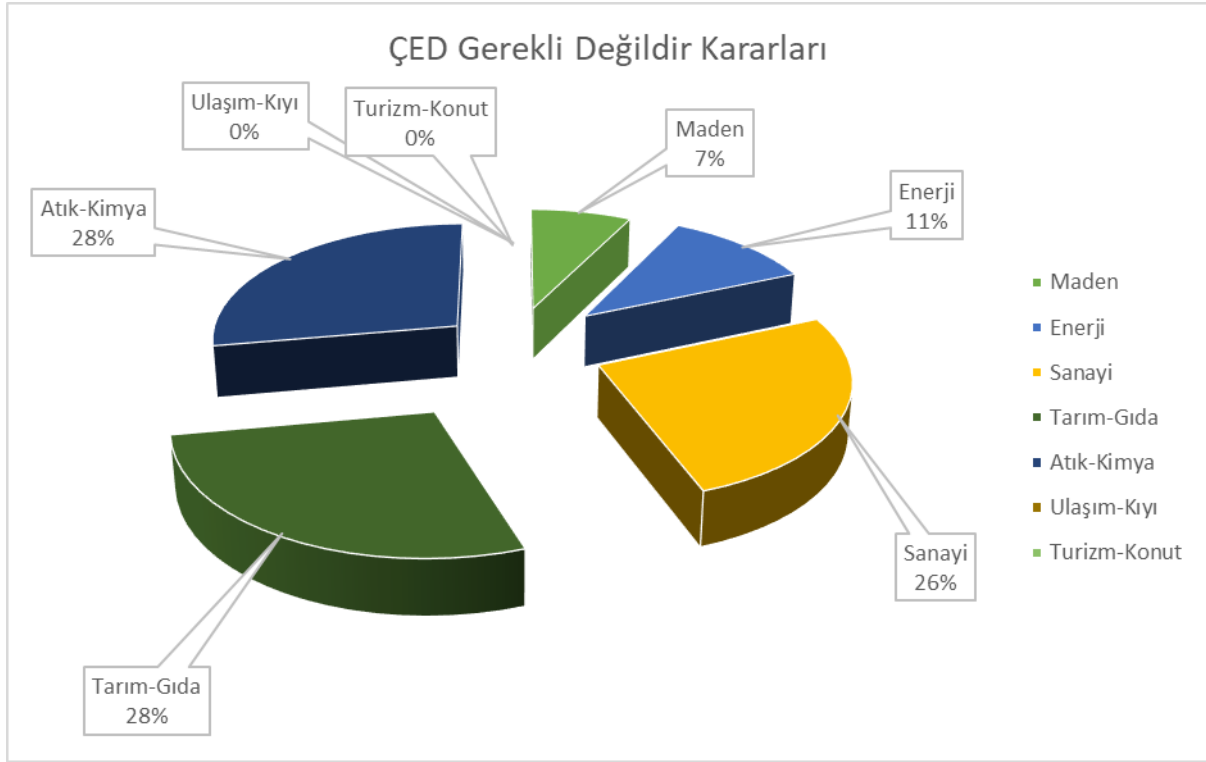
Çizelge F.47 – Bakanlık merkez ve ÇŞİM tarafından 2020 yılı içerisinde alınan ÇED Olumlu ve ÇED Gerekli Değildir Kararlarının sektörel dağılımı
(e-ÇED Yazılımı, <https://ced.csb.gov.tr/>, yıl)

Karar	Maden	Enerji	Sanayi	Tarım-Gıda	Atık-Kimya	Ulaşım-Kıyı	Turizm-Konut	TOPLAM
ÇED Gerekli Değildir	4	6	14	15	15	0	0	54
ÇED Gereklidir	1	0	0	0	0	0	0	1
ÇED Olumlu Kararı	0	1	2	1	0	0	1	5
ÇED Olumsuz Kararı	0	0	0	0	0	0	0	0

Grafik F.14 – 2020 yılında ÇED Olumlu Kararı alınan projelerin sektörel dağılımı

(e-ÇED Yazılımı; <https://ced.csb.gov.tr/>, yıl)

Grafik F.15 – 2020 yılında ÇED Gerekli Değildir Kararı alınan projelerin sektörel dağılımı
(e-ÇED Yazılımı; <https://ced.csb.gov.tr/>, yıl)

Çizelge F.58 – Bakanlık merkez ve ÇŞİM tarafından 2014-2020 yılları arasında verilen muafiyet kararlarının sektörel dağılımı

(e-ÇED Yazılımı; <https://ced.csb.gov.tr/>, verinin alındığı ay/ yıl belirtilmelidir)

Maden	Enerji	Sanayi	Tarım-Gıda	Atık-Kimya	Ulaşım-Kıyı	Turizm-Konut	TOPLAM
6	28	211	40	127	0	5	417

Çizelge F.48 – 2014-2020 yılları arasında verilen iade/iptal kararlarının sektörel dağılımı

(e-ÇED Yazılımı; <https://ced.csb.gov.tr/>, verinin alındığı ay/ yıl belirtilmelidir)

Maden	Enerji	Sanayi	Tarım-Gıda	Atık-Kimya	Ulaşım-Kıyı	Turizm-Konut	TOPLAM
4	1	4	2	3	0	0	14

F.2. Çevre İzin ve Lisans İşlemleri

Çevre İzin ve Lisans Yönetmeliği (ÇİLY), 10.09.2014 tarihinde yayımlanarak 01.11.2014 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Yönetmeliğin 5.maddesi gereğince aynı yönetmeliğin Ek-1 ve Ek-

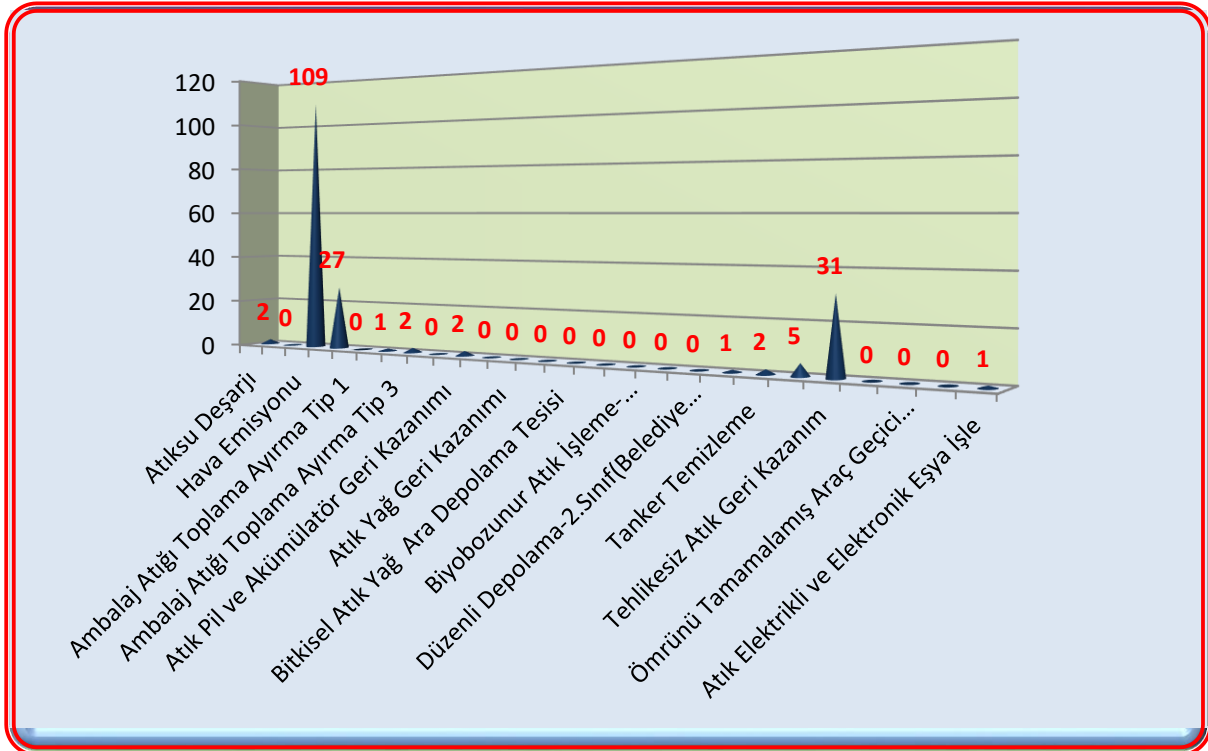
2020 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

2 listesinde yer alan işletmelerin, çevre izni veya çevre izin ve lisansı alması zorunlu hale getirilmiştir.

Bu kapsamında Gaziantep Çevre Şehircilik İl Müdürlüğü tarafından verilen geçici faaliyet belge sayısı 69 adet, iptal edilen geçici faaliyet belgesi 7 adet, red edilen edilen geçici faaliyet belgesi olmadığı, ret edilen çevre izni/lisansı başvuru sayısı olmadığı, iptal edilen çevre izni/lisansı başvuru sayısı 11 adet olup, Çevre İzni konusunda verilen muafiyet sayısı 30 adettir. Geçici Faaliyet Belge Sayıları ve Çevre izni ve çevre izni ve lisansı belgeleri, Çizelge F.44, Grafik F.27, Grafik F28.' te verilmektedir.

Çizelge F. 44 – Gaziantep ilinde 2020 Yılında ÇŞİM Tarafından Verilen Geçici Faaliyet Belgesi ve Çevre İzni/Çevre İzni ve Lisansı Belgesi Sayıları (Kaynak: Gaziantep ÇŞİM-2020)

	EK-1	EK-2	TOPLAM
Geçici Faaliyet Belgesi	6	63	69
Çevre İzni Belgesi	1	87	88
Çevre Lisans Belgesi	0	16	16
Çevre İzni ve Lisans Belgesi	2	21	23
Çevre İzni Muafiyet Sayısı	1	55	56
TOPLAM	10	242	252

Grafik F.27 Gaziantep ilinde 2020 yılında verilen Çevre İzni/ Çevre izin ve Lisans Belgelerinin konularına göre dağılımı (Kaynak:Gaziantep ÇŞİM-2020)

F.3. Sonuç ve Değerlendirme

Geçici Faaliyet Belgesi(GFB) kapsamında; ilimizde 2020 yılı içerisinde 69 adet firmaya GFB düzenlenmiştir.

Çevre İzin ve lisans Belgesi(ÇİLB) kapsamında; ilimizde 2020 yılı içerisinde 66 başvuru yenileme ve 61 adet başvuru ise yeni başvuru olup, toplamda 127 adet Çevre İzin ve Lisansı Belgesi verilmiştir.

Kaynaklar:

- ÇED-İzin-Denetim Genel Müdürlüğü
- Gaziantep Çevre Şehircilik İl Müdürlüğü

G. ÇEVRE DENETİMLERİ VE İDARİ YAPTIRIM UYGULAMALARI

G.1. Çevre Denetimleri

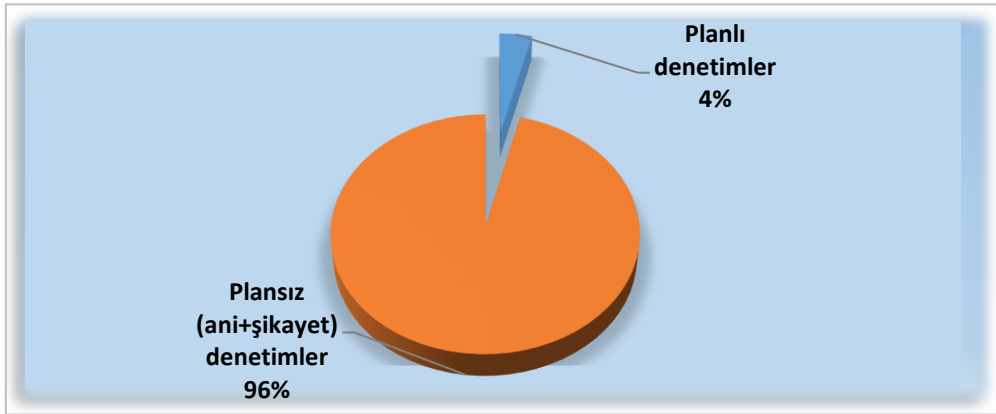
Bu rapor kapsamında denetim faaliyetleri değerlendirilirken, gerçekleştirilen denetimler planlı (rutin) ve ani (plansız-rutin olmayan) denetimler olarak ikiye ayrılmıştır. Planlı denetimler, bir ya da çok yıllık bir program çerçevesinde İl Müdürlüğü tarafından haberli veya habersiz olarak gerçekleştirilen denetimlerdir. Plansız denetimler ise;

- izin yenileme prosedürünün bir parçası olarak,
- yeni izin alma prosedürünün bir parçası olarak,
- kaza ve olaylar sonrasında (yangın ve aniden ortaya çıkan kirlilikler gibi),
- mevzuata uygunsuzluğun fark edildiği durumlarda,
- Bakanlık ya da ÇŞİM tarafından gerek görülen durumlarda,
- ihbar veya şikâyet sonrasında

ani olarak gerçekleşen ve herhangi bir programa bağlı kalınmaksızın ÇŞİM tarafından yapılan denetimlerdir.

Çizelge G.49 - 2020 yılında ÇŞİM tarafından gerçekleştirilen denetimlerin sayısı
(e-denetim yazılımı, 2021)

Denetimler	Toplam
Planlı denetimler	108
Plansız (ani+şikâyet) denetimler	2700
Genel toplam	2808

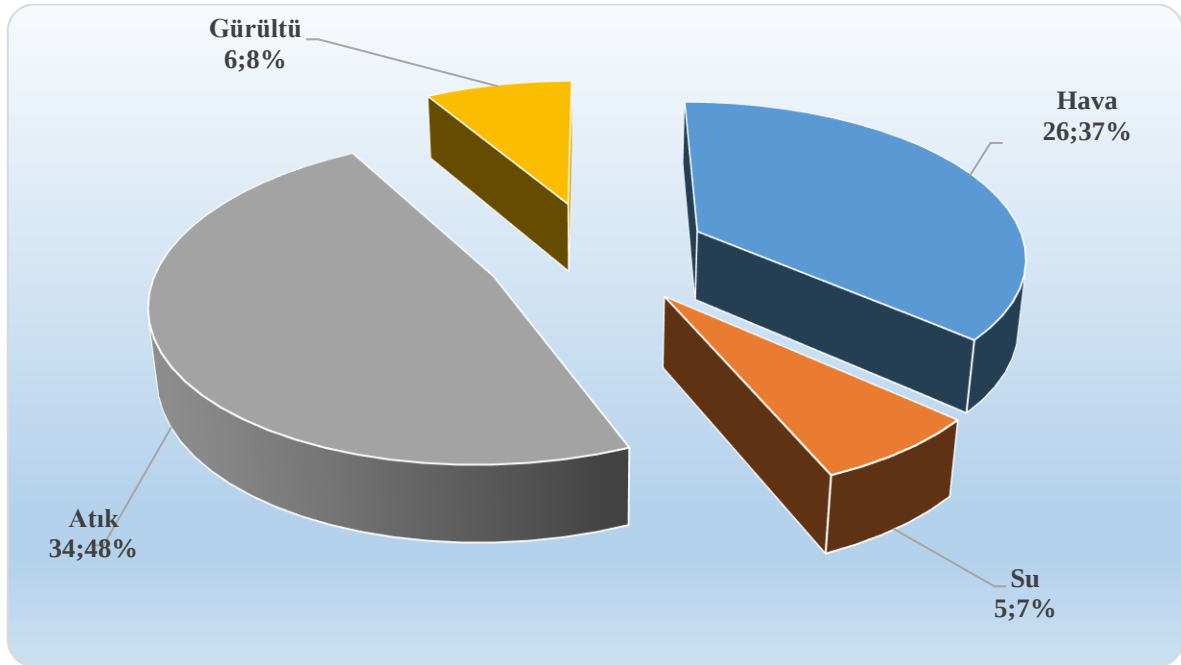
Grafik G.16 – ÇŞİM tarafından 2020 yılında gerçekleştirilen planlı ve ani çevre denetimlerinin dağılımı
(e-denetim yazılımı, 2021)

G.2. Şikâyetlerin Değerlendirilmesi

Çizelge G.50 – 2020 yılında ÇŞİM’e gelen tüm şikâyetler ve bunların değerlendirilme durumları

(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2021)

Şikâyetler	Hava	Su	Toprak	Atık	Kimyasallar	Gürültü	ÇED	TOPLAM
Şikâyet sayısı	26	5	-	34	-	6	-	71
Denetimle sonuçlanan şikâyet sayısı	26	5	-	34	-	6	-	71
Şikâyetleri denetimle sonuçlanma (%)	100	100	-	100	-	100	-	100

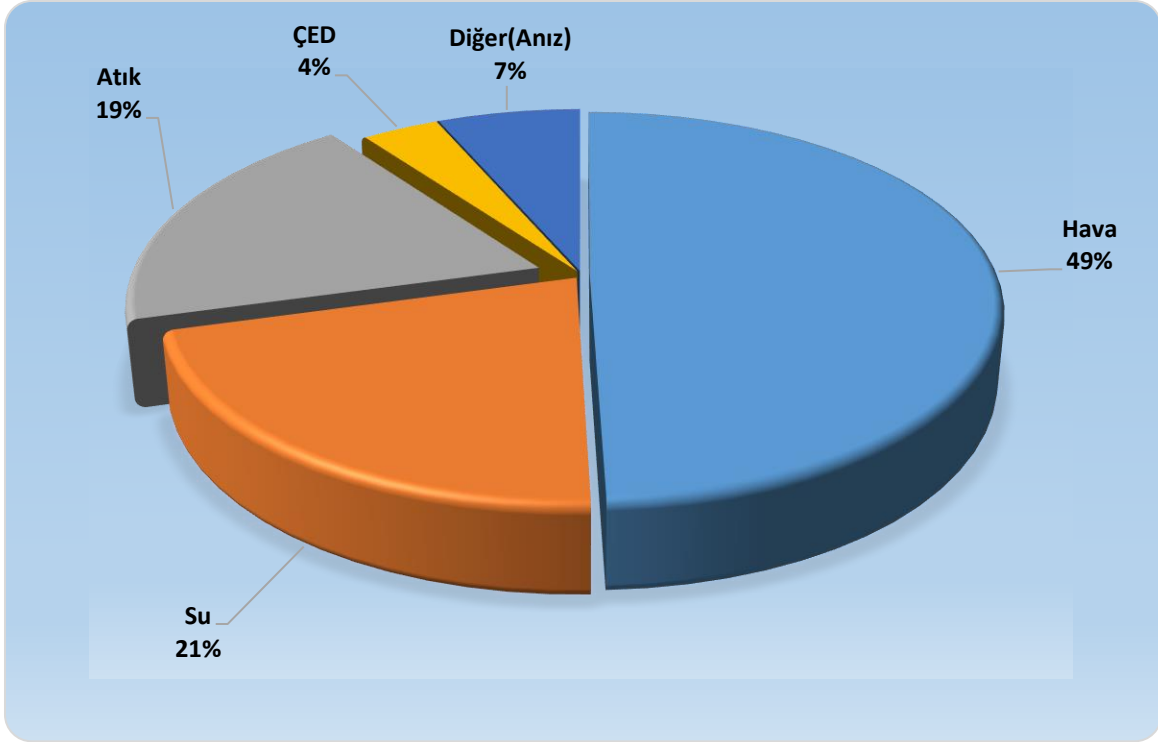

Grafik G.17 – 2020 yılında ÇŞİM gelen şikâyetlerin konulara göre dağılımı
(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2020)

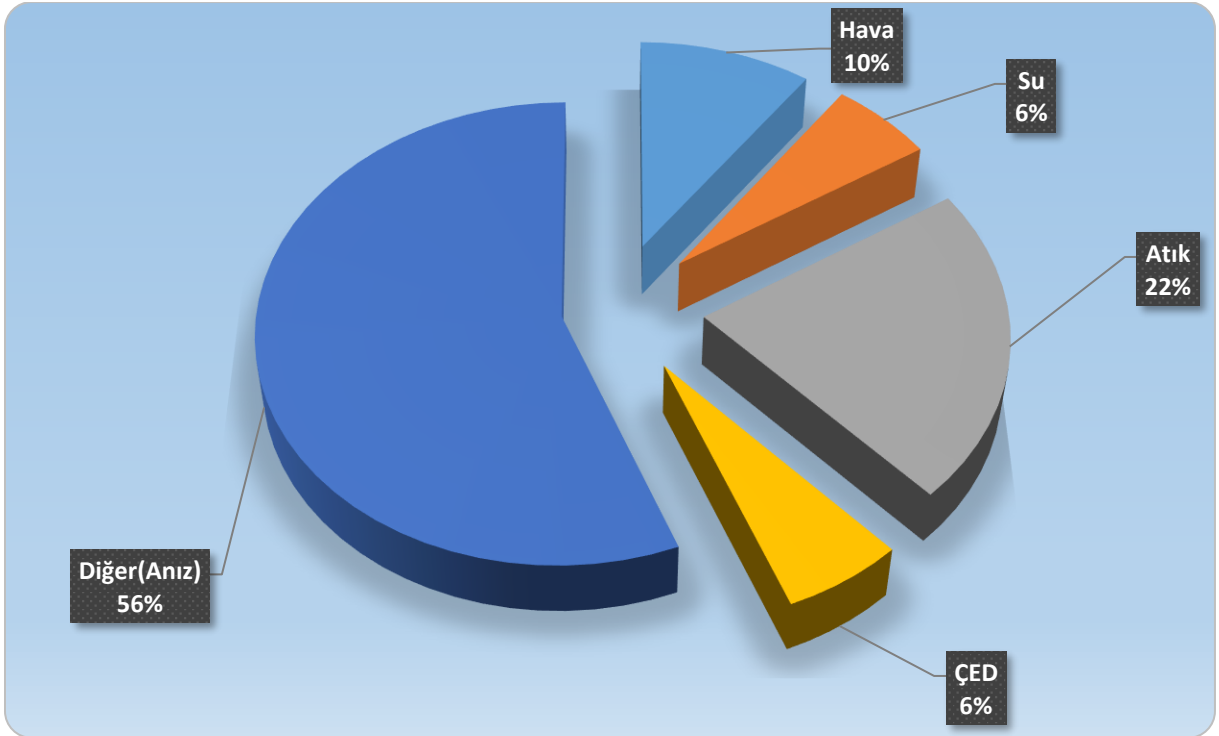
G.3. İdari Yaptırımlar

Çizelge G.51 – 2020 yılında ÇŞİM tarafından uygulanan ceza miktarları ve sayısı
(e-denetim yazılımı, 2021)

	Hava	Su	Toprak	Atık	Kimyasallar	Gürültü	ÇED	Diğer (Anız)	TOPLAM
Ceza Miktarı (TL)	464.604,00	199.107,00	-	1.082.725,00	-	-	70.065,00	35.440,08	1.851.941,08
Uygulanan Ceza Sayısı	5	3	-	12	-	-	4	26	50

Grafik G.18 – 2020 yılında ÇŞİM tarafından uygulanan idari para cezaları miktarının konulara göre dağılımı
(e-denetim yazılımı, 2020)

Grafik G.19 - 2020 yılında ÇŞİM tarafından uygulanan idari para cezaları sayısının konulara göre dağılımı
(e-denetim yazılımı, 2020)

G.4. Çevre Kanunu Uyarınca Durdurma Cezası Uygulamaları

İlde tesislere verilen faaliyeti durdurma/kapatma kararı bulunmamaktadır.

G.5. Sonuç ve Değerlendirme

2020 yılında il genelinde 2808 denetim gerçekleştirilmiştir. Gerçekleştirilen denetimlerin 71 tanesi şikayet üzerine yapılmıştır. 50 adet (₺ 938.664,48) idari yaptırım uygulanmıştır.

Kaynaklar

Gaziantep Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
e-Denetim Yazılımı

H. ÇEVRE EĞİTİMLERİ

2020 yılı içerisinde Çevre ve Şehircilik Müdürlüğü olarak çevre kirliliği ve çevre koruma konularında Şehitkamil Belediyesinin belirlediği 7 tane aile merkezine yaklaşık 150-200 kişiye eğitim verilmiştir.

Sıfır atık yönetimi kapsamında 2 kuruma 132 kişiye eğitim verilmiştir.

Kaynaklar

Gaziantep Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü